

PLAN URZĄDZENIA LASU

NADLEŚNICTWA ZAMRZENICA

OBREĘBY: WIERZCHLAS, ZAMRZENICA, ŚWIEKATÓWKO

Sporządzony na okres od 1 stycznia 2026 roku do 31 grudnia 2035 roku
na podstawie stanu lasu na dzień 1 stycznia 2026 roku

TOM IB PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

WYKONAŁO:

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku

ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek

Szczecinek 2025 r.

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku
ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek
tel. (94) 37 408 05, faks (94) 37 408 05
e-mail: sekretariat@szczecinek.buligl.pl

Opracowanie

Rafał Matysiak

Kierowanie projektem

Mariusz Zawisław

Kontrola końcowa

Tomasz Babiak

Spis treści

1. WPROWADZENIE.....	6
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA.....	9
2.1. Położenie Nadleśnictwa.....	9
2.2. Lesistość	15
2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych	15
2.4. Dominujące funkcje lasów	16
2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów	17
3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	19
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody.....	19
3.1.1. Rezerваты przyrody.....	20
3.1.2. Parki Krajobrazowe	39
3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu	48
3.1.4. Obszary Natura 2000	57
3.1.5. Użytki ekologiczne	66
3.1.6. Pomniki przyrody	83
3.1.7. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy	90
3.1.8. Ochrona gatunkowa	92
4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE	116
4.1. Rzeźba terenu i typy gleb	116
4.2. Wody.....	121
4.2.1. Wody powierzchniowe	121
4.2.2. Wody podziemne	127
4.3. Ekosystemy wodno-błotne	129
4.3.1. Obszary hydrogeniczne	129
4.3.2. Źródłiska	130
4.3.3. Program małej retencji.....	130
4.4. Roślinność	131
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna	131
4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000	133
4.5. Drzewostany	136
4.5.1. Bogactwo gatunkowe.....	137
4.5.2. Struktura pionowa.....	140
4.5.3. Pochodzenie	142
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi.....	143
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska.....	147
4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego	151
4.5.7. Drzewostany ponad 100 – letnie.....	157
4.5.8. Lasy referencyjne.....	162
4.5.9. Drewno martwe	162

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	166
5.1. Stanowiska archeologiczne.....	166
5.2. Parki.....	170
5.3. Cmentarze i miejsca pamięci.....	170
6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	173
6.1. Zagrożenia abiotyczne.....	173
6.1.1. Wiatry.....	174
6.1.2. Opady i osady atmosferyczne	176
6.1.3. Wyładowania atmosferyczne	176
6.1.4. Wahania temperatur	177
6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej	177
6.2. Zagrożenia biotyczne.....	178
6.2.1. Szkodniki owadzie	178
6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne	183
6.2.3. Zwierzęta roślinożerne	184
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	186
6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza.....	186
6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód.....	187
6.3.3. Pożary lasu	190
6.3.4. Szkodnictwo leśne	191
7. TURYSTYKA I EDUKACJA	192
7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa	192
7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa.....	195
7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa.....	200
7.4. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej	207
8. PLAN DZIAŁAŃ.....	213
8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej	213
8.1.1. Podział na gospodarstwa.....	213
8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego	214
8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego	217
8.2. Ochrona różnorodności biologicznej.....	217
8.3. Kształtowanie stref przejściowych	219
8.4. Kształtowanie stosunków wodnych	221
8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną.....	221
8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków	232
8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych	238
8.7.1. Chronione siedliska leśne	238
8.7.2. Chronione siedliska nieleśne	243
9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY	245
10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY	247
11. LITERATURA	248

12. ZAŁĄCZNIKI	250
12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody	250
12.2. Zestawienie pododdziałów z lasami referencyjnymi wymagającymi wyłączenia z gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Zamrzenica	269
13. KRONIKA.....	284

1. WPROWADZENIE

Niniejszy program ochrony przyrody jest trzecim z kolei i stanowi integralną część „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Zamrzenica na okres od 01.01.2026 r. do 31.12.2035 r.” Poprzednie programy obowiązywały w latach 2006-2015 oraz w latach 2016-2025.

Dane inwentaryzacyjne opracowano według stanu na 1.01.2026 r.

Program sporządzony został w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa;
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszania i rozwijania metod sprawowania ochrony przyrody;
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- wskazania kolejnych obiektów do objęcia ochroną;
- uświadomienia różnym grupom społecznym obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody został opracowany zgodnie z wymogami ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2025 r., poz. 567), na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzania lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r., skorygowanej Zarządzeniem nr 83 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23 listopada 2012 r. oraz Zarządzeniem nr 21 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 3 kwietnia 2014 r. i Zarządzeniem nr 75 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 grudnia 2019 r.).

W programie uwzględniono ogólne cele i zasady prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych, określone w *Uchwale nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 roku w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej"* (MP. 2019, poz. 794) oraz wymogi dotyczące leśnictwa określone w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U., z 2024 r., poz. 1478, 1940, z 2025 r., poz. 884),

- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U., 2024, poz. 82),
- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U., 2024, poz. 1112, 1881, 1940),
- ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, 1907),
- ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (t.j. Dz. U. z 2023, poz. 1589); oraz aktach wykonawczych do wymienionych ustaw, takich jak:
 - Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. 1992, Nr 67, poz. 337),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. z 2012, poz. 1302),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014, poz. 1409),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014, poz. 1408),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022, poz. 2380),
 - Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 18 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2020, poz. 26),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014, poz. 1713),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005, Nr 60, poz. 533),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011, Nr 25, poz. 133),
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków

obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. z 2022, poz. 2649),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019, poz. 1839),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z 2023 poz. 672).

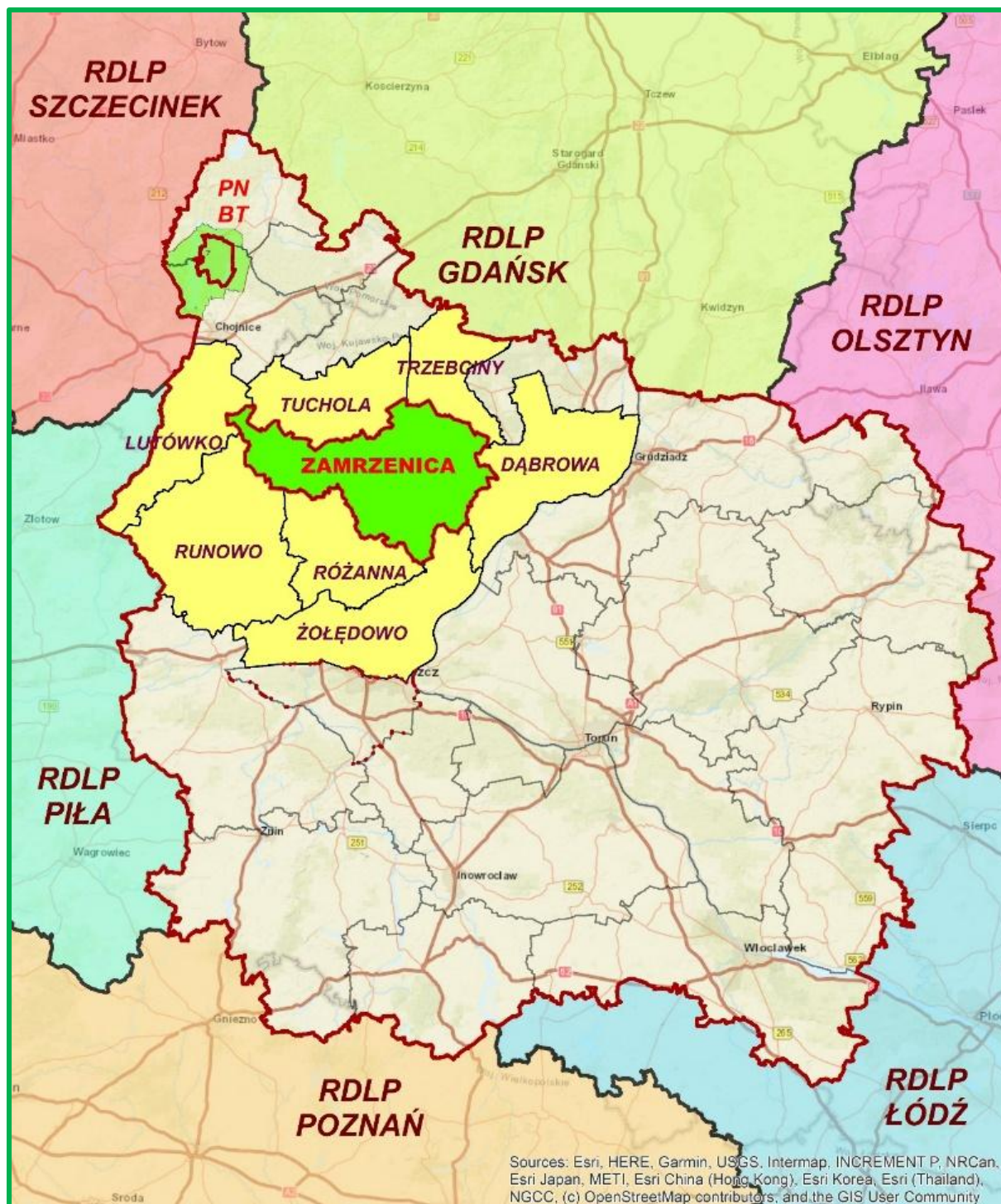
Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Zamrzenica wykonano zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, przy wykorzystaniu następujących materiałów:

- wyników VI rewizji urządzenia lasu, wykonanej przez BULiGL Oddział w Szczecinku;
- programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Zamrzenica na okres od 1.01.2016 r. do 31.12.2025 r.;
- operatu glebowo – siedliskowego opracowanego dla Nadleśnictwa Zamrzenica w latach 2020 – 2022 (wg. stanu na 01.01.2022 r.), przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni;
- planów ochrony rezerwatów przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” oraz „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”;
- planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB220009 Bory Tucholskie;
- informacji uzyskanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy;
- planu ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego;
- planu ochrony Tucholskiego Parku Krajobrazowego;
- inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wykonanej przez Lasy Państwowe w 2007 r., zweryfikowanej w czasie prac taksacyjnych według stanu na 1.01.2026 r.;
- danych udostępnionych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Toruniu, Delegatura w Bydgoszczy;
- danych uzyskanych w Starostwach Powiatowych w Bydgoszczy, Sępólnie Krajeńskim, Świeciu oraz Tucholi;
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Zamrzenica i RDLP w Toruniu;
- waloryzacji przyrodniczych gmin;
- innych informacji zebranych na potrzeby „Programu”.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1. Położenie Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Zamrzenica podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Położone jest w północno - zachodniej części województwa kujawsko - pomorskiego, granicząc bezpośrednio z Nadleśnictwami: Tuchola, Trzebciny, Dąbrowa, Żółędowo, Różanna, Runowo oraz Lutówko.

Ryc. 1. Położenie Nadleśnictwa w RDLP Toruń

Tab. 1. Zestawienie powierzchni wg grup użytków gruntowych

Grupa użytków gruntowych	Obręb			Nadleśnictwo
	Wierzchlas	Zamrzenica	Świekatówko	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Grunty leśne zalesione	7631,78	6146,02	4670,08	18447,88
Grunty leśne niezalesione	211,52	226,20	60,09	497,81
Grunty związane z gosp. leśną	219,92	172,87	112,54	505,33
Lasy (razem)	8063,22	6545,09	4842,71	19451,02
Grunty nieleśne	563,07	371,75	462,49	1397,31
OGÓŁEM	8626,29	6916,84	5305,20	20848,33

Tab. 2. Zestawienie powierzchni wg podziału administracyjnego

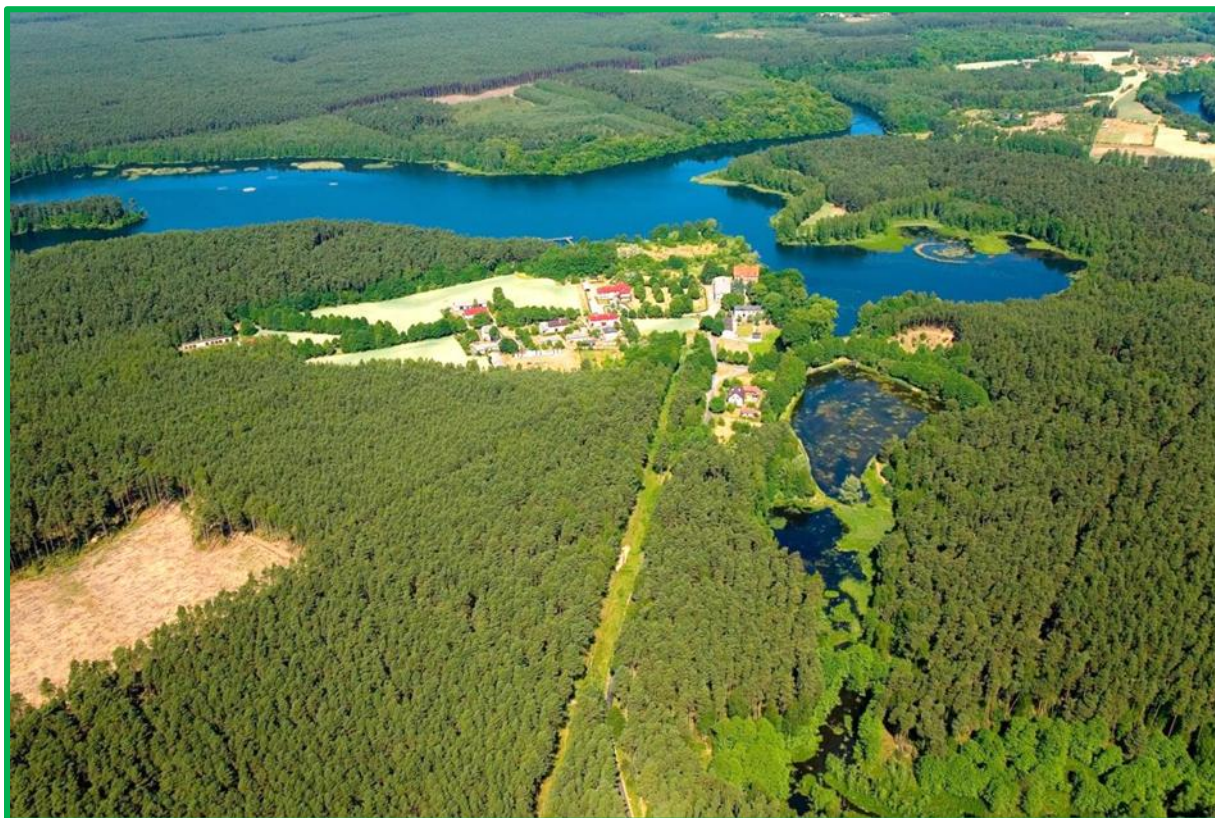
Gmina Powiat Województwo	Obręb			Nadleśnictwo
	Wierzchlas	Zamrzenica	Świekatówko	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Sępólno Krajeńskie (025)	-	91,85	-	91,85
Razem powiat sępoleński (13)	-	91,85	-	91,85
Koronowo (045)	-	6,88	1701,52	1708,40
Razem powiat bydgoski (03)	-	6,88	1701,52	1708,40
Świekatowo (102)	74,63	-	219,56	294,19
Pruszcz (085)	-	-	60,82	60,82
Lniano (052)	1967,99	-	-	1967,99
Drzycim (032)	355,99	-	-	355,99
Bukowiec (012)	322,36	-	754,90	1077,26
Razem powiat świecki (14)	2720,97	-	1035,28	3756,25
Lubiewo (042)	197,62	3575,57	2568,40	6341,59
Kęsowo (032)	-	642,30	-	642,30
Gostycyn (22)	-	2593,81	-	2593,81
Cekcyn (012)	5707,70	6,43	-	5714,13
Razem powiat tucholski (16)	5905,32	6818,11	2568,40	15291,83
Ogółem woj. kujawsko – pomorskie (04)	8626,29 <i>(z współwłasnością)</i>	6916,84	5305,20	20848,33

Grunty Nadleśnictwa w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są pomiędzy:

- N 53°18'51'' - 53°35'42'' szerokości geograficznej północnej;
- E 17°36'41'' - 18°22'04'' długości geograficznej wschodniej.

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Zamrzenica, w oddz. 61f, w obrębie Zamrzenica.

- adres: Zamrzenica 1A , 89-510 Bysław,
- tel.: (52) 334 11 75 , (52) 334 11 54 , 606 649 689
- fax.: (52) 334 11 73,
- e-mail: zamrzenica@torun.lasy.gov.pl

Fot. 1. Nadleśnictwo Zamrzenica – widok z góry
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

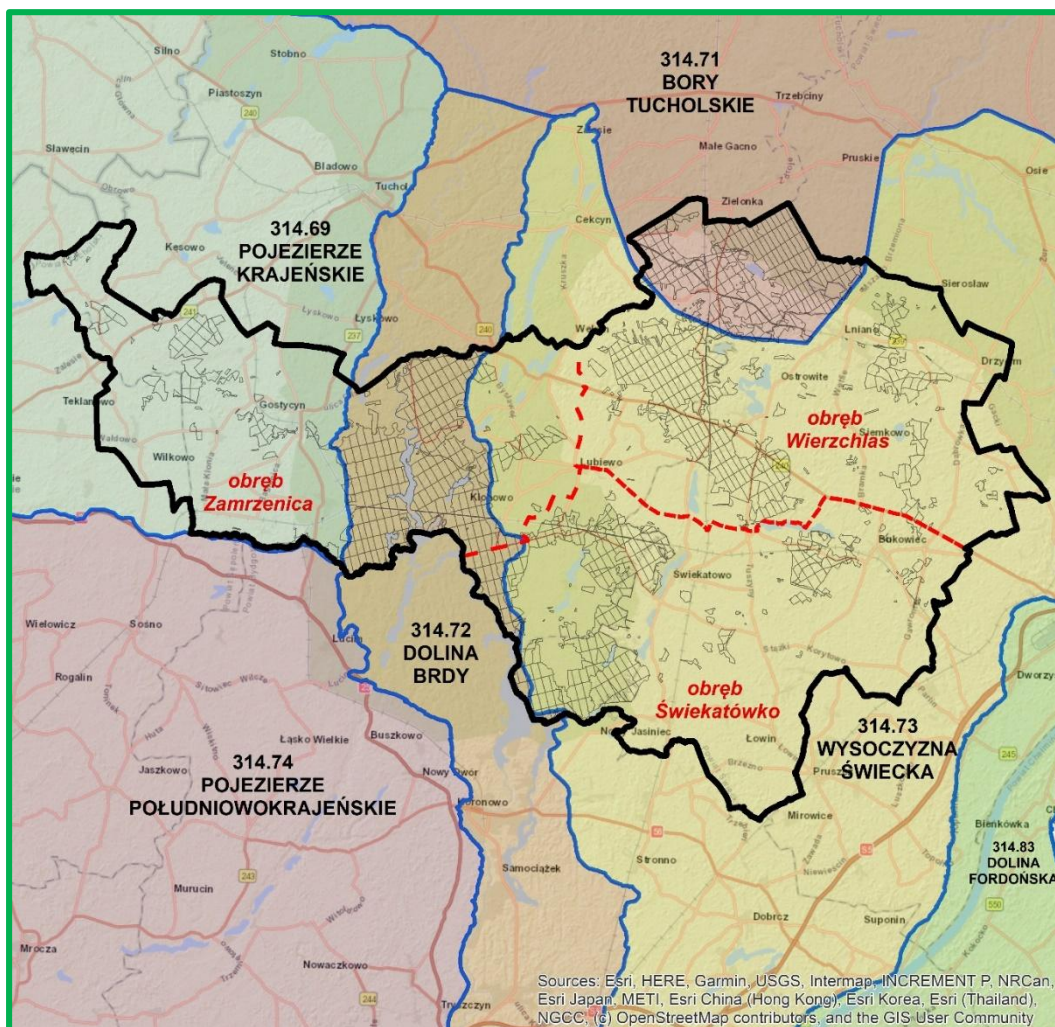

Fot. 2. Siedziba Nadleśnictwa Zamrzenica
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski, zmodyfikowanego w 2018 roku, obszar Nadleśnictwa leży w następujących jednostkach:

Tab. 3. Położenie Nadleśnictwa według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Megaregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1						Europa Zachodnia
	3					Pozaalpejska Europa Środkowa
		31				Niż Środkowoeuropejski
			314			Pojezierza Południowobałtyckie
				314.6-7		Pojezierze Południowopomorskie
					314.69	Pojezierze Krajeńskie
					314.71	Bory Tucholskie
					314.72	Dolina Brdy
					314.73	Wysoczyzna Świecka

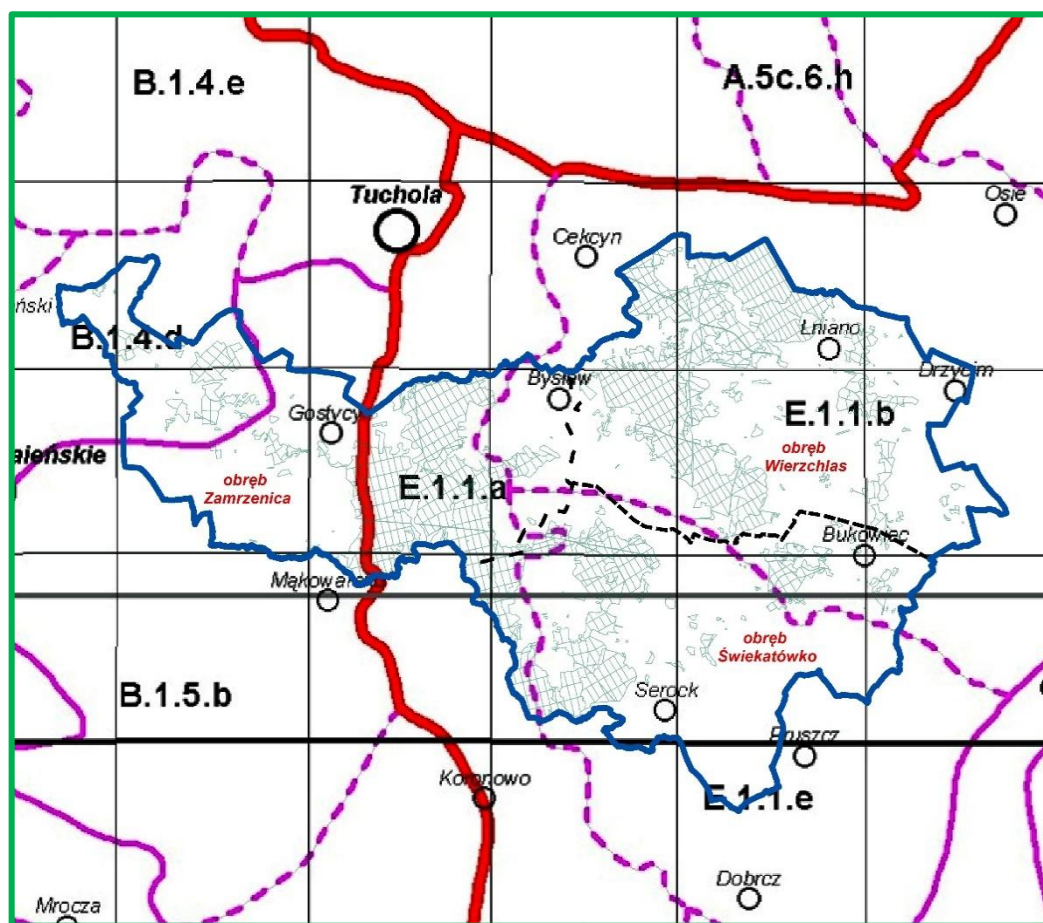
Ryc. 3. Mezoregiony fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa

(Źródło: opracowanie własne na podstawie warstwy „Mezoregiony fizycznogeograficzne” 2018)

Nazwy i zasięgi jednostek geobotanicznych w regionalizacji geobotanicznej Polski (MATUSZKIEWICZ 2008) dla Nadleśnictwa przedstawiają tabela i mapa.

Tab. 4. Położenie Nadleśnictwa wg podziału na jednostki geobotaniczne (Matuszkiewicz 2008)

Działy	Krainy i podkrainy	Okręgi	Podokręgi	Nazwy jednostek
Symbol jednostki				
1	2	3	4	5
B				Dział Brandenbursko - Wielkopolski
	B.1.			Kraina Notecko - Lubuska
		B.1.4.		Okręg Złotowsko - Chojnicki
			B.1.4.d	Podokręg Więcborski
		B.1.5.		Okręg Nakielski
			B.1.5.b	Podokręg Wąwelski
E				Dział Mazowiecko - Poleski
	E.1.			Kraina Chełmińsko - Dobrzyńska
		E.1.1.		Wysoczyzny Świeckiej
			E.1.1.a	Doliny Dolnej Brdy
			E.1.1.b	Świecki
			E.1.1.e	Pruszczański

Ryc. 4. Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Zamrzenia

(Źródło: Matuszkiewicz J.M., Regionalizacja geobotaniczna Polski, 2008, fragment Arkuszy A2 i B2)

2.2. Lesistość

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosi 20 848,33 ha, natomiast powierzchnia ogólna jego zasięgu terytorialnego wynosi 737,43 km².

Struktura własnościowa lasów przedstawia się następująco:

- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie LP – 19 451,02 ha,
- Lasy stanowiące własność osób fizycznych – 2 844,15 ha,
- Lasy stanowiące własność osób prawnych – 83,29 ha,
- Łącznie lasy w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa – 22 378,46 ha.**

Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynosi 30,3%. Pozostałą powierzchnię terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa stanowią głównie tereny rolne, w mniejszym stopniu grunty zadrzewione i zakrzewione, grunty pod wodami oraz grunty zabudowane i zurbanizowane.

2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych

Jako kompleks leśny potraktowano zwarty obszar gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa (zalesionych i niezalesionych oraz związanych z gospodarką leśną), niepodzielony obszarami bezleśnymi. Przyjęto również, że elementy liniowe, takie jak rzeki, drogi, linie kolejowe, itp. o szerokości do ok. 50 m, położone między gruntami leśnymi, nie dzielą kompleksów leśnych.

Tab. 5. Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksów [ha]	Obręb						Nadleśnictwo		%
	Wierzchlas		Zamrzenica		Świekatówko				
	liczba	[ha]	liczba	[ha]	liczba	[ha]	liczba	[ha]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
do 1,00	24	17,16	6	5,30	18	9,60	48	32,06	0,2
1,01 – 5,00	29	75,15	15	29,85	20	59,14	64	164,14	0,8
5,01 – 20,00	12	131,80	10	118,55	9	99,36	31	349,71	1,8
20,01 – 100,00	4	175,55	7	357,87	4	201,90	15	735,32	3,8
100,01 – 500,00	3	799,55	4	764,56	-	-	7	1564,11	8,0
500,01 – 2000,00	-	-	1	1905,66	1	532,20	2	2437,86	12,6
pow. 2000,00	1	6864,01	1	3363,30	1	3940,51	3	14167,82	72,8
OGÓŁEM	73	8063,22	44	6545,09	53	4842,71	170	19451,02	100,0

Obszar Nadleśnictwa jest dość zwarty. Grunty leśne składają się z 170 kompleksów. W strukturze powierzchniowej zdecydowanie wyróżniają się 3 główne kompleksy powyżej

2000 ha zajmujące 14167,82 ha, czyli 72,8% powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa. Na pozostały areał gruntów leśnych składają się: 2 kompleksy w przedziale 500,01 - 2000,00 ha (12,6% powierzchni), 7 kompleksów w przedziale 100,01 - 500,00 ha (8,0% powierzchni), 15 kompleksów w przedziale 20,01 – 100,01 ha (3,8% powierzchni), 31 kompleksów w przedziale 5,01 - 20,00 ha (1,8%), 64 kompleksy w przedziale od 1,01 do 5,00 ha (0,8%) oraz 48 kompleksów do 1,00 ha (0,2% powierzchni).

Odległość między najdalej położonymi miejscami Nadleśnictwa na kierunku wschód – zachód wynosi ok. 52,0 km, a na kierunku północ – południe ok. 30,9 km.

2.4. Dominujące funkcje lasów

Lasy, z natury wielofunkcyjne, zostały podzielone do celów planowania urządzeniowego na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

W Nadleśnictwie przyjęto podział lasu na kategorie ochronności zgodnie z nowym wykazem lasów wnioskowanych o uznanie za ochronne, który został przesłany do Ministerstwa Środowiska celem jego zatwierdzenia.

Tab. 6. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych wg grup funkcji lasu i kategorii ochronności

Grupa funkcji	Obręb						Nadleśnictwo	
	Wierchlas		Zamrzenica		Świekatówko			
	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. LASY REZERWATOWE	57,08	0,73	28,07	0,44	41,72	0,88	126,87	0,67
II. LASY OCHRONNE	1201,50	15,32	1657,44	26,01	937,15	19,81	3796,09	20,04
1) glebochronne,	143,48	11,94	10,87	0,65	-	-	154,35	4,07
2) glebochronne, wodochronne,	14,06	1,17	39,26	2,37	-	-	53,32	1,40
3) wodochronne,	1010,32	84,09	1441,59	86,98	658,11	70,22	3110,02	81,93
4) wodochronne, nasienne	7,30	0,61	6,26	0,38	-	-	13,56	0,36
5) wodochronne, ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	-	-	27,06	1,63	24,18	2,58	51,24	1,35
6) nasienne,	26,34	2,19	26,84	1,62	7,31	0,78	60,49	1,59
7) ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	-	-	105,56	6,37	247,55	26,42	353,11	9,30
III. LASY GOSPODARCZE	6584,72	83,95	4686,71	73,55	3751,3	79,31	15022,73	79,29
OGÓŁEM	7843,30	100,0	6372,22	100,0	4730,17	100,0	18945,69	100,0

Lasy ochronne i rezerwy w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa stanowią 20,71%. Szczegółowy podział na kategorie ochronności wraz z lokalizacją przedstawiony jest w tomie IA opisanie ogólne.

2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów wykonano na podstawie danych uzyskanych z opracowań:

- dla Nadleśnictwa Zamrzenica: plany urządzenia lasu na okres od 01.01.2016 do 31.12.2025 r. oraz od 01.01.2026 r. do 31.12.2035 r.;
- dla RDLP w Toruniu i PGL LP: „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2024 r.”.

Tab. 7. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Obszar	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Przeciętny przyrost [m ³ /ha]	Udział % siedlisk borowych	Powierzchniowy udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Obręb Wierchlas	66	293	4,4	75,0	94,3
Obręb Zamrzenica	62	268	4,3	65,6	83,1
Obręb Świekatówko	68	339	5,0	22,0	86,1
Nadleśnictwo Zamrzenica (stan na 1.01.2026)	65	292	4,5	58,5	88,5
RDLP Toruń (stan na 1.01.2024)	62	252	4,1	68,4	85,1
PGL Lasy Państwowe (stan na 1.01.2024)	64	275	4,3	49,3	74,9
Nadleśnictwo Zamrzenica (stan na 1.01.2016)	68	309	4,5	69,0	91,3

Średni wiek drzewostanów Nadleśnictwa jest wyższy o 3 lata od średniego wieku drzewostanów w RDLP Toruń i o 1 rok od wieku drzewostanów zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Wyższa jest przeciętna zasobność drzewostanów Nadleśnictwa: w stosunku do RDLP o 40 m³/ha, natomiast w porównaniu z Lasami Państwowymi różnica ta wynosi 17 m³/ha.

Niższy jest w Nadleśnictwie udział siedlisk borowych od udziału w RDLP – o 9,9%, ale za to wyższy od udziału w Lasach Państwowych – o 9,2%.

Udział gatunków iglastych w Nadleśnictwie wynosi 88,5% i jest wyższy odpowiednio: o 3,4% w stosunku do RDLP oraz o 13,6% w porównaniu do Lasów Państwowych.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat zmalały w Nadleśnictwie: średni wiek drzewostanów – o 3 lata, przeciętna zasobność – o 13 m³, udział siedlisk borowych – o 10,5% oraz udział gatunków iglastych – o 2,8%.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Podstawowym zadaniem Polityki Ekologicznej Państwa jest ochrona różnorodności biologicznej przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Służy temu przede wszystkim ustanowienie obszarów prawnie chronionych. Obecnie około 30% terytorium Polski jest objęte różnymi formami ochrony (wg „Polityki Ekologicznej Państwa 2030”).

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na gruntach Nadleśnictwa występują następujące rodzaje chronionych obiektów przestrzennych i punktowych, powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- rezerваты przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”, „Brzozowe Bagno”, „Sarnówek”, „Uroczysko Kiełpinek”, „Bruchniewska Ostoja” oraz „Dolina Zamrzonki”;
- parki krajobrazowe: „Wdecki Park Krajobrazowy”, „Krajeński Park Krajobrazowy” wraz z otulinami;
- obszary chronionego krajobrazu: „Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu”, „Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego”, „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Kamionki” oraz „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Sępolenki”;
- obszar Natura 2000: ptasi – PLB220009 Bory Tucholskie;
- 400 użytków ekologicznych;
- pomniki przyrody: 34 pojedyncze drzewa, 1 aleja oraz 9 głązów narzutowych;
- zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Dolina rzeki Ryszki”;
- ochrona gatunkowa – 11 stref ochrony gatunkowej: 7 – dla bielika, 3 – dla bociana czarnego oraz 1 – dla kani rudej.

Tab. 8. Zestawienie form ochrony przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Rodzaj obiektu	Liczba	Powierzchnia całkowita [ha]	Powierzchnia w zasięgu N-ctwa [ha]	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa					
				las		grunty nieleśne		razem	9/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerваты przyrody	7	266,18	266,18	129,63	61,5	81,07	38,5	210,70	79,2
- otuliny rezerwatów	5	138,94	138,94	93,69	85,6	15,77	14,4	109,46	78,8
Parki Krajobrazowe	2	94 162,84	6 178,60	958,63	94,0	61,26	6,0	1 019,89	16,5
- otuliny parków	2	20 555,14	2 362,56	564,82	98,3	9,99	1,7	574,81	24,3

Rodzaj obiektu	Liczba	Powierzchnia całkowita [ha]	Powierzchnia w zasięgu N-ctwa [ha]	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa					
				las	[%]	grunty nieleśne [ha]	[%]	razem	9/4 [%]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obszary Chronionego Krajobrazu	4	56 113,00	19 286,88	11 015,18	94,0	707,57	6,0	11 722,75	60,8
Obszary Natura 2000 - OSO	1	322 535,80	13 647,52	5997,17	93,7	405,19	6,3	6 402,36	46,9
Użytki ekologiczne	400	584,65	584,65	-	-	584,65	100,0	584,65	100,0
Pomniki przyrody	44	-	-	-	-	-	-	-	-
Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	1	358,41	190,16	178,75	94,0	11,41	6,0	190,16	100,0
Ochrona gatunkowa – strefy ochrony	11	480,49	480,49	436,13	90,8	44,36	9,2	480,49	100,0

3.1.1. Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo zlokalizowanych jest siedem rezerwatów przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”, „Sarnówek”, „Brzozowe Bagno”, „Uroczysko Kiełpinek”, „Bruchniewska Ostoja” oraz „Dolina Zamrzonki”.

Tab. 9. Rezerваты przyrody położone w zasięgu Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
1.	„Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 18.06.1956 r. (M. P. Nr 59, poz. 719)	1956	80,90	*71,57 (całkowita 113,61)
		Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 kwietnia 1978 r. (M. P. Nr 15, poz. 53)	1978	85,73	

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
		Obwieszczenie Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 30 listopada 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2001 r., Nr 101, poz. 2412)	1998	85,73	
		Rozporządzenie Wojewody Kujawsko - Pomorskiego Nr 4/2007 z dnia 13 czerwca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 74, poz. 1194)	2007	116,90	
		Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r., poz. 5365)	2017	113,61	
2.	„Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 listopada 1995 r. (M. P. z 1996 r. Nr 2, poz. 29)	1995	4,39	4,25
		Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 63, poz. 1035)	2008		
		Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r., poz. 5179 oraz 5183)	2017	4,25	
3.	„Brzozowe Bagno”	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7169)	2024	3,67	3,67
4.	„Sarnówek”	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7170)	2024	13,08	13,08
5.	„Uroczysko Kiełpinek”	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7175)	2024	43,80	43,80

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
6.	„Bruchniewska Ostoja”	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 20 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7538)	2024	43,30	43,30
7.	„Dolina Zamrzonki”	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 czerwca 2025 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2025 r., poz. 2886)	2025	44,47	*31,03 (całkowita 44,47)

*powierzchnia na gruntach N-ctwa obowiązująca wg. PUL na lata 2026 - 2035

W poprzednim programie ochrony przyrody na gruntach Nadleśnictwa zlokalizowane były trzy rezerwaty przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” oraz „Czapliniec Koźliny”.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r., poz. 838) zlikwidowano rezerwat „Czapliniec Koźliny”. W 2024 r. powołano cztery nowe rezerwaty przyrody („Brzozowe Bagno”, „Sarnówek”, „Uroczysko Kiełpinek”, „Bruchniewska Ostoja”), a w 2025 r. jeden („Dolina Zamrzonki”).

➤ **Rezerwat przyrody „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa z dnia 18 czerwca 1956 r. (M. P. Nr 59, poz. 719).

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r., poz. 5365).

Rezerwat zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiatach: świeckim i tucholskim, w gminach: Lniano oraz Cekcyn, w centralnej części obrębu leśnego Wierzchlas. Obejmuje grunty położone w leśnictwie Lubiewice, w oddz.: 1840-s oraz leśnictwie Rykowisko, w oddz.: 210a-r 211a-g,~a.

Całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 113,61 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa 71,57 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 40,48 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,53 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 30,56 ha.

Pozostałą powierzchnię tj. 42,04 ha stanowią wody Jez. Mukrz – grunt obcy.

Rozporządzeniem Nr 4/2007 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 czerwca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2007 r., Nr 74, poz. 1194) wokół rezerwatu wyznaczono otulinę o powierzchni 12,03 ha (wg aktu z 2007 r.), w skład której wchodziły tereny znajdujące się w zarządzie Nadleśnictwa Zamrzenica, w oddz.: 184t,z,ax,bx, o powierzchni aktualnej 12,34 ha (wg aktu z 2017 r.).

Zmiana powierzchni rezerwatu przyrody z 116,90 ha na 113,61 ha oraz powierzchni otuliny z 12,03 ha na 12,34 ha wynika ze sposobu określania – w 2007 roku w akcie prawnym podawano powierzchnię na podstawie danych ewidencyjnych (łącznej powierzchni działek ewidencyjnych wchodzących w skład rezerwatu), natomiast w akcie prawnym w 2017 roku określono powierzchnię na podstawie wartości współrzędnych punktów załamania granic w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992.

Rezerwat „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” jest najstarszym polskim rezerwatem. Mimo, że formalna ochrona rezerwatowa istnieje od 1956 roku, to pierwsze wzmianki o ochronie „uroczyska cisowego” pochodzą już z roku 1827.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie najliczniejszego na niżu Polski stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata* (wg aktualnego aktu prawnego z 2017 roku).

Liczebność populacji cisów określa się obecnie na ok. 3,5 tys. sztuk, z czego ok. 2,8 tys. okazów żywych. Prowadzone tu od szeregu lat prace naukowo-badawcze dowodzą, że liczebność cisa w rezerwacie sukcesywnie maleje. Głównym powodem tego zjawiska jest brak odnowień naturalnych. Wymieniane są różne przyczyny takiego stanu, jednak żadne z istniejących opracowań naukowych, jak również plan ochrony rezerwatu, nie daje jednoznacznych wskazówek pozwalających na odwrócenie tej niekorzystnej tendencji. Na terenie rezerwatu znajdują się również pomnikowe okazy innych drzew (sosny, lipy, klony), stanowiska roślin chronionych i rzadkich oraz interesujące zbiorowiska leśne i nieleśne.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - leśny (L);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - florystyczny (PFI);

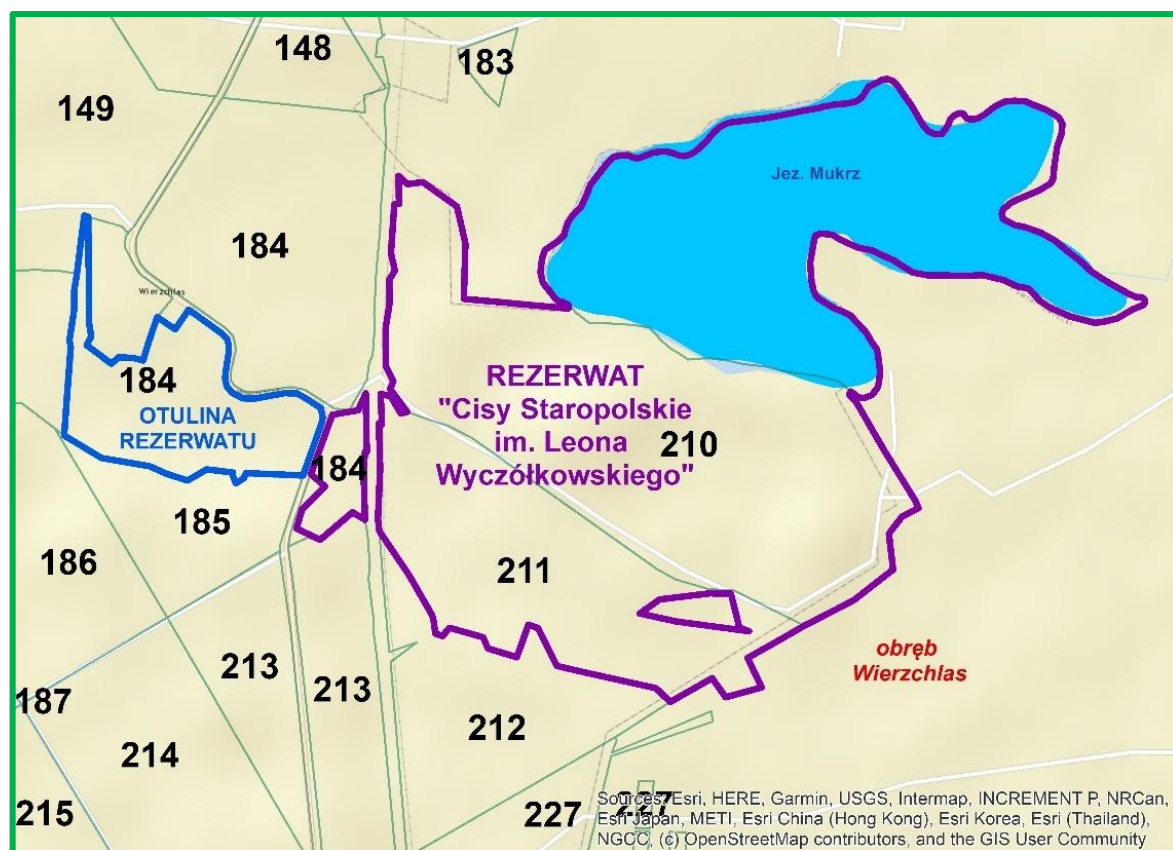
- podtyp rezerwatu – krzewów i drzew (kd);
- b) ze względu na główny typ ekosystemu:
 - typ rezerwatu – leśny i borowy (EL);
 - podtyp rezerwatu – lasów nizinnych (lni).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Rezerwat posiada plan ochrony obowiązujący do 14.01.2032 r., ustanowiony Zarządzeniem Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 311, poz. 3394), zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2021 r., poz. 1116), następnie Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 6 września 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2021 r., poz. 4481) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 12 września 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r., poz. 4635).

Zapisy planu ochrony rezerwatu wzięto pod uwagę przy sporządzaniu niniejszego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Zamrzenica.

Rezerwat położony jest w zasięgu Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.

Ryc. 5. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” wraz z otuliną

Fot. 3. „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” – rezerwat przyrody – tablica informacyjna

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Fot. 4. „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” – rezerwat przyrody

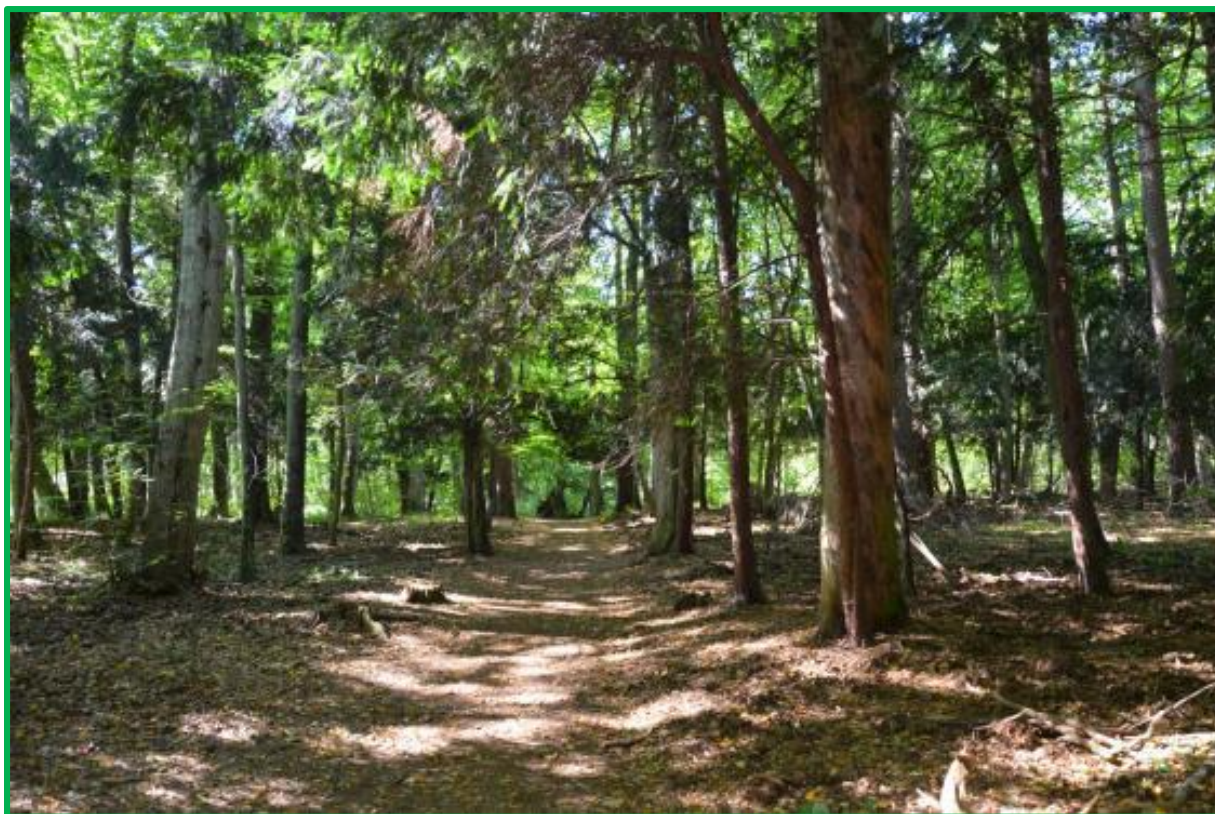
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Fot. 5. „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” – rezerwat przyrody
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Fot. 6. „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” – rezerwat przyrody
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Fot. 7. „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” – rezerwat przyrody
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

➤ **„Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. (M. P. z 1996 r. Nr 2, poz. 29).

Aktualnym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2017 r., poz. 5179).

Zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiecie tucholskim, w gminie Cekcyn, w północnej części obrębu leśnego Wierzchlas. W całości położony jest na gruntach leśnictwa Jelenia Góra, w oddz.: 33f, ~f, 34f, ~f.

Powierzchnia rezerwatu wynosi 4,25 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 4,08 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,17 ha.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie cisa *Taxus baccata*, występującego na zróżnicowanym troficznie siedlisku z przewagą lasu mieszanego świeżego w drzewostanach antropogenicznie przekształconych.

Godny uwagi jest fakt, że cis na terenie rezerwatu, w przeciwieństwie do rezerwat np. „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, bardzo dobrze odnawia się i rozszerza swój

zasięg. Liczebność populacji cisów określa się obecnie na ok. 1,1 tys. okazów. Około 60% cisów to nalot o wysokości do 25 cm, zaś największe okazy osiągają wysokość około 9 m.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - florystyczny (Fl);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - florystyczny (PFi);

- podtyp rezerwatu – krzewów i drzew (kd);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu – leśny i borowy (EL);

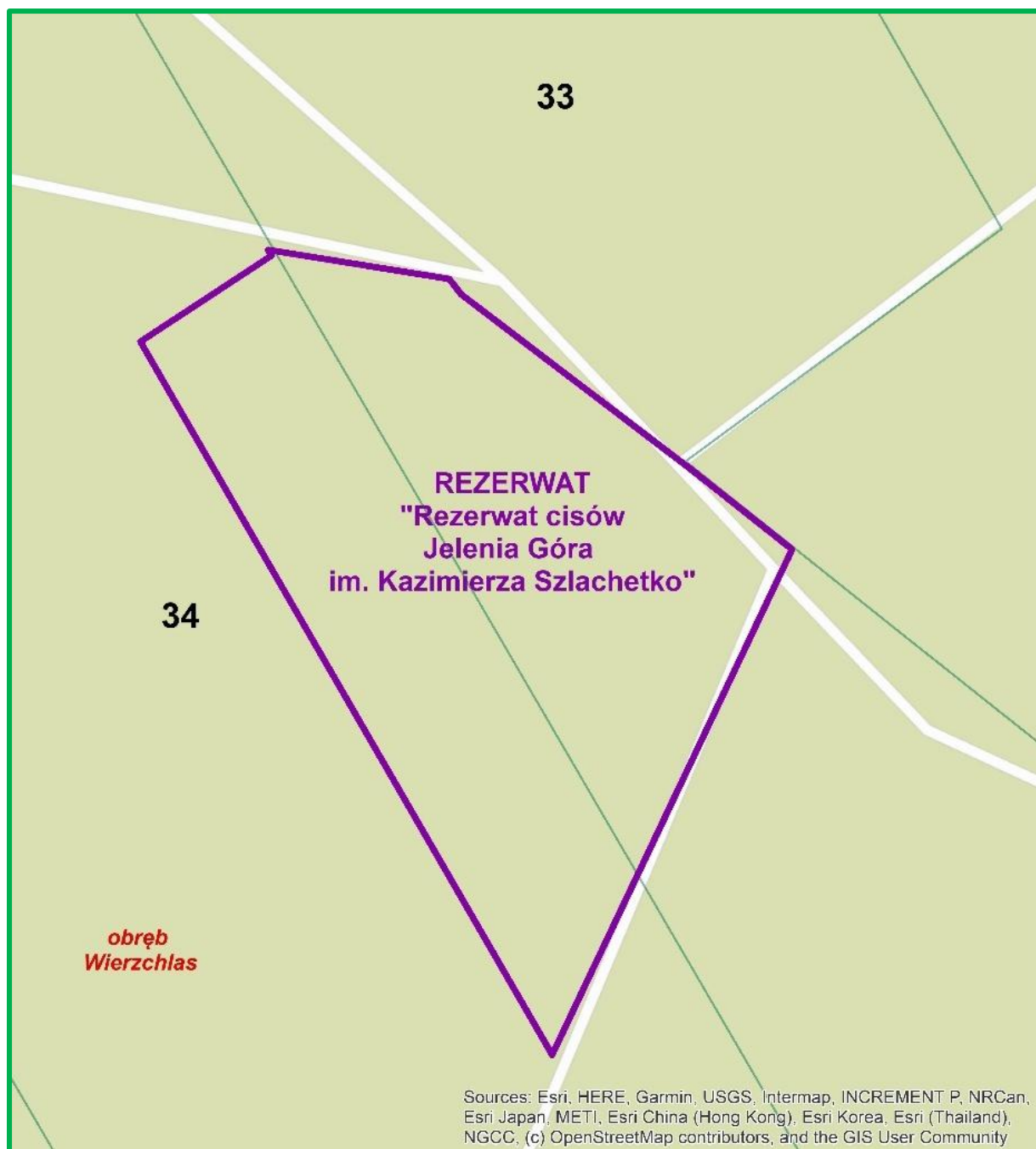
- podtyp rezerwatu – lasów mieszanych nizinnych (lmn).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

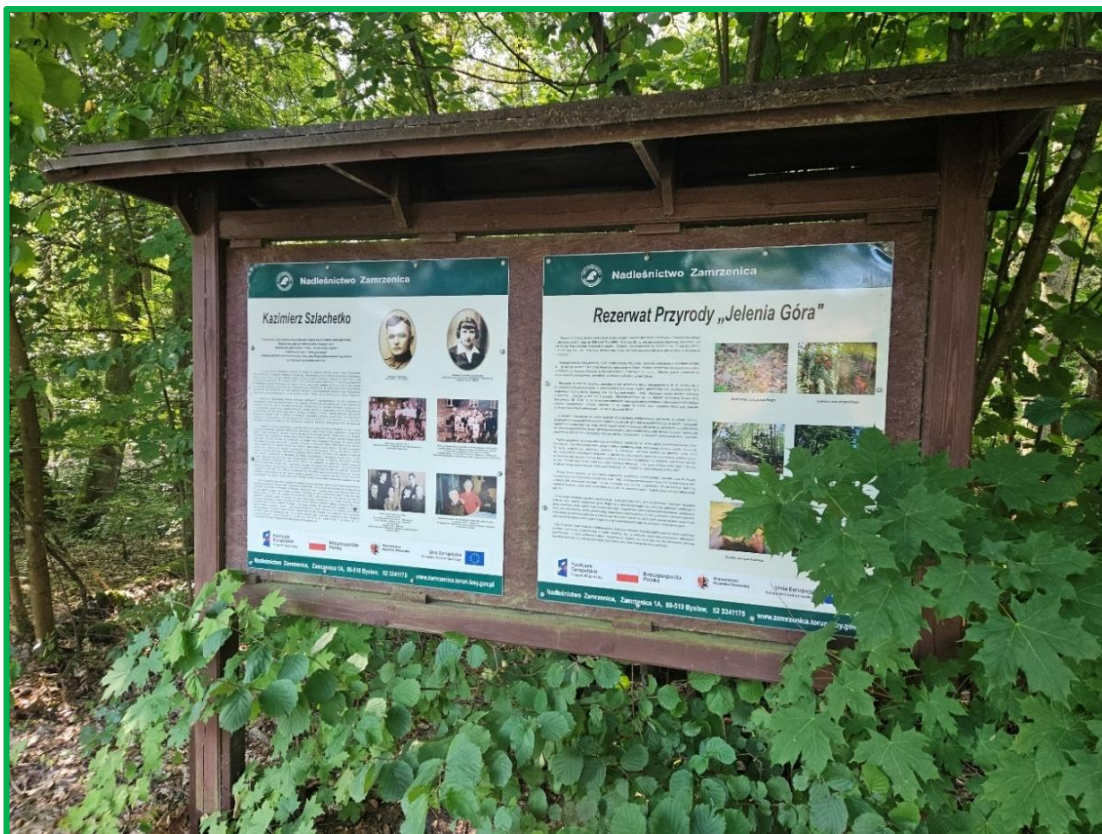
Rezerwat posiada plan ochrony obowiązujący do 22.12.2037 r. ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r., poz. 5183).

Zapisy planu ochrony rezerwatu wzięto pod uwagę przy sporządzaniu niniejszego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Zamrzenia.

Rezerwat położony jest w zasięgu Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.

Ryc. 6. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”

Fot. 8. „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” – rezerwat przyrody – tablica informacyjne

(Fot. archiwum BULiGL)

Fot. 9. „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” – rezerwat przyrody – głaz pamiątkowy

(Fot. Archiwum BULiGL)

➤ **Rezerwat przyrody „Brzozowe Bagno”**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7169).

Zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiecie tucholskim, w gminie Lubiewo, w środkowej części obrębu leśnego Zamrzenica. W całości położony jest na gruntach leśnictwa Zamrza, w oddz.: 59f,g, ~c. Powierzchnia rezerwatu wynosi 3,67 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 3,57 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,10 ha,

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie śródleśnego torfowiska, położonego w głębokiej misie pojeziornej, wraz z otaczającym drzewostanem.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - leśny (L);

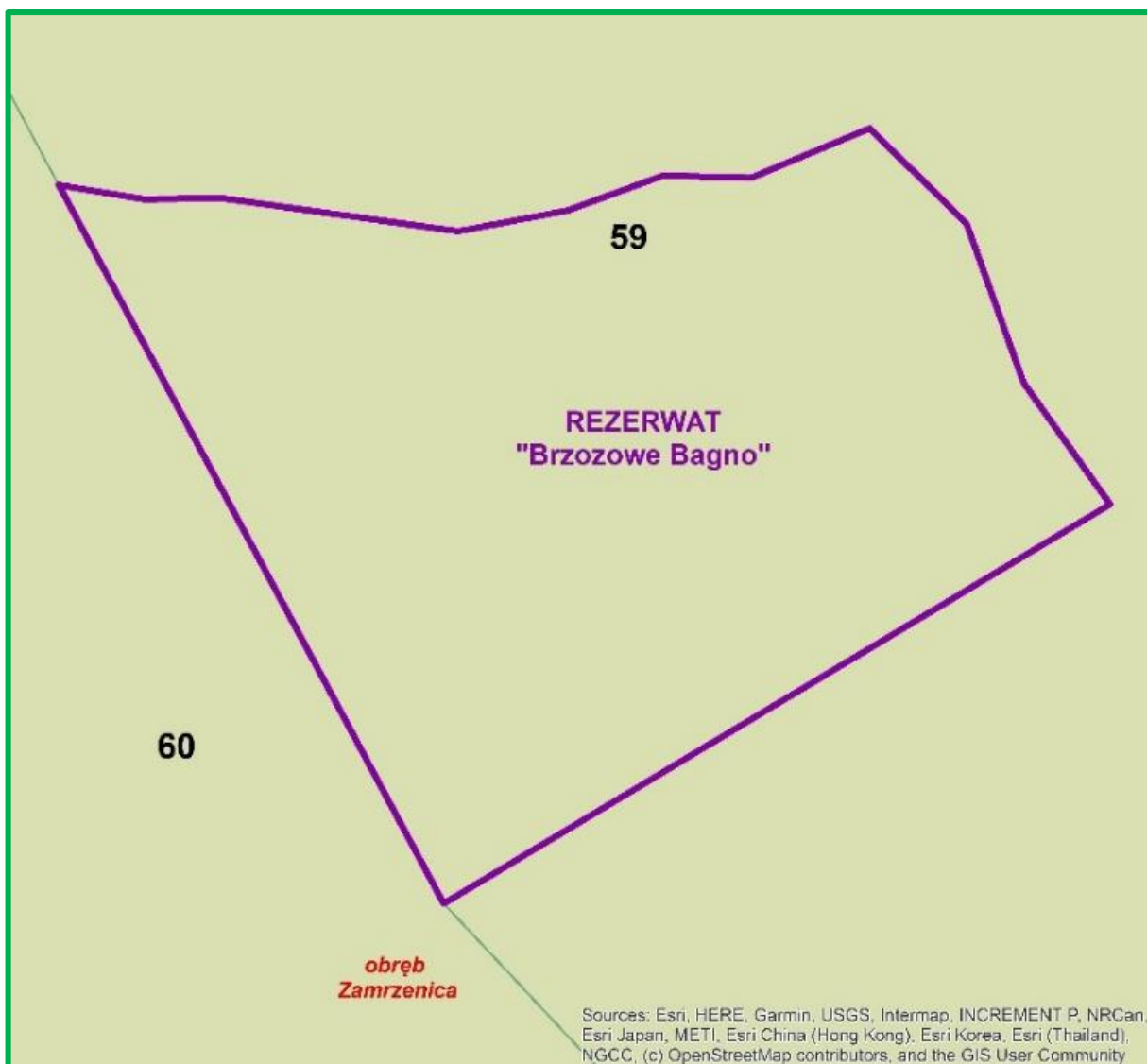
II. Typ i podtyp rezerwatu:

- a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:
 - typ rezerwatu - fitocenotyczny (PFi);
 - podtyp rezerwatu – zbiorowisk leśnych (zl);
- b) ze względu na główny typ ekosystemu:
 - typ rezerwatu – leśny i borowy (EL);
 - podtyp rezerwatu – lasów nizinnych (ln).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu. Zarządzeniem Nr 13/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r. ustanowiono zadania ochronne obowiązujące do 24.02.2030 roku.

Rezerwat położony jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Ryc. 7. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Brzozowe Bagno”

➤ Rezerwat przyrody „Sarnówek”

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7170).

Zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiecie tucholskim, w gminie Cekcyn, w północnej części obrębu leśnego Wierzchlas. W całości położony jest na gruntach leśnictwa Sarnówek, w oddz.: 111c-f,h,~a oraz 112a,b, ~a. Powierzchnia rezerwatu wynosi 13,08 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 12,52 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,56 ha,

Wokół rezerwatu, na terenach wchodzących w skład Nadleśnictwa, wyznaczono otulinę o powierzchni 12,97 ha, w oddz.: 87d,~c, 88l,~d, 111b,g,~b, 112c,~c, 113a,~b,~c.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie starodrzewu składającego się m. in. z sędziwych sosen, buków, dębów, lip oraz brzoź, podlegającego naturalnym procesom przemiany pokoleń.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - leśny (L);

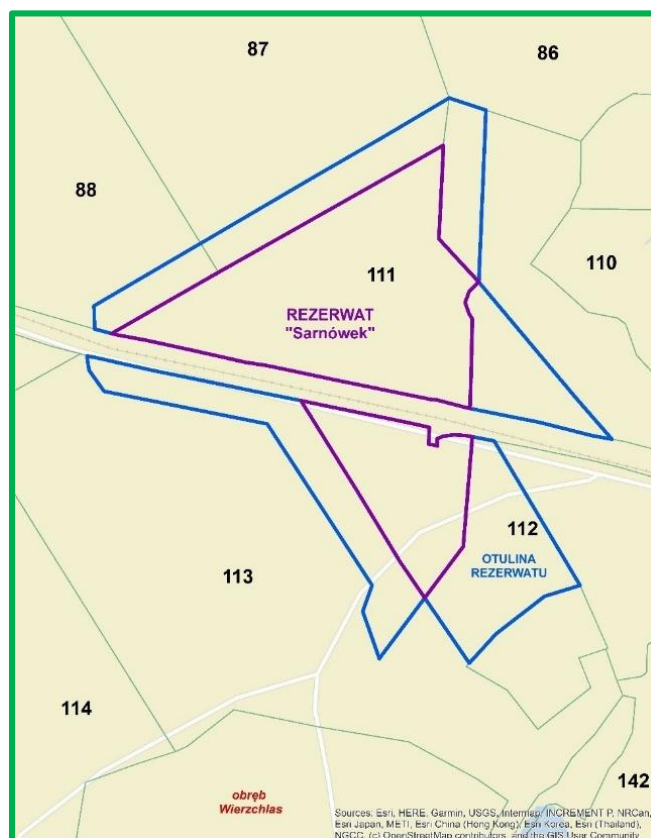
II. Typ i podtyp rezerwatu:

- a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:
 - typ rezerwatu - fitocenotyczny (PFi);
 - podtyp rezerwatu – zbiorowisk leśnych (zl);
- b) ze względu na główny typ ekosystemu:
 - typ rezerwatu – leśny i borowy (EL);
 - podtyp rezerwatu – lasów nizinnych (ln).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu. Zarządzeniem Nr 14/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r. ustanowiono zadania ochronne obowiązujące do 24.02.2030 roku.

Rezerwat położony jest w zasięgu Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.

Ryc. 8. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Sarnówek” wraz z otuliną

➤ **Rezerwat przyrody „Uroczysko Kiełpinek”**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7175).

Zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiecie tucholskim, w gminie Gostycyn, w środkowej części obrębu leśnego Zamrzenica. W całości położony jest na gruntach leśnictwa Leontynowo, w oddz.: 174b-g oraz 175a,c,d,g. Powierzchnia rezerwatu wynosi 43,80 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 4,21 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 39,59 ha.

Wokół rezerwatu, na terenach wchodzących w skład Nadleśnictwa wyznaczono otulinę o powierzchni 36,28 ha, w oddz.: 174a,h,~a,~b, 175b,f,h,~a-~c, 176a,~a,~b.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie kompleksu ekosystemów wodnych oraz związanych z wodą - łąk, szuwarów, torfowisk, stanowiących siedlisko rzadkich gatunków roślin oraz ostoję zwierząt, wraz z otaczającymi je zbiorowiskami leśnymi.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - wodny (W);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf);
- podtyp rezerwatu – biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp);

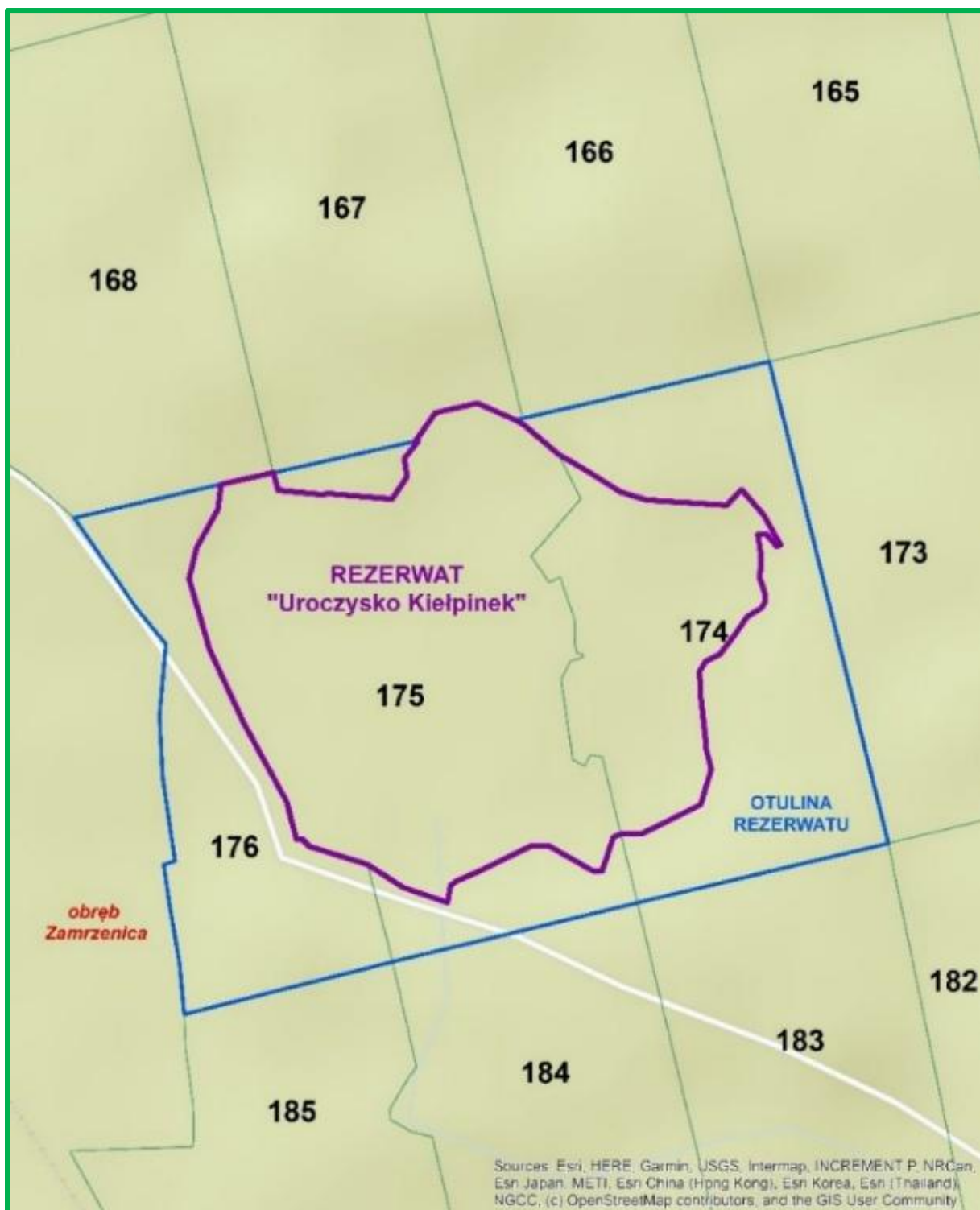
b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu – różnych ekosystemów (EE);
- podtyp rezerwatu – mozaiki różnych ekosystemów (me).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu. Zarządzeniem Nr 17/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r. ustanowiono zadania ochronne obowiązujące do 24.02.2030 roku.

Rezerwat położony jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Ryc. 9. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Uroczysko Kielpinek” wraz z otuliną

➤ **Rezerwat przyrody „Bruchniewska Ostoja”**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 20 grudnia 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2024 r., poz. 7538).

Zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiecie tucholskim, w gminie Lubiewo, w północno - zachodniej części obrębu leśnego Świekatówko. W całości położony jest na gruntach leśnictwa Bruchniewo, w oddz.: 62a-k,~a, 80a,~a-~c oraz 81a-c,~a. Powierzchnia rezerwatu wynosi 43,30 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 41,72 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,96 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 0,62 ha.

Cała powierzchnia otuliny wynosi 32,88 ha, z czego na terenach wchodzących w skład Nadleśnictwa - 23,30 ha, w oddz.: 61j,l-n,~b, 79c,d,~b,~c, 80b-d,~d, 81d,~b,~c. Pozostałą powierzchnię, tj. 9,58 ha stanowią grunty obce.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie kompleksu złożonych ekosystemów leśnych, stanowiących ostoję zwierząt.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - leśny (L);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

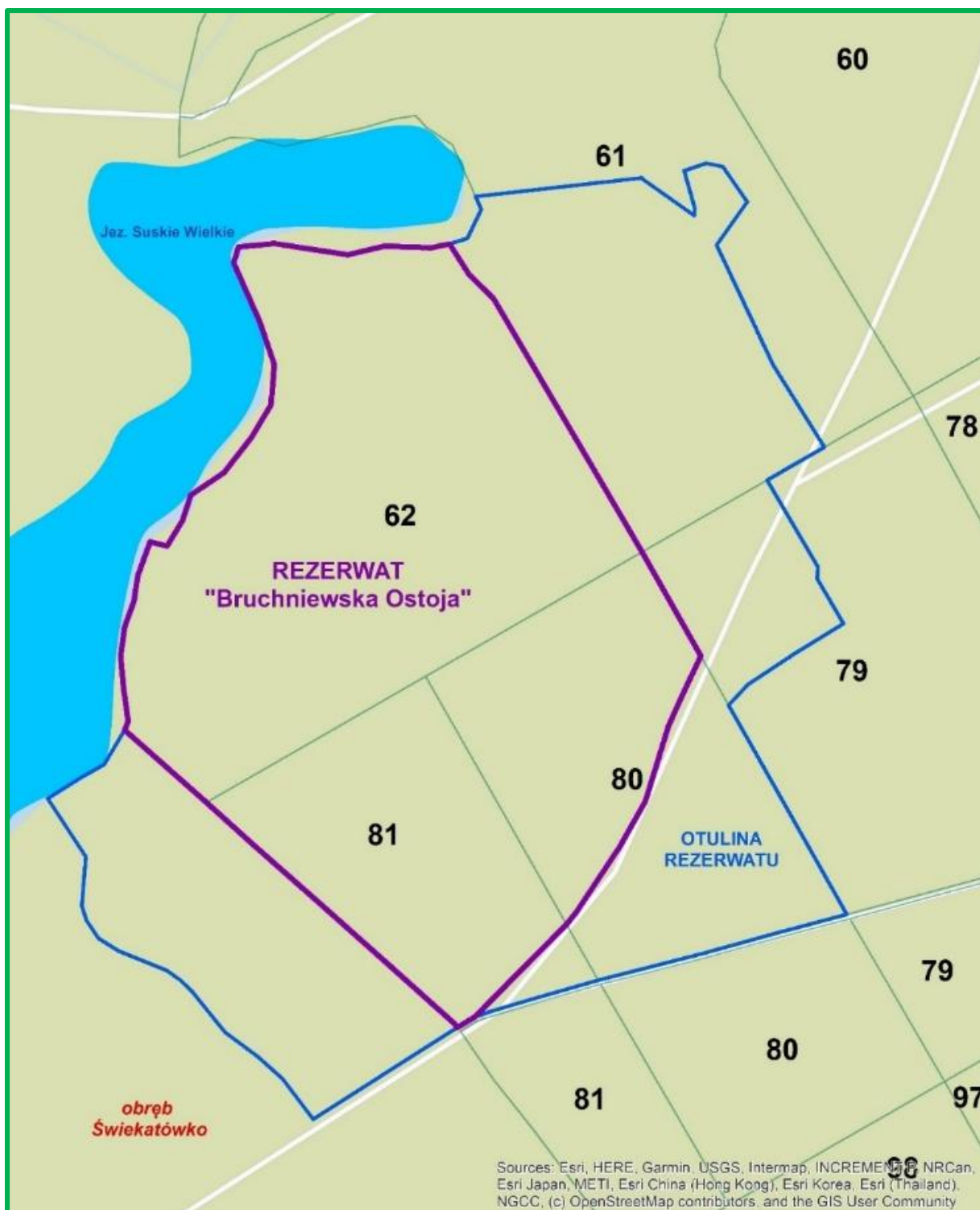
- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf);
- podtyp rezerwatu – biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu – leśny i borowy (EL);
- podtyp rezerwatu – lasów nizinnych (lni).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu. Zarządzeniem Nr 12/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r. ustanowiono zadania ochronne obowiązujące do 24.02.2030 roku.

Ryc. 10. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Bruchniewska Ostoja” wraz z otuliną

➤ **Rezerwat przyrody „Dolina Zamrzonki”**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 czerwca 2025 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2025 r., poz. 2886).

Zlokalizowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w powiecie tucholskim, w gminie Lubiewo, w środkowej części obrębu leśnego Zamrzenica. Położony jest na gruntach leśnictwa Zamrza, w oddz.: 55t,~b, 56f,~c,~d, 57g,i,j,~c, 58i,j,~c, 59j-l, 60s,t, 63a-i, 64a-c, 65a-d, 66a,~b, 67a,~b.

Całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 44,47 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa 31,03 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 20,29 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,44 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 10,30 ha.

Pozostałą powierzchnię tj. 12,27 ha stanowią wody Jez. Zamrzeńskiego – grunt obcy.

Wokół rezerwatu, na terenach wchodzących w skład Nadleśnictwa wyznaczono otulinę o powierzchni 24,88 ha, w oddz.: 58h,~b, 59i, 60d-i,w,~c, 65h, 66b,~c.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie mozaiki krajobrazów obecnych wokół strugi Zamrzonki, lasów, łąk i zbiorników wodnych.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - krajobrazowy (K);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - krajobrazów (PKr);
- podtyp rezerwatu – krajobrazów naturalnych (kn);

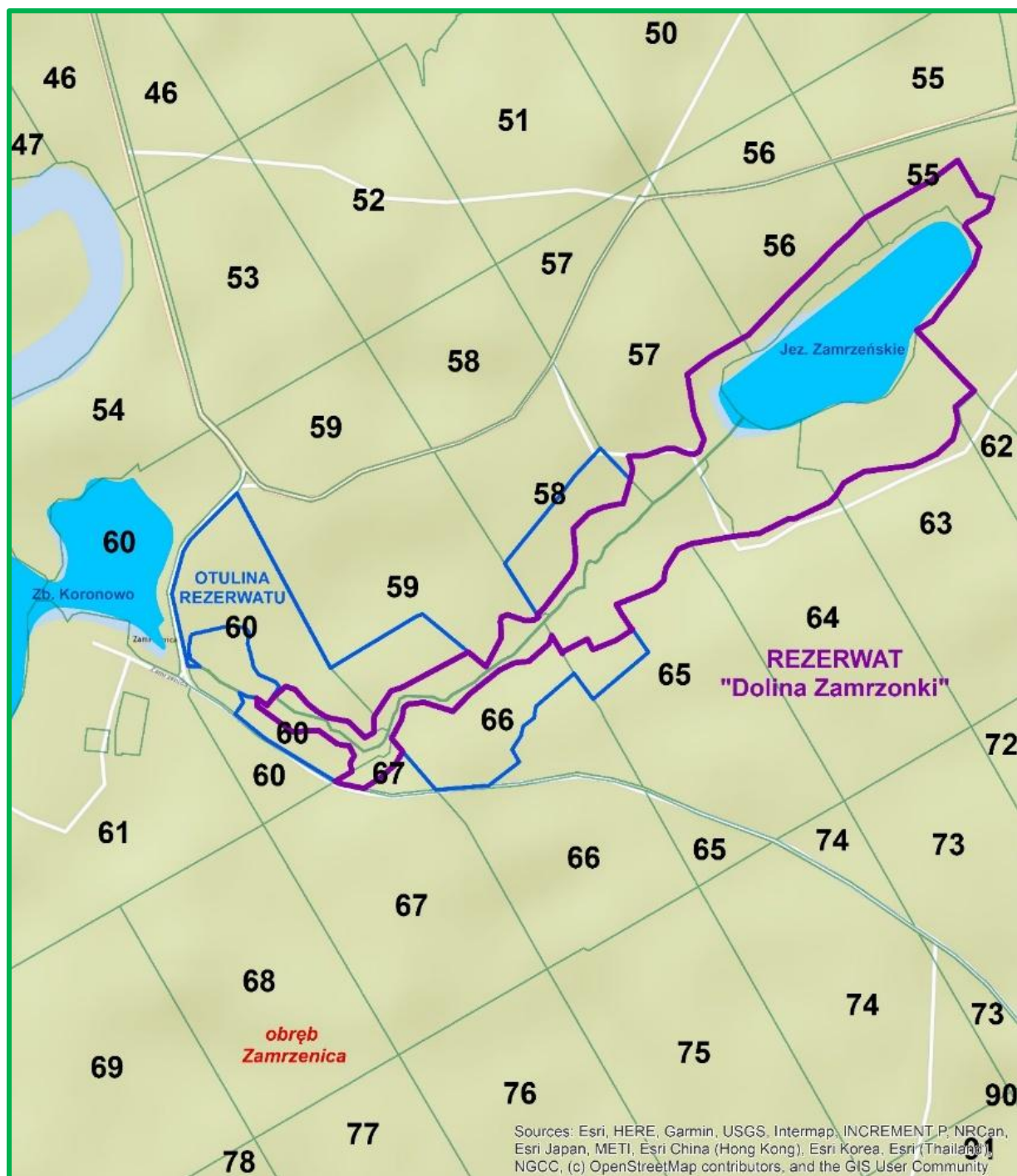
b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu – różnych ekosystemów (EE);
- podtyp rezerwatu – mozaiki różnych ekosystemów (me).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu. Zarządzeniem Nr 25/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 czerwca 2025 r. ustanowiono zadania ochronne obowiązujące do 10.06.2030 roku.

Rezerwat położony jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Ryc. 11. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Dolina Zamrzonki” wraz z otuliną

3.1.2. Parki Krajobrazowe

Park Krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

W zasięgu Nadleśnictwa Zamrzenica zlokalizowane są fragmenty 2 parków krajobrazowych:

- ✓ Wdecki Park Krajobrazowy,

✓ Krajeński Park Krajobrazowy.

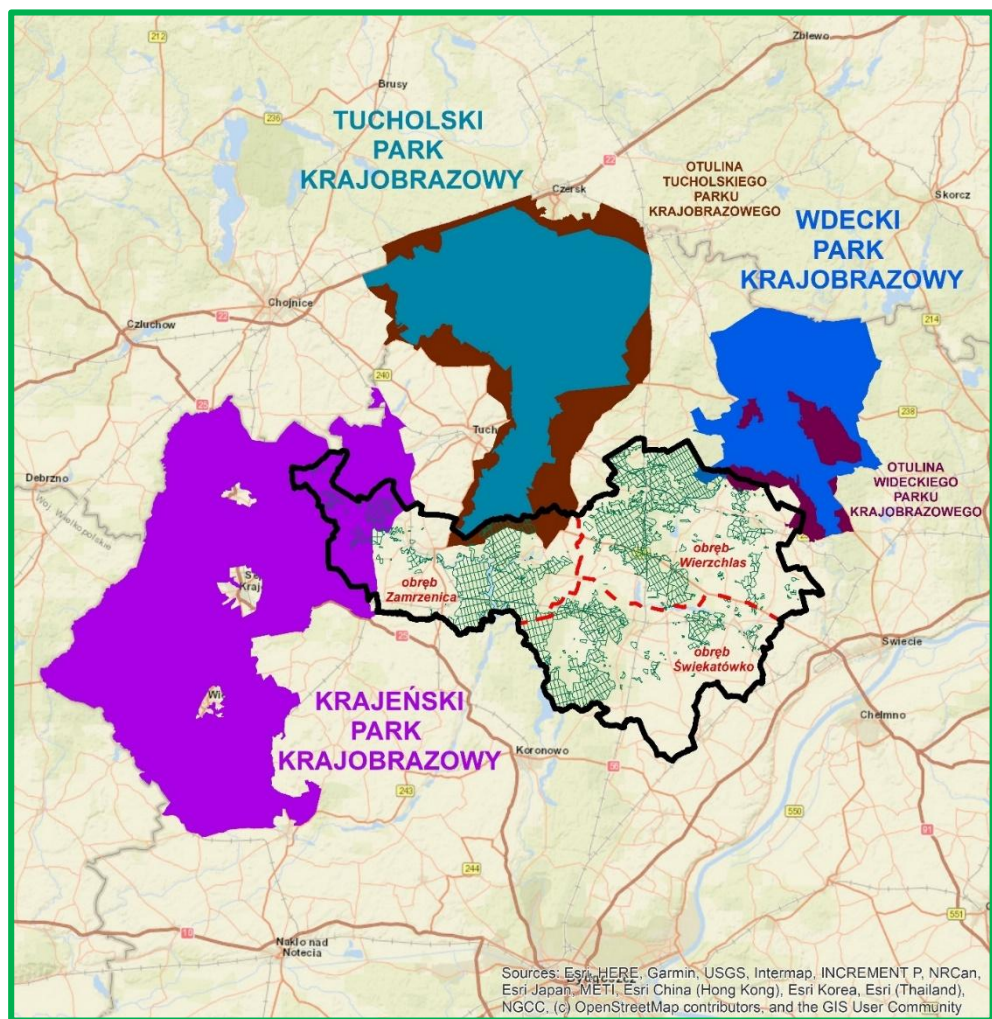
Ponadto w zasięgu Nadleśnictwa zlokalizowana jest otulina Tucholskiego Parku Krajobrazowego.

Tab. 10. Parki Krajobrazowe położone w zasięgu Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa parku krajobrazowego	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Pow. ogólna obszaru	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. na gruntach N-ctwa
				[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
1.	Wdecki Park Krajobrazowy	Rozporządzenie Nr 52/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 16 lutego 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego, Nr 19, poz. 133)	1993	19177,24	291,63	285,74
		Rozporządzenie nr 31/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 31 sierpnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego, Nr 54, poz. 354)	1998			
		Rozporządzenie Nr 258/2001 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 20 września 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2001 r., Nr 67, poz. 1283)	2001			
		Rozporządzenie Nr 29/2004 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 2 listopada 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2004 r., Nr 111, poz. 1888)	2004			
2.	Krajeński Park Krajobrazowy	Rozporządzenie nr 24/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego, Nr 61, poz. 344)	1998	74985,60	5886,97	734,15
		Rozporządzenie Nr 18/2004 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 31 marca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2004 r., Nr 95, poz. 1660)	2004			
		Rozporządzenie Nr 31/2004 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 2 listopada 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2004 r., Nr 111, poz. 1890)				
		Rozporządzenie Nr 21/2005 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 12 września 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005 r., Nr 108, poz. 1875)	2005			
		Rozporządzenie Nr 8 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r., Nr 57, poz. 1173)	2009			

Lp.	Nazwa parku krajobrazowego	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Pow. ogólna obszaru	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. na gruntach N-ctwa
				[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
		Uchwała nr X/229/15 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r., poz. 2550)	2015			
		Uchwała nr XLII/717/18 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 19 marca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r., poz. 1477)	2018			
Razem				94162,84	6178,60	1019,89

Łączna powierzchnia parków krajobrazowych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica wynosi 6178,60 ha, co stanowi 8,4% powierzchni Nadleśnictwa. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo, obejmujące PK, zajmują łącznie 1019,89 ha, czyli 4,9% ogólnej powierzchni Nadleśnictwa.

Ryc. 12. Nadleśnictwo na tle parków krajobrazowych wraz z otulinami

➤ **Wdecki Park Krajobrazowy**

Obszar ten utworzony został Rozporządzeniem Nr 52/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 16 lutego 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego. Nr 19, poz. 133).

Aktualna powierzchnia obszaru to 19177,24 ha i jest obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000. Aktualnym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Rozporządzenie Nr 29/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 listopada 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2004 r., Nr 111, poz. 1888) oraz Statut Wdeckiego Parku Krajobrazowego stanowiący załącznik do Uchwały Nr XII/2010/11 Sejmiku Woj. Kujawsko – Pomorskiego z dnia 26 września 2011 r.

Obszar położony jest na terenie województwa kujawsko – pomorskiego, w powiatach: świeckim oraz tucholskim, na terenie gmin wiejskich: Jeżewo, Drzycim, Lniano, Cekcyn, Warlubie, Osie oraz Śliwice. W jego zasięgu znajdują się lasy administrowane przez nadleśnictwa: Osie, Trzebciny, Dąbrowa oraz Zamrzenica.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 1,5% powierzchni obszaru (w części północno – wschodniej obrębu Wierzchlas), to jest 291,63 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 285,74 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 273,96 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 7,26 ha,
- grunty nieleśne - 4,52 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w obrębie Wierzchlas, w oddz.: 100c-h,~b,~c,~f, 101b,g-n,~a,~b,~f,~g, 102g-l,~a,~c,~d, 103c-g,~a,~c,~d, 104d,~a,~g, 130-132, 133a,b,~a-~c, 134g,~b, 160-166, 194a-c,~a, 195a,~a.

Wokół parku wyznaczona jest strefa ochronna o powierzchni 4609,14 ha, będąca biocenotyczną otuliną do ochrony całego kompleksu. Działalność człowieka w tej strefie nie może negatywnie oddziaływać na przyrodę obszaru chronionego.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa otulina obejmuje powierzchnię 499,33 ha. Powierzchnia gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo wynosi 4,50 ha, w oddz.: 317a,b,f,~b,~c, w tym:

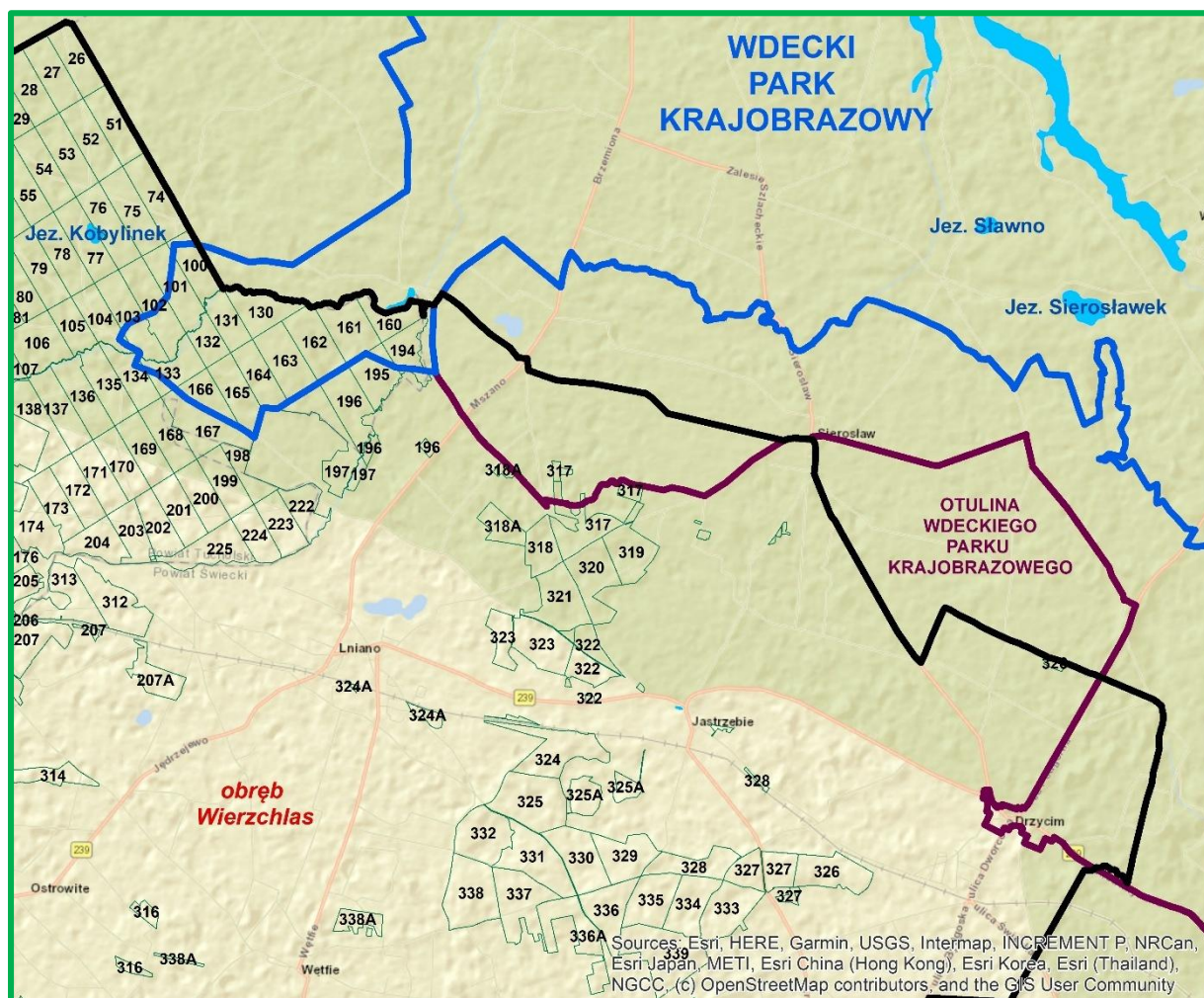
- grunty zalesione i niezalesione - 4,45 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 0,05 ha.

Park posiadał plan ochrony, ustanowiony Rozporządzeniem Nr 257/2001 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 20 września 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 67, poz.

1282). Został on jednak zniesiony Rozporządzeniem Nr 337/2001 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 grudnia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 93, poz. 1806).

Wschodnia część Borów Tucholskich, a zwłaszcza tereny w środkowym biegu rzeki Wdy, od dawna urzekały niepowtarzalnością krajobrazu. Wdecki Park Krajobrazowy wyodrębniony został ze względu na wybitnie wyróżniający się krajobraz malowniczo wijącej się rzeki Wdy oraz jej dopływów. Oprócz wód płynących na terenie WPK występują liczne jeziora wytopiskowe z niezwykle rzadką roślinnością, bogatą w gatunki reliktowe. Obszar parku charakteryzuje się dużym bogactwem fauny i flory.

Nadzór nad parkiem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko – Pomorskiego w Toruniu.

Ryc. 13. Mapa sytuacyjna Wdeckiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną w Nadleśnictwie Zamrzénica

➤ Krajeński Park Krajobrazowy

Obszar ten utworzony został Rozporządzeniem nr 24/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego. Nr 61, poz. 344).

Aktualna powierzchnia obszaru to 74985,60 ha i jest obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000. Aktualnym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała nr X/229/15 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r., poz. 2550) z późniejszymi zmianami.

Obszar położony jest na terenie województw: kujawsko – pomorskiego i wielkopolskiego, w powiatach: bydgoskim, nakielskim, sępoleńskim i tucholskim, na terenie gmin: Więcbork, Sępólno Krajeńskie, Kamień Krajeński, Sośno, Mroczka, Kęsowo, Gostycyn, Koronowo (w województwie kujawsko – pomorskim) oraz powiatach: pilskim i złotowskim, na terenie gmin: Łobżenica oraz Zakrzewo (w województwie wielkopolskim). W jego zasięgu znajdują się lasy administrowane przez nadleśnictwa: Lutówko, Runowo oraz Zamrzenica.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 8,2% powierzchni obszaru (w części północno – zachodniej obrębu Zamrzenica), to jest 6179,42 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 734,15 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 665,90 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 11,51 ha,
- grunty nieleśne - 56,74 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w obrębie Zamrzenica, w oddz.: 228-231, 231A, 232-240, 241, 241A, 242-245, 249k-o, 250Bc,g,h, 250C, 258, 259.

Park posiada planu ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 8 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r., Nr 57, poz. 1173).

Występują tu liczne, dobrze zachowane formy morfologiczne związane z glacialnym cyklem rzeźbotwórczym, takie jak: ozy (największe nagromadzenie w województwie), drumliny, kemy, wzgórza morenowe i rynny jeziorne. Rzeźba terenu KPK jest bardzo zróżnicowana. Wzgórza morenowe osiągają znaczne wysokości (np. w okolicy Więcborka, Jastrzębia). W Parku znajduje się najwyżej położony punkt województwa kujawsko - pomorskiego - Czarna Góra o wysokości 189 m n.p.m.

Charakterystyczną cechą obszaru jest jego położenie na głównym wododziale I rzędu Wisły - Odry. Park ma bogatą sieć hydrograficzną. Bierze stąd początek 9 rzek, a 59 zbiorników wodnych układa się w ciągi rynnowe jezior sypniewskich, więcborskich i sępoleńskich. Liczne jeziora, oczka śródpolne i cierniste zarośla pełnią niezwykle ważną funkcję w zachowaniu równowagi ekosystemów np. rolniczych.

Ogromne bogactwo siedlisk i zróżnicowany krajobraz to doskonałe środowisko życia także wielu gatunków roślin i zwierząt.

[illegible]

45

➤ **Otulina Tucholskiego Parku Krajobrazowego**

Tucholski Park Krajobrazowy utworzony został na mocy Uchwały Nr 71/IX/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy z dnia 9 grudnia 1985 r. (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego. Nr 11, poz. 440).

Aktualna powierzchnia obszaru to 36983,00 ha i jest obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000. Aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi są Rozporządzenie Nr 59/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2006 r. (Dz. Urz. Nr 58, poz.3951) oraz Rozporządzenie Nr 8 Wojewody Kujawsko Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. Nr 69, poz.1326).

Obszar położony jest na terenie województw: kujawsko – pomorskiego i pomorskiego, w powiecie tucholskim, na terenie gmin: Tuchola, Śliwice, Cekcyn, Lubiewo, Gostycyn (w województwie kujawsko – pomorskim) oraz powiecie chojnickim, na terenie gmin: Chojnice oraz Czersk (w województwie pomorskim).

Tucholski Park Krajobrazowy utworzono w celu ochrony najcenniejszych fragmentów przyrody i krajobrazu Borów Tucholskich. Zasadnicze jego walory to zróżnicowana rzeźba terenu z licznymi malowniczymi jeziorami wytopiskowymi, rzekami oraz licznymi strumieniami. Obszar parku charakteryzuje się ponadto dużym bogactwem flory i fauny.

Wokół parku wyznaczona jest strefa ochronna o powierzchni 15946,00 ha, będąca biocenotyczną otuliną do ochrony całego kompleksu. Działalność człowieka w tej strefie nie może negatywnie oddziaływać na przyrodę obszaru chronionego.

W zasięgu Nadleśnictwa Zamrzenica występuje jedynie otulina Tucholskiego Parku Krajobrazowego, o powierzchni 1863,23 ha (11,7% całej powierzchni otuliny). Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo powierzchnia otuliny wynosi 570,31 ha, w tym:

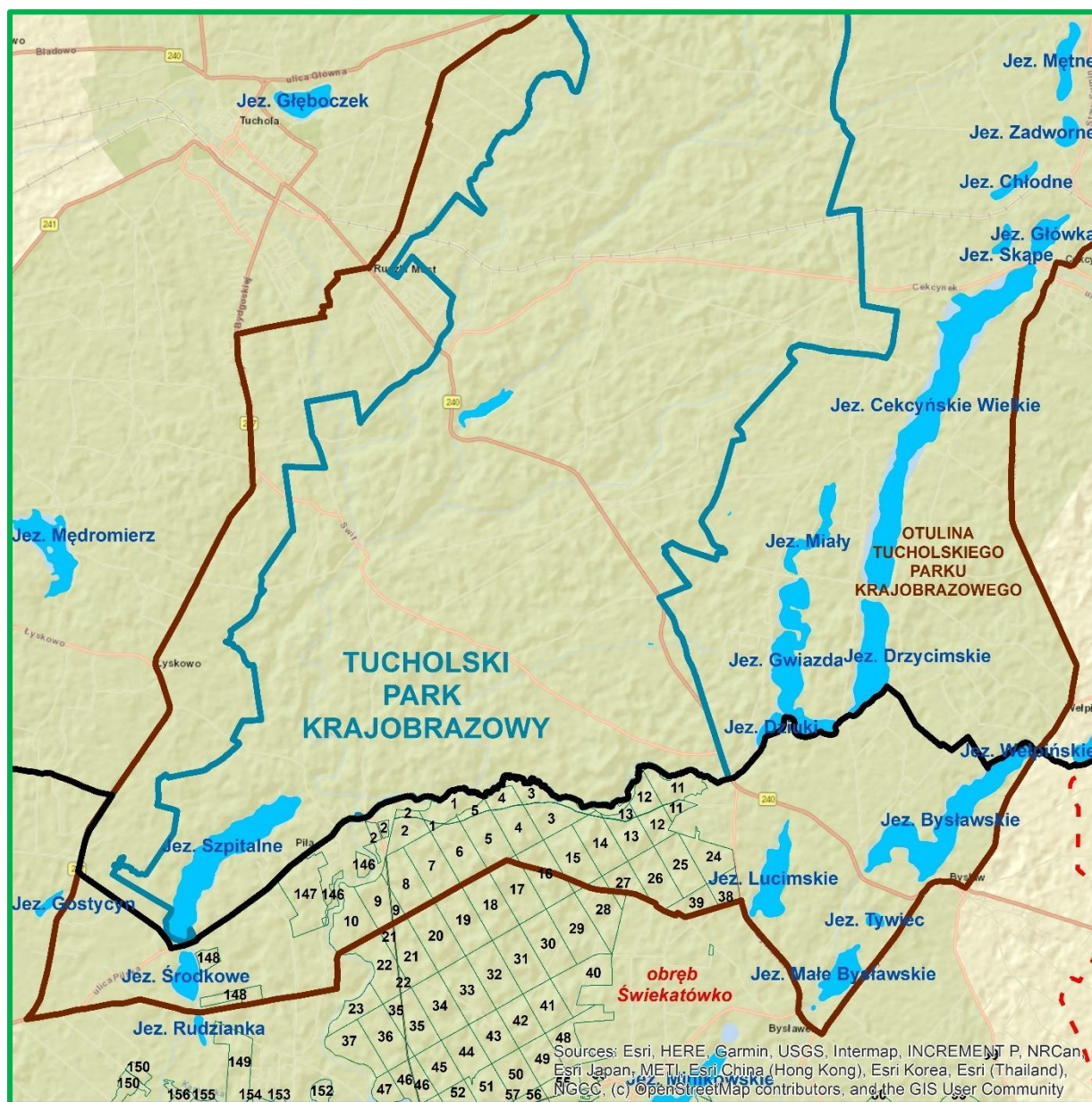
- grunty zalesione i niezalesione - 549,12 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 11,20 ha,
- grunty nieleśne - 9,99 ha.

Otulina obejmuje grunty w obrębie Zamrzenica, w oddz.: 1-14, 15a-c,~a,~b, 16a-c,~a, 17a,b,~b, 24-26, 27a,b,d,~a~c, 28a-c,h,~a,~b, 38, 39a-c,~a,~b, 146-148.

Celem utworzenia otuliny jest zabezpieczenie Tucholskiego Parku Krajobrazowego przed szkodliwym wpływem czynników zewnętrznych, a zarazem ochrona urozmaiconego krajobrazu.

Park posiada planu ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 2/2009 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 10 kwietnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r., Nr 34, poz. 716).

Nadzór nad parkiem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko – Pomorskiego w Toruniu.

Ryc. 15. Mapa sytuacyjna Otuliny Tucholskiego Parku Krajobrazowego w Nadleśnictwie Zamrzenica

3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu

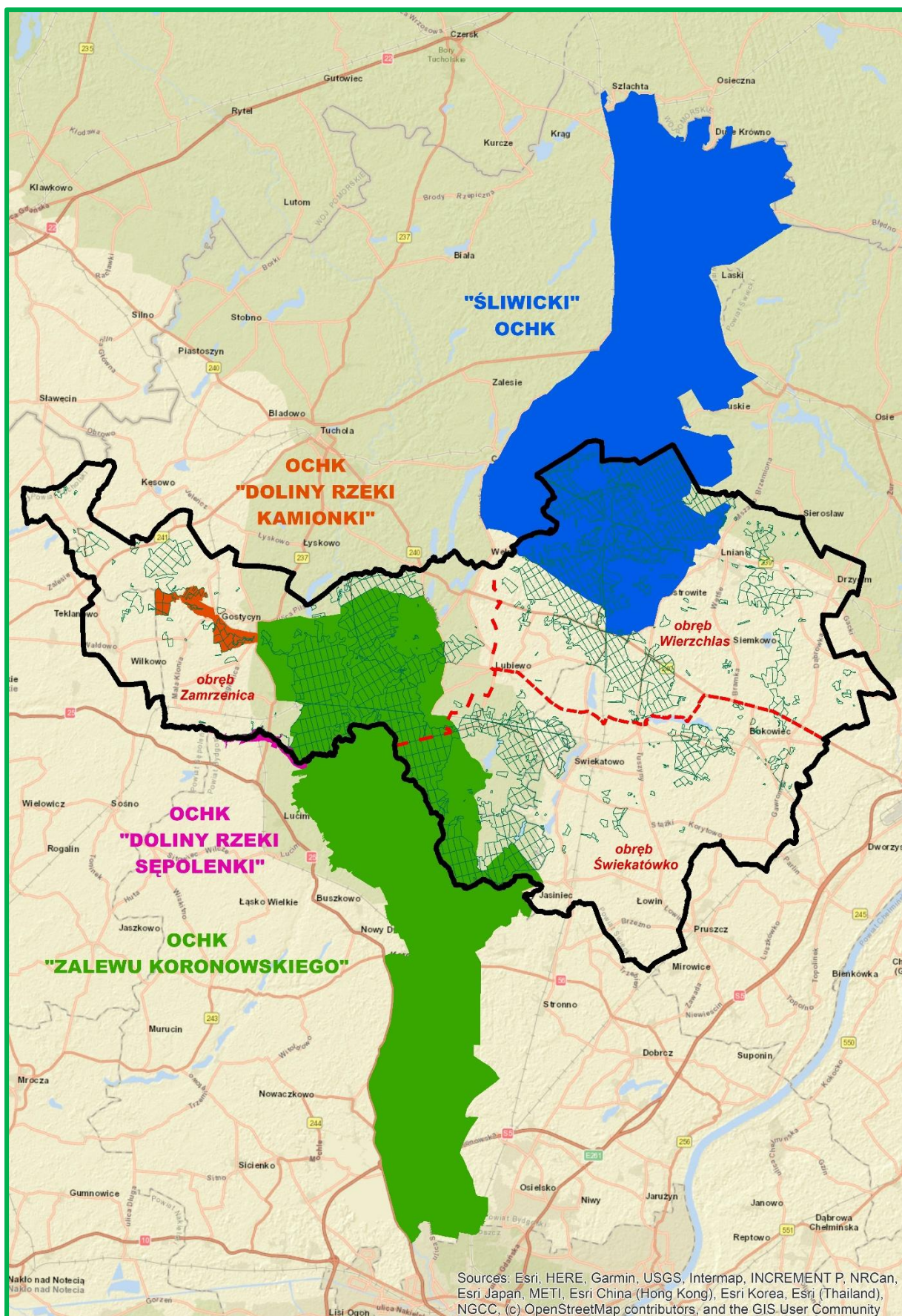
Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajdują się fragmenty 4 obszarów chronionego krajobrazu – Śliwicki OChK, OChK Zalewu Koronowskiego, OChK Doliny rzeki Kamionki oraz OChK Doliny rzeki Sępolenki.

Tab. 11. Obszary chronionego krajobrazu położone w zasięgu Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa obszaru	Data utworzenia	Pow. ogólna obszaru	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. na gruntach N-ctwa
			[ha]		
1	2	3	4	5	6
1.	Śliwicki OChK	14.06.1991	27433,80	7885,45	4608,84
2.	OChK Zalewu Koronowskiego		27742,38	10657,96	6743,61
3.	OChK Doliny rzeki Kamionki		637,09	637,09	321,47
4.	OChK Doliny rzeki Sępolenki		299,73	106,38	48,83
Razem			56113,00	19286,88	11722,75

Łączna powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica wynosi 19 286,88 ha, co stanowi 26,2% ogólnej powierzchni zasięgu Nadleśnictwa. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo, obejmujące OChK, zajmują łącznie 11 722,75 ha, czyli 56,2% ogólnej powierzchni Nadleśnictwa.

Ryc. 16. Nadleśnictwo na tle obszarów chronionego krajobrazu

➤ Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar powołano Rozporządzeniem Nr 9/1991 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów krajobrazu chronionego w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Z dnia 10 września 1991 r., Nr 17, poz. 127).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała Nr XXIII/343/20 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2020 r., poz. 3284).

Obszar położony jest na terenie województwa kujawsko - pomorskiego, w powiatach: świeckim (gminy: Lniano, Osie) i tucholskim (gminy: Lubiewo, Cekcyn, Śliwice).

Aktualna powierzchnia ogólna Śliwickiego OChK wynosi 27 433,80 ha. Jest to powierzchnia obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 28,7% powierzchni obszaru (w części północnej obrębu Wierzchlas), t.j. 7 885,45 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 4 608,84 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 4 175,02 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 115,24 ha,
- grunty nieleśne - 318,58 ha.

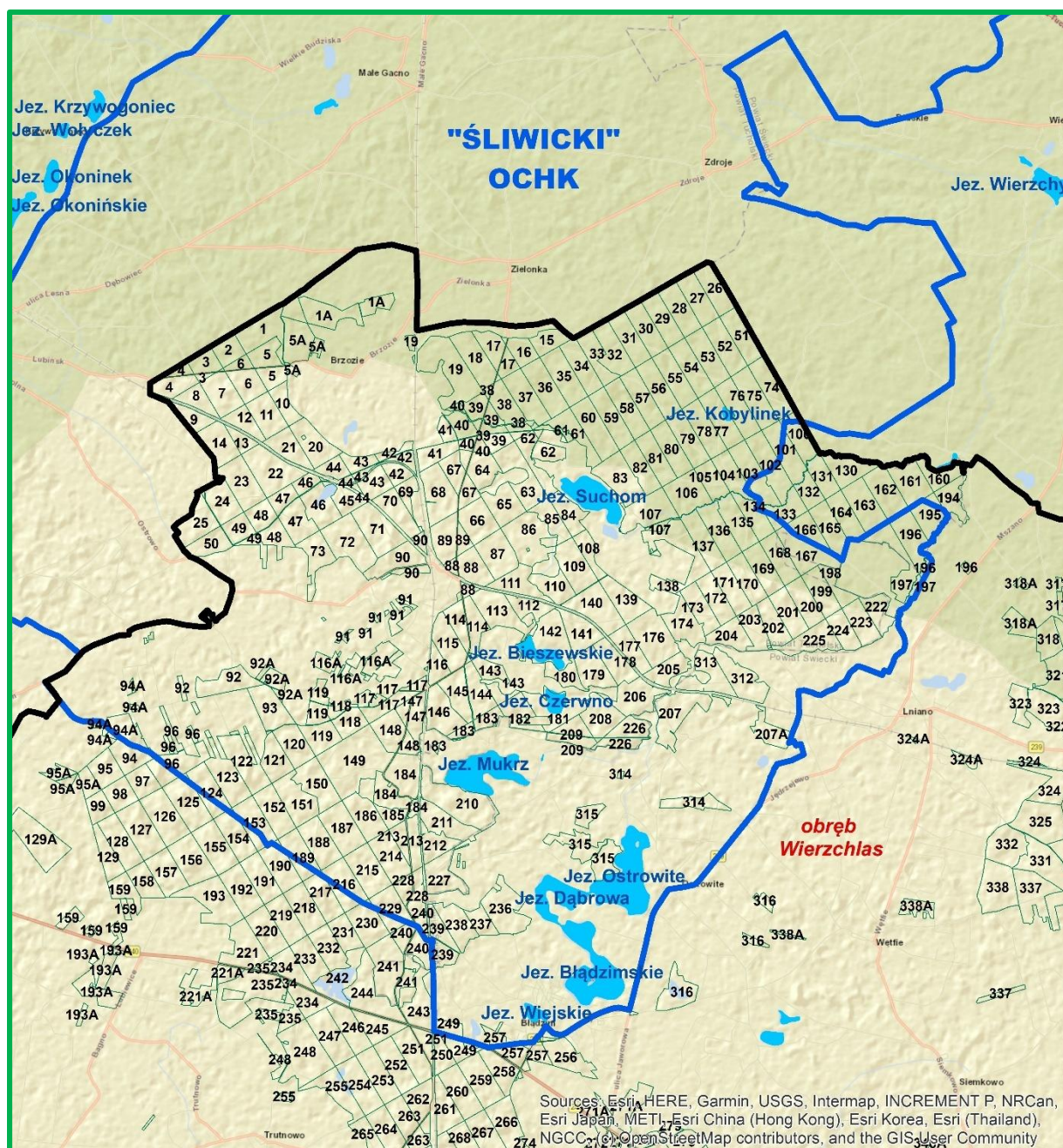
Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 1, 1A, 2-5, 5A, 6-92, 92A, 93, 94c, 94Aa-g,m,o-r,~a~d, 100a,b,~a,~d, 101a,c-f,~c,~d, 102a-f,~b, 103a,b,~b, 104a,b,c,f,g,~a~f, 105-116, 116A, 117-123, 124a,b,~a, 125a,~a, 133c,~d, 134a-f,h-k,~a,~c~f, 135-152, 153a-d,g,i-l,~a,~c,~d, 154a,~a,~b, 167-174, 176-188, 189a-g,~a~d, 190a,~a~c, 195b-h,i,~b,~c, 196a-h,i-m,~a,~c, 197-207, 207A, 208-215, 216a-d,~a,~d, 217a,~a, 222-228, 229a-d,~a, 230a,~a, 236-239, 240a,b,f,~a,~c, 249a,b,~a, 257a-f, 312-315.

Celem ochrony jest racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk kompleksu Borów Tucholskich.

Jest to jeden z większych obszarów chronionych położonych na terenie Borów Tucholskich, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarza ekologicznego. Dominuje krajobraz równiny sandrowej z pagórkami morenowymi i nielicznymi wydhami. Występują bardzo dobre warunki dla zbierania runa leśnego. Walory rekreacyjne obniża jednak niewielki udział wód powierzchniowych. Na terenie obszaru

znajdują się 3 rezerваты przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetki” oraz „Jezioro Martwe”.

Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Ryc. 17. Mapa sytuacyjna Śliwickiego OChK w Nadleśnictwie Zambrze

➤ Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego

Obszar powołano Rozporządzeniem Nr 9/1991 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów krajobrazu chronionego w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Z dnia 10 września 1991 r., Nr 17, poz. 127).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała Nr XXXVIII/538/21 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2021 r., poz. 6310).

Obszar położony jest na terenie województwa kujawsko - pomorskiego, w powiatach: świeckim (gminy: Pruszcz), bydgoskim (gminy: Bydgoszcz, Osielsko, Sicienko, Koronowo), Bydgoszcz (gmina miejska) i tucholskim (gminy: Gostycyn, Lubiewo).

Aktualna powierzchnia OChK Zalewu Koronowskiego wynosi 27 742,38 ha. Jest to powierzchnia obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 38,4% powierzchni obszaru (w części środkowej obrębu Zamrzenica oraz zachodniej obrębu Świekatówko), t.j. 10 657,96 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 6 743,61 ha, w tym:

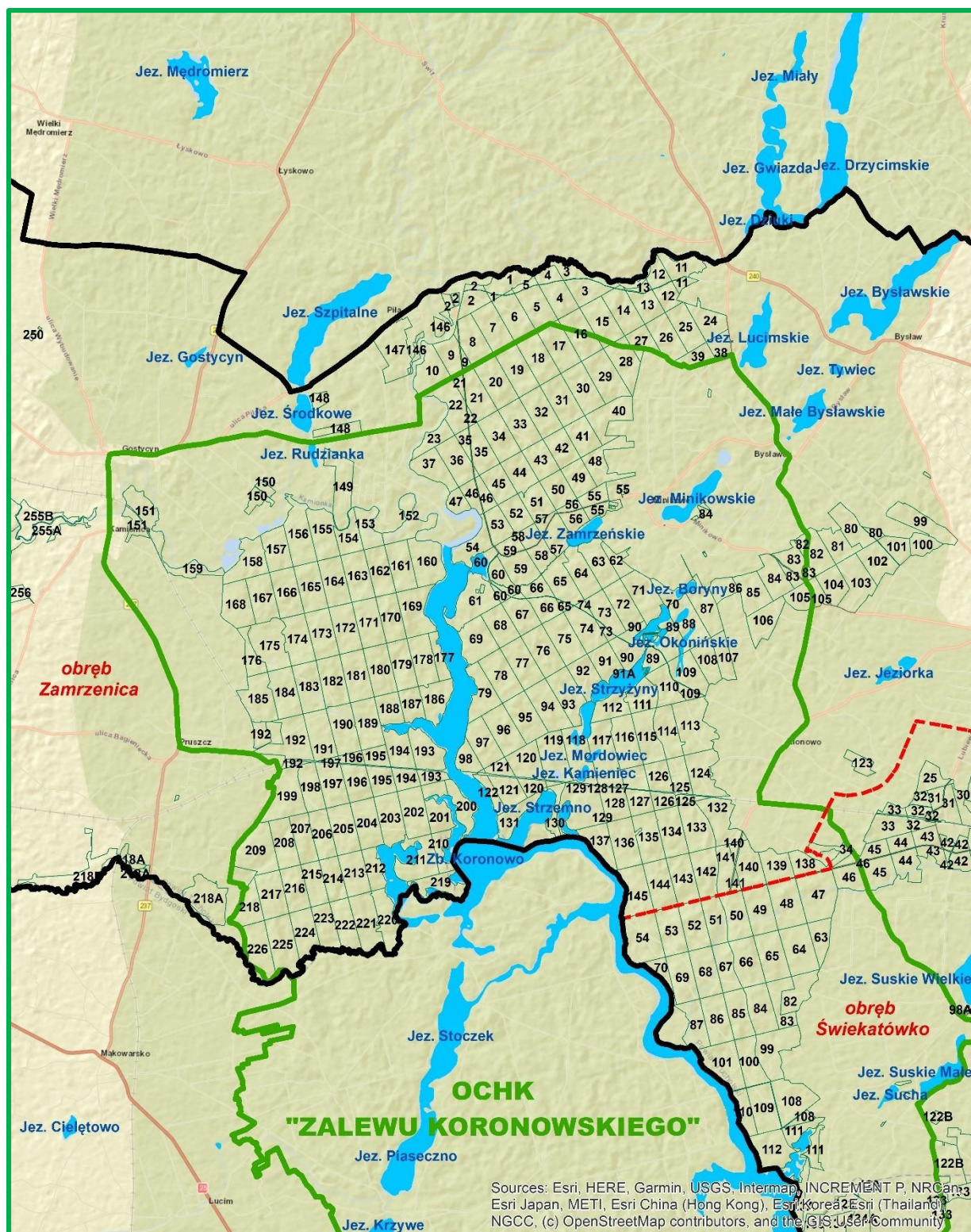
- grunty zalesione i niezalesione - 6 197,24 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 168,07 ha,
- grunty nieleśne - 378,30 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w:

- obręb Zamrzenica, oddz.: 15d, 16d-g,~b, 17c-h,~a, 18-23, 27c,~d, 28d-g,i-k,~c-~f, 29-37, 39d, 40-79, 82b,c,~a, 83a-f,~a,~b, 84-91, 91A, 92-98, 105b,c,~a, 106-122, 124-145, 149-198, 199a-h,~a-~c, 200-225, 226a-h,~a;
- obręb Świekatówko, oddz.: 34, 46-54, 63-70, 82-87, 99-101, 108-112, 123, 123A, 133i-l,n,~a, 134, 134A, 135, 141-145, 152-156, 162, 163, 164a-c,f-j,~a,~b,~d, 165c-g,~a,~c, 166i-l,~a, 168a-c,g-j,~a-~c, 169-172, 176c,d,~c,~d, 177-187, 190b-d,~b, 191.

OChK położony jest na obszarze Doliny Brdy, do której od wschodu przylega Równina Świecka, od zachodu natomiast Pojezierze Krajeńskie. Charakteryzuje się wybitnymi walorami przyrodniczymi i turystycznymi. Malowniczość przyrodniczo - krajobrazowa tego obszaru wynika z występowania na jego powierzchni doliny rzeki Brdy, Zbiornika Koronowskiego, znacznej ilości jezior, lasów oraz urozmaiconego ukształtowania hipsometrycznego powierzchni. Na terenie obszaru znajduje się rezerwat przyrody „Różanna Dęby”.

Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Ryc. 18. Mapa sytuacyjna OChK Zalewu Koronowskiego w Nadleśnictwie Zamrzenica

➤ **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki**

Obszar powołano Rozporządzeniem Nr 9/1991 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów krajobrazu chronionego w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Z dnia 10 września 1991 r., Nr 17, poz. 127).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała Nr XI/251/19 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2019 r., poz. 6117).

Obszar położony jest na terenie województwa kujawsko - pomorskiego, w powiecie tucholskim, na terenie gminy Gostycyn.

Aktualna powierzchnia OChK Doliny rzeki Kamionki wynosi 637,09 ha. Jest to powierzchnia obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000.

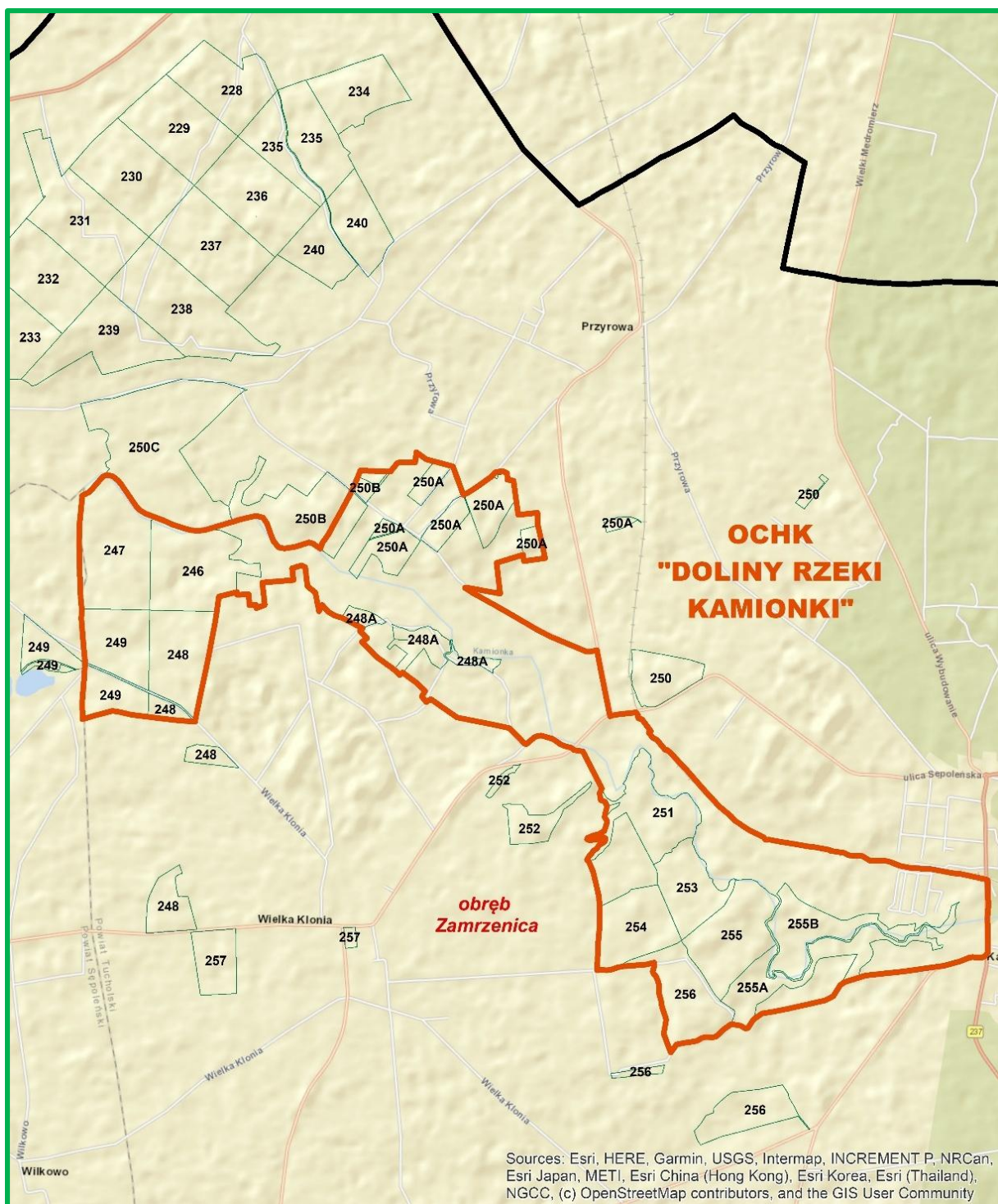
Obszar w całości znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica (w części zachodniej obrębu Zamrzenica), t.j. na gruntach Nadleśnictwa – 321,47 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 311,48 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 3,36 ha,
- grunty nieleśne - 6,63 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 246, 247, 248a-h,~a,~b, 248A, 249a-j,~a,~b, 250Ab-k, 250Ba,b,d,f, 251, 253-255, 255A, 255B, 256a-i,~a.

Obszar leży pomiędzy Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym a Obszarem Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego i obejmuje dolinę Kamionki wraz z otaczającymi ją łąkami, szuwarami, a w części zachodniej także lasami. Obszar jest wcięty w dość bogato urzeźbioną Wysoczyznę Krajeńską, charakteryzującą się krajobrazem młodogłacjalnym.

Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Ryc. 19. Mapa sytuacyjna OChK Doliny rzeki Kamionki w Nadleśnictwie Zamrzenica

➤ Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki

Obszar powołano Rozporządzeniem Nr 9/1991 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów krajobrazu chronionego w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Z dnia 10 września 1991 r., Nr 17, poz. 127).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała Nr VI/117/19 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2019 r., poz. 3067).

Obszar położony jest na terenie województwa kujawsko - pomorskiego, w powiatach: bydgoskim (gmina Koronowo) i tucholskim (gmina Gostycyn).

Aktualna powierzchnia OChK Doliny rzeki Sępolenki wynosi 299,73 ha. Jest to powierzchnia obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000.

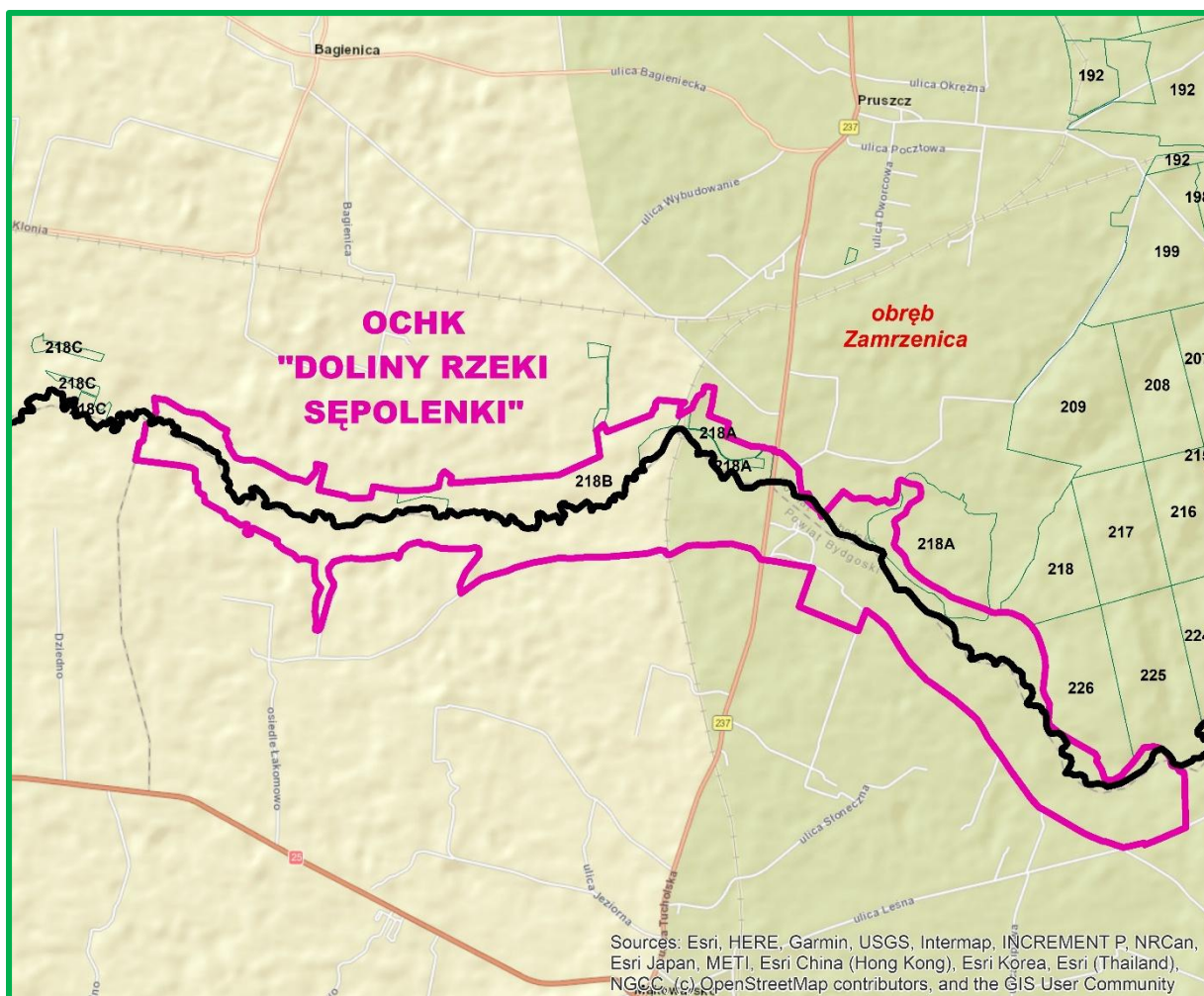
W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 35,5% powierzchni obszaru (w części południowej obrębu Zamrzenica), t.j. 106,38 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 48,83 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 44,70 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 0,07 ha,
- grunty nieleśne - 4,06 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 218Aj-ax,~c,~d, 218Bd-s.

Obszar leży pomiędzy Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym, a Obszarem Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego i obejmuje morfologiczną dolinę rzeki Sępólna (Sępolenka), wciętej w Pojezierze Krajeńskie oraz kompleksy leśne przylegające do rzek.

Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Ryc. 20. Mapa sytuacyjna OChK Doliny rzeki Sępolenki w Nadleśnictwie Zamrzenica

3.1.4. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie

potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

Podstawą jego funkcjonowania są dwie unijne dyrektywy:

- **Dyrektywa Ptasia** (Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wcześniej Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków) – określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;
- **Dyrektywa Siedliskowa** (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) – ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie wrażliwych przyrodniczo.

W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) są wyznaczane do ochrony ptaków zagrożonych wyginięciem (ujętych w Załączniku 1 DP) jak również regularnie występujących ptaków wędrownych (również te niewymienione w Załączniku 1 DP), które w czasie swych corocznych wędrówek odpoczywają lub zatrzymują się w krajach Unii Europejskiej. OSO wyznaczane są indywidualnie przez każde państwo. Komisja Europejska sprawdza, czy krajowa sieć obszarów realizuje przyjęte przez dane państwo członkowskie kryteria wyboru obszaru oraz czy zapewnia ochronę wszystkich najbardziej odpowiednich terenów dla zachowania gatunków ptaków.

W dyrektywie siedliskowej natomiast jako cele ochrony wymienione zostały wymagające działań ochronnych typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu dla całej Unii Europejskiej (naturalne oraz półnaturalne tereny lądowe i wodne wyróżniające się specyficznymi czynnikami geograficznymi, fizycznymi cechami środowiska i określonymi zbiorowiskami roślinnymi) oraz wybrane cenne gatunki roślin i zwierząt (poza ptakami). Miejsca ich ochrony wyznacza się jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

W przypadku SOO, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów kwalifikujących pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w dyrektywie siedliskowej. Po przedłożeniu listy obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym

elementem tej procedury jest seminarium biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk. Następnie Komisja Europejska zatwierdza te obszary w drodze decyzji jako „obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” – OZW. Od tego momentu nabierają one statusu obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego. Po wyznaczeniu ich odpowiednim aktem prawa krajowego przyjmują nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Część wymienionych w dyrektywie siedliskowej gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych oznaczono jako priorytetowe, czyli takie, za które Europa ponosi szczególną odpowiedzialność z uwagi na fakt, iż większość naturalnego zasięgu ich występowania pozostaje w granicach administracyjnych Unii Europejskiej. Ta kategoria przedmiotów ochrony jest w sposób szczególny brana pod uwagę na etapie wyznaczania obszarów Natura 2000 (każdy obszar istotny dla siedliska lub gatunku priorytetowego powinien bezwzględnie zostać wyznaczony), a także w czasie oceniania ewentualnego zezwolenia na realizację działań negatywnie wpływających na cele ochrony na takim obszarze.

W dyrektywach ptasiej i siedliskowej określono ogólnie gatunki i siedliska, dla ochrony których tworzy się obszary Natura 2000. Jednak o tym, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze decydują kryteria wyznaczania, np. wielkość populacji względem populacji krajowej. Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie, a także ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze Natura 2000, czyli:

- w obszarach ptasich – gatunki ptaków wymienione w pkt 3.2 formularza z oceną A, B lub C oraz ptactwo wodno-błotne (jeżeli tak wskazano w pkt. 4.2),
- w obszarach siedliskowych – siedliska przyrodnicze wymienione w pkt 3.1 formularza oraz gatunki zwierząt (**bez ptaków**) i roślin wymienione w pkt. 3.2 z oceną A, B lub C.

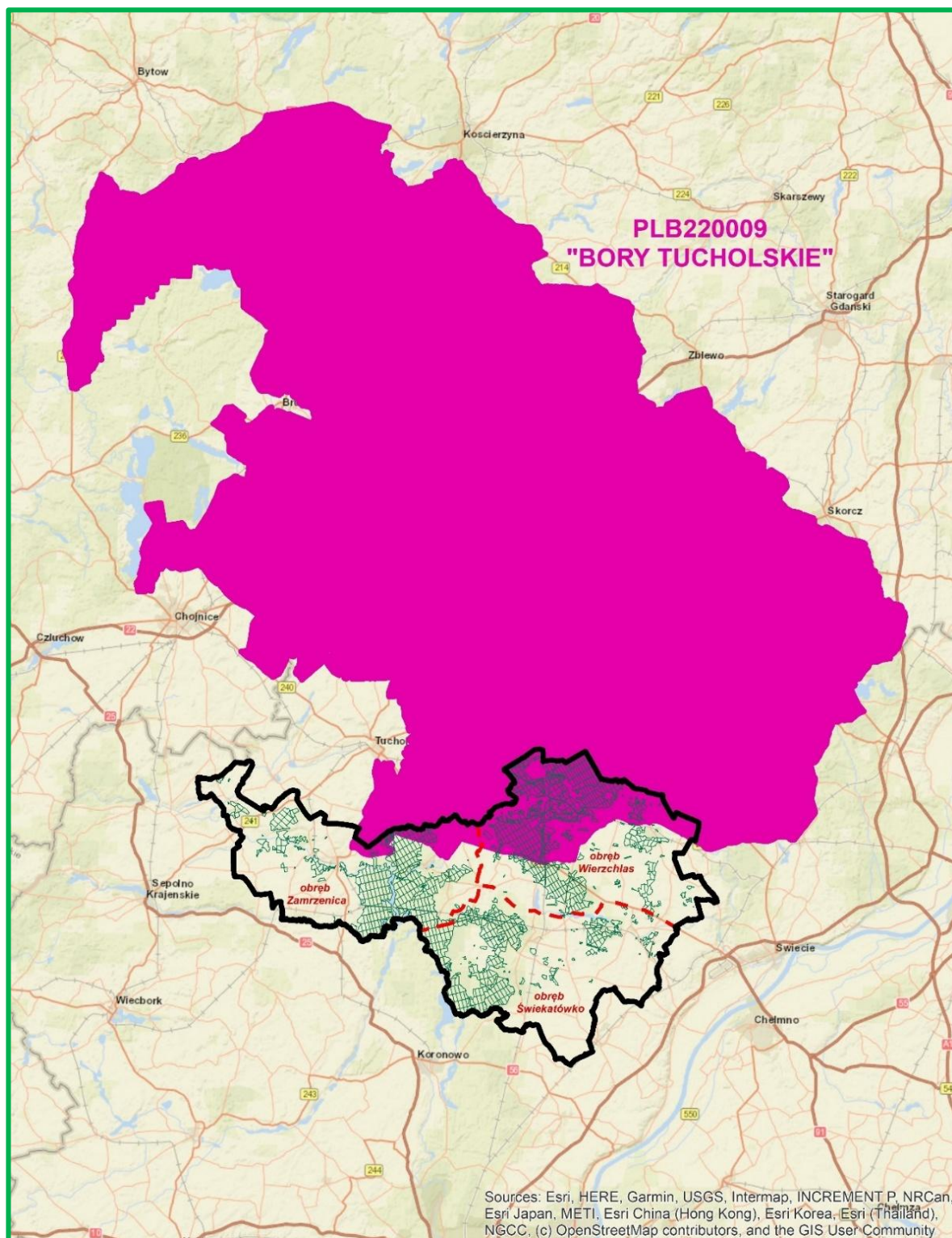
Siedliska i gatunki oznaczone w SDF jako D nie są przedmiotem ochrony danego obszaru Natura 2000, a dane ich dotyczące stanowią wartość informacyjną.

Według stanu na 01.01.2026 r. w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica występuje obszar specjalnej obszary ptaków (OSO) Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.

Charakterystyka obszaru, przedstawiona w dalszej części, opracowana została z wykorzystaniem danych i opisu zawartego w SDF-ie (*Standardowym Formularzu Danych*) wg daty aktualizacji na 03.2024 oraz dokumentacji do planu zadań ochronnych.

Tab. 12. Zestawienie powierzchni obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Kod obszaru	Nazwa obszaru	Pow. całkowita	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa		
					lasy	grunty nieleśne	razem
			ha				
1	2	3	4	5	6	7	8
OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSO) NATURA 2000							
1.	PLB220009	Bory Tucholskie	322535,80	13647,52	5997,17	405,19	6402,36

Ryc. 21. Nadleśnictwo na tle obszaru Natura 2000 PLB220009 Bory Tucholskie

➤ **PLB220009 Bory Tucholskie**

Obszar specjalnej ochrony (OSO) Natura 2000 PLB220009 Bory Tucholskie wyznaczony został w Polsce Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2008 r., Nr 198, poz. 1226).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2011 r., Nr 25, poz. 133).

Bory Tucholskie PLB220009 obejmują obszar o powierzchni 322 535,8 ha, w tym:

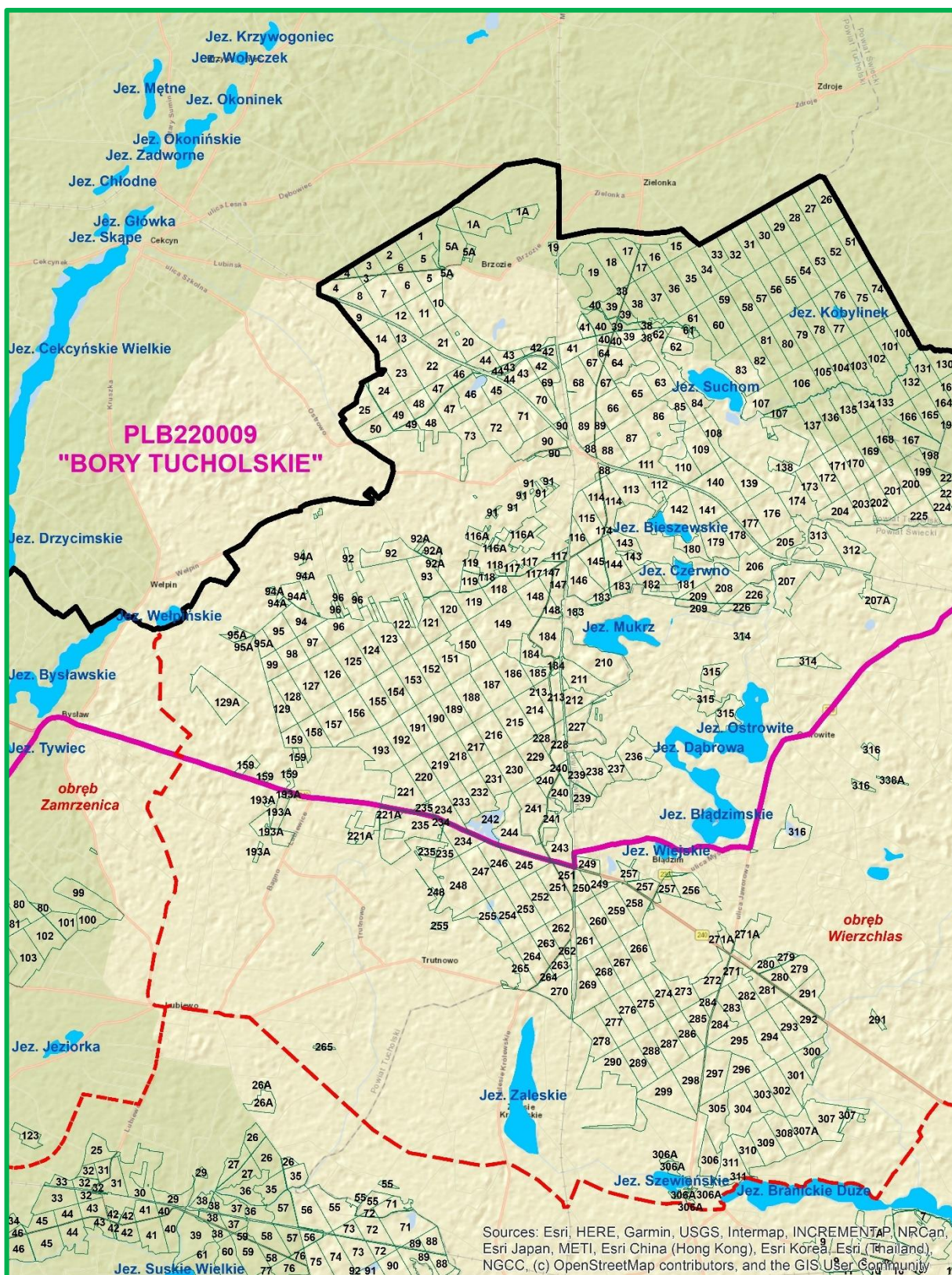
- 108 985,4 ha, w województwie kujawsko-pomorskim, na terenie gmin: Cekcyn (24 926,9 ha), Drzycim (5 050,6 ha), Gostycyn (1 715,1 ha), Jeżewo (6 396,8 ha), Kęsowo (83,5 ha), Lubiewo (3 081,2 ha), Lniano (3 749,6 ha), Nowe (337,9 ha), Śliwice (17 448,8 ha), Tuchola (15 308,9 ha), Warlubie (10 010,1 ha) i Osie (20 876,0 ha),
- 213 550,4 ha, w województwie pomorskim, na terenie gmin: Brusy (22 153,6 ha), Bytów (472,7 ha), Czarna Woda (2 769,5 ha), Czersk (37 962 ha), Chojnice (11 341,5 ha), Dziemiany (12 523,2 ha), Kaliska (10 304,7 ha), Karsin (16 921,1 ha), Konarzyny (699,7 ha), Kościerzyna (10 752,6 ha), Lipnica (8 971,8 ha), Lipusz (9 269,1 ha), Lubichowo (12 658,4 ha), Osieczna (12 282,4 ha), Osiek (15 589,5 ha), Parchowo (505,6 ha), Skórcz — gmina miejska (12,2 ha), Skórcz — gmina wiejska (1 896,8 ha), Smętowo Graniczne (3 032,3 ha), Stara Kiszewa (11 528,2 ha), Studzienice (10 182,6 ha) i Zblewo (1 720,9 ha).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica obszar zajmuje północną część o powierzchni 13 647,52 ha (4,2% ogólnej powierzchni OSO), z czego na gruntach Nadleśnictwa – 6 402,36 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 5 825,91 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 171,26 ha,
- grunty nieleśne - 405,19 ha.

W Nadleśnictwie Zamrzenica obszar obejmuje:

- obręb Wierzchlas, oddz.: 1, 1A, 2-5, 5A, 6-92A, 93-92, 92A, 93, 94, 94A, 95, 95A, 96-116, 116A, 117-129, 129A, 130-207, 207A, 208-233, 234a-d,~a,~b, 235a-c,~a, 236-244, 312-315, 317-318, 318A, 319-323, 326a;
- obręb Zamrzenica, oddz.: 1, 2a-c,~a, 3, 4, 5a-m,~a,~b, 6a,b,~a,~b, 7a,~b,~c, 11-14, 15a,b,~a,~b, 16a,b,~a, 17a,~b, 24-26, 27a,b,~a-~c, 28a-c,h,~a,~b, 38, 39a-c,~a,~b, 146-148.

Ryc. 22. PLB220009 Bory Tucholskie w zasięgu Nadleśnictwa Zambrze

Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Celem wyznaczenia obszaru jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi i w nie pogorszonej formie.

Obszar PLB220009 Bory Tucholskie obejmuje wschodnią część makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. W jego skład wchodzi następujące mezoregiony: Bory Tucholskie, wschodnia część Równiny Charzykowskiej, północno-wschodnia część Pojezierza Krajeńskiego, północna część Doliny Brdy oraz północna część Wysoczyzny Świeckiej. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe. Jest to typowy obszar młodoglacjalny. Rzeźba terenu jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd. Wśród jezior liczne są jeziora przepływowe połączone z systemem wodnym Brdy; sporo jest jezior oligotroficznymi i mezotroficznymi, nieliczne są eutroficzne, a torfowiskom towarzyszą dystroficzne. W sumie jest ok. 60 jezior; największe Charzykowskie - 1363 ha, zaś najgłębsze Ostrowite - 43 m. Lasy (ok. 70% obszaru) to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łęgi i olsy. Liczne są torfowiska. Grunty orne, łąki i pastwiska pokrywają ok. 15% terenu.

W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęs, tracz długodzioby (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku).

W SDF-ie dla obszaru (wg daty aktualizacji 03-2024) wymieniono 56 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Przedmiotem ochrony są 43 gatunki z oceną A (1), B (7) lub C (35). Gatunki te w tabeli poniżej oznaczono przez zacielenie.

Tab. 13. Gatunki wymienione w SDF PLB220009 Bory Tucholskie objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE (Dyrektywy Ptasiej) oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
1.	A001	Nur rdzawoszyi	<i>Gavia stellata</i>	D
2.	A004	Perkozek zwyczajny	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	C
3.	A005	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	C
4.	A008	Perkoz zausznik	<i>Podiceps nigricollis</i>	D
5.	A021	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	C
6.	A022	Bączek zwyczajny	<i>Ixobrychus minutus</i>	C
7.	A028	Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	C
8.	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	C
9.	A031	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	C
10.	A036	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	C
11.	A037	Łabędź czarnodzioby	<i>Cygnus columbianus bewickii</i>	D
12.	A038	Łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	C
13.	A043	Gęgawa	<i>Anser anser</i>	C
14.	A051	Krakwa	<i>Anas strepera</i>	C
15.	A052	Cyraneczka zwyczajna	<i>Anas crecca</i>	C
16.	A055	Cyranka zwyczajna	<i>Anas querquedula</i>	C
17.	A060	Podgorzałka	<i>Aythya nyroca</i>	B
18.	A067	Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	B
19.	A069	Szlachar (tracz długodzioby)	<i>Mergus serrator</i>	A
20.	A070	Nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	B
21.	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	C
22.	A073	Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	B
23.	A074	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	B
24.	A075	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	C
25.	A081	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	C
26.	A082	Błotniak zbożowy	<i>Circus cyaneus</i>	D
27.	A084	Błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	D
28.	A094	Rybołów zwyczajny	<i>Pandion haliaetus</i>	C
29.	A118	Wodnik zwyczajny	<i>Rallus aquaticus</i>	C
30.	A119	Kropiatka (kureczka nakrapiana)	<i>Porzana porzana</i>	D
31.	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>	C
32.	A123	Kokoszka zwyczajna	<i>Gallinula chloropus</i>	C
33.	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C
34.	A136	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	D
35.	A153	Bekas krzyk	<i>Gallinago gallinago</i>	C

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
36.	A165	Samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	C
37.	A168	Brodziec piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>	C
38.	A184	Mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	D
39.	A193	Rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	C
40.	A196	Rybitwa białowąsa	<i>Chlidonias hybridus</i>	C
41.	A197	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	C
42.	A207	Siniak	<i>Columba oenas</i>	C
43.	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	B
44.	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	C
45.	A224	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	C
46.	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	B
47.	A232	Dudek	<i>Upupa epops</i>	C
48.	A236	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C
49.	A238	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	D
50.	A246	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	C
51.	A255	Świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	D
52.	A261	Pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>	C
53.	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	D
54.	A338	Gąsior	<i>Lanius collurio</i>	D
55.	A379	Ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	D
56.	A391	Kormoran zwyczajny	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	C

Drzewostany dojrzałe i ponad 100-letnie

Powierzchnia drzewostanów dojrzałych (rębnych i starszych) w PLB220009 Bory Tucholskie na gruntach Nadleśnictwa wynosi 1 482,69 ha (25,4% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych), w tym drzewostanów ponad 100-letnich – 954,79 ha. Gatunkiem panującym w drzewostanach rębnych i starszych jest głównie So (1 410,08 ha),

Tab. 14. Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów dojrzałych oraz ponad 100-letnich według gatunków panujących

Gatunek	Wiek dojrzałości (rębności) od	Drzewostany dojrzałe			%
		<100	>100	Razem	
		ha			
1	2	3	4	5	6
So	91	497,85	912,23	1410,08	95,1
Db	121	-	21,82	21,82	1,5
Bk	101	-	3,05	3,05	0,2
Gb	101	-	4,76	4,76	0,3

Gatunek	Wiek dojrzałości (rębności) od	Drzewostany dojrzałe			%
		<100	>100	Razem	
		ha			
1	2	3	4	5	6
OI	61	30,05	12,67	42,72	2,9
Lp	101	-	0,26	0,26	0,0
Razem OSO „Bory Tucholskie”		527,90	954,79	1482,69	100,0

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r., poz. 1161), doprecyzowanym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 czerwca 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r., poz. 2612), gdzie zmieniono działania ochronne dla przedmiotów ochrony.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Zamrzenica uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych.

3.1.5. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Użytki ekologiczne na gruntach Nadleśnictwa Zamrzenica zostały ustanowione na podstawie Rozporządzenia Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8, poz. 76), na łącznej powierzchni 584,65 ha (400 wyłączeń), w następujących obrębach:

- obręb Wierzchlas – 128 poddz. o pow. 167,70 ha;
- obręb Zamrzenica – 124 poddz. o pow. 206,77 ha;
- obręb Świekatówko – 148 poddz. o pow. 210,18 ha.

Celem ochrony w użytkach ekologicznych jest zachowanie cennych fragmentów środowiska przyrodniczego (torfowisk wysokich typu bałtyckiego), mającego duże znaczenie

dla różnorodności biologicznej, w szczególności ze względu na występujące tam chronione gatunki ptaków, płazów, ssaków i owadów.

Tab. 15. Wykaz użytków ekologicznych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
OBRĘB WIERZCHŁAS				
1.	12-21-1-07-13 -b -00	Cekcyn Sarnówek	1,46	Zadrzewienia: Brz, So, Jw II oraz Ol, Os, Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.k na 10 %, samosiew: Św na 10%; rośliny chronione: widłak jałowcowaty.
2.	12-21-1-07-14 -b -00		1,18	Zadrzewienia: So II Brz III, Św IV oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10 %, samosiew: Brz, So na 10%; rośliny chronione: widłak jałowcowaty.
3.	12-21-1-07-21 -d -00		0,75	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20 %, samosiew: Brz, So na 10%.
4.	12-21-1-07-22 -b -00		1,56	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10 %, samosiew: Brz, So, Św na 40%.
5.	12-21-1-07-24 -f -00		1,37	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, samosiew: Brz, So, Św na 10%.
6.	12-21-1-07-24 -l -00 (12-21-1-07-24 -k -00)		0,45	N (nieużytek); Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku.
7.	12-21-1-03-28 -g -00	Cekcyn Jeleniagóra	0,41	Zadrzewienia: So III kl. wieku, samosiew: So na 10%.
8.	12-21-1-03-38 -g -00 (12-21-1-03-38 -d -00)		0,48	Zadrzewienia: Ol III oraz IV kl. wieku.
9.	12-21-1-03-39 -l -00 (12-21-1-03-39 -k -00)		0,45	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku.
10.	12-21-1-07-46 -h -00 (12-21-1-07-46 -f -00)	Cekcyn Sarnówek	0,23	Zadrzewienia: Brz, Ol III oraz IV kl. wieku.
11.	12-21-1-07-46 -k -00 (12-21-1-07-46 -i -00)		0,81	Zadrzewienia: Brz, So II oraz Brz Ol III kl. wieku.
12.	12-21-1-07-48 -g -00 (12-21-1-07-48 -f -00)		0,84	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20 %, samosiew: Brz na 20%.
13.	12-21-1-07-49 -d -00		0,64	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku.
14.	12-21-1-07-49 -g -00		0,29	Zadrzewienia: Brz, II oraz Brz Ol III kl. wieku, samosiew: Brz na 10%.
15.	12-21-1-07-50 -d -00		0,32	Zadrzewienia: Brz, Ol II oraz Brz Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz na 20%; rośliny chronione: widłak jałowcowaty.
16.	12-21-1-03-55 -d -00	Cekcyn Jeleniagóra	0,70	Zadrzewienia: So, Brz w II kl. wieku.
17.	12-21-1-03-61 -c -00		0,25	Zadrzewienia: Ol w III kl. wieku.
18.	12-21-1-03-76 -f -00		0,35	Zadrzewienia: Brz, So w II kl. wieku.
19.	12-21-1-05-95A -i -00	Cekcyn Lubiewice	0,85	Zadrzewienia: So w II kl. wieku.
20.	12-21-1-03-107 -m -00 (12-21-1-03-107 -o -00)	Cekcyn Jeleniagóra	0,37	Samosiew: Ol na 10%.
21.	12-21-1-07-113 -h -00	Cekcyn Sarnówek	0,25	Zadrzewienia: Os, Brz w III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
22.	12-21-1-05-115 -d -00 (12-21-1-05-115 -c -00)	Cekcyn Lubiewice	0,40	Zadrzewienia: Ol w III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
23.	12-21-1-05-115 -f -00 (12-21-1-05-115 -d -00)		0,50	Zadrzewienia: Ol, Brz w III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz, So na 20%.
24.	12-21-1-05-115 -i -00 (12-21-1-05-115 -h -00)		1,63	Zadrzewienia: Brz, Ol w III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; siedlisko przyrodnicze: 91D0 (C).
25.	12-21-1-05-116 -b -00		1,75	Zadrzewienia: Brz III, Db IV oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%; 91D0 (C).
26.	12-21-1-05-116A -x -00 (12-21-1-05-116A -w -00)		1,08	Zadrzewienia: So, Brz w II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; siedlisko przyrodnicze: 7140 (A).
27.	12-21-1-05-117 -n -00		0,37	Zadrzewienia: Ol, Brz w III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
28.	12-21-1-05-118 -h -00		0,42	Zadrzewienia: Ol, So w II kl. wieku.
29.	12-21-1-05-118 -m -00		0,30	Zadrzewienia: Ol w II kl. wieku.
30.	12-21-1-05-121 -b -00		1,57	Zadrzewienia: Ol, Brz III oraz Ol V kl. wieku.
31.	12-21-1-05-121 -d -00		0,87	Zadrzewienia: Ol, Brz III oraz So VI i starszych kl. wieku, samosiew: Św, Ol na 10%.
32.	12-21-1-04-138 -o -00 (12-21-1-04-138 -n -00)	Cekcyn Lnianek	1,90	Zadrzewienia: Brz, So III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20%, samosiew: Brz, So na 20%; rośliny chronione: widłak jałowcowaty, bagno pospolite, bobrek trójlistkowy, rosiczka - rodzaj, torfowiec - rodzaj; 91D0 (B).
33.	12-21-1-04-139 -d -00		0,58	Zadrzewienia: Brz, Św, So II oraz Brz III kl. wieku, samosiew: Brz na 30%.
34.	12-21-1-04-142 -b -00		0,70	N (nieużytek); Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienie: Wb na 30%.
35.	12-21-1-05-145 -b -00	Cekcyn Lubiewice	0,53	Zadrzewienia: Brz, II kl. wieku.
36.	12-21-1-05-148 -c -00		3,00	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku.
37.	12-21-1-05-149 -i -00		0,11	Zakrzewienia: Wb na 90%.
38.	12-21-1-05-149 -r -00		0,24	Zadrzewienia: Ol, Brz, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Brz, Ol, Os na 20%.
39.	12-21-1-05-150 -b -00		1,33	Zadrzewienia: Ol II oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20%, samosiew: Ol, Brz na 30%.
40.	12-21-1-05-152 -d -00 (12-21-1-05-152 -f -00)		0,25	Zadrzewienia: Ol III oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Ol, Brz na 10%.
41.	12-21-1-05-152 -h -00 (12-21-1-05-152 -i -00)		0,29	Zadrzewienia: Ol IV oraz So V kl. wieku, samosiew: Ol, Brz, Bk, Gb na 20%.
42.	12-21-1-04-165 -c -00	Cekcyn Lnianek	0,68	Zadrzewienia: Brz I oraz II kl. wieku, samosiew: Brz na 20%.
43.	12-21-1-04-165 -h -00		0,82	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, samosiew: Brz na 30%; siedlisko przyrodnicze: 91D0 (C).
44.	12-21-1-04-176 -f -00		1,66	Zadrzewienia: Brz, So II oraz Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Bez.c, Lsz na 30%, samosiew: Brz, So na 40%.
45.	12-21-1-04-177 -b -00		0,67	Zadrzewienia: Brz, Ol III oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20%, samosiew: Brz, So, Ol na 40%; rośliny chronione: bagno pospolite, bobrek trójlistkowy, torfowiec - rodzaj; 91D0 (C).
46.	12-21-1-04-177 -f -00 (12-21-1-04-177 -b -00)		0,18	Zadrzewienia: So IV kl. wieku.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
47.	12-21-1-05-187 -g -00	Cekcyn Lubiewice	0,25	Zadrzewienia: So II kl. wieku, samosiew: So na 40%.
48.	12-21-1-05-189 -c -00		0,36	Zadrzewienia: Brz I oraz So, Brz II kl. wieku, samosiew: So, Brz na 10%.
49.	12-21-1-04-204 -c -00	Cekcyn Lnianek	0,25	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, samosiew: Św, Brz na 10%; rośliny chronione: torfowiec – rodzaj.
50.	12-21-1-04-207 -b -00		0,70	Zadrzewienia: Ol V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Ol, Brz na 20%; zwierzęta chronione: żuraw.
51.	12-21-1-04-207A -f -00		1,02	Zadrzewienia: Ol I oraz So III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 40%, samosiew: Brz na 10%.
52.	12-21-1-04-207A -g -00		0,26	Zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Brz, So na 30%.
53.	12-21-1-04-207A -h -00		1,44	Zadrzewienia: Ol, Brz oraz Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c, Czm na 50%, samosiew: Brz, Ol na 20%; zwierzęta chronione: żuraw; 7140 (C).
54.	12-21-1-06-211 -b -00	Cekcyn Rykowisko	17,41	Zadrzewienia: Ol II, III, IV, V oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb, na 20%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw.
55.	12-21-1-06-221 -c -00		0,49	Zadrzewienia: So I oraz Brz II kl. wieku; rośliny chronione: widłak jałowcowaty.
56.	12-21-1-06-221 -g -00	Lubiewo Rykowisko	1,39	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, samosiew: Brz na 10%.
57.	12-21-1-06-221A -h -00		0,26	Zakrzewienia: Wb, na 70%.
58.	12-21-1-06-221A -k -00		0,16	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
59.	12-21-1-06-221A -p -00		0,50	Zakrzewienia: Wb, na 40%.
60.	12-21-1-06-230 -f -00 (12-21-1-06-230 -h -00)	Cekcyn Rykowisko	0,40	Zadrzewienia: Ol, Brz II kl. wieku, samosiew: Św, Brz na 10%.
61.	12-21-1-06-235 -a -00		0,53	Zadrzewienia: Brz, So II oraz Brz, Ol III kl. wieku.
62.	12-21-1-06-235 -m -00 (12-21-1-06-235 -l -00)	Lubiewo Rykowisko	0,34	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Czm.p na 10%.
63.	12-21-1-06-235 -n -00 (12-21-1-06-235 -m -00)		1,09	Zadrzewienia: Brz, So, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm.p na 10%.
64.	12-21-1-06-236 -l -00 (12-21-1-06-236 -f -00)	Lniano Rykowisko	1,80	Zadrzewienia: Brz, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
65.	12-21-1-06-239 -k -00		0,80	Zadrzewienia: Brz, II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb Kru na 10%.
66.	12-21-1-06-240 -l -00	Cekcyn Rykowisko	0,30	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 30%, samosiew: Brz, So na 20%.
67.	12-21-1-06-241 -d -00		0,39	Zadrzewienia: Ol, Brz III kl. wieku, samosiew: Ol, Brz na 10%.
68.	12-21-1-06-241 -i -00		0,95	Zadrzewienia: Ol, Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20%, samosiew: Ol, Św, Brz na 20%.
69.	12-21-1-06-241 -t -00		0,20	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Brz na 10%.
70.	12-21-1-06-241 -bx -00		0,29	Zadrzewienia: Ol, Jw II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Lsz na 30%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
71.	12-21-1-06-242 -a -00		23,72	Zadrzewienia: Brz, Ol, So, Św II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 40%, samosiew: Brz, Ol, So, Św na 20%; rośliny chronione: widłak jałowcowaty.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
72.	12-21-1-06-243 -a -00	Cekcyn Rykowski	10,35	Zadrzewienia: Brz, Ol, Db III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 40%, samosiew: Ol, Brz, na 20%; rośliny chronione: bagno pospolite; 91D0 (C).
73.	12-21-1-06-243 -d -00		0,78	Zadrzewienia: Brz, III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Jrz na 30%, samosiew: Brz, Św, Bk na 20%.
74.	12-21-1-06-243 -i -00 (12-21-1-06-243 -j -00)		0,40	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Brz, Ol na 20%.
75.	12-21-1-06-244 -i -00		1,29	Zadrzewienia: Brz, So, Os II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 40%, samosiew: Brz, So, Os, Db na 50%.
76.	12-21-1-06-245 -b -00		3,12	Zadrzewienia: Brz, Ol II, Ol III oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm, Jrz na 30%, samosiew: So, Brz, Ol na 20%.
77.	12-21-1-06-245 -g -00		0,28	Zadrzewienia: Ol, Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20%, samosiew: Bk, Ol, Brz na 20%.
78.	12-21-1-06-246 -g -00		0,56	Zadrzewienia: Ol II oraz Brz III kl. wieku, samosiew: So, Brz na 30%.
79.	12-21-1-06-247 -d -00		0,35	Zadrzewienia: Ol II, Ol, Brz IV oraz So V kl. wieku, samosiew: So, Brz, Ol na 30%.
80.	12-21-1-06-248 -p -00		3,83	Zadrzewienia: Brz, So, Św II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: So, Brz na 30%.
81.	12-21-1-06-250 -b -00	Lniano Rykowski	0,46	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
82.	12-21-1-06-251 -c -00 (12-21-1-06-251 -d -00)	Cekcyn Rykowski	0,62	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
83.	12-21-1-06-254 -c -00		1,00	Zadrzewienia: Ol, Brz, So II kl. wieku, samosiew: Brz, Ol na 30%.
84.	12-21-1-06-254 -n -00		1,36	Zadrzewienia: So II, Brz, Św III, Św V oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 10%, samosiew: So, Brz na 20%.
85.	12-21-1-06-255 -b -00		3,02	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, zakrzewienia: Czm na 10%, samosiew: Brz na 30%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw.
86.	12-21-1-06-256 -d -00	Lniano Rykowski	1,04	Zadrzewienia: Ol, Brz, So IV oraz So, Brz V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; zwierzęta chronione: bóbr.
87.	12-21-1-06-262 -i -00 (12-21-1-06-262 -g -00)	Cekcyn Rykowski	0,41	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
88.	12-21-1-06-262 -k -00 (12-21-1-06-262 -g -00)		0,44	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku.
89.	12-21-1-06-264 -i -00 (12-21-1-06-262 -g -00)		0,40	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
90.	12-21-1-01-271A -b -00	Lniano Bukowiec	2,58	Zadrzewienia: Ol III oraz Ol, Brz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
91.	12-21-1-01-271A -c -00		0,72	Zadrzewienia: So, Brz, Ol IV kl. wieku.
92.	12-21-1-01-278 -c -00		0,91	Zadrzewienia: Brz, So III kl. wieku, zakrzewienia: Czm na 30%.
93.	12-21-1-01-279 -d -00		0,25	Zadrzewienia: Ol, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Lsz na 40%.
94.	12-21-1-01-283 -c -00		0,34	Zadrzewienia: Brz III oraz So V kl. wieku, samosiew: Brz, Czm.p na 10%.
95.	12-21-1-01-290 -k -00	Świątkowo Bukowiec	0,34	Zadrzewienia: Brz, Db II kl. wieku.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
96.	12-21-1-01-290 -l -00	Świekatowo Bukowiec	2,29	Zadrzewienia: Brz III, Brz, Os IV oraz Db, Kl V kl. wieku, samosiew: So na 30%; zwierzęta chronione: kumak.
97.	12-21-1-01-294 -m -00	Lniano Bukowiec	0,32	Zadrzewienia: So, Brz, Św III kl. wieku; rośliny chronione: widłak jałowcowaty, bagno pospolite; 91D0 (C).
98.	12-21-1-01-295 -d -00		0,27	Zadrzewienia: Św, Ol II oraz So, Brz IV kl. wieku.
99.	12-21-1-01-297 -c -00		0,98	Zadrzewienia: Os IV kl. wieku, zakrzewienia: Czm.p na 10%, samosiew: Brz, Os na 20%.
100.	12-21-1-01-300 -h -00 (12-21-1-01-300 -g -00)		2,92	Zadrzewienia: Ol III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Ol na 20%.
101.	12-21-1-01-302 -d -00		0,30	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Kru na 10%, samosiew: Brz na 20%.
102.	12-21-1-01-306A -a -00	Świekatowo Bukowiec	0,51	Zadrzewienia: Jw III oraz Jw, Brz IV kl. wieku, zakrzewienia: Bez.c, Głg na 30%; 9170 (C).
103.	12-21-1-01-306A -c -00		1,48	Zadrzewienia: Jw II, III, IV oraz Lp VI kl. wieku, zakrzewienia: Bez.c, Głg na 30%; 9170 (C).
104.	12-21-1-01-307 -k -00 (12-21-1-01-307 -l -00)	Bukowiec Bukowiec	2,68	Zadrzewienia: Ol, Brz, Os, Db II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 50%, samosiew: Brz, Ol, Os na 20%.
105.	12-21-1-01-308 -h -00 (12-21-1-01-308 -g -00)	Lniano Bukowiec	0,48	Zadrzewienia: Brz, Os II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 50%, samosiew: Brz, Os na 30%.
106.	12-21-1-06-315 -f -00	Lniano Rykowisko	2,42	Zadrzewienia: Brz II oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz, OL na 20%.
107.	12-21-1-06-316 -l -00 (12-21-1-06-316 -m -00)		4,59	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
108.	12-21-1-06-316 -n -00 (12-21-1-06-316 -o -00)		0,59	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku.
109.	12-21-1-02-317 -i -00 (12-21-1-02-317 -j -00)	Drzycim Janiagóra	1,01	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; rośliny chronione: bagno pospolite, rosiczka – rodzaj, torfowiec - rodzaj; 7140 (C).
110.	12-21-1-02-318 -g -00 (12-21-1-02-318 -g -00)		2,66	Zadrzewienia: So, Brz II kl. wieku.
111.	12-21-1-02-319 -h -00	Drzycim Janiagóra	1,30	Zadrzewienia: Ol, Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
112.	12-21-1-02-320 -c -00		3,07	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
113.	12-21-1-02-320 -d -00		0,31	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
114.	12-21-1-02-322 -f -00		0,28	Zakrzewienia: Wb na 30%.
115.	12-21-1-02-323 -h -00		0,27	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku.
116.	12-21-1-02-324A -d -00	Lniano Janiagóra	0,32	Zadrzewienia: Brz, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
117.	12-21-1-02-325 -c -00 (12-21-1-02-325 -d -00)	Drzycim Janiagóra	4,75	Zadrzewienia: Brz III, IV, V oraz So VII kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
118.	12-21-1-02-326 -c -00 (12-21-1-02-326 -d -00)		0,84	Zadrzewienia: Brz, Os II, Db III oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 50%, samosiew: Os, Brz, OL na 20%.
119.	12-21-1-02-327 -i -00 (12-21-1-02-327 -g -00)		1,06	Zadrzewienia: Db, Brz, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm, Bez.c na 30%, samosiew: Os, Brz, KL na 20%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
120.	12-21-1-02-329 -a -00	Drzycim Janiagóra	0,73	Zadrzewienia: Os, Brz, Ol III, Db IV oraz Brz V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
121.	12-21-1-02-335 -b -00	Lniano Janiagóra	0,85	Zadrzewienia: Brz II, III, IV oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 50%; rośliny chronione: bagno pospolite, torfowiec - rodzaj; siedlisko przyrodnicze: 91D0 (C).
122.	12-21-1-02-335 -j -00 (12-21-1-02-335 -b -00)		0,40	Zadrzewienia: Brz, So IV kl. wieku.
123.	12-21-1-02-338 -b -00		2,11	Zadrzewienia: Brz, Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Brz na 20%.
124.	12-21-1-02-338 -g -00 (12-21-1-02-338 -f -00)		0,31	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 80%.
125.	12-21-1-02-338 -h -00 (12-21-1-02-338 -g -00)		0,27	Zadrzewienia: Brz II oraz Db IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
126.	12-21-1-02-341 -j -00 (12-21-1-02-341 -i -00)		0,60	Zadrzewienia: Brz, Ol, Os III oraz Wb IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm, Bez.c na 60%, samosiew: Brz, Os, Ol na 20%.
127.	12-21-1-02-343 -j -00	Bukowiec Janiagóra	0,26	Zadrzewienia: Brz, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Wb na 20%, samosiew: Os, Brz na 50%.
128.	12-21-1-02-343B -h -00		0,48	-
Razem Obręb Wierzchlas			167,70	
OBRĘB ZAMRZENICA				
129.	12-21-2-13-1 -b -00	Lubiewo Wandowo	1,01	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku; zwierzęta chronione: kumak, bóbr.
130.	12-21-2-13-3 -a -00		3,57	Zadrzewienia: Ol I, II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%; zwierzęta chronione: bóbr.
131.	12-21-2-13-44 -c -00		2,26	Samosiew: So, Brz na 10%; zwierzęta chronione: żuraw; 7140 (A).
132.	12-21-2-13-44 -f -00		0,21	Zadrzewienia: So IV kl. wieku, samosiew: So na 10%; siedlisko przyrodnicze: 7140 (A).
133.	12-21-2-13-44 -h -00 (12-21-2-13-44 -f -00)		0,29	Zadrzewienia: So, Ol IV kl. wieku.
134.	12-21-2-14-58 -j -00 (12-21-2-14-58 -i -00)	Lubiewo Zamrza	0,68	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, samosiew: Ol na 10%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw; 3150 (C).
135.	12-21-2-14-59 -k -00		0,30	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku.
136.	12-21-2-14-60 -c -00		7,52	Zadrzewienia: Brz, Os IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz, Ol na 10%; zwierzęta chronione: bóbr; 3150 (A).
137.	12-21-2-14-60 -s -00		0,62	Zadrzewienia: Ol II oraz IV kl. wieku, samosiew: Brz na 10%.
138.	12-21-2-14-60 -t -00		0,98	Zadrzewienia: Ol II oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 10%, samosiew: Ol na 10%; zwierzęta chronione: bóbr, wydra.
139.	12-21-2-14-61 -bx -00		0,30	Zadrzewienia: Brz II oraz Brz, Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm, Jał na 20%, samosiew: Brz, Ol na 20%.
140.	12-21-2-14-63 -a -00		0,44	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 10%, samosiew: Ol na 20%.
141.	12-21-2-14-69 -g -00 (12-21-2-14-69 -d -00)		0,57	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
142.	12-21-2-14-70 -b -00		0,32	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
143.	12-21-2-14-71 -g -00 (12-21-2-14-71 -d -00)	Lubiewo Zamrza	0,48	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku.
144.	12-21-2-14-71 -h -00 (12-21-2-14-71 -f -00)		0,42	Zadrzewienia: Ol, Brz III kl. wieku; 3150 (A).
145.	12-21-2-14-79 -c -00 (12-21-2-14-79 -b -00)		0,30	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
146.	12-21-2-14-79 -m -00 (12-21-2-14-79 -l -00)		0,42	Samosiew: Brz na 10%.
147.	12-21-2-11-84 -o -00	Lubiewo Lisikąt	0,11	Zakrzewienia: Wb, Bez.c na 10%; zwierzęta chronione: kumak, bóbr.
148.	12-21-2-14-87 -a -00	Lubiewo Zamrza	3,22	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz na 20%; zwierzęta chronione: bóbr, żuraw; 3150 (C).
149.	12-21-2-14-88 -b -00		1,95	Zadrzewienia: So VI kl. wieku; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
150.	12-21-2-14-89 -c -00		0,50	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
151.	12-21-2-14-89 -i -00 (12-21-2-14-89 -h -00)		1,26	Zadrzewienia: Ol IV kl. wieku.
152.	12-21-2-14-89 -l -00 (12-21-2-14-89 -k -00)		1,02	Zadrzewienia: Brz II oraz So V kl. wieku, samosiew: So na 20%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
153.	12-21-2-14-89 -o -00 (12-21-2-14-89 -k -00)		0,17	Zadrzewienia: So V kl. wieku.
154.	12-21-2-14-98 -f -00		0,99	Zadrzewienia: So, Brz II oraz So VII kl. wieku, zakrzewienia: Jał, Czm na 20%, samosiew: Brz, So, Ol na 30%.
155.	12-21-2-11-103 -g -00	Lubiewo Lisikąt	0,30	Zadrzewienia: Md, So, Brz II kl. wieku, samosiew: Cis na 10%; rośliny chronione: cis.
156.	12-21-2-10-109 -d -00 (12-21-2-10-109 -b -00)	Lubiewo Lisiejamy	1,71	Samosiew: So na 10%; siedlisko przyrodnicze: 7140 (B).
157.	12-21-2-10-109 -f -00 (12-21-2-10-109 -b -00)		0,78	Zadrzewienia: So V kl. wieku, samosiew: So na 10%.
158.	12-21-2-10-110 -d -00		0,84	Samosiew: So na 20%; siedlisko przyrodnicze: 7140 (B).
159.	12-21-2-10-111 -d -00		4,19	Samosiew: So na 10%; rośliny chronione: rosiczka - rodzaj; 7140 (B).
160.	12-21-2-10-112 -d -00		1,70	Samosiew: So, Brz na 30%; rośliny chronione: rosiczka - rodzaj; siedlisko przyrodnicze: 7140 (B).
161.	12-21-2-10-113 -h -00		7,94	Zadrzewienia: Ol, Brz, So, Św III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
162.	12-21-2-10-113 -o -00 (12-21-2-10-113 -m -00)		0,70	Zadrzewienia: So, Brz, Ol, Św III kl. wieku.
163.	12-21-2-10-114 -b -00		3,06	Zwierzęta chronione: żuraw; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
164.	12-21-2-10-114 -h -00 (12-21-2-10-114 -g -00)		1,97	Rośliny chronione: grzybień białe; zwierzęta chronione: kumak; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
165.	12-21-2-10-114 -j -00 (12-21-2-10-114 -b -00)		0,68	Zadrzewienia: So, Brz III kl. wieku.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
166.	12-21-2-10-114 -k -00 (12-21-2-10-114 -b -00)	Lubiewo Lisiejamy	0,20	Zadrzewienia: Św II oraz So V kl. wieku.
167.	12-21-2-10-115 -a -00		0,34	Zadrzewienia: So II kl. wieku, samosiew: Brz na 10%.
168.	12-21-2-10-117 -a -00		2,27	Rośliny chronione: rosiczka - rodzaj; 7140 (B).
169.	12-21-2-10-117 -f -00		1,02	Zadrzewienia: So VII kl. wieku; rośliny chronione: rosiczka - rodzaj; 7140 (B).
170.	12-21-2-10-119 -j -00		1,86	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, samosiew: So, Brz na 10%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
171.	12-21-2-10-119 -k -00 (12-21-2-10-119 -l -00)		0,36	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
172.	12-21-2-10-123 -b -00		0,13	-
173.	12-21-2-10-124 -i -00 (12-21-2-10-124 -h -00)		0,80	Zakrzewienia: Wb na 10%VII.
174.	12-21-2-10-129 -h -00 (12-21-2-10-129 -g -00)		1,81	Zwierzęta chronione: bóbr; 7140 (B).
175.	12-21-2-10-134 -c -00		0,29	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
176.	12-21-2-10-134 -g -00 (12-21-2-10-134 -c -00)		0,14	Zadrzewienia: So IV kl. wieku.
177.	12-21-2-10-135 -b -00		0,15	Zwierzęta chronione: żuraw; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
178.	12-21-2-10-135 -m -00 (12-21-2-10-135 -b -00)		0,14	Zadrzewienia: So V kl. wieku.
179.	12-21-2-10-136 -j -00 (12-21-2-10-136 -i -00)		1,32	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
180.	12-21-2-10-136 -o -00 (12-21-2-10-136 -i -00)		0,63	Zadrzewienia: So IV kl. wieku.
181.	12-21-2-10-138 -b -00		0,94	Zadrzewienia: Ol, Brz II oraz Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
182.	12-21-2-10-143 -f -00 (12-21-2-10-143 -d -00)		1,71	Zadrzewienia: Ol, Ol.s Brz II oraz Ol III kl. wieku; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
183.	12-21-2-10-144 -c -00		0,40	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
184.	12-21-2-09-161 -d -00 (12-21-2-09-161 -c -00)	Gostycyn Leontynowo	0,39	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku.
185.	12-21-2-09-162 -c -00		0,42	Samosiew: So na 10%.
186.	12-21-2-09-174 -c -00		5,43	Zadrzewienia: Ol.s II oraz Ol.s, Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Ol, Os na 40%, samosiew: So na 20%; zwierzęta chronione: kumak; 3150 (C).
187.	12-21-2-09-174 -g -00		3,89	Zakrzewienia: Wb, Ol, Ol.s na 60%, samosiew: Ol, Ol.s na 30%; zwierzęta chronione: bóbr; 3150 (C).
188.	12-21-2-09-175 -a -00		19,84	Zadrzewienia: Ol.s II oraz Brz, Ol.s, III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Ol, Ol.s na 20%; zwierzęta chronione: żuraw; 3150 (C).
189.	12-21-2-09-175 -d -00 (12-21-2-09-175 -a -00)		10,43	Zadrzewienia: Ol.s II oraz Brz, Ol.s, III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Ol, Ol.s na 10%; 3150 (C).

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
190.	12-21-2-09-178 -b -00	Gostycyn Leontynowo	0,31	Zakrzewienia: Wb na 10%.
191.	12-21-2-09-178 -c -00		3,00	Zwierzęta chronione: kumak; 3150 (C).
192.	12-21-2-09-178 -l -00 (12-21-2-09-178 -i -00)		1,66	Siedlisko przyrodnicze: 7140 (B).
193.	12-21-2-09-178 -o -00 (12-21-2-09-178 -c -00)		0,30	Zadrzewienia: Ol, Brz II kl. wieku.
194.	12-21-2-09-178 -r -00 (12-21-2-09-178 -i -00)		0,22	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku.
195.	12-21-2-09-183 -c -00		4,24	Zadrzewienia: Ol III, IV oraz So VII kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 10%, samosiew: Ol na 10%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw.
196.	12-21-2-09-184 -d -00 (12-21-2-09-184 -c -00)		0,32	Zadrzewienia: Ol II, III oraz V kl. wieku, samosiew: Ol na 20%.
197.	12-21-2-09-184 -i -00		0,30	Samosiew: Ol, Brz na 10%.
198.	12-21-2-09-185 -i -00 (12-21-2-09-185 -g -00)		0,52	Zadrzewienia: Ol II, III oraz So, Brz III kl. wieku, samosiew: Ol na 10%.
199.	12-21-2-12-186 -i -00	Gostycyn Pieńkowo	0,44	Samosiew: Brz na 10%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
200.	12-21-2-12-186 -j -00 (12-21-2-12-186 -i -00)		0,24	Zadrzewienia: So V kl. wieku.
201.	12-21-2-12-187 -d -00		0,84	Zadrzewienia: Ol II oraz IV kl. wieku, samosiew: Brz, Ol na 10%; zwierzęta chronione: żuraw.
202.	12-21-2-12-189 -i -00		1,84	Zadrzewienia: Ol III, IV oraz So VII kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 10%, samosiew: Ol na 10%.
203.	12-21-2-12-190 -j -00 (12-21-2-09-190 -h -00)		0,44	Zadrzewienia: Brz, Ol III, IV oraz Ol IV kl. wieku, samosiew: Ol, Brz na 20%.
204.	12-21-2-12-192 -i -00 (12-21-2-12-192 -g -00)		3,61	Zadrzewienia: Św, Brz II oraz So, Brz, Św V kl. wieku, samosiew: So, Brz na 20%.
205.	12-21-2-12-193 -c -00		0,81	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Wb na 20%, samosiew: Ol, Brz na 10%; zwierzęta chronione: kumak, bóbr.
206.	12-21-2-12-194 -g -00 (12-21-2-12-194 -f -00)		0,60	Zadrzewienia: So V kl. wieku, zakrzewienia: Czm na 10%, samosiew: Brz, Św na 10%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
207.	12-21-2-12-194 -n -00 (12-21-2-12-194 -k -00)		0,65	Zadrzewienia: Brz, Św, Ol II oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm, Bez.c na 10%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
208.	12-21-2-12-198 -d -00		1,58	Zadrzewienia: Brz II oraz So VI kl. wieku, samosiew: Brz, So na 30%.
209.	12-21-2-12-199 -a -00		1,02	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, samosiew: So, Brz na 10%.
210.	12-21-2-12-200 -g -00		0,36	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, samosiew: Wb na 40%.
211.	12-21-2-12-201 -c -00		0,32	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku.
212.	12-21-2-12-203 -j -00 (12-21-2-12-203 -g -00)		0,45	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
213.	12-21-2-12-204 -b -00		1,93	Zadrzewienia: Św, Ol II oraz Ol III, IV kl. wieku.
214.	12-21-2-12-205 -b -00		0,86	Zadrzewienia: Ol III oraz Ol V kl. wieku.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
215.	12-21-2-12-205 -c -00	Gostycyn Pieńkowo	0,92	Zadrzewienia: Ol IV oraz V kl. wieku, samosiew: Ol na 20%.
216.	12-21-2-12-207 -b -00 (12-21-2-12-207 -c -00)		3,00	Zadrzewienia: III kl. wieku.
217.	12-21-2-12-208 -c -00 (12-21-2-12-208 -b -00)		5,19	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
218.	12-21-2-12-209 -h -00 (12-21-2-12-209 -g -00)		4,09	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
219.	12-21-2-12-211 -b -00		0,53	Zwierzęta chronione: kumak; 3150 (A).
220.	12-21-2-12-211 -c -00		0,51	Zwierzęta chronione: kumak; 3150 (A).
221.	12-21-2-12-211 -d -00		0,21	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
222.	12-21-2-12-211 -f -00		3,00	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
223.	12-21-2-12-211 -j -00 (12-21-2-12-211 -f -00)		0,28	Zadrzewienia: So VI kl. wieku.
224.	12-21-2-12-211 -l -00 (12-21-2-12-211 -l -00)		0,14	Zadrzewienia: So VI kl. wieku.
225.	12-21-2-12-211 -n -00 (12-21-2-12-211 -d -00)		0,12	Zadrzewienia: So VI kl. wieku.
226.	12-21-2-12-218A -c -00		1,29	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku.
227.	12-21-2-12-218B -b -00		0,23	Zadrzewienia: Ol, Tp IV kl. wieku.
228.	12-21-2-12-218B -c -00		0,05	-
229.	12-21-2-12-218B -d -00		0,98	Zadrzewienia: Ol III oraz Db VI kl. wieku, zakrzewienia: Bez.c, Kru na 70%.
230.	12-21-2-12-219 -g -00		0,30	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
231.	12-21-2-12-219 -i -00 (12-21-2-12-219 -g -00)		0,11	Zadrzewienia: So, Brz III kl. wieku.
232.	12-21-2-12-220 -h -00		0,63	-
233.	12-21-2-12-220 -i -00		0,60	Zadrzewienia: Ol I, II oraz III kl. wieku; zwierzęta chronione: kumak.
234.	12-21-2-12-220 -j -00		0,55	Zadrzewienia: Ol I, II oraz IV kl. wieku; zwierzęta chronione: kumak, żuraw.
235.	12-21-2-08-235 -g -00 (12-21-2-08-235 -i -00)	Kęsowo Klonia	0,58	Zadrzewienia: Brz, Ol, Os II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Kru na 70%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
236.	12-21-2-08-241A -h -00 (12-21-2-08-241A -g -00)		0,42	Zadrzewienia: Ol, Kl oraz Js IV kl. wieku; 91E0 (C).
237.	12-21-2-08-241A -i -00 (12-21-2-08-241A -h -00)		3,31	Zadrzewienia: Jw III, Jw, Ol IV oraz Ol V kl. wieku, zakrzewienia: Bez.c, Wb, Czm na 50%; siedlisko przyrodnicze: 91E0 (C).
238.	12-21-2-08-243 -j -00 (12-21-2-08-243 -l -00)		1,15	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 70%; siedlisko przyrodnicze: 7140 (C).
239.	12-21-2-08-245 -p -00 (12-21-2-08-245 -t -00)		0,40	Zadrzewienia: Ol III oraz VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 30%.
240.	12-21-2-08-246 -c -00	Gostycyn Klonia	0,25	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 70%.
241.	12-21-2-08-246 -f -00		1,10	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
242.	12-21-2-08-246 -l -00 (12-21-2-08-246 -n -00)	Gostycyn Klonia	1,18	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
243.	12-21-2-08-247 -a -00		0,36	Zadrzewienia: Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
244.	12-21-2-08-247 -c -00		0,19	Zadrzewienia: Ol IV kl. wieku.
245.	12-21-2-08-247 -d -00		0,53	Zadrzewienia: Ol III oraz IV kl. wieku.
246.	12-21-2-08-247 -g -00		0,08	Zadrzewienia: Ol III oraz IV kl. wieku.
247.	12-21-2-08-247 -j -00 (12-21-2-08-247 -k -00)		0,78	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 70%.
248.	12-21-2-08-248 -b -00 (12-21-2-08-248 -c -00)		0,66	Zadrzewienia: Brz, Ol II, Ol IV oraz Db VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
249.	12-21-2-08-249 -g -00 (12-21-2-08-249 -h -00)		1,50	Zadrzewienia: Brz, Ol III, Ol IV oraz Db VIII kl. wieku.
250.	12-21-2-08-250B -h -00	Kęsowo Klonia	7,81	Zadrzewienia: Ol, Brz II, Ol III oraz Ol, Brz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
251.	12-21-2-08-250C -g -00 (12-21-2-08-250C -d -00)		28,13	Zadrzewienia: Ol, Brz II oraz Ol, Brz, Db, Wb IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
252.	12-21-2-08-250C -m -00 (12-21-2-08-250C -d -00)		0,06	-
Razem Obręb Zamrzenica			206,77	
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO				
253.	12-21-3-15-1 -g -00	Bukowiec Branica	0,66	Zadrzewienia: Ol, Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Kru na 30%.
254.	12-21-3-15-1 -n -00		2,21	Zadrzewienia: Ol, Brz, Wb III oraz Ol Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 60%.
255.	12-21-3-15-1A -h -00 (12-21-3-15-1A -f -00)		0,79	Zadrzewienia: Brz, Os II kl. wieku.
256.	12-21-3-15-2 -c -00		1,95	Zadrzewienia: Ol, Ol.s III oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 60%.
257.	12-21-3-15-2 -d -00		0,37	Zadrzewienia: Ol, Ol.s III oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 50%.
258.	12-21-3-15-2 -m -00 (12-21-3-15-2 -l -00)		0,34	Zadrzewienia: Brz II oraz Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
259.	12-21-3-15-3 -p -00 (12-21-3-15-3 -t -00)		0,80	Zadrzewienia: So, Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 50%.
260.	12-21-3-15-6 -f -00		0,65	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 80%.
261.	12-21-3-15-6 -k -00 (12-21-3-15-6 -l -00)		0,31	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 80%.
262.	12-21-3-15-7 -l -00 (12-21-3-15-7 -n -00)		0,33	Zadrzewienia: Ol, Os II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Kru na 80%, samosiew: Brz na 10%.
263.	12-21-3-15-7 -s -00 (12-21-3-15-7 -t -00)		0,69	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
264.	12-21-3-15-7 -x -00 (12-21-3-15-7 -y -00)		0,82	Zadrzewienia: Ol, Os III oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol, Os na 10%.
265.	12-21-3-15-7 -y -00 (12-21-3-15-7 -z -00)		0,27	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
266.	12-21-3-15-8 -h -00 (12-21-3-15-8 -i -00)	Bukowiec Branica	0,61	Zadrzewienia: So, Brz IV kl. wieku, samosiew: Brz, So na 30%.
267.	12-21-3-15-10 -o -00		1,79	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz, So na 10%.
268.	12-21-3-15-11 -k -00		0,38	Zadrzewienia: Brz, Ol II oraz Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol na 10%.
269.	12-21-3-15-11 -l -00		0,75	Zadrzewienia: So, Brz, Ol II oraz Db IV kl. wieku, samosiew: Brz na 60%.
270.	12-21-3-15-11 -o -00 (12-21-3-15-11 -p -00)		0,51	Zadrzewienia: Brz, Ol II, III oraz So IV kl. wieku, samosiew: Ol, Os na 30%.
271.	12-21-3-15-11 -p -00 (12-21-3-15-11 -o -00)		0,57	Zadrzewienia: Brz, Ol II oraz III kl. wieku, samosiew: Ol, Os na 40%.
272.	12-21-3-15-13 -k -00		0,30	Zadrzewienia: Brz, Os IV oraz Db VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 80%.
273.	12-21-3-15-13 -l -00		0,26	Zadrzewienia: Ol II i III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 80%.
274.	12-21-3-15-15 -f -00		1,30	Zadrzewienia: Os II oraz Brz III kl. wieku, samosiew: Brz, Czm na 20%.
275.	12-21-3-15-16 -s -00 (12-21-3-15-16 -o -00)		1,51	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, samosiew: Brz na 40%.
276.	12-21-3-15-16 -w -00 (12-21-3-15-16 -n -00)		0,32	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, samosiew: Brz na 30%.
277.	12-21-3-15-16 -z -00 (12-21-3-15-16 -t -00)		0,30	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, samosiew: Brz na 20%.
278.	12-21-3-15-17 -l -00 (12-21-3-15-17 -k -00)		1,86	Zadrzewienia: So, Św, Brz III oraz So VII kl. wieku, samosiew: Brz, So na 30%.
279.	12-21-3-15-19 -l -00 (12-21-3-15-19 -j -00)		0,32	Zadrzewienia: Ol, Os, Wb, Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
280.	12-21-3-15-21 -c -00		0,82	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, samosiew: Brz na 40%.
281.	12-21-3-15-21 -h -00 (12-21-3-15-21 -f -00)		0,75	Zadrzewienia: Brz, So II oraz Brz III kl. wieku, samosiew: Brz na 40%.
282.	12-21-3-15-22 -f -00 (12-21-3-15-21 -d -00)		2,88	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Brz na 20%.
283.	12-21-3-15-22 -l -00 (12-21-3-15-22 -h -00)		1,55	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz na 10%.
284.	12-21-3-15-23 -i -00		0,32	Zadrzewienia: Brz II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Brz na 30%.
285.	12-21-3-15-23A -b -00		0,21	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
286.	12-21-3-15-23A -g -00		0,27	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku.
287.	12-21-3-15-24 -d -00	Świątkowo Branica	0,79	Zadrzewienia: Brz II oraz Brz, Os III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Brz na 30%.
288.	12-21-3-16-26 -b -00	Lubiewo Bruchniewo	0,82	Zadrzewienia: Brz, Ol i So II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
289.	12-21-3-16-26 -h -00		0,51	Zadrzewienia: Brz, Ol, Ol III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol na 20%.
290.	12-21-3-16-32 -f -00		0,36	Zadrzewienia: Ol III oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
291.	12-21-3-16-32 -l -00 (12-21-3-16-32 -j -00)		0,50	Zadrzewienia: Brz oraz Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 80%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
292.	12-21-3-16-38 -b -00	Lubiewo Bruchniewo	3,35	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
293.	12-21-3-16-39 -g -00		0,35	-
294.	12-21-3-16-40 -i -00 (12-21-3-16-40 -j -00)		0,50	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku; zwierzęta chronione: kumak.
295.	12-21-3-16-41 -d -00		0,28	Zadrzewienia: Brz, Db III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Brz na 20%.
296.	12-21-3-16-41 -f -00		1,83	Zadrzewienia: Brz II oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Brz na 10%; zwierzęta chronione: żuraw.
297.	12-21-3-18-44 -i -00 (12-21-3-16-44 -h -00)	Lubiewo Sielanka	0,31	Zakrzewienia: Wb na 20%.
298.	12-21-3-18-45 -f -00		0,55	Zakrzewienia: Wb na 20%.
299.	12-21-3-18-48 -d -00 (12-21-3-18-48 -b -00)		1,70	Zakrzewienia: Wb na 10%.
300.	12-21-3-18-49 -f -00		0,88	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%; zwierzęta chronione: żuraw.
301.	12-21-3-18-53 -a -00		2,00	Zadrzewienia: Ol.s III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
302.	12-21-3-18-53 -g -00 (12-21-3-18-53 -a -00)		0,10	Zadrzewienia: So V kl. wieku.
303.	12-21-3-18-54 -b -00		0,25	Zakrzewienia: Wb na 10%.
304.	12-21-3-16-55 -g -00	Lubiewo Bruchniewo	0,56	Zadrzewienia: Brz, Ol oraz So II kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Kru na 40%, samosiew: Brz, So, Św na 50%.
305.	12-21-3-16-55 -p -00		0,84	Zadrzewienia: Ol, Brz II, Brz, So III oraz Db IV kl. wieku, zakrzewienia: Kru na 10%, samosiew: Brz, Ol, Św na 20%.
306.	12-21-3-16-60 -g -00		0,99	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku.
307.	12-21-3-16-61 -a -00		0,21	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku; 91E0 (B).
308.	12-21-3-16-61 -i -00 (12-21-3-16-61 -g -00)		0,81	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%.
309.	12-21-3-16-61 -j -00 (12-21-3-16-61 -i -00)		3,54	Zadrzewienia: Św II, Brz, Ol III oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
310.	12-21-3-16-62 -j -00 (12-21-3-16-62 -i -00)		0,62	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Wb na 50%, samosiew: Jw, Ol na 20%.
311.	12-21-3-18-63 -b -00	Lubiewo Sielanka	0,35	Zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Gb na 10%.
312.	12-21-3-18-65 -d -00		1,72	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Brz, Ol na 20%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw; 3150 (C).
313.	12-21-3-16-71 -j -00	Lubiewo Bruchniewo	5,54	Zadrzewienia: Brz II, Os, Brz, Ol III oraz So IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz na 10%.
314.	12-21-3-16-71 -m -00		0,58	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol na 10%.
315.	12-21-3-16-72 -d -00 (12-21-3-16-72 -g -00)		0,56	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
316.	12-21-3-16-74 -f -00		0,26	-
317.	12-21-3-16-74 -g -00		2,32	Zadrzewienia: Ol III, V oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Ol na 10%.
318.	12-21-3-16-74 -j -00 (12-21-3-16-74 -k -00)		0,63	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol na 40%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
319.	12-21-3-16-76 -i -00	Lubiewo Bruchniewo	0,52	Zadrzewienia: Brz, Ol, Wb oraz Św III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 50%, samosiew: Brz, Ol na 10%.
320.	12-21-3-16-77 -g -00 (12-21-3-16-77 -f -00)		0,77	Zadrzewienia: Ol, Brz III oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Wb, Kru, Głg na 30%, samosiew: Brz, Ol na 10%.
321.	12-21-3-16-77 -i -00 (12-21-3-16-77 -h -00)		0,42	Zadrzewienia: Md III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Głg na 60%.
322.	12-21-3-18-83 -b -00	Lubiewo Sielanka	1,95	Zadrzewienia: Brz, Ol II, Ol III oraz Ksz V kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol, Brz na 30%; zwierzęta chronione: kumak; 3150 (C).
323.	12-21-3-18-87 -k -00 (12-21-3-18-87 -i -00)	Koronowo Sielanka	2,06	Zadrzewienia: So VIII kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Lsz, Czm na 10%, samosiew: Brz, Ol na 10%.
324.	12-21-3-16-90 -b -00	Lubiewo Bruchniewo	0,86	Zadrzewienia: Bk II oraz So V kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Lsz, Czm na 20%, samosiew: Brz, Ol na 30%.
325.	12-21-3-16-91 -a -00		2,58	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz, Ol na 20%; zwierzęta chronione: żuraw.
326.	12-21-3-16-91 -d -00		0,40	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz, Ol na 10%.
327.	12-21-3-16-91 -f -00		0,81	Zadrzewienia: Ol III, V oraz VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz, Ol na 20%.
328.	12-21-3-16-92 -b -00		0,82	Zadrzewienia: Ol II oraz Ol V kl. wieku, samosiew: Ol, Brz na 20%.
329.	12-21-3-16-92 -c -00		2,26	Zadrzewienia: Ol III, V oraz VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz, Ol na 20%.
330.	12-21-3-16-93 -d -00		0,56	Zadrzewienia: So, Św, Ol oraz Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Św na 40%, samosiew: Św, Brz, Kl na 20%.
331.	12-21-3-16-94 -f -00 (12-21-3-16-94 -d -00)		1,61	Zadrzewienia: Brz, Ol III, Bk, Św IV oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm, Kru, Lsz na 30%, samosiew: Brz, Ol, Św na 20%.
332.	12-21-3-16-95 -f -00		0,47	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, samosiew: Ol, Brz na 20%.
333.	12-21-3-16-95 -i -00		1,10	Zadrzewienia: Ol, Brz III oraz So VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Kru, Czm na 20%, samosiew: Ol, Brz na 10%.
334.	12-21-3-16-96 -d -00		2,36	Zadrzewienia: Ol, Ol.s III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz, Ol, So na 20%.
335.	12-21-3-16-96 -g -00		0,72	Zadrzewienia: So III oraz Brz IV kl. wieku, samosiew: Brz, Ol, So na 80%.
336.	12-21-3-16-97 -d -00		3,95	Zadrzewienia: Ol, Ol.s III oraz Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Czm na 20%, samosiew: Brz, Ol na 40%; zwierzęta chronione: kumak.
337.	12-21-3-16-98A -f -00		0,17	Zakrzewienia: Wb na 40%.
338.	12-21-3-16-98A -g -00		0,03	Zakrzewienia: Wb na 40%.
339.	12-21-3-16-98A -h -00		0,02	-
340.	12-21-3-16-98A -i -00		0,02	Zadrzewienia: Kl, Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Lsz na 50%.
341.	12-21-3-16-107 -d -00		1,90	Zadrzewienia: Brz II oraz Brz, Wb, Db III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Kru, Czm na 40%, samosiew: Brz, Ol na 40%.
342.	12-21-3-18-109 -d -00 (12-21-3-18-109 -c -00)	Lubiewo Sielanka	0,82	Zadrzewienia: Db, Brz II oraz Db IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
343.	12-21-3-18-111 -g -00		0,26	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku.
344.	12-21-3-16-113 -d -00		0,24	Zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz, Ol na 10%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
345.	12-21-3-16-113 -g -00	Świekatowo Bruchniewo	3,12	Zadrzewienia: Ol III, Ol, Brz, So IV oraz Ol V kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Kru, Bez.c, Lsz na 60%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
346.	12-21-3-16-113A -b -00		0,47	Zadrzewienia: So III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 50%, samosiew: Brz na 10%.
347.	12-21-3-16-113A -c -00		0,29	Zadrzewienia: Brz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 40%.
348.	12-21-3-16-113A -f -00 (12-21-3-16-113A -g -00)		0,76	Zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%.
349.	12-21-3-16-113A -g -00 (12-21-3-16-113A -d -00)		0,50	Zakrzewienia: Wb, Bez.c na 60%, samosiew: Brz na 10%.
350.	12-21-3-16-114 -d -00	Lubiewo Bruchniewo	1,48	Zadrzewienia: Ol, Brz II oraz So IV kl. wieku, zakrzewienia: Czm na 40%, samosiew: Brz, Ol na 20%.
351.	12-21-3-16-115 -b -00		11,38	Zadrzewienia: Brz, Ol II oraz So IV kl. wieku, samosiew: Ol na 30%.
352.	12-21-3-18-116 -b -00	Lubiewo Sielanka	0,68	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
353.	12-21-3-18-116 -d -00		0,49	Zadrzewienia: Brz, So III oraz Brz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%.
354.	12-21-3-18-118 -f -00 (12-21-3-18-118 -g -00)		6,70	Zadrzewienia: Brz, Ol II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; zwierzęta chronione: kumak, żuraw; 3150 (C).
355.	12-21-3-18-119 -b -00 (12-21-3-18-119 -c -00)		3,37	Zadrzewienia: Brz II oraz So IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%, samosiew: Brz na 10%; zwierzęta chronione: żuraw; 3150 (C).
356.	12-21-3-18-119 -c -00 (12-21-3-18-119 -d -00)		4,12	Zadrzewienia: Brz, Ol II oraz So IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; zwierzęta chronione: żuraw; 3150 (C).
357.	12-21-3-15-124 -f -00	Świekatowo Branica	1,05	Zadrzewienia: Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
358.	12-21-3-15-124 -h -00		0,40	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 10%.
359.	12-21-3-15-125 -o -00 (12-21-3-15-125 -p -00)		0,32	Zakrzewienia: Wb na 10%.
360.	12-21-3-15-126 -h -00 (12-21-3-15-126 -i -00)	Bukowiec Branica	3,38	LZ (zadrzewienie); Zadrzewienia: Brz, Ak, Os, So III, Brz, So IV, Db V oraz Db VIII kl. wieku, zakrzewienia: Czm, Kru, Bez.c na 70%, samosiew: So, Św, Db na 30%.
361.	12-21-3-18-128 -h -00	Lubiewo Sielanka	2,81	Zadrzewienia: Brz, Os oraz So II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; zwierzęta chronione: żuraw.
362.	12-21-3-18-128 -p -00		2,01	Zadrzewienia: Brz, So II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
363.	12-21-3-18-137 -d -00	Koronowo Sielanka	4,17	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%, samosiew: Brz na 20%; zwierzęta chronione: żuraw, wydra.
364.	12-21-3-17-141 -f -00	Koronowo Brzozowo	0,58	-
365.	12-21-3-17-141 -h -00		1,20	-
366.	12-21-3-17-147 -h -00		3,86	Zadrzewienia: Ol II oraz Ol, Os III kl. wieku, samosiew: Ol na 30%; zwierzęta chronione: kumak.
367.	12-21-3-17-152 -b -00		0,28	-
368.	12-21-3-17-152 -d -00		0,27	-
369.	12-21-3-17-152 -g -00		0,83	-
370.	12-21-3-17-156 -h -00 (12-21-3-17-156 -i -00)		0,55	Zakrzewienia: Wb na 10%.
371.	12-21-3-17-160 -i -00 (12-21-3-17-160 -g -00)		1,97	Zadrzewienia: Brz, Ol III oraz Js, Ol IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz, Ol, Js na 30%; zwierzęta chronione: kumak; 3150 (C).

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
372.	12-21-3-17-162 -a -00	Koronowo Brzozowo	3,93	Zadrzewienia: Ol II kl. wieku; zwierzęta chronione: żuraw, kumak; 3150 (C).
373.	12-21-3-17-163 -a -00		7,50	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; rośliny chronione: rosiczka - rodzaj; zwierzęta chronione: żuraw, kumak; 3150 (C).
374.	12-21-3-17-163 -g -00		4,35	Zadrzewienia: Ol III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%.
375.	12-21-3-17-164 -a -00		3,85	Zadrzewienia: Ol III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%; zwierzęta chronione: żuraw, kumak; 3150 (C).
376.	12-21-3-17-168 -b -00		2,72	Zwierzęta chronione: wydra; 3150 (A).
377.	12-21-3-17-169 -c -00		2,38	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
378.	12-21-3-17-169 -f -00		0,26	-
379.	12-21-3-17-169 -g -00		2,52	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
380.	12-21-3-17-173A -g -00	Pruszcz Brzozowo	2,56	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
381.	12-21-3-17-173A -h -00 (12-21-3-17-173A -s -00)		2,47	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Ol na 10%.
382.	12-21-3-17-173A -i -00 (12-21-3-17-173A -z -00)		3,41	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Ol na 10%.
383.	12-21-3-17-173A -j -00 (12-21-3-17-173A -n -00)		0,20	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 10%, samosiew: Ol, Brz na 10%.
384.	12-21-3-17-173A -k -00 (12-21-3-17-173A -x -00)		4,18	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Ol na 10%.
385.	12-21-3-17-173A -o -00 (12-21-3-17-173A -ax -00)		0,80	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Ol, Brz na 20%.
386.	12-21-3-17-175 -b -00	Koronowo Brzozowo	1,74	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Ol na 20%; zwierzęta chronione: kumak; 3150 (C).
387.	12-21-3-17-175 -i -00 (12-21-3-17-175 -g -00)		0,42	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 20%, samosiew: Brz na 20%; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
388.	12-21-3-17-179 -f -00 (12-21-3-17-179 -d -00)		6,74	Zadrzewienia: Ol III oraz Ol, Brz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 40%; zwierzęta chronione: żuraw, kumak; 3150 (C).
389.	12-21-3-17-180 -c -00		5,58	Zadrzewienia: Ol II, III oraz IV kl. wieku, zakrzewienia: Wb na 30%; zwierzęta chronione: żuraw; 3150 (C).
390.	12-21-3-17-185 -d -00		0,40	Siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
391.	12-21-3-17-186 -h -00 (12-21-3-17-186 -f -00)		1,90	Zwierzęta chronione: wydra, bóbr; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
392.	12-21-3-17-186 -j -00 (12-21-3-17-186 -g -00)		0,44	Zadrzewienia: So V kl. wieku; siedlisko przyrodnicze: 3150 (A).
393.	12-21-3-17-186 -l -00 (12-21-3-17-186 -h -00)		0,33	Zadrzewienia: Ol, Brz II oraz So, Ol, Brz V kl. wieku, samosiew: Ol na 40%.
394.	12-21-3-17-186 -m -00 (12-21-3-17-186 -f -00)		0,31	Zadrzewienia: Ol IV kl. wieku.
395.	12-21-3-17-187 -f -00		0,28	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku; siedlisko przyrodnicze: 3150 (C).
396.	12-21-3-17-188B -c -00 (12-21-3-17-188B -g -00)	Pruszcz Brzozowo	0,39	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Brz, Ol na 20%.
397.	12-21-3-17-188B -g -00 (12-21-3-17-188B -k -00)		0,67	Zadrzewienia: Ol II oraz III kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 20%, samosiew: Brz, Ol na 10%.

Lp.	Położenie		[ha]	Opis obiektu, walory przyrodnicze
	Adres leśny (poprzedni adres leśny)	Leśnictwo Gmina		
1	2	3	4	5
398.	12-21-3-17-188B -j -00 (12-21-3-17-188B -o -00)	Pruszcz Brzozowo	0,30	Zakrzewienia: Wb na 40%, samosiew: Brz na 10%; 3150 (C).
399.	12-21-3-17-189 -d -00	Koronowo Brzozowo	0,81	Zadrzewienia: Brz II kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c, Czm na 20%, samosiew: Brz, So na 20%.
400.	12-21-3-17-189 -g -00		1,64	Zadrzewienia: So, Brz V oraz Db VI kl. wieku, zakrzewienia: Wb, Bez.c na 30%, samosiew: Brz, So na 40%.
Razem Obręb Świekatówko			210,18	
Łącznie powierzchnia użytków ekologicznych w Nadleśnictwie			584,65	

3.1.6. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo występują 44 obiekty uznane za pomniki przyrody: 34 pojedyncze drzewa, 1 aleja oraz 9 głązów narzutowych.

Tab. 16. Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ										
OBRĘB WIERZCHLAS										
1.	Rozporządzenie Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)	-	Sarnówek 112d	Cekcyn Wysoka	Lipa drobnolistna (dziuplaste, stan zły, zagrożenie dla ruchu)	170	422	20	4	bez zmian

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2.	Rozporządzenie Nr 36 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 lutego 1995 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1995 r. Nr 3, poz. 11)	-	Lnianek 142h		Dąb szypułkowy	170	399	23	2	12-21-1-04-142 -g -00
3.	Uchwała Nr XXXVIII/341/02 Rady Gminy Cekcyn z dnia 29 sierpnia 2002 r. (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2002 r. Nr 120, poz. 2435)	-	Lubiewice 150f		Dąb szypułkowy (drzewo obumarało w 2015 r, w stanie rozkładu, przewrócony)	200	305	21	5	bez zmian
4.	Rozporządzenie Nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1992 r. Nr 8, poz. 124)	-	Lubiewice 184n		Cis pospolity	210	155	9	2	bez zmian
5.	Rozporządzenie Nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1997 r. Nr 16, poz. 78)	-	Bukowiec 306Ad	Świekatowo Tuszyny	Lipa drobnolistna - 3 szt. (suche gałęzie w 70%, dziuplaste)	160	343	25	5	bez zmian
6.							375	27	2	
7.					(dziupła w pniu, polamane konary)		384	26	5	
8.					Buk zwyczajny – 2 szt. (polamane konary)		318	28	4	
9.					(polamane konary)		340	27	4	
10.					Dąb szypułkowy		336	29	2	
11.					Dąb czerwony (wg. rozporządzenia Db. szyp.)		340	27	2	
12.					Sosna zwyczajna		290	22	2	

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
13.	Uchwała Nr XXXIX/279/10 Rady Gminy Lniano z dnia 28 kwietnia 2010 r. (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2010 r. Nr 92, poz. 1129)	-	Janiagóra 331h	Lniano Lubodzież	Modrzew europejski (w części odziomkowej odchodząca kora, ubytek igieł ok. 40%)	165	275	26	4	12-21-1-02-331 -d -00
14.	Uchwała Nr XXXVII/205/09 Rady Gminy Bukowiec z dnia 21 grudnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2010 r. Nr 9, poz. 126)	-	Janiagóra 344n	Bukowiec Plewno	Dąb bezzypułkowy	155	395	22	2	12-21-1-02-344 -k -00
OBRĘB ZAMRZENICA										
15.	Rozporządzenie Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)	-	Zamrza 64f	Lubiewo Minikowo	Sosna zwyczajna (huba u podstawy korony, odłamany konar)	220	270	31	3	bez zmian
16.		-	Lisikąt 103a		Cis pospolity (korona z drobnymi konarami i gałęziami, część gałęzi bez igieł, igły pożółkłe)	140	63	9	3	12-21-2-02-103 -b -00
17.		-	Lisikąt 103i		Cis pospolity	210	140	8	2	bez zmian
18.		-	Lisikąt 103k		Lipa drobnolistna (konary drzewa obłamane przez wiatr, koronę tworzą pędy odroślowe wyrosłe z górnej części pnia)	130	346	11	3	12-21-2-02-103 -i -00
19.		-	Lisikąt 105b		Cis pospolity (większa część poboczniczy strzały martwa, korona nieregularna)	170	81	5	3	bez zmian

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
20.	Rozporządzenie Nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1994 r. Nr 20, poz. 3016)	-	Pieńkowo 218An	Gostycyn Pruszcz	<u>Aleja – 27 szt.:</u>	150	258	24	2	bez zmian
					Lipy drobnolistne		349	25	2	
					(drzewo ścięte)		-	-	-	
					(dziupla)		286	25	2	
					(dziupla)		258	24	2	
							289	25	2	
							258	24	2	
							207	23	2	
							170	23	2	
							170	23	2	
							226	23	2	
							232	23	2	
			(drzewo ścięte)		-	-	-			
			(dziupla)		239	24	2			
			(dziupla)		254	24	2			
					327	25	2			
					289	25	2			
					330	25	2			
			(połamane konary)		295	25	4			
					232	23	2			
			(ubytek na pniu)		179	23	2			
					254	24	2			
					229	23	2			
					210	23	2			
					214	23	2			
					223	23	2			
					251	24	2			

OBRĘB ŚWIEKATÓWKO										
-------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
21.	Uchwała Nr XLIII/315/2022 Rady Gminy Lubiewo z dnia 20 stycznia 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 453)	-	Bruchniewo 40o	Lubiewo Sucha	Wiąz szypułkowy	130	376	23	2	12-21-3-16-40 -a -00
22.		-	Bruchniewo 62f		Wiąz szypułkowy	136	300	24	2	12-21-3-16-62 -d -00
23.	Rozporządzenie Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)	-	Bruchniewo 74h		Sosna zwyczajna – 6 szt.	230	182	29	2	12-21-3-16-74 -i -00
24.							255	27	2	
25.							222	28	3	
26.							190	27	2	
27.							235	28	1	
28.							260	28	2	
29.	Uchwała Nr XLIII/315/2022 Rady Gminy Lubiewo z dnia 20 stycznia 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 453)	-	Bruchniewo 76a		Sosna zwyczajna	230	294	36	1	bez zmian
30.	Rozporządzenie Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)	-	Bruchniewo 113s		Modrzew europejski	170	263	28	3	bez zmian
31.	Uchwała Nr XXXVII/205/09 Rady Gminy Bukowiec z dnia 21 grudnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. poz. 126)	-	Branica 126h	Bukowiec Korytowo	Dąb szypułkowy	150	387	27	2	12-21-3-15-126 -i -00

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
32.	Uchwała Nr XL/454/09 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 28 października 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 115, poz. 1919)	-	Brzozowo 135g	Koronowo Glinki	Dąb szypułkowy „Na Skarpie”	151	290	22	2	bez zmian
33.		-	Brzozowo 166h		Dąb szypułkowy – 3 szt. „Ryś”, (złamany)	230	330	28	5	12-21-3-17-166 -g -00
34.					„Lis”		340	29	2	
35.					„Wilk”, (złamany)		330	28	5	
POMNIKI PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ										
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO										
36.	Rozporządzenie Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)	-	Sielanka 63a	Lubiewo Sucha	Głaz narzutowy	-	1600	-	-	bez zmian
37.		-	Brzozowo 135f	Koronowo Glinki	Głaz narzutowy „Wielonek”	-	540	-	-	bez zmian
38.	Uchwała Nr XL/454/09 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 28 października 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 115, poz. 1919)	-	Brzozowo 151a		Głaz narzutowy „Urszula”	-	770	0,75	-	bez zmian
39.	Uchwała Nr LXXVI/62723 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 29 marca 2023 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2023 r. poz. 2377)	-	Brzozowo 154c		Głaz narzutowy „Bartosz”	-	630	1,20	-	bez zmian
40.		-	Brzozowo 154g		Głaz narzutowy „Łukasz”		700	0,80		bez zmian
41.	Uchwała Nr XL/454/09 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 28 października 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2009 r. Nr 115, poz. 1919)	-	Brzozowo 155b		Głaz narzutowy „Ewa”	-	670	1,00	-	bez zmian
42.		-	Brzozowo 155d		Głaz narzutowy „Danuta”	-	870	0,50	-	bez zmian

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU					Stary adres
			leśnictwo oddz. poddz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
43.	Rozporządzenie Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)	-	Brzozowo 172a		Głaz narzutowy – 2 szt. „Jan”	-	850	0,75	-	bez zmian
44.	Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120)				„Andrzej”		560	0,75		

* Stan zdrowotny pomników przyrody ożywionej przedstawiony jest liczbowo wg uproszczonej skali Pacyniaka i Smólskiego:

- 1 – oznacza drzewo zdrowe, bez ubytków i obecności szkodników;
- 2 – oznacza drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami;
- 3 – drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki;
- 4 – drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień, z dużymi ubytkami tkanki drzewnej;
- 5 – drzewo mające w ponad 70% obumarłą koronę lub pień, z licznymi dziuplami oraz martwe.

W poprzednim PUL na lata 2016 – 2025 lista pomników była szersza. W ciągu ostatniego 10-lecia zniesiono status pomników dla następujących drzew:

- lipa drobnolistna, obr. Wierzchlas, Leśnictwo Lubiewice, oddz. 184n, wymieniona w Rozporządzeniu Nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1992 r. Nr 8, poz. 124); zniesiono Uchwałą Nr XVIII/180/20 Rady Gminy Cekcyn z dnia 18 września 2020 r. (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom., z 2020 r. poz. 4477);
- dwie lipy drobnolistne, obr. Zamrzenica, Leśnictwo Lisikąt, oddz. 103h, wymienione w Rozporządzeniu Nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. z 1991 r. Nr 15, poz. 120); zniesiono Uchwałą Nr XXXIII/255/2021 Rady Gminy Lubiewo z dnia 27 maja 2021 r. (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom., z 2021 r. poz. 2832);
- modrzew europejski, obr. Wierzchlas, Leśnictwo Janiagóra, oddz. 332a, wymieniony w Uchwale Nr XXXIX/279/10 Rady Gminy Lniano z dnia 28 kwietnia 2010 r. (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2010 r. Nr 92, poz. 1129); zniesiono Uchwałą Nr XLV/367/2022 Rady Gminy Lniano z dnia 7 listopada 2022 r. (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom., z 2022 r. poz. 5813).

3.1.7. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

W zasięgu Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się zespół przyrodniczo - krajobrazowy „Dolina rzeki Ryszki”, powołany Rozporządzeniem Nr 14/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo - krajobrazowy na terenie województwa bydgoskiego (Dz. Urz. Woj. Bydg., Nr 16, poz. 79).

Obszar położony jest na terenie województwa kujawsko - pomorskiego, w powiatach: świeckim (gminy: Lniano, Osie) i tucholskim (gmina Cekcyn).

Powierzchnia obszaru wynosi 358,41 ha. Jest obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000.

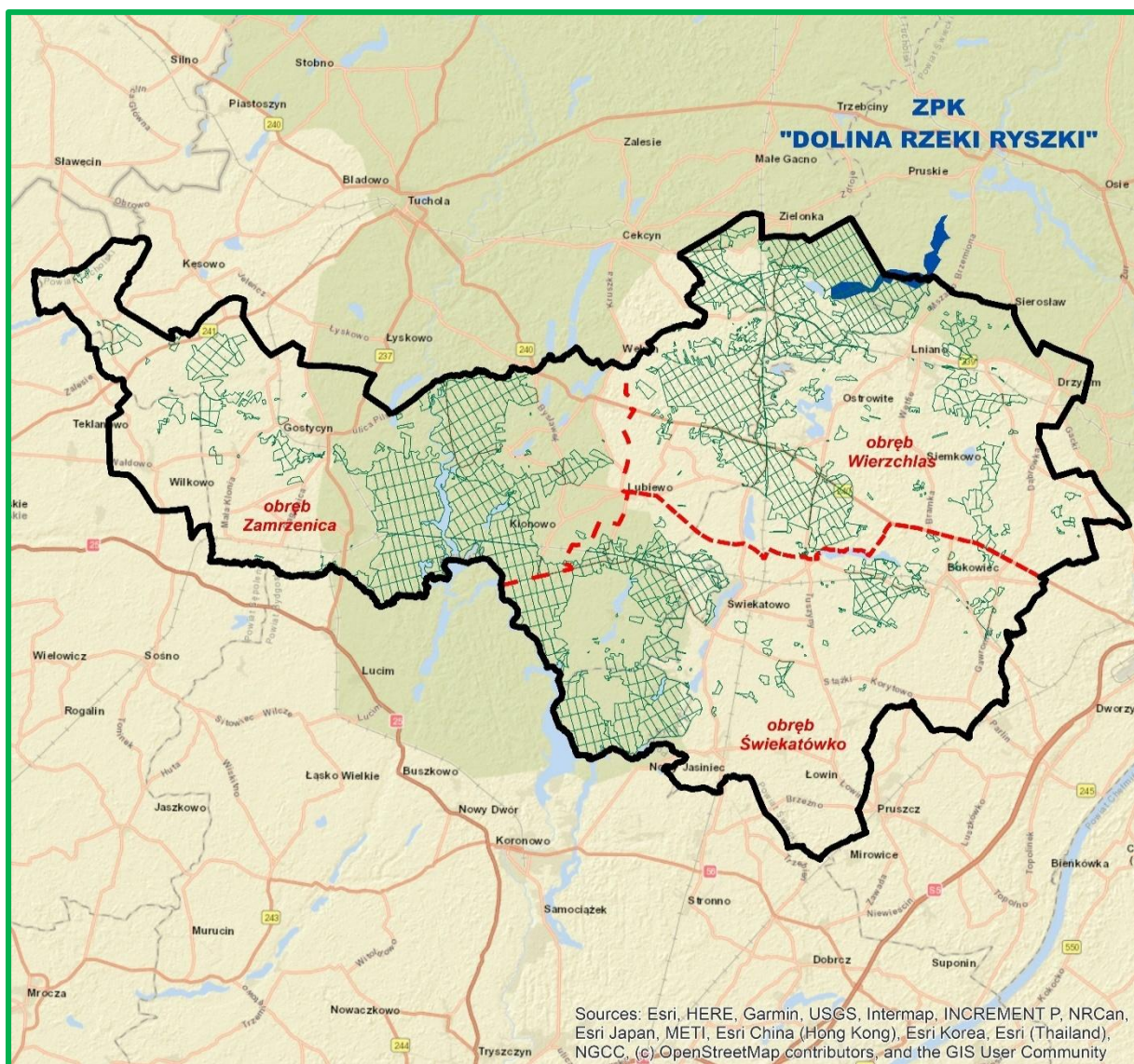
W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 56,3% powierzchni ZPK (w części północno - wschodniej obrębu Wierzchlas), t.j. 190,16 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 178,75 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 3,19 ha,
- grunty nieleśne - 8,22 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 100g,h,~c,~f, 101j-n,~b,~g, 102i-l,~d, 103f,g,~d, 104f,g,~c,~d, 105c-f,~b,~d, 106c-k,~b~c, 107a,b,k-o,~a,~b, 130a-h, 131a-d,~a, 132a,~a, 133a,~a, 134a-g,~a,~b, 135a-c,~b, 136a-c,~b, 137a-f,~a,~b, 138a,b,~b, 160, 161a-f,~b, 162a,b,~a,~b.

Przedmiotem ochrony jest dolina rzeki Ryszki, mocno wcięta w równinę sandrową Borów Tucholskich, zróżnicowana pod względem florystyczno - fytosocjologicznym. Otoczenie rzeki stanowią stosunkowo dobrze zachowane zbiorowiska leśne: *Stellario-Carpinetum*, *Aceri – Tiliatum*, *Circae – Alnetum*, *Ficario – Ulmetum campestris* i *Leucobryo – Pinetum*. Tuż przy dolinie rzeki znajduje się torfowisko wysokie z zespołem *Ledo – Sphagnetum magellanicum*. Urody temu obiektowi nadają ekstensywnie użytkowane łąki z licznymi zbiorowiskami turzyc.

Nadzór nad obszarem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody.

Ryc. 23. Nadleśnictwo na tle Zespołu przyrodniczo - krajobrazowego

Ryc. 24. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Dolina rzeki Ryszki” w zasięgu Nadleśnictwa

3.1.8. Ochrona gatunkowa

1. *Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.*
2. *Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*

Pełna lista gatunków chronionych, występujących na terenie Nadleśnictwa nie jest znana, ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa.

Dane przedstawione w dalszej części są wynikiem m.in. obserwacji Służby Leśnej Nadleśnictwa, dokumentacji prac siedliskowych, ekspertyz przyrodniczych, obserwacji dokonanych przez pracowników BULiGL w trakcie terenowych prac urządzeniowych oraz inwentaryzacji botanicznych.

Tab. 17. Zestawienie gatunków podlegających ochronie gatunkowej na gruntach Nadleśnictwa

Grupa organizmów	Gatunki objęte ochroną ścisłą	Gatunki objęte ochroną częściową	Razem	Gatunki wymienione w załącznikach Dyrektyw EU*
1	2	3	4	5
Widłaki	-	2	2	-
Mchy	-	4	4	-
Rośliny naczyniowe	7	10	17	-
Owady	2	8	10	2
Pijawki	-	1	1	-
Ślimaki	1	1	2	-
Płazy	7	5	12	12
Gady	-	5	5	2
Ptaki	126	12	138	40
Ssaki	7	14	21	7

*Gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

a) Rośliny chronione

Na gruntach Nadleśnictwa stwierdzono stanowiska **23** gatunków roślin objętych prawną ochroną, w tym: **7** – ścisłą, **16** – częściową.

Tab. 18. Gatunki roślin chronionych występujące na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
WIDŁAKI				
1.	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	1 - 171c, 204a,b	3	PL – cz CL – NT
2.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	1 - 1Ab, 8b, 13b, 14a,b, 20h,i, 21l, 43a, 44a, 50d, 62h, 63c, 64g, 67d,f, 89c, 120b, 130b, 136g, 137k, 138b,o, 160a, 164c, 173a, 174b, 180a, 181b, 204b,d, 205f, 213d, 214i, 221c, 230d, 236f, 238a,c, 242a, 244f, 248h,n, 249d, 254i, 259a, 261a, 291l, 294i-k,m, 301d,i, 313d,h,j, 323b, 346Aj	59	PL – cz CL – NT
		2 - 1d, 58d, 59g, 63i, 64b, 106c, 146f	7	
		3 - 33f, 95j, 128g	3	
MSZAKI				
1.	Gajnik Iśniący <i>Hylocomnium splendens</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
2.	Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
3.	Widłoząb kędzierzawy <i>Dicranum polysetum</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
4.	Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
ROŚLINY NACZYNIOWE				
1.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	1 - 1Ab, 18k, 20h,i, 23f,43a, 44a,b, 59h, 65h, 103d, 107d, 136g,k, 137k, 138o,r, 177b, 181g, 188a,f, 202g,h, 208c, 212c, 213a,f,j, 214a,d,f,h, 215a,b, 226d,j, 228h, 243a, 248h,n,y, 280g, 291l, 292d, 294k,m, 300c,d, 301a-g,i, 312c, 313d,h, 317i, 346Af-j,l	65	PL – cz
		2 - 59g	1	
		3 - 37a	1	
2.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>	1 - 46i, 138o, 142j, 177b, 181a	5	PL – cz
3.	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	1 – 27f, 30b, 33b,d,f,h, 34f, 62i, 66g, 76c, 84a,c, 87a, 108a,c, 109d, 114a-c,g,h, 115a,j, 120g, 134c,d, 139b,h, 140c, 141b, 142f,g,h, 148i, 149g,o, 150a, 152b, 153d, 157b, 159b, 165i, 166f, 169b,c, 184n, 186a,h, 189b, 198a,	108	PL – cz PCKR – VU

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
		210a,d,j-l,o-r, 211d,f, 212a, 213a,d, 215c, 229b, 240a, 241k,z, 244c-g,j, 245f, 246i, 247a,b, 249c,f, 250f, 251a,d, 255n,p, 257m, 258a,h, 259a, 262c,f, 263a, 265c-f, 270h,i, 299b, 315g, 320g, 323a, 325m, 331a,g		
		2 – 10d, 26a,f, 37b, 39b, 54f, 60n,w, 67a, 85c, 86a, 89b, 101a, 103a,d,g,i, 105b, 113n, 124a, 135i, 136g, 138c, 152a,c, 178a, 200b, 208a, 209f, 226c,h, 246g,j	33	
		3 – 39l,m, 40g, 59f, 62h, 64c, 77f, 82f, 97h, 106a, 107a, 119a, 120i, 128n, 136j, 139a, 141c, 148c, 160j, 175f,g, 177b, 182f, 185f, 186i	25	
4.	Dziewięcił bezlodygowy <i>Carlina acaulis</i>	2 - 76c, 93b	2	PL – cz
5.	Gruszyczka – rodzaj <i>Pyrola ssp.</i>	1 - 319n	1	PL – cz
6.	Grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i>	1 - 142j, 181a	2	PL – cz
		2 - 114h	1	
7.	Jarząb brekinia <i>Sorbus torminalis</i>	1 – 315g	1	PL – ś (3)
		2 – 60a, 138a, 152a, 160f, 236b, 252a	6	
		3 – 149f, 174c,g, 184a	4	
8.	Jarząb szwedzki <i>Sorbus intermedia</i>	3 – 27c, 38a,c, 42g, 58c,d, 60c,f, 131c, 136b	10	PL – ś (3) PCKR – EN
9.	Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>	1 - 210i-k,m, 211a,c,d	7	PL – cz
10.	Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>	1 - 115a, 210l	2	PL – ś
		2 - 152a	1	
		3 - 76f, 105c, 135d	3	
11.	Mącznica lekarska <i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	1 - 199d	1	PL – ś PCKR – NT
12.	Rosiczka – rodzaj <i>Drosera ssp</i>	1 - 46i, 138o, 142j, 180a, 317i, 335b	6	PL – ś
		2 - 111d,f, 112d, 117a,f	5	
		3 - 163a	1	
13.	Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	3 - 42d, 43a	2	PL – ś (2) (3) PCKR – EN
14.	Sasanka wiosenna <i>Pulsatilla vernalis</i>	2 - 140b	1	PL – ś (1) PCKR – EN
15.	Śnieżyczka przebiśnieg <i>Galanthus nivalis</i>	2 - 103f	1	PL – cz
		3 - 64a	1	

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
16.	Wawrzynek wilczczyko <i>Daphne mezereum</i>	1 - 148i,210i,j,l	4	PL – cz
		2 - 22d, 23d, 54b, 152a, 153a,b, 160a,f, 177a,c, 186g, 194l,m, 200a-c, 201a, 201b,d,f, 202a,b,c, 221j,m, 222g	26	
		3 - 171a	1	
17.	Zawilec wielkokwiatowy <i>Anemone sylvestris</i>	3 - 126c	1	PL – cz

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe:

– dla widłaków, mszaków i roślin naczyniowych – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, Nr 1409); ś – gatunek objęty ochroną ścisłą, cz – gatunek objęty ochroną częściową; (1) – gatunki wymagające ochrony czynnej; (2) – gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów gatunków dziko żyjących, zgodnie z §6 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 ust. pkt 3; (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1;

PCL – Polska Czerwona Lista paprotników i roślin kwiatowych (IOP, 2016). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone na wyginięcie, NT – gatunki bliskie zagrożenia, DD – gatunki, których stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku danych;

CLP – Czerwona Lista Porostów w Polsce (2006). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki wymierające, VU – gatunki narażone, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (2014). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

Na gruntach Nadleśnictwa stwierdzono również występowanie nierozpoznanych gatunków z rodzaju chrobotek oraz torfowiec.

Chrobotki bez rozpoznania konkretnego gatunku występują w oddz.:

- obr. Wierzchlas (32 wydz.) - 5Af,g, 94Ao, 96d,g-i,k,l,m, 116Ab,d-h, 119m,n,o-r, 122a-g, 159g, 193Aa, 194c, 195a, 221d, 235gx;
- obr. Zamrzenica (1 wydz.) - 80b.

Torfowce bez określenia gatunku występują w oddz.:

- obr. Wierzchlas (12 wydz.) - 136g, 137k, 138o, 177b, 181g, 202h, 204c, 312c, 313d, 317h,i, 335b;
- obr. Zamrzenica (3 wydz.) - 58d, 59g, 62a;
- obr. Świekatówko – (1 wydz.) - 38c.

Występowanie roślin chronionych uwidocznione zostało w opisach taksacyjnych i na odpowiednich mapach tematycznych. Pospolite gatunki mszaków (gajnik lśniący, rókietnik

pospolity, widłoząb kędzierzawy, widłoząb miotłowy), które nie były szczegółowo zinwentaryzowane, nie zostały oznaczone na mapach.

Fot. 10. Cis pospolity

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

b) Zwierzęta chronione

Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono występowanie **189** gatunków zwierząt objętych prawną ochroną, w tym: **10 owadów, 1 pijawki, 2 ślimaków, 12 płazów, 5 gadów, 138 ptaków i 21 ssaków.**

Dane odnośnie szczegółowej lokalizacji części gatunków zaewidencjonowanych (w tabeli wyszczególnionych kolorem) wprowadzono do opisów taksacyjnych i naniesiono na odpowiednią mapę tematyczną. Pozostałe gatunki ujęto w tabeli na podstawie obserwacji prowadzonych w systemie ciągłym. Dla gatunków niewystępujących powszechnie na terenie Nadleśnictwa określono optymalne biotopy.

Tab. 19. Gatunki zwierząt chronionych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
BEZKRĘGOWCE			
OWADY			
1.	Biegacz gładki <i>Carabus glabratus</i>	Gatunek spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa.	PL – cz
2.	Biegacz leśny <i>Carabus sylvestris</i>	Gatunek spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa.	PL – cz
3.	Biegacz pomarszczony <i>Carabus intricatus</i>	Wilgotne lasy mieszane i liściaste.	PL – cz
4.	Biegacz skórzasty <i>Carabus coriaceus</i>	Gatunek spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa.	PL – cz
5.	Biegacz zielonożłoty <i>Carabus auronitens</i>	Gatunek spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa.	PL – cz
6.	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Występuje na terenach podmokłych – wilgotne łąki, torfowiska niskie. Rośliną żywicielską gąsienic jest rdest wężownik.	PL – ś, (1) PCZK - LC DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN
7.	Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	Występuje na terenach podmokłych – wilgotne łąki, torfowiska niskie. Rośliną żywicielską gąsienic jest rdest wężownik i rdest żyworodny.	PL – ś, (1) PCZK - VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN
8.	Tęcznik mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	Lasy liściaste i mieszane, parki, ogrody, sady, gdzie przebywa na drzewach, krzewach i w warstwie podszytu.	PL – cz
9.	Trzmiel leśny <i>Bombus pratorum</i>	Gatunek spotykany w świetlistych drzewostanach, głównie przy otwartych poboczach dróg leśnych.	PL – cz
10.	Trzmiel rudy <i>Bombus pascuorum</i>	Gatunek spotykany w widnych, rzadkich lasach, jak i na terenach otwartych.	PL – cz
PIJAWKI			
1.	Pijawka lekarska <i>Hirudo medicinalis</i>	Gatunek spotykany w rzekach, jeziorach i stawach na terenie Nadleśnictwa.	PL – cz, (4) Czerwona lista IUCN - NT
ŚLIMAKI			
1.	Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	Wilgotne łąki, często na pograniczu z trzcinowiskami czy turzycowiskami. Występuje również na obrzeżach bagien i zbiorników wodnych, w oddz.: 1 – 210m.	PL – ś DS – zał. II Czerwona lista IUCN - NT

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
2.	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i>	Gatunek spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa.	PL – cz, (4) Czerwona lista IUCN - LC
KRĘGOWCE			
PŁAZY			
1.	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	Gatunek rzadki. Preferuje wody stojące, okresowo zalewane łąki, głębsze rowy melioracyjne, doły po wydobywaniu piasku i żwiru.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Spotykany głównie na płytkich wodach stojących, szczególnie mocno nasłonecznionych w okresie odbywania godów (IV – VII). Na gruntach N-ctwa w oddz.: 1 – 46g, 61d, 77d, 86n, 94Aj, 119b, 153i, 184l, 211b, 241j,o, 255b, 265k, 290l, 304m, 307i, 315g, 316g; 2 – 1a,b, 11a, 58j, 84o, 113k, 114h, 124h, 174c, 178c, 183c, 193c, 194g, 203j, 211b,c, 220i,j, 250Bf, 257c,f; 3 – 40i, 65d, 82a, 83b, 97d, 107b, 118f, 147h, 160i, 162a, 163a, 164a, 175b, 179f, 181k, 182k, 185a.	PL – ś, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
3.	Ropucha paskówka <i>Epidalea calamita</i> (<i>Bufo calamita</i>)	Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność, choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
4.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	Gatunek częsty. Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność, choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
5.	Ropucha zielona <i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>)	Gatunek częsty. Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność, choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
6.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	Zajmuje różnorodne środowiska roślinne, zarówno lasy, tereny krzewiaste, jak i porośnięte niższą roślinnością. Rozmnaża się w różnorodnych zbiornikach wód stojących, w tym sztucznych, w oddz.: 2 – 218Aa,l.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
7.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Gatunek rzadki. Spotyka się ją głównie w bezrybnych małych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub	PL – ś, (1) PCZL - NT DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
		częściowo ocienionych drzewami, w oddz.: 1 – 46g, 84a, 346g; 3 – 40h, 107b.	
8.	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>)	Gatunek preferuje wody stojące i wolno płynące, także na terenach zalesionych.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
9.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	Występuje na łąkach, śródleśnych polanach. Wytrzymała na brak wody.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
10.	Żaba śmieszka <i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)	Gatunek najczęściej spotykany nad dużymi zbiornikami wodnymi: jeziora, stawy, rozlewiska rzeczne, lecz również w śródleśnych stawach.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
11.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Gatunek preferuje tereny podmokłe i akweny wód stojących i wolno płynących, również wilgotne i podmokłe lasy.	PL – cz, (1) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
12.	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)	Preferuje wody stojące i wolno płynące.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
GADY			
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	Występuje na skraju lasu, przy stawach, w nasłonecznionych miejscach.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Jaszczurka żyworodna <i>Zootoca vivipara</i>	Występuje w pobliżu torfowisk, na skraju lasu. Zamieszkuje wilgotne siedliska leśne.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN - LC
3.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Liczny w wilgotnych lasach, przy obrzeżach drzewostanów.	PL – cz, (1)
4.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	Występuje zwykle w sąsiedztwie wód. Ściśle związany z obecnością płazów (pokarm).	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LR/LC
5.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	Spotykana na obrzeżach lasów, podmokłych łąkach i polanach leśnych.	PL – cz, (1), (4) Czerwona lista IUCN - LC
PTAKI			
1.	Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	Trzcinowiska okolic stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów, PLB220009 .	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, glinianki,	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
		starorzecza, podmokłe trzcinowiska, PLB220009.	
3.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Może występować na terenach leśnych, w sąsiedztwie zbiorników wodnych, PLB220009. Na gruntach N-ctwa wyznaczono strefy ochrony w leśnictwach: Leontynowo, Pieńkowo (obr. Zamrzenica) oraz Branica, Bruchniewo i Brzozowo (obr. Świekatówko).	PL – ś, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
4.	Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	Otwarte przestrzenie, łąki, bagna, ugory w dolinach rzecznych, kompleksy roślinności szuwarowej z wysokimi turzycami i torfowiska, PLB220009 .	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
5.	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	Szuwary nadwodne wód płynących i stojących. Żeruje głównie na terenach otwartych, PLB220009 .	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
6.	Błotniak zbożowy <i>Circus cyaneus</i>	Otwarte przestrzenie, łąki, bagna, ugory w dolinach rzecznych z niską roślinnością, PLB220009.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
7.	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	W pobliżu osad, na łąkach i terenach otwartych, PLB220009.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
8.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Stare drzewostany, raczej w terenach mało uczęszczanych, PLB220009. Na gruntach N-ctwa wyznaczono strefy ochrony w leśnictwach: Bruchniewo i Brzozowo (obr. Świekatówko).	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
9.	Bogatka <i>Parus major</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
10.	Brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	Kamieniste i piaszczyste brzegi wód, a szczególnie chętnie nieuregulowanych rzek, zakol i strumieni, PLB220009 .	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
11.	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	Występuje w pobliżu zbiorników wodnych jezior i stawów rybnych. Widywana na terenie całego Nadleśnictwa, PLB220009 .	PL – cz, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
12.	Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>	Związana z podmokłymi zadrzewieniami, łozowiskami i zakrzewieniami liściastymi (zwłaszcza łęgowymi) oraz z suchymi, młodymi, niskimi lasami sosnowymi i sosnowo-świerkowymi.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
13.	Cierniówka <i>Curruca communis</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
14.	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>	Bory sosnowe i świerkowe, lasy mieszane. Częściej spotykana w głębi zwartych kompleksów leśnych niż na ich obrzeżach.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
15.	Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne, PLB220009.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
16.	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne, PLB220009.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
17.	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	Wilgotne i podmokłe łąki i pastwiska, zastoiska śródpolne.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
18.	Derkacz <i>Crex crex</i>	Podmokłe łąki, pastwiska na wilgotnych glebach, PLB220009.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
19.	Dudek <i>Upupa epops</i>	Obrzeża dużych lasów sąsiadujące z otwartymi terenami, PLB220009.	PL – ś* Czerwona lista IUCN – LC
20.	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	Drzewostany powyżej 80 lat, PLB220009.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
21.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	Drzewostany powyżej 40 lat.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
22.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Drzewostany liściaste, zwłaszcza z udziałem dębu, szczególnie powyżej 90 lat, PLB220009.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
23.	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	Skraje drzewostanów liściastych, zadrzewienia w pobliżu osad ludzkich.	PL – ś* Czerwona lista IUCN – LC
24.	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>	Rzadkie, stare lasy liściaste i mieszane (rzadziej) oraz ich obrzeża, zwłaszcza preferuje obszary, gdzie obecne są cieki wodne i wody stojące.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
25.	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
26.	Gawron <i>Corvus frugilegus</i>	Śródpolne zadrzewienia z wysokimi drzewami oraz większe parki miejskie, wiejskie, aleje, łąki, zagajniki, pastwiska, ugory.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
27.	Gągoł <i>Bucephala clangul</i>	Zasiedla stare dziuplaste drzewa w pobliżu rzek i zbiorników wodnych, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
28.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu, wrzosowiska, PLB220009.	PL – ś DP – zał. I

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
			Czerwona lista IUCN – LC
29.	Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	Zasiedla stare dziuplaste drzewa najczęściej w strefie leśnej w pobliżu rzek i zbiorników wodnych.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
30.	Gęgawa <i>Anser anser</i>	Zbiorniki gęsto porośnięte trzcinami, bagniste łąki i moczary, PLB220009.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
31.	Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>	Tereny pokryte niską roślinnością zielną, rozległe pola i pastwiska.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
32.	Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Wilgotne, gęste lasy iglaste i mieszane, bory świerkowe z gęstym poszyciem.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
33.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane z udziałem grabu lub buka, w pobliżu zbiorników wodnych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
34.	Grzywacz <i>Columba palumbus</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane, śródpolne zadrzewienia.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
35.	Jarzębka <i>Sylvia nisoria</i>	Niewielkie skupiska krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, zadrzewienia rzeczne, jeziorne o wielowarstwowej strukturze z zaroślami, często kolczaste zakrzaczenia, młode uprawy leśne.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
36.	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	Drzewostany starszych klas wieku, zwłaszcza wilgotne i podmokłe.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
37.	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk, PLB220009.	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
38.	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk, PLB220009. Na gruntach N-ctwa wyznaczono strefę ochrony w leśnictwie Pieńkowo (obr. Zamrzenica).	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
39.	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	Zadrzewienia, parki, przerzedzone lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
40.	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	Starsze drzewostany, zwłaszcza z gniazdami kruka, w których odbywa lęgi.	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
41.	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	Zbiorniki wodne o zróżnicowanej wielkości z gęstą roślinnością podwodną oraz nadwodną, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
42.	Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	Zabudowania, łąki.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
43.	Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	Płytkie zbiorniki wodne, PLB220009.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
44.	Kos <i>Turdus merula</i>	Zadrzewienia i lasy liściaste i mieszane, w borach rzadko.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
45.	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	Luźne starodrzewy liściaste i mieszane. Preferuje drzewostany z udziałem gatunków ciężkonasiennych, np. dębu i buka. Unika wnętrza lasów i suchych borów iglastych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
46.	Krakwa <i>Mareca strepera</i>	Bogato zarośnięte, nizinne zbiorniki stojącej wody o rozległej toni wodnej jak jeziora i stawy, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
47.	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	Głównie młodniki i drągowiny.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
48.	Kropiatka (kureczka nakrapiana) <i>Porzana porzana</i>	Płytkie, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne otoczone podmokłymi łąkami, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
49.	Kruk <i>Corvus corax</i>	Drzewostany i zadrzewienia liściaste i iglaste.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
50.	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	Podmokłe łąki i zastoiska (również bobrowe), z niewysoką roślinnością zielną, PLB220009.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
51.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	Zadrzewienia liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
52.	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	Zadrzewienia, aleje śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
53.	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i>	Lasy łęgowe, olsy, lasy sosnowo-brzozowe i luźne zadrzewienia w rzecznych dolinach.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
54.	Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	Suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, zrębów, młodników. Spotkać go można na wrzosowiskach, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
55.	Lerka <i>Lullula arborea</i>	Otwarte tereny (zręby, uprawy) przy ścianie sosnowych, prześwietlonych borów, PLB220009 .	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
56.	Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus columbianus bewickii</i>	Jeziora, mokradła i bagna, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
57.	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Spotykany na polach uprawnych, szczególnie w okresie wiosennym w dolinach rzek. Dość powszechnie obserwowany na przelotach, PLB220009 .	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
58.	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Akweny wód stojących i płynących, również z niewielkim szuwarem, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
59.	Łozówka <i>Acrocephalus palustris</i>	Gęste zarośla, obrzeża parków, lasów, łąk, brzegi rzek.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
60.	Łyska <i>Fulica atra</i>	Zbiorniki zarośnięte trzciną lub sitowiem.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
61.	Makolągwa <i>Linaria cannabina</i>	Na obrzeżach lasów liściastych, parki, zadrzewienia.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
62.	Mazurek <i>Passer montanus</i>	Otwarte tereny, zakrzewienia, wrzosowiska.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
63.	Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i>	Ujścia rzek i wyspy w ich nurcie, duże jeziora, zbiorniki, stawy, PLB220009.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
64.	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>	Zasiedla słoneczne lasy liściaste i mieszane, w dolinach rzek. Preferuje lasy olszowe z domieszką dębów.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
65.	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	Stare liściaste i mieszane lasy o bogatym podszyciu. Wymaga ponad 80–100 letnich drzewostanów, cienistych, próchniejących i z liczną entomofauną, która zapewni mu pokarm. Preferuje miejsca wilgotne i zacienione, np. zalewiska, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
66.	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>	Obrzeża prześwietlonych lasów. Głównie stare, przerzedzone drzewostany, zwłaszcza nadrzeczne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
67.	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
68.	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	Zwarte bory iglaste i mieszane (z przewagą drzew iglastych, najlepiej luźno stojących świerków) z licznymi podrostami.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
69.	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
70.	Nur rdzawoszyi <i>Gavia stellata</i>	Jeziora, zbiorniki, stawy hodowlane, na wyspach i brzegach rzek, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
71.	Nurogęs <i>Mergus merganser</i>	Bieżące lub stojące wody o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
72.	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>	Zadrzewienia, kępy i pasy drzew przy drogach, skraje większych lasów w otwartym krajobrazie rolniczym, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
73.	Orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	Rozległe drzewostany iglaste, bory głównie świerkowe (również sosnowe i mieszane).	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
74.	Pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
75.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Większe akweny wód stojących (ponad 2 ha), z wykształconą roślinnością wodną PLB220009, .	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
76.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	Płytkie, częściowo zarośnięte zbiorniki słodkowodne, starorzecza.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
77.	Perkoz zausznik <i>Podiceps nigricollis</i>	Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
78.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Małe, śródlądowe, zarośnięte zbiorniki wodne, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
79.	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
80.	Piegża <i>Currura curruca</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
81.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane o umiarkowanej wilgotności z bujnym runem i podszytem, młodniki, doliny rzek. Unika zwartych, jednolitych drzewostanów i dlatego preferuje ich skraje.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
82.	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Przerzedzone fragmenty różnorodnych lasów iglastych, mieszanych i liściastych, prześwietlone sośniny, a zwłaszcza wiatrolomy, skraje lasu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
83.	Pliszka górska <i>Motacilla cinerea</i>	Brzegi czystych potoków i rzek o rwącym nurcie i kamienistych, zarośniętych brzegach oraz piaszczystym lub żwirowym dnie, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
84.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	Sąsiedztwo wód płynących i stojących, w miejscach niepokrytych roślinnością.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
85.	Płaskonos <i>Spatula clypeata</i>	Stawy, jeziora, zalane pola, mokradła i starorzecza.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
86.	Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Stojące, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – NT
87.	Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	Wilgotne, nadbrzeżne zarośla, zakrzewione, podmokłe łąki, skraje lasów i parki.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
88.	Pokląska <i>Saxicola rubetra</i>	Trwałe użytki zielone (łąki, pastwiska), przesuszone torfowiska.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
89.	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
90.	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	Tereny wilgotne i podmokłe – trzcinowiska, turzycowiska, bagna, wilgotne łąki.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
91.	Płomykówka <i>Tyto alba</i>	Osiedla ludzkie, w pobliżu pól i łąk, równiny z zadrzewieniami, wrzosowiska i pola.	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
92.	Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Stare drzewostany w pobliżu terenów otwartych (zbiorniki wodne), PLB220009.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
93.	Pójdźka <i>Athene noctua</i>	W pobliżu osiedli ludzkich, w śródpolnych zadrzewieniach, sadach, parkach, alejach, starych zabudowaniach.	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
94.	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	W pobliżu osiedli ludzkich, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
95.	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	Dziuple w starszych lasach liściastych i mieszanych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
96.	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	Lasy liściaste i mieszane, bory, młodniki, skraje lasów, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
97.	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	Łęgi, brzegi mniej uczęszczanych, zaniedbanych jezior i rzek, zarosłych trzcinami, krzewami i drzewami.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
98.	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Brzegi jezior, stawów hodowlanych, torfowisk, rzek, bagna z gęstą roślinnością.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
99.	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	Wilgotne cieniste starsze lasy z obfitym podszytem.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
100.	Rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybrida</i>	Bagna, nad rzekami, stawami oraz innymi zbiornikami wodnymi o gęstej roślinności, PLB220009.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
101.	Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	Bogate w roślinność bagna, podmokłe łąki, torfianki, starorzecza z niską roślinnością szuwarową, rozlewiska rzeczne, PLB220009.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
102.	Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	Wybrzeża mórz, zalewy i delty rzek oraz piaszczyste brzegi dużych rzek i jezior. Zasiedla również stawy rybne, zbiorniki, PLB220009.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
103.	Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Preferuje skraje starych borów sosnowych, zadrzewione brzegi rzek i jezior oraz różnego typu rozlewiska i mokradła. Lęgnię się na obrzeżach drzewostanów w pobliżu jezior i stawów hodowlanych. Wymogiem jest obecność wysokich sosen o płaskich koronach, dogodnych do założenia gniazda, PLB220009.	PL – ś*, o, (1), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
104.	Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	Zadrzewione bagna, łągi, zarośnięte torfowiska, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
105.	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
106.	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>	Piaszczyste i żwirowe brzegi rzek, jezior i stawów, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
107.	Siniak <i>Columba oenas</i>	Lasy liściaste i mieszane z dziuplastymi drzewami. Preferuje stare buczyny i bory ze starymi drzewami, zadrzewienia śródpolne, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
108.	Skowronek polny <i>Alauda arvensis</i>	Pola uprawne, pastwiska, tereny bezleśne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
109.	Sosnowka <i>Periparus ater</i>	W głębi zwartych starych borów sosnowych i świerkowych, rzadko w lasach liściastych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
110.	Sowa uszata <i>Asio otus</i>	Lasy, zadrzewienia śródpolne, parki o gęstym zadrzewieniu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
111.	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	Występuje licznie w lasach liściastych i mieszanych o bogatej strukturze (zwłaszcza z dębami). Unika obszarów bezleśnych i mocno prześwietlonych lasów.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
112.	Sroka <i>Pica pica</i>	Nadrzeczne zarośla, szczególnie kolczaste zakrzewienia głogu, obrzeża lasów i młode drzewostany z domieszką olchy, wierzby, osiki i brzozy. Unika zwartych lasów, rozległych otwartych terenów bez krzewów i drzew.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
113.	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
114.	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	Porośnięte tereny wzdłuż rzek i strumieni z dużą ilością leśnej roślinności zielnej i krzewiastej, nad jeziorami i starorzeczami.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
115.	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	Lasy i bory z bujnym podszytem, szczególnie w pobliżu cieków wodnych, terenów podmokłych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
116.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	Unika zwartych kompleksów leśnych. Lęgnię się na obrzeżach lasów liściastych i mieszanych, nadrzeczne łęgi.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
117.	Szlachar (tracz długodzioby) <i>Mergus serrator</i>	Zarośnięte wybrzeża rzek, jezior PLB220009, .	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
118.	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	Lasy i różne skupiska drzew z dziuplami. Różnorodne środowiska, od wrzosowisk po mokradła.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
119.	Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	Drzewostany świerkowe, lasy łęgowe, o gęstym podszyściu, w pobliżu otwartych przestrzeni.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
120.	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	Uprawy i młodniki, dobrze nasłonecznione, suche drzewostany iglaste bądź mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
121.	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	Tereny dobrze nasłonecznione, suche, piaszczyste, obrzeża borów, zręby i duże uprawy leśne, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
122.	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	Spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa, lasy liściaste o gęstym poszyciu, zakrzewione, wilgotne podmokłe łąki.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
123.	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Dojrzałe lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
124.	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Bagienne doliny rzek, obficie zarośnięte jeziora i kompleksy stawów hodowlanych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
125.	Trzcinniczek <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Jeziora, stawy, ale też mniejsze, zarośnięte zbiorniki wodne, przydrożne rowy i bagna.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
126.	Trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i>	Preferuje stare, świetliste drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza przylegające do terenów otwartych, np. polan, łąk, pól lub poprzecinane zrębami, rzadziej bory, PLB220009.	PL – ś, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
127.	Trznadel zwyczajny <i>Emberiza citrinella</i>	Preferuje miejsca dobrze nasłonecznione, będące mozaiką zadrzewień, krzewów i terenów otwartych, np. obrzeża widnych lasów liściastych i borów. Spotkać go można w pobliżu rzek. Nie występuje też w zwartych drzewostanach.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
128.	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	Drzewostany liściaste i mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
129.	Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Spotykana w lasach z udziałem świerka, często w pobliżu terenów otwartych (zrębów, upraw, bagien). Do gniazdowania często wykorzystuje dziuple dzięcioła czarnego, PLB220009.	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
130.	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	Różnorodne zbiorniki wodne od dużych jezior i bagien po brzegi stawów i starorzeczy, rowy melioracyjne. Wymaga środowisk, w których płytką wodę porasta gęsta roślinność, głównie trzciny, PLB220009.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
131.	Wrona siwa <i>Corvus cornix</i>	Dawniej prawie wyłącznie doliny rzek, obrzeża jezior. Obecnie także obrzeża wszelkich lasów i zadrzewień śródpolnych, otwarte tereny z mozaiką śródpolnych lasów. Nie unika większych drzewostanów, choć lęnie się tylko na ich skraju (w zwartych kompleksach nie występuje).	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
132.	Wróbel <i>Passer domesticus</i>	Otwarte tereny, zakrzewienia, zabudowania ludzkie, parki, sady.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
133.	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	Wilgotne obrzeża świetlistych lasów liściastych oraz mieszanych z dobrze rozwiniętym i niepełnym zwarcie koron drzew. Unika ciernistych krzewów, trzymając się wyłącznie górnych partii krzewów i drzew.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
134.	Zielonka <i>Porzana parva</i>	Zbiorniki z gęstym pasem trzin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących. Preferuje styk niewielkich obszarów wolnego lustra wody z pasem roślin lub zwałowiska trzciny.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
135.	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	Widne lasy liściaste, mieszane i iglaste, z ubogą warstwą podszytu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
136.	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Drzewostany w najbliższym sąsiedztwie wód płynących, strome piaszczyste brzegi, PLB220009.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
137.	Zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>	Gnieździ się w lasach mieszanych i liściastych, jeżeli tylko posiadają domieszki świerka. Preferuje obrzeża drzewostanów.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
138.	Żuraw <i>Grus grus</i>	Wilgotne, zabagnione tereny leśne, zwykle w oddaleniu od siedzib ludzkich; żeruje na łąkach i polach uprawnych, PLB220009. Na gruntach N-ctwa obserwowany w oddz.: 1 – 32g, 86a,h, 110b,c, 116Ac, 135a, 207b, 207Ah, 211b, 242a, 255b, 265k, 295a,j, 302m, 304n, 315s, 316g; 2 – 1a, 13a, 44c, 58j, 65b, 87a, 113i, 114b, 134b, 135b, 150a, 175a, 178h, 183c,d, 187d, 194g, 220j, 250Bf; 3 – 41f, 49f, 65d, 91a, 118f, 119b,c, 128h, 137d, 162a, 163a, 164a, 179f, 180c. Występuje także w obszarze N2000 PLB220009 Bory Tucholskie.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
SSAKI			
1.	Badyłarka pospolita <i>Micromys minutus</i>	Wilgotne łąki, o wysokiej trawie, gęsto porośnięte brzegi rzek i jezior, zarośla.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Ślady działalności widoczne na gruntach N-ctwa w pobliżu cieków wodnych, w oddz.: 1 – 62h, 63g, 104g, 106k, 117b, 131b, 142j, 160a, 181a, 194a, 197k, 207g, 210g, 256d, 306d, 315i; 2 – 1a,b, 2k, 3a,b, 10a, 11b, 22c,d, 47c, 60c,t, 64a, 69f, 84o, 87a, 118g, 122c, 129f,h, 130a, 131a,b, 137f, 146a, 151a, 152a,c,f, 153a, 155a, 156a, 157b, 160a, 169a, 174g, 177b,c, 186a,g, 193c,f, 200d, 201b,d, 212f, 218Bj,k,m, 220c, 221h,m, 222g, 225g, 251a, 253a, 255Ac; 3 – 36d, 57b, 61g, 62a, 70c, 87h,l, 101j, 110d, 111c,f,i, 112f, 135j, 136a,b, 137f, 145c, 146Aa, 156g,l,m, 184d,f, 185f, 186c,h, 187d,h.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
3.	Gacek brunatny (gacek wielkouch) <i>Plecotus auritus</i>	Pozostałości po budowach poligonowych (bunkry, schrony). Sporadycznie w dziuplach drzew.	PL – ś*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
4.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	Lasy przy zbiornikach wodnych i bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
5.	Jeż wschodni <i>Erinaceus roumanicus</i>	Obrzeża borów i lasów.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
6.	Karczownik ziemnowodny <i>Arvicola amphibius</i>	Ochronie podlegają osobniki poza terenem ogrodów, szkółek leśnych, itp. Starorzeczka, bagna, nad wodami.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
7.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Pozostałości po budowlach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – ś*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
8.	Kret <i>Talpa europaea</i>	Występuje w luźnych drzewostanach, zwłaszcza liściastych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
9.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	Lasy i zadrzewienia.	PL – cz, (1)
10.	Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – ś*, (1), (3) DS – Zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT
11.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – ś*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
12.	Mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i>	Zarośla na obrzeżach lasów.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
13.	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Dojrzałe lasy z ubogim podszytem, łąki i pastwiska. Pozostałości po budowlach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – ś*, (1), (3) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
14.	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód. Pozostałości po budowlach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – ś*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
15.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	W lasach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
16.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	Obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy na bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
17.	Rzęsorek mniejszy <i>Neomys anomalus</i>	Okolice zbiorników wodnych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
18.	Rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>	Nad rzekami i strumieniami o czystym nurcie i żwirowatym dnie.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
19.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>	Dziuple w drzewostanach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi 1 – Wierchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko	Status ochrony
1	2	3	4
20.	Wilk <i>Canis lupus</i>	Związany z dużymi kompleksami leśnymi. W ostatnich latach coraz częściej obserwowany na terenie Nadleśnictwa.	PL – ś*, o, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
21.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Na gruntach N-ctwa spotykany w dolinach rzek i w pobliżu zbiorników wodnych, oddz.: 1 – 77d; 2 – 60t, 122c, 131a; 3 – 137d, 145c, 168b, 186h.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. Nr 2380); ś – gatunek objęty ochroną ścisłą, ś* – gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej, cz – gatunek objęty ochroną częściową; o – gatunek wymagający ustalenia strefy ochrony jego ostoi lub stanowiska; (1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (2) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 3 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (3) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 4 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w §9 pkt 6 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r.;

PCzL / PCzK – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce – (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki skrajnie zagrożone, EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, LC – gatunki na razie niezagrożone, DD – o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu, ale bliżej nieokreślonym;

DS – Dyrektywa Siedliskowa – Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory); Załącznik II – gatunki roślin i zwierząt ważne dla Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, Załącznik IV – gatunki roślin i zwierząt ważnych dla Wspólnoty, które wymagają ścisłej ochrony;

DP – Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa; Załącznik I – gatunki objęte szczególną ochroną;

Czerwona Lista IUCN (IUCN *Red List of Threatened Species*). Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT – gatunki bliskie zagrożenia, LC – gatunki najmniejszej troski;

Nazwy łacińskie ptaków podane wg listy awifauny krajowej wg stanu na 31.12.2025.

c) Strefa ochrony

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Strefy ochrony wyznaczane są w celu ochrony miejsc rozrodu zagrożonych ptaków drapieżnych. Obszary te trwale lub okresowo zabezpieczają otoczenie gniazd przed wszelkimi formami działalności ludzkiej. Miejsca ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową wymagają ustalenia takich stref.

Ochrona strefowa opiera się na znowelizowanych zapisach ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 916 z póź.zm.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183) wraz z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 18 grudnia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2020 poz. 26) zawierającego m.in. wykaz gatunków dziko występujących zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

➤ **Strefa ochrony całorocznej (STREFA C)**

Strefa ochrony całorocznej funkcjonuje na zasadach ochrony ścisłej. Na jej terenie obowiązują zakazy:

- przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
- wycinania drzew lub krzewów;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
- wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Wielkość i kształt strefy są określane indywidualnie dla każdego gatunku i każdego stanowiska w oparciu o zasady podane w ww. rozporządzeniu Ministerstwa Środowiska. Strefa ochrony całorocznej wyznaczona dla ptaków obejmuje drzewa gniazdowe wraz z fragmentem otaczającego je drzewostanu. Dla niektórych gatunków strefa obejmować może również fragment terenu otwartego, np. torfowiska lub bagna. Wykonywanie czynności objętych zakazami w tym obszarze wymaga uzyskania zgody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

➤ **Strefa ochrony okresowej (STREFA O)**

Strefa ochrony okresowej stanowi obszar wyłączony z działalności człowieka okresowo. Obejmuje ona swym zasięgiem najbliższe otoczenie miejsca rozrodu opisanego strefą całoroczną. Strefa ta zapewnia ptakom spokój i bezpieczeństwo w okresie ich lęgów. Zakazy w strefie okresowej obowiązują tylko w czasie wyznaczonym dla danego gatunku w rozporządzeniu o ochronie gatunkowej.

Wykonywanie zadań przewidzianych w Planie Urządzenia Lasu, na obszarach objętych strefami ochrony okresowej należy dostosować do okresów poza lęgowych (poza terminami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt).

W drzewostanach znajdujących się w strefie ochrony całorocznej wokół gniazd nie planowano żadnych zabiegów gospodarczych; w strefach ochrony okresowej zaplanowane użytkowanie odbywać się może wyłącznie poza okresem ochronnym.

Aktualnie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Zamrzenica zatwierdzonych jest **11** stref obejmujących ochroną miejsca lęgowe: bielika (7), bociana czarnego (3) oraz kani rudej (1).

Podstawą prawną wyznaczenia granic stref ochrony były:

➤ dla bielika:

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 25 czerwca 2009 r. (znak sprawy: RDOŚ.PN.6631 – 1/25/09/KLD) – obręb Zamrzenica, leśnictwo Pieńkowo;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 czerwca 2023 r. (znak sprawy: WOP.6442.21.2023.MP2) – obręb Zamrzenica, leśnictwo Pieńkowo;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 marca 2022 r. (znak sprawy: WOP.6442.4.2022.MP) – obręb Zamrzenica, leśnictwo Leontynowo;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 9 lipca 2009 r. (znak sprawy: RDOŚ.PN.6631 – 1/31/09/KLD) – obręb Świekatówko, leśnictwo Brzozowo;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 kwietnia 2011 r. (znak sprawy: WPN.6442.8.2011.PD) – obręb Świekatówko, leśnictwo Bruchniewo;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 6 sierpnia 2018 r. (znak sprawy: WOP.6442.17.2018.MP.2) – obręb Świekatówko, leśnictwo Branica;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 1 czerwca 2022 r. (znak sprawy: WOP.6442.12.2022.MP3) – obręb Świekatówko, leśnictwo Brzozowo;

➤ dla bociana czarnego:

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 8 sierpnia 2005 r. (znak sprawy: WŚiR.II.KLD.6631 – 1/27/05) – obręb Świekatówko, leśnictwo Brzozowo;

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 grudnia 2018 r. (znak sprawy: WOP.6442.21.2018.MP.2) – obręb Świekatówko, leśnictwo Bruchniewo;
 - Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 5 lipca 2019 r. (znak sprawy: WOP.6442.20.2019.MP.2) – obręb Świekatówko, leśnictwo Brzozowo;
- dla kani rudej:
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 8 lipca 2009 r. (znak sprawy: RDOŚ.04.PN.6631 – 1/29/09/KLD) – obręb Zamrzenica, leśnictwo Pieńkowo.

Tab. 20. Gatunki ptaków wraz z ustalonymi dla nich strefami ochrony

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Lokalizacja: obręb leśny leśnictwo	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Okresowy termin ochrony
				[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Zamrzenica	2,23	30,93	1.01 – 31.07
2.			Leontynowo	29,51	55,01	
3.			Zamrzenica Pieńkowo	4,50	27,28	
4.			Świekatówko Branica	4,16	34,43	
5.			Świekatówko Bruchniewo	15,03	41,71	
6.			Świekatówko Brzozowo	4,39	34,12	
7.				21,04	34,06	
8.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	Świekatówko Bruchniewo	9,50	25,48	15.03 – 31.08
9.			Świekatówko Brzozowo	45,07	10,42	
10.				13,56	45,29	
11.	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	Zamrzenica Pieńkowo	1,99	9,80	1.03 – 31.08
OGÓŁEM				150,98	348,53	

W przypadku stwierdzenia gniazdowania gatunków wymagających ustalenia stref ochrony, należy natychmiast zaprzestać prac gospodarczych, w odległości zgodnej z załącznikiem nr 4 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183 z późn. zm.) i podjąć odpowiednią procedurę informowania RDOŚ.

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

4.1. Rzeźba terenu i typy gleb

Rzeźba terenu Nadleśnictwa ma charakter młodoglacjalny, będący efektem procesów lodowcowych zlodowacenia Wisły. Dominującą formą jest tu falista równina sandrowa, urozmaicona wypami morenowymi, dolinami rzecznyymi oraz obniżeniami rynnowymi i powytopiskowymi. Cechą charakterystyczną tych mezoregionów jest występowanie krajobrazów młodoglacjalnych z dużą liczbą zagłębień bezodpływowych i jezior z procesami zanikania lodu lodowcowego, zagłębionego w materiale morenowym lub lodowcowo-rzeczny, przy czym rozróżnia się pagórkowate wysoczyzny morenowe i równiny sandrowe.

Wierzchnie warstwy geologiczne omawianego terenu zostały ukształtowane w czwartorzędzie. Starsze utwory - plejstoceny pochodzą z akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej, młodsze - holoceny są głównie wynikiem zarastania jezior. Teren Nadleśnictwa podzielić można na trzy odrębne jednostki geomorfologiczne: wysoczyzny morenowe w części zachodniej i wschodniej rozdzielone przebiegającą południkowo powierzchnią sandru Brdy. Utwory plejstoceny są zdecydowanie dominującymi utworami powierzchniowymi. Znacznie mniejszą powierzchnię zajmują utwory plejstoceno-holoceny. Do utworów holocenów należą osady zanikania jezior oraz sporadycznie występujące osady budujące tarasy zalewowe dolin rzecznych.

Obszar ten cechuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Deniwelacje dochodzą do ok. 116 m. Najwyżej położonym punktem jest Wzgórze Cesarza Wilhelma (wzgórze to jest drugim po Czarnej Górze pod względem wysokości szczytem w województwie kujawsko – pomorskim) znajdujące się na północnym zachodzie nadleśnictwa, w leśnictwie Klonia, w oddz. 232 - ma wysokość 171,06 m n.p.m. Najniżej położony punkt (ok. 55 m n.p.m.) znajduje się w dolinie rzeki Wyrwa, graniczący z oddz. 338 w Nadleśnictwie Dąbrowa.

Biorąc pod uwagę kryteria morfogenetyczne i litologiczne, wyróżniono na terenie Nadleśnictwa następujące rodzaje utworów geologiczno - glebowych:

a) utwory lodowcowe (morenowe):

- piaski zwałowe,
- gliny zwałowe,
- piaski zwałowe na glinach zwałowych.

b) utwory wodnolodowcowe:

- piaski sandrowe,
- piaski kemów i ozy,

- pyły zastoiskowe,
- iły zastoiskowe.

c) utwory eoliczne:

- piaski luźne.

d) utwory deluwialne:

- piaski deluwialne.

e) utwory akumulacji bagiennej, rzecznej i jeziornej:

- torfy,
- mursze,
- piaski rzeczne tarasów akumulacyjnych,
- piaski i pyły rzeczne,
- muły i gytie jeziorne,
- mady rzeczne.

Nadleśnictwo posiada operat glebowo - siedliskowy, opracowany wg stanu na 1 stycznia 2022 r. przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni, w którym zidentyfikowano 14 typów gleb.

W latach 2024 – 2025 w dodatkowych pracach uzupełniających ze względu na przeprowadzone prace geodezyjne związane z przeklasyfikowaniem gruntów nieleśnych na leśne określono dla nich siedliska oraz typy drzewostanów.

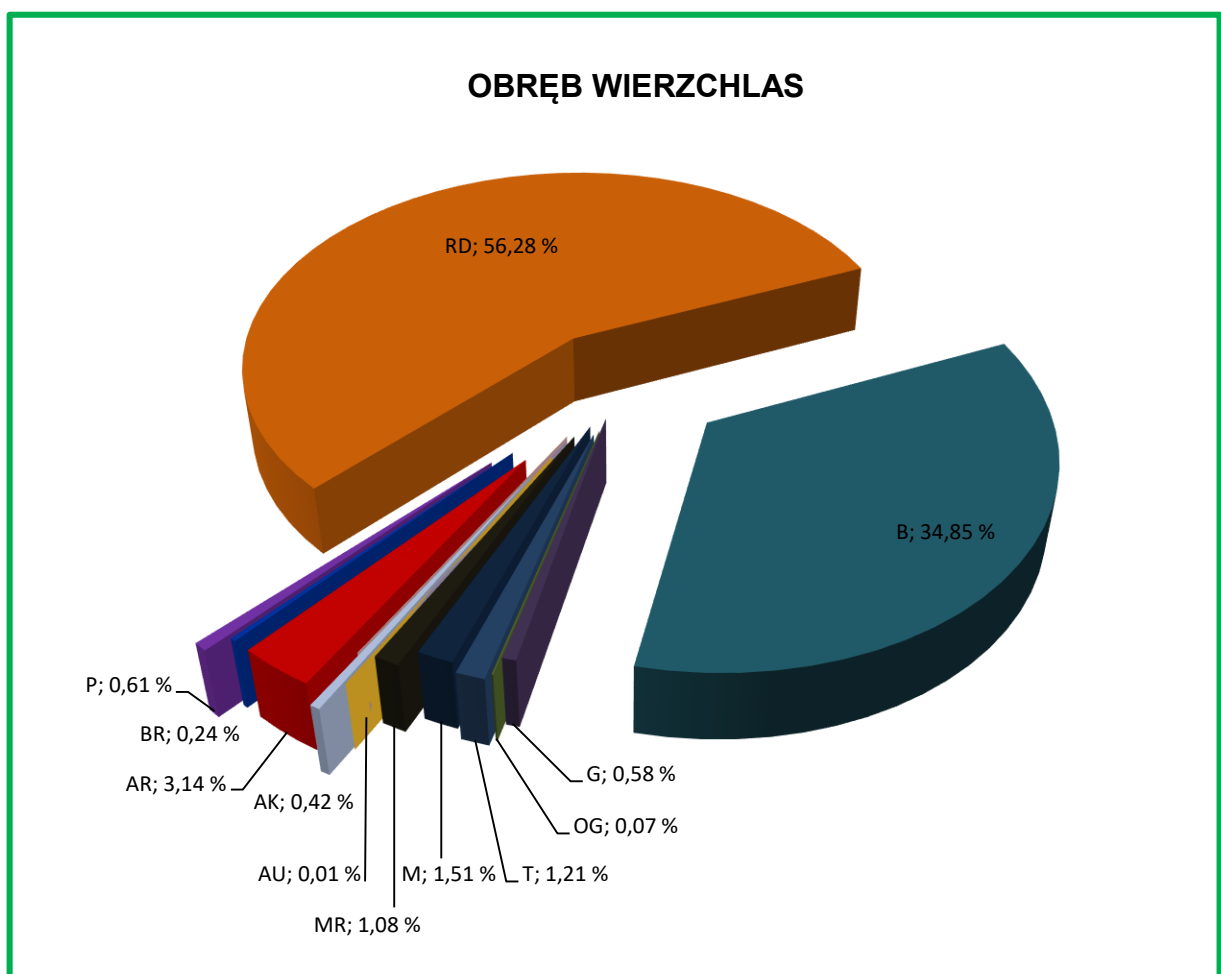
Według operatów glebowo-siedliskowym, gleby Nadleśnictwa opisano zgodnie z „Klasyfikacją gleb leśnych Polski” (CILP 2000).

W Nadleśnictwie na gruntach zalesionych i niezalesionych wyróżniono 14 typów gleb.

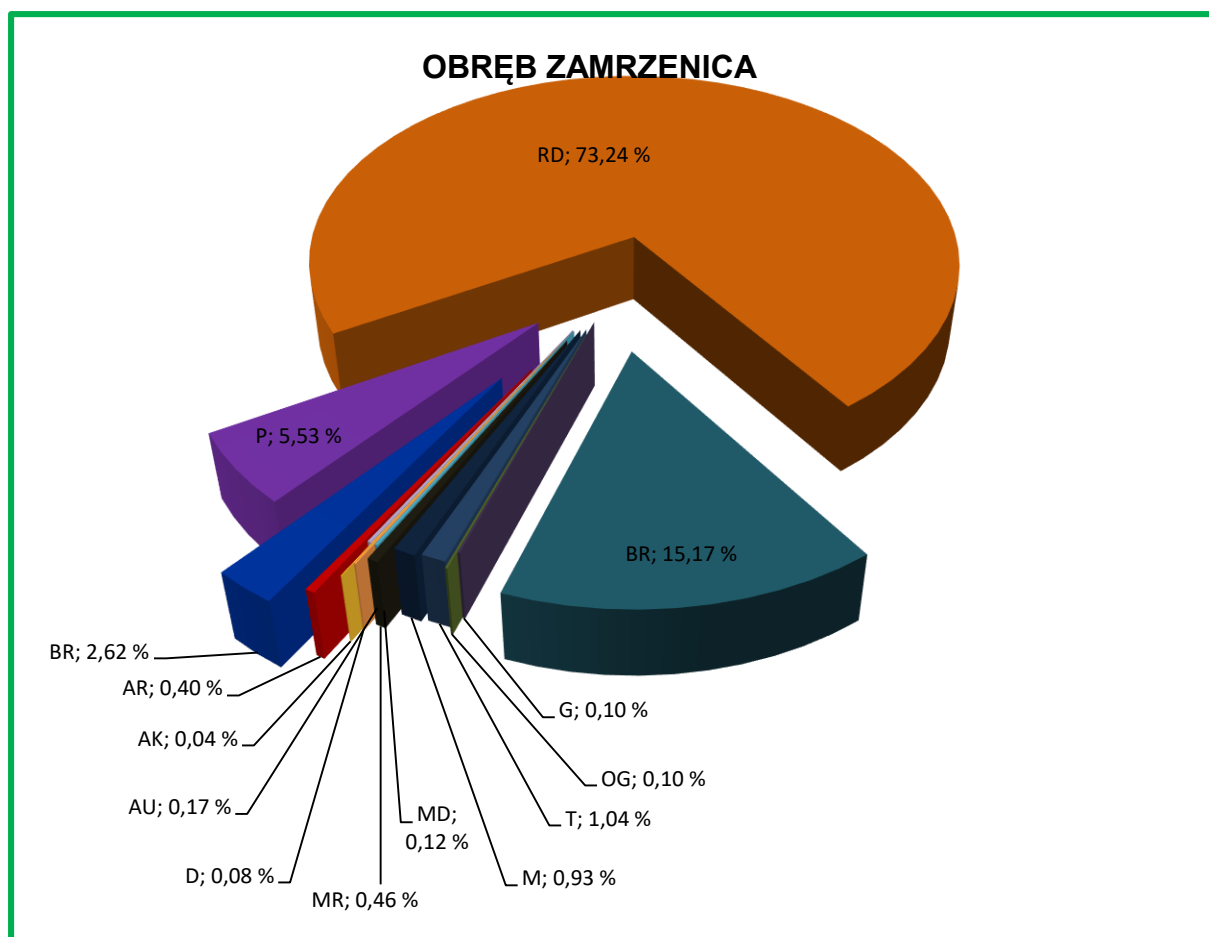
Tab. 21. Zestawienie powierzchni typów gleb w Nadleśnictwie

Lp.	Typy gleb	Obręb						Nadleśnictwo	
		Wierzchlas		Zamrzenica		Świekatówko			
		[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Arenosole - AR	246,54	3,14	25,76	0,40	5,81	0,12	278,11	1,47
2.	Brunatne - BR	18,95	0,24	167,05	2,62	47,91	1,01	233,91	1,23
3.	Płowe - P	47,43	0,61	352,38	5,53	346,30	7,32	746,11	3,94
4.	Rdzawe - RD	4414,05	56,28	4666,72	73,24	4048,85	85,6	13129,62	69,30
5.	Bielicowe - B	2733,28	34,85	966,94	15,17	92,44	1,95	3792,66	20,02
6.	Gruntowoglejowe - G	45,85	0,58	6,58	0,10	101,71	2,15	154,14	0,81
7.	Opadowoglejowe - OG	5,73	0,07	6,11	0,10	5,20	0,11	17,04	0,09
8.	Torfowe - T	94,59	1,21	66,34	1,04	26,69	0,57	187,62	0,99
9.	Murszowe - M	118,43	1,51	59,54	0,93	32,61	0,69	210,58	1,11
10.	Murszowate MR	84,83	1,08	29,49	0,46	20,08	0,43	134,40	0,71

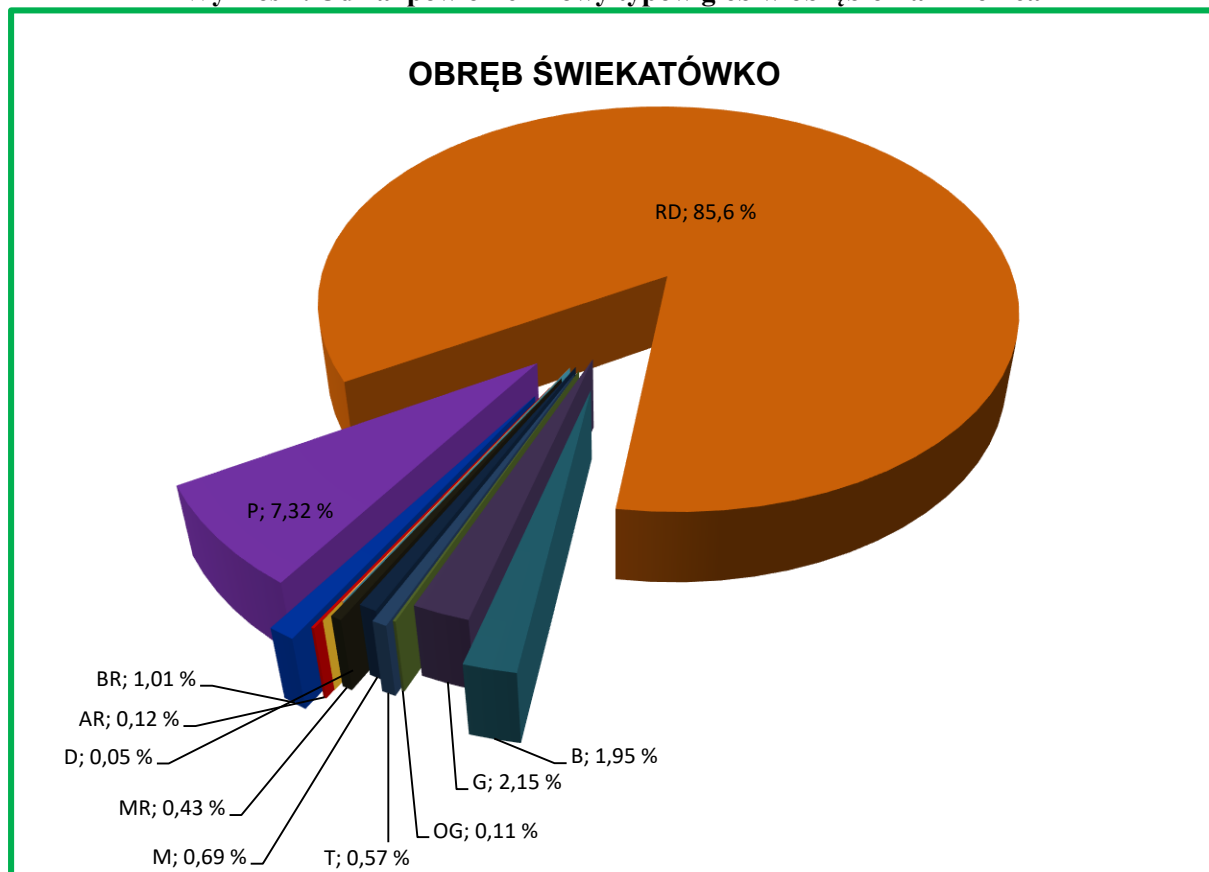
Lp.	Typy gleb	Obręb						Nadleśnictwo	
		Wierzchlas		Zamrzenica		Świekatówko			
		[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11.	Mady rzeczne - MD	-	-	7,56	0,12	-	-	7,56	0,04
12.	Deluwialne - D	-	-	4,77	0,08	2,57	0,05	7,34	0,04
13.	Kulturoziemne - AK	32,73	0,42	2,43	0,04	-	-	35,16	0,19
14.	Industrio- i urbanoziemne - AU	0,89	0,01	10,55	0,17	-	-	11,44	0,06
Razem grunty zalesione i niezalesione		7843,30	100,00	6372,22	100,00	4730,17	100,00	18945,69	100,0

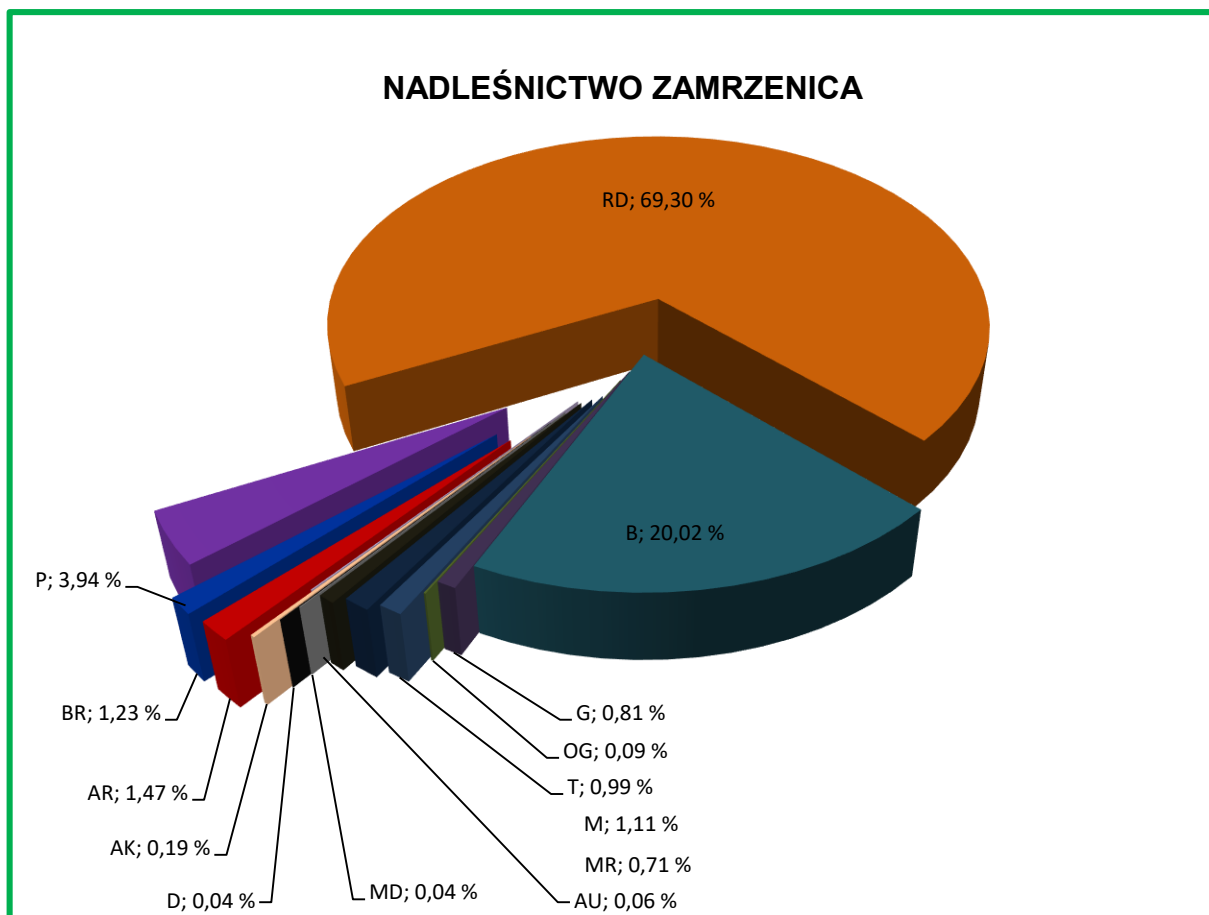
Wykres 1. Udział powierzchniowy typów gleb w obrębie Wierzchlas

Wykres 2. Udział powierzchniowy typów gleb w obrębie Zamrzenica

Wykres 3. Udział powierzchniowy typów gleb w obrębie Świekatówko

Wykres 4. Udział powierzchniowy typów gleb w Nadleśnictwie

Siedliska borowe zajmują 59,06% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych, a siedliska lasowe 40,94%.

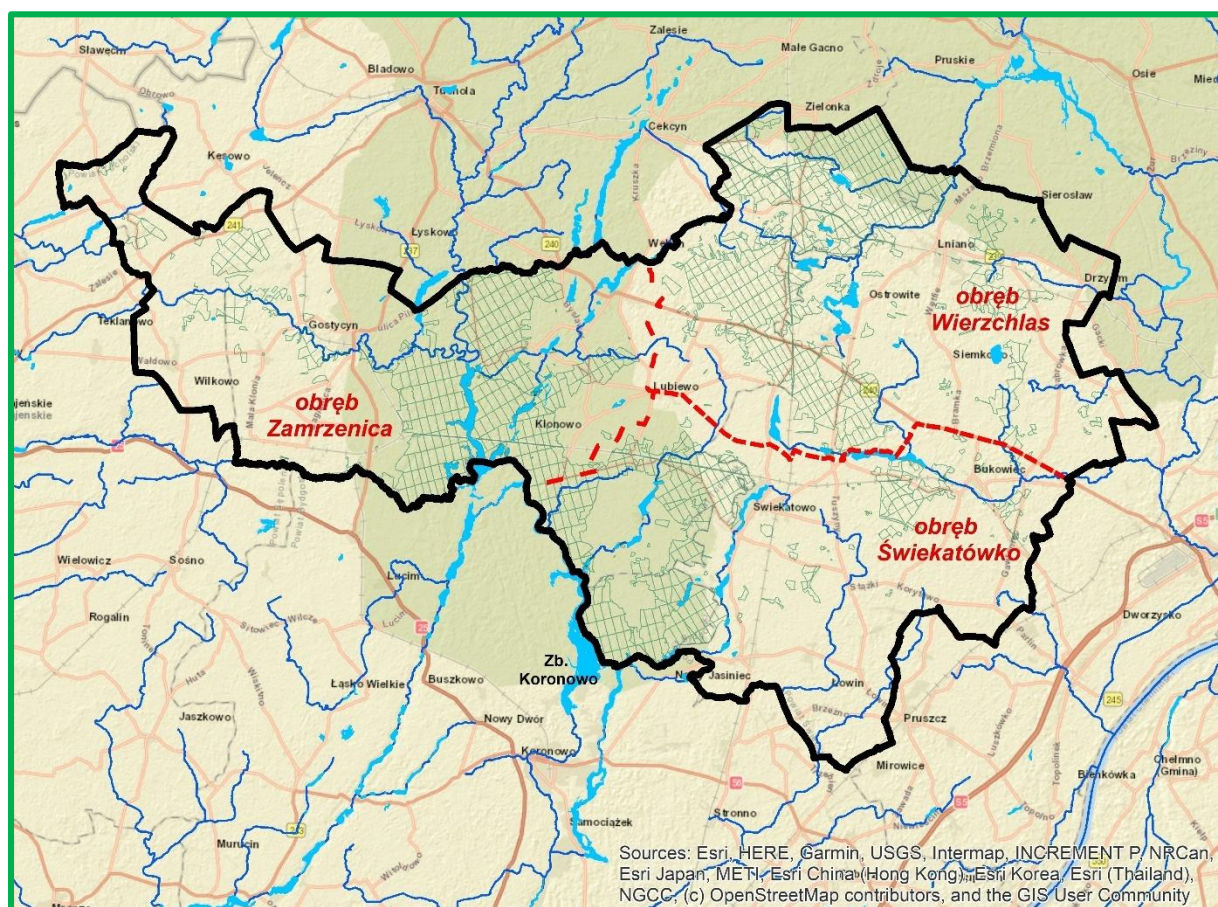
W zasadzie tylko dwa typy gleb wywierają decydujący wpływ na układ siedlisk w Nadleśnictwie Zamrzenica. Są to gleby rdzawe zajmujące 69,30% i gleby bielcowe zajmujące 20,02% powierzchni gruntów leśnych. Wyróżniono trzy podtypy gleb rdzawych: rdzawe właściwe, rdzawe brunatne i rdzawe bielcowe. Dość duże znaczenie gospodarcze mają jeszcze gleby płowe (3,94%). Pozostałe typy gleb nie odgrywają w warunkach Nadleśnictwa większego znaczenia.

Gleby porolne na gruntach leśnych wyodrębniono na 2051,61 ha, to jest na 10,8% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa, w tym w obrębie Wierchlas - 920,81 ha (11,7%), obrębie Zamrzenica – 385,49 ha (6,0%), w obrębie Świekatówko – 745,31 ha (15,8%).

4.2. Wody

4.2.1. Wody powierzchniowe

Cały obszar Nadleśnictwa położony jest w zlewisku Morza Bałtyckiego, w dorzeczu Wisły, na obszarze zlewni rzek Brdy i Wdy (poza zasięgiem Nadleśnictwa), do których uchodzą wszystkie przebiegające przez teren Nadleśnictwa ciek wodne. Obszar bogaty jest w jeziora i oczka wodne. To wszystko sprawia, że warunki hydrologiczne na omawianym terenie można określić jako korzystne.

Ryc. 25. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa na tle wód powierzchniowych

➤ Rzeki

Przez obszar Nadleśnictwa przepływają 24 rzeki, z których największą jest Brda.

Tab. 22. Wykaz rzek w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa ciek	Lokalizacja rzeki na terenie Nadleśnictwa
1.	2	Wisła	-
2.	29	Wisła od Drwęzy do ujścia	-
3.	292	Brda	W zachodniej części Nadleśnictwa, na wschód od m. Gostycyn.

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa cieku	Lokalizacja rzeki na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4
4.	292592	Szumionka	W północnej części Nadleśnictwa, przy m. Szumiąca.
5.	2926	Kamionka	W zachodniej części Nadleśnictwa, poniżej m. Gostycyn.
6.	292694	Dopływ z jez. Szpitalnego	W północno – zachodniej części Nadleśnictwa, na wschód od m. Gostycyn
7.	292672	Dopływ z jez. Radzim	W północno – zachodniej części Nadleśnictwa, przy m. Radzim.
8.	29268	Wytrych	W północno – zachodniej części Nadleśnictwa, poniżej m. Drożdżenica
9.	29272	Bysławska Struga	W środkowej części Nadleśnictwa, łączy zb. Koronowski z jez. Bysławskim.
10.	292724	Dopływ poniżej Bysławka	W środkowej części Nadleśnictwa, poniżej m. Bysław.
11.	2927242	Dopływ z jez. Strzyżyny	W środkowej części Nadleśnictwa, łączy jez. Strzyżyny z jez. Minikowskim.
12.	29274	Sępólna	W południowo – zachodniej części Nadleśnictwa, przy jez. Koronowo.
13.	29278	Sucha	W środkowej części Nadleśnictwa, przy m. Sucha.
14.	292792	Dopływ spod Bruchniewa	W środkowej części Nadleśnictwa, powyżej m. Sucha.
15.	292912	Kręgiel	W południowej części Nadleśnictwa, przy m. Serock.
16.	292914	Struga Graniczna	W południowej części Nadleśnictwa, przy m. Łowin.
17.	2929592	Kotomierzycza (Struga Bożenkowska)	W południowej części Nadleśnictwa, przy m. Łowin.
18.	2936	Dopływ spod Gawrońca	W południowo – wschodniej części Nadleśnictwa, poniżej m. Gawroniec.
19.	294714	Ryszka	W północno – wschodniej części Nadleśnictwa, prowadzi do jez. Suchom.
20.	2947142	Mukrz	W północno – wschodniej części Nadleśnictwa, przepływa przez jez. Mukrz.
21.	29471422	Struga Mukrz-Ostrowite	W północno – wschodniej części Nadleśnictwa, łączy jez. Ostrowite, Dąbrowa oraz Błądzimskie, przy m. Ostrowite.
22.	294782	Dopływ z Drzycimia	W północno – wschodniej części Nadleśnictwa, przy m. Drzycim.
23.	2948	Dopływ z Biechówka	W zachodniej części Nadleśnictwa, poniżej m. Dąbrówka.
24.	29494	Wyrwa	W środkowej oraz wschodniej części Nadleśnictwa, poniżej m. Plewno, przy m. Przysiersk.
25.	2949432	Dopływ z Karolewa	W środkowej części Nadleśnictwa, wypływa z jez. Branickie Małe, poniżej m. Krupocin.
26.	294946	Wyrwa spod Kawęcina	We wschodniej części Nadleśnictwa, poniżej m. Plewno oraz powyżej m. Bukowiec.

* Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>;
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpSIGW

➤ **Jeziora**

Obszar Nadleśnictwa charakteryzuje się bogactwem jezior. W jego zasięgu terytorialnym występują łącznie 52 jeziora, głównie w środkowej części. Są to przeważnie jeziora rynnowe, przepływowe, ale i niewielkie zbiorniki położone w zagłębieniach bezodpływowych. Charakterystyczne cechy tych jezior to wydłużony, południkowy, wąski kształt, strome brzegi, znaczna głębokość i urozmaicona rzeźba dna. Największe z nich tworzą systemy zbiorników przepływowych. W stanie posiadania Nadleśnictwa jest 14 jezior; wody te w tabeli oznaczono kolorem.

Tab. 23. Wykaz jezior w zasięgu Nadleśnictwa

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja jeziora na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
1.	292672	Czarne	4,94	Powyżej m. Drożdżenica.
2.	292693	Gostycyn	3,52	Powyżej m. Gostycyn.
3.	292693	Swadowno	2,68	Przy oddz. 249 (obr. Zamrzenica).
4.	292694	Środkowe	13,84	Przy oddz. 148 (obr. Zamrzenica).
5.		Rudzianka	2,90	Przy m. Gostycyn.
6.	292721	Bysławskie	73,28	Przy m. Bysław.
7.	292723	Małe Bysławskie	17,86	Przy m. Bysławek.
8.		Lucimskie	28,52	Przy m. Szumiąca.
9.	292724	Tywiec	2,86	Przy m. Bysław.
10.	2927272	Strzyżyny (Strzyżyny Wielkie)	25,20	Oddz. 91Aa.
11.		Boryny	4,96	Oddz. 70g.
12.	292729	Zamrzeńskie	12,27	Przy m. Minikowo.
13.	2927279	Minikowskie	22,83	
14.	292783	Suskie Wielkie (Wielkie Suskie)	45,26	Przy m. Sucha.
15.	292789	Suskie Małe (Małe Suskie)	22,04	
16.		Sucha	4,51	
17.	292799	Zbiornik Koronowo (Jez. Koronowskie) - część	257,46	W środkowej części obrębu Zamrzenica.
18.		Okonińskie	4,16	Oddz. 88g.

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja jeziora na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
19.	292799	Mordowiec	2,45	Oddz. 117i.
20.		Kamieniec	3,23	Oddz. 118g.
21.		Strzemno	14,49	W południowej części obrębu Zamrzenica.
22.		Jeziorka	10,72	Przy m. Lubiewo.
23.		Małe Boryny	2,93	Oddz. 88d.
24.		Cytaki (Boryny Wielkie)	10,73	Oddz. 89a.
25.		Strzyżny Małe	12,47	Oddz. 118a.
26.	292912	Świekatowskie	52,65	Przy m. Świekatowo.
27.		Łąckie Duże (Duże Łąki)	19,56	Przy m. Małe Łąkie.
28.		Piaseczno	29,95	
29.		Pluszno	11,88	Przy m. Serock.
30.		Rudno	22,97	Oddz. 146Aa.
31.		Nowojasinieckie	28,83	Przy oddz. 180 (obr. Świekatówko).
32.		Szukaj	6,72	Przy oddz. 188A (obr. Świekatówko).
33.		Książę	4,57	Przy m. Serock.
34.		Rudzianek	3,90	Przy m. Małe Łąkie.
35.		Łąckie Małe	1,90	Koło jez. Łąckie Duże.
36.	292919	Lipkusz - część	10,66	Przy m. Nowy Jasiniec.
37.	2947141	Suchom (Suchoń)	29,14	Przy oddz. 83 (obr. Wierzchlas).
38.		Kobylinek	2,61	Oddz. 77d.
39.		Smolarnia (Wierzchucin)	8,20	Oddz. 46i.
40.	29471421	Mukrz (Mukrzy)	42,04	Przy m. Mukrz.
41.	29471422	Błędzkie (Święte)	50,32	Przy m. Błędzim.
42.		Ostrowite	56,50	Przy m. Ostrowite.
43.		Dąbrowa	24,81	Przy oddz. 236 (obr. Wierzchlas).
44.		Wiejskie	5,58	Przy m. Błędzim.

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja jeziora na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
45.	29471429	Bieszewskie (Bieszewo)	15,76	Oddz. 142j.
46.		Czerwno	8,71	Oddz. 181a.
47.	294941	Zaleskie	62,41	Przy m. Zalesie Królewskie.
48.		Szewieńskie (Szewińskie)	12,61	Przy m. Szewno.
49.	2949439	Branickie Duże (Branickie)	72,40	
50.		Branickie Małe (Branickie)	26,02	Przy m. Branica.
51.	294946	Lubodzież (Lubocież)	38,15	Przy m. Lubodzież.
52.		bez nazwy	5,20	Oddz. 342Af.
Razem			1260,16	

* Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>;
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpSIGW

Ponadto linia brzegowa jezior: Gwiazda (pow. 58,06 ha – Nadleśnictwo Tuchola), Drzycimskie (pow. 40,74 ha – Nadleśnictwo Tuchola) oraz zbiornika Koronowo (pow. 954,54 ha – Nadleśnictwo Różanna) stanowi część granicy zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa.

W stanie posiadania Nadleśnictwa Zamrzenica znajduje się 14 jezior oraz 2 zbiorniki o łącznej powierzchni 133,80 ha. Ich krótką charakterystykę przedstawia tabela.

Tab. 24. Wykaz jezior i zbiorników w stanie posiadania Nadleśnictwa

Lp.	Oddział, poddz.	Nazwa jeziora, zbiornika	Pow. ha	Rodzaj powierzchni	
				SILP	Ewidencja gruntów
1	2	3	4	5	6
OBRĘB WIERZCHLAS					
1.	46i	Jez. Smolarnia	8,20	Jezioro	Ws
2.	77d	Jez. Kobylek	2,61	Jezioro	Ws
3.	142j	Jez. Bieszewskie (Bieszewo)	15,76	Jezioro	Ws
4.	181a	Jez. Czerwno	8,71	Jezioro	Ws
5.	342Af	bez nazwy	5,20	Jezioro	Ws
Razem obręb Wierchlas			40,48		
OBRĘB ZAMRZENICA					
1.	60m	Zbiornik	1,72	Zbiornik	Ws
2.	70g	Jez. Boryny	4,96	Jezioro	Ws

Lp.	Oddział, poddz.	Nazwa jeziora, zbiornika	Pow. ha	Rodzaj powierzchni	
				SILP	Ewidencja gruntów
1	2	3	4	5	6
3.	88d	Jez. Małe Boryny	2,93	Jezioro	Ws
4.	88g	Jez. Okonińskie	4,16	Jezioro	Ws
5.	89a	Jez. Cytaki	10,73	Jezioro	Ws
6.	91Aa	Jez. Strzyżyny (Strzyżyny Wielkie)	25,20	Jezioro	Ws
7.	117i	Jez. Mordowiec	2,45	Jezioro	Ws
8.	118a	Jez. Strzyżyny Małe	12,47	Jezioro	Ws
9.	118g	Jez. Kamieniec	3,23	Jezioro	Ws
10.	151g	Zbiornik	2,50	Zbiornik	Ws
Razem obręb Zamrzenica			70,35		
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO					
1.	146Aa	Jez. Rudno	22,97	Jezioro	Ws
Razem obręb Świekatówko			22,97		
Łączna powierzchnia jezior i zbiorników w stanie posiadania Nadleśnictwa			133,80		

Fot. 11. Zalew Koronowski

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

4.2.2. Wody podziemne

Stosunki wodne na obszarze Nadleśnictwa kształtowane są głównie przez opady atmosferyczne i zależą od ich intensywności. Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne obrazują warianty uwilgotnienia siedlisk.

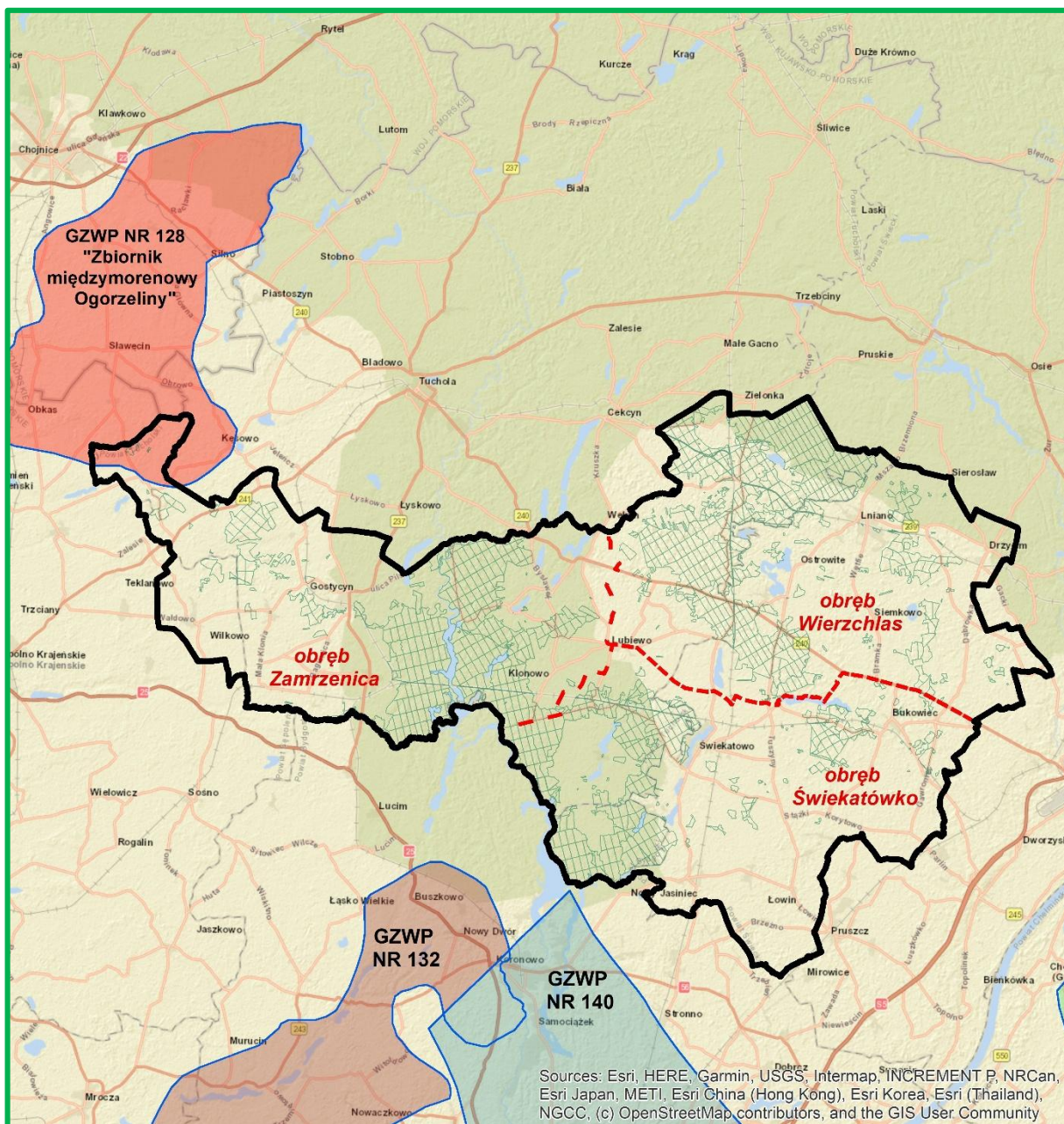
Tab. 25. Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne w Nadleśnictwie

Wpływ wody gruntowej, opadowej lub zalewowej na siedlisko	Typ Siedliskowy Lasu i wariant uwilgotnienia	Obręb						Nadleśnictwo	
		Wierzchlas		Zamrzenica		Świekatówko			
		[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
bez wyraźnego wpływu	Bs Bśw 1, BMśw 1, LMśw 1, Lśw 1	7001,31	89,3	6155,79	96,6	4361,06	92,2	17518,16	92,5
słaby	Bśw 2, BMśw 2, LMśw 2, Lśw 2	345,03	4,4	39,11	0,6	164,52	3,5	548,66	2,9
umiarkowany	BMw 1, LMw 1, Lw 1	273,19	3,5	31,18	0,5	131,40	2,8	435,77	2,3
dość silny	BMw 2 LMw 2 Lw 2 BMb 1 LMb 1 OI 1 OIJ 1 Lł 1	121,50	1,5	52,92	0,8	36,39	0,7	210,81	1,1
silny	Bb 2 BMb 2 LMb 2 OI 2 OIJ 1	84,95	1,1	51,07	0,8	28,90	0,6	164,92	0,9
bardzo silny	BMb 3 LMb 3 OI 3	17,32	0,2	42,15	0,7	7,90	0,2	67,37	0,3
Razem		7843,30	100,0	6372,22	100,0	4730,17	100,0	18945,69	100,0

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają siedliska bez wyraźnego wpływu wód gruntowych, gdzie o warunkach wilgotnościowych decyduje woda opadowa. Zajmują one

92,5% powierzchni gruntów leśnych. Siedliska świeże w drugim wariancie uwilgotnienia, czyli pod słabym wpływem wody gruntowej stanowią 2,9%, siedliska wilgotne, różnej żyzności, o umiarkowanym i dość silnym wpływie wód gruntowych – 3,4%, resztę, to jest 1,2% zajmują siedliska silnie i bardzo silnie związane z wodą gruntową, czyli siedliska bagienne.

W zasięgu Nadleśnictwa (północno - zachodnia część) zlokalizowany jest fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Zbiornik międzymorenowy Ogorzeliń” o numerze 128. Jest to czwartorzędowy, typu parowego zbiornik o powierzchni całkowitej 180 km² oraz szacunkowej zasobności dyspozycyjnej 32 800 m³/d.

Ryc. 26. GZWP w zasięgu Nadleśnictwa
(Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/>)

4.3. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to wszelkiego rodzaju mokradła, na których występuje roślinność wilgociolubna (higrofilna) lub utwory powierzchniowe, akumulowane w efekcie oddziaływania wody (torfy, muły, namuły). Integralną częścią mokradeł są cieki i zbiorniki wodne.

Ekosystemy wodno-błotne odgrywają szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, polegającą np. na:

- regulowaniu stosunków wodnych;
- retencjonowaniu wód;
- ograniczaniu pożarów;
- magazynowaniu dużej ilości węgla i azotu, ograniczając przez to np. skutki efektu cieplarnianego;
- uczestniczeniu w obiegu pierwiastków, dzięki czemu poprawiają również, jakość wód;
- zwiększaniu różnorodności biologicznej,
- zwiększaniu zróżnicowania siedlisk istotnych dla wielu zagrożonych gatunków.

4.3.1. Obszary hydrogeniczne

Tab. 26. Zestawienie obszarów hydrogenicznych w Nadleśnictwie

Rodzaj powierzchni	Wierzchlas		Zamrzenica		Świekatówko		Nadleśnictwo	
	liczba	[ha]	liczba	[ha]	liczba	[ha]	liczba	[ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bagna nie stanowiące wyłączeń (PNSW)	180	18,91	156	17,21	194	21,11	530	57,23
Bagna stanowiące wyłączenia	176	221,30	140	218,28	156	217,09	472	656,67
Siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb)	76	124,51	22	17,61	5	19,42	103	161,54
Siedliska olsowe (OI, OIJ, Lf)	70	98,68	70	127,51	48	45,23	188	271,42
Użytki ekologiczne (Lz, N)	128	167,70	124	206,77	148	210,18	400	584,65
Kanał	8	0,33	2	0,09	6	1,46	16	1,88
Jeziora	5	40,48	8	66,13	1	22,97	14	129,58
Zbiornik	-	-	2	4,22	-	-	2	4,22
Razem	643	671,91	524	657,82	558	537,46	1725	1867,19

4.3.2. Źródłiska

Ważną rolę w biocenozach mokradłowych odgrywają również źródłiska. Przyjmują one różną postać: od niewidocznych, podziemnych wypływów, przez wolno sączące się wysięki, po żywe, obficie bijące źródła i rozmyte wodami siedliska olsowe. Źródła stanowią unikalne biotopy, charakteryzujące się stabilnością temperatury w okresie rocznym i występowaniem specyficznych organizmów roślinnych i zwierzęcych. Ze względu na szczególną rolę ekosystemy źródłiskowe zasługują na ochronę.

Na gruntach Nadleśnictwa źródłisko wyszczególniono w jednym miejscu – oddz. 62i (pow. 1,73 ha - obr. Wierzchlas). Jest ono zlokalizowane przy jeziorze Suchom.

Należy pamiętać, aby w sąsiedztwie źródłiska pozostawić bez użytkowania rębego pasy drzewostanów (strefę buforową) o szerokości minimum 25 metrów.

4.3.3. Program małej retencji

Obserwacje z ostatniego 50-lecia wskazują, że na obszarze Polski nasila się występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze czy nawalne opady. Dodatkowo stosowane w przeszłości melioracje odwadniające w rolnictwie i leśnictwie doprowadziły do obniżenia zwierciadła wód gruntowych i powierzchniowych. W efekcie na wielu obszarach dochodzi do przesuszenia licznych siedlisk leśnych.

Wychodząc naprzeciw opisanym problemom, od lat 90 XX w. Lasy Państwowe realizowały inwestycje związane z retencjonowaniem wody. Podejmowane działania przyniosły wymierne korzyści w postaci zwiększenia zasobności w wodę siedlisk leśnych, a także odtworzenia zdegradowanych ekosystemów wodno-błotnych.

W 2006 r. postanowiono pojedyncze przedsięwzięcia wielu jednostek połączyć w jeden wspólny projekt małej retencji na Niżu Polskim i opracować wniosek o dofinansowanie z funduszy europejskich. Projekt pod nazwą „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” był realizowany w latach 2010-2015.

Celem projektu było retencjonowanie wód powierzchniowo-gruntowych na obszarach administrowanych przez Lasy Państwowe, w obrębie zlewni cieków, przy jednoczesnym zachowaniu i wspieraniu rozwoju krajobrazu naturalnego.

Lasy Państwowe kontynuowały zwiększanie małej retencji w licznych, indywidualnych inicjatywach nadleśnictw oraz w ramach kolejnego, ogólnopolskiego przedsięwzięcia: „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” (2016-2023).

Lasy wpływają korzystnie na stabilność układu hydrograficznego. Powodują zatrzymanie wód opadowych w ściółce i próchnicy nawet na długie okresy. W trosce o ochronę wód i o stabilność bilansu wodnego w Nadleśnictwie Zamrzenica uznano nowy podział lasów wodochronnych o łącznej powierzchni 3228,14 ha (17,1% powierzchni gruntów leśnych). Obejmują one ciągi mokradeł (siedlisk bagiennych i podmokłych), tereny w sąsiedztwie cieków, źródlisk wodnych oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Gospodarka leśna na tych terenach powinna być podporządkowana celowi ochronnemu i odnosić się głównie do zachowania cieków w ich naturalnych korytach, ochrony śródleśnych bagien, drobnych zbiorników wodnych oraz utrzymywania w sprawności przepustów pod drogami. Sposobem gospodarczym można wykonać małe zbiorniki zasilane wodami gruntowymi w bezodpływowych zagłębieniach i obniżeniach terenu, położone poza istniejącą siecią hydrograficzną oraz instalować urządzenia melioracji wodnych niezwiązane z poborem wody (np. odpływ regulowany). Wykonanie innych urządzeń małej retencji wymaga sporządzenia dokumentacji technicznej obejmującej m. in. operat wodnoprawny.

Wykonanie retencji zwiększa uwilgotnienie siedlisk, które wpływa korzystnie na różnorodność biologiczną, a związana z tym renaturyzacja obszarów wodno-błotnych pozwoli na właściwe wykształcenie zagrożonych siedlisk przyrodniczych.

Działania Nadleśnictwa mające na celu retencje wody oraz działalność bobrów sprawiły, że w większości miejsc udało się zatrzymać niekorzystne tendencje obniżania poziomu wód gruntowych.

Na gruntach Nadleśnictwa określono rodzaj powierzchni jako „mała retencja wodna” na łącznej powierzchni 1,66 ha (3 oddz.: 187g, 193m, 200i - obr. Zamrzenica).

4.4. Roślinność

4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna

Potencjalna roślinność naturalna (wg Tüxena) jest hipotetycznym stanem roślinności, opisanym fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, który zostałby osiągnięty, gdyby tendencje rozwojowe aktualnie istniejącej roślinności mogły się zrealizować natychmiast i bez ograniczeń. Stan ten wystąpiłby jedynie w przypadku, gdyby działalność człowieka oddziałująca na roślinność całkowicie ustała, a także gdyby nie zachodziły inne zakłócenia zewnętrzne.

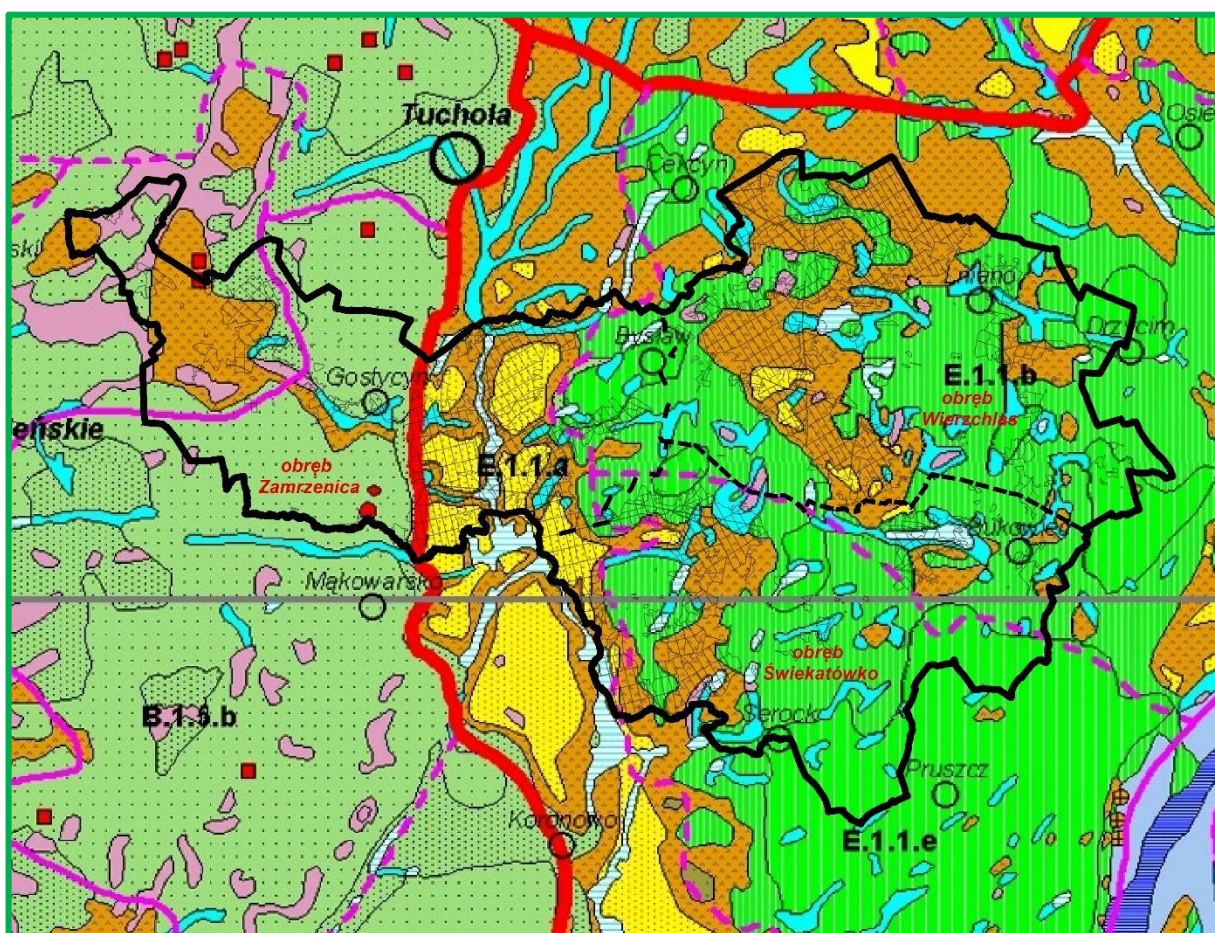
Mapa potencjalnej roślinności naturalnej nie jest, więc mapą rekonstruującą roślinność pierwotną ani mapą prognostyczną, lecz mapą dzisiejszego potencjału ekologicznego

środowiska fizycznogeograficznego. Potencjalna roślinność naturalna wyraża stan graniczny tendencji sukcesyjnych roślinności zgodnych z obecnymi warunkami środowiska fizycznogeograficznego i pośrednio informuje o jego potencjale ekologicznym.

W wyniku wieloletnich prac zespołu geobotaników polskich powstała mapa potencjalnej roślinności naturalnej. Druk mapy (w skali 1:300 000) pod kierownictwem Jana Marka Matuszkiewicza zrealizowano w 1995 roku, w ramach projektu finansowanego przez Komitet Badań Naukowych.

W 2008 r. mapa źródłowa (12 wydrukowanych arkuszy) została, na drodze szeregu działań, przetworzona do postaci plików rastrowych. Opracowano nową legendę barwną oraz nowy podział arkuszowy (16 arkuszy).

Zróznicowanie potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa obrazuje fragment arkusza A2.

Ryc. 27. Układ potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu Nadleśnictwa
(Źródło: Jan Marek Matuszkiewicz, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008)

Tab. 27. Legenda mapy potencjalnej roślinności naturalnej

Lp.	Kolor na mapie	Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
1	2	3	4	5
1.		01	Ols środkowoeuropejski	<i>Carici elongatae - Alnetum</i>
2.		09	Grąd subatlantycki, seria żyzna	<i>Stellario-Carpinetum</i>
3.		05	Niżowy łęg jesionowo-olszowy	<i>Fraxino - Alnetum (Circae-Alnetum)</i>
4.		10	Grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko – wielkopolska, forma niżowa, seria uboga	<i>Galio – Carpinetum, poor</i>
5.		11	Grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko – wielkopolska, forma niżowa, seria żyzna	<i>Galio – Carpinetum, rich</i>
6.		47	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe	<i>Querco-Pinetum</i>
7.		49	Suboceaniczne śródlądowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego	<i>Leucobryo-Pinetum</i>
Punktowo				
1.		53	Kontynentalny bór bagienny	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>

4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na podstawie Art. 13 ust. 1 Ustawy o lasach wydane zostało Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych (znak: ZO-732-2-18/2006). Następnie 25 lipca 2006 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał Decyzję nr 61 w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 – 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (znak: ZO-732-2-19/2006) a 7 sierpnia 2006 r. Decyzję nr 63 wprowadzającą jednolity tekst Decyzji 61.

Celem inwentaryzacji było uzyskanie możliwie wiarygodnych danych o występowaniu na całym terenie Lasów Państwowych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i oszacowanie ich stanu.

Metodyka przyjęta podczas inwentaryzacji dopuszczała dwojaki sposób przedstawiania wyników:

- powierzchniowy, gdy siedlisko dominuje w wyłączeniu (zajmuje więcej niż 50% jego powierzchni),
- punktowy, gdy siedlisko zajmuje mniej niż 50% powierzchni w wyłączeniu.

Taki sposób inwentaryzacji dopuszczał występowanie w pododdziale (wyłączeniu) więcej niż jednego siedliska.

Wyniki uzyskane w 2007 r. były kilkakrotnie korygowane. Korekty konturów, lokalizacji oraz poprawności określenia typów siedlisk, głównie na gruntach leśnych, dokonano również podczas planowania urządzeniowego.

Aktualny obraz występowania siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa jest wynikiem weryfikacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na terenie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo przez ekspertów przyrodniczych z uwzględnieniem uwag wykonawcy *Planu* - BULiGL w Szczecinku w 2024 roku.

Lokalizacja siedlisk przyrodniczych została odnotowana w opisach taksacyjnych oraz przedstawiona na „Mapie siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000”.

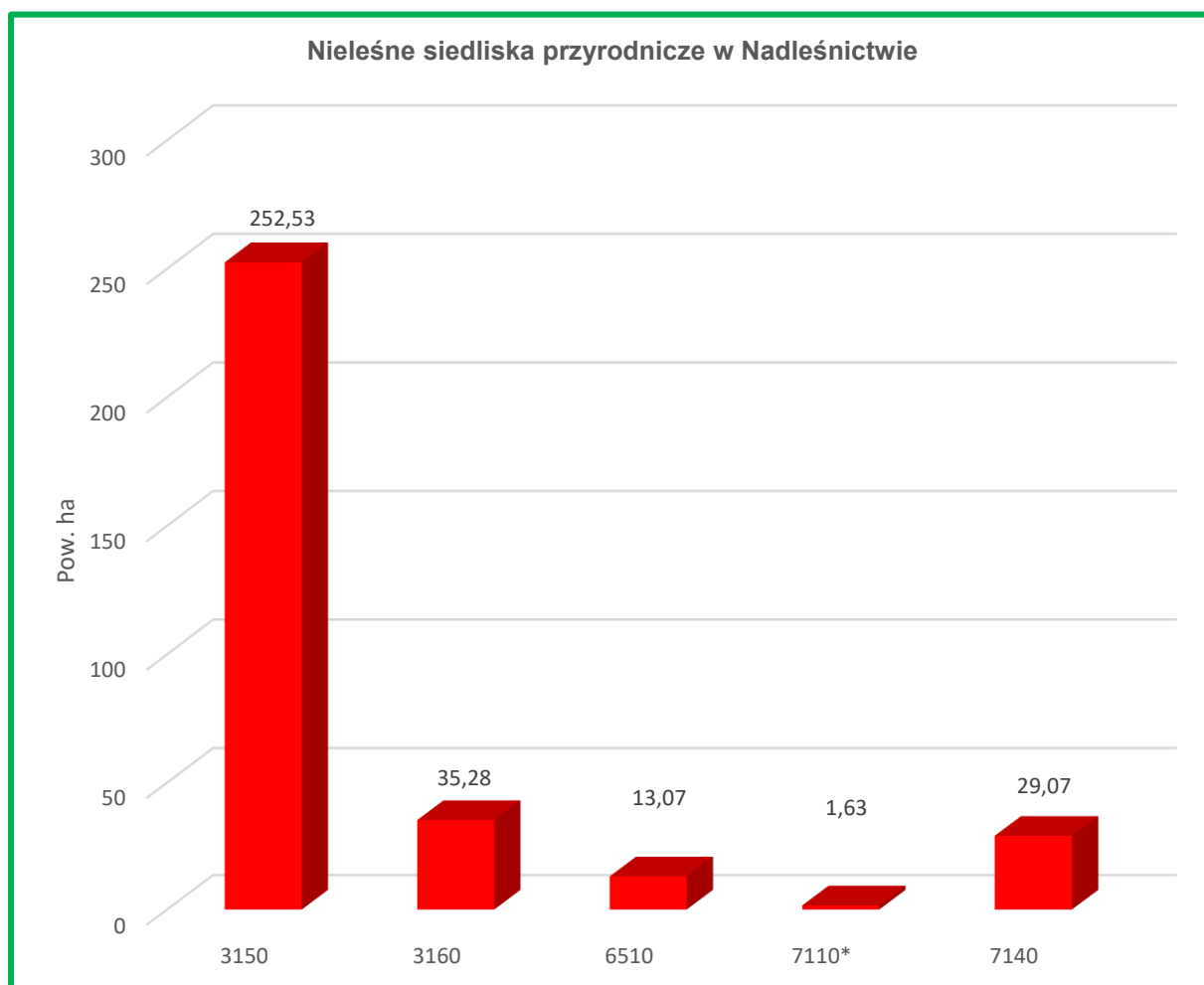
W nadleśnictwie wyróżnia się 11 typów siedlisk przyrodniczych.

Tab. 28. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura2000 na gruntach Nadleśnictwa

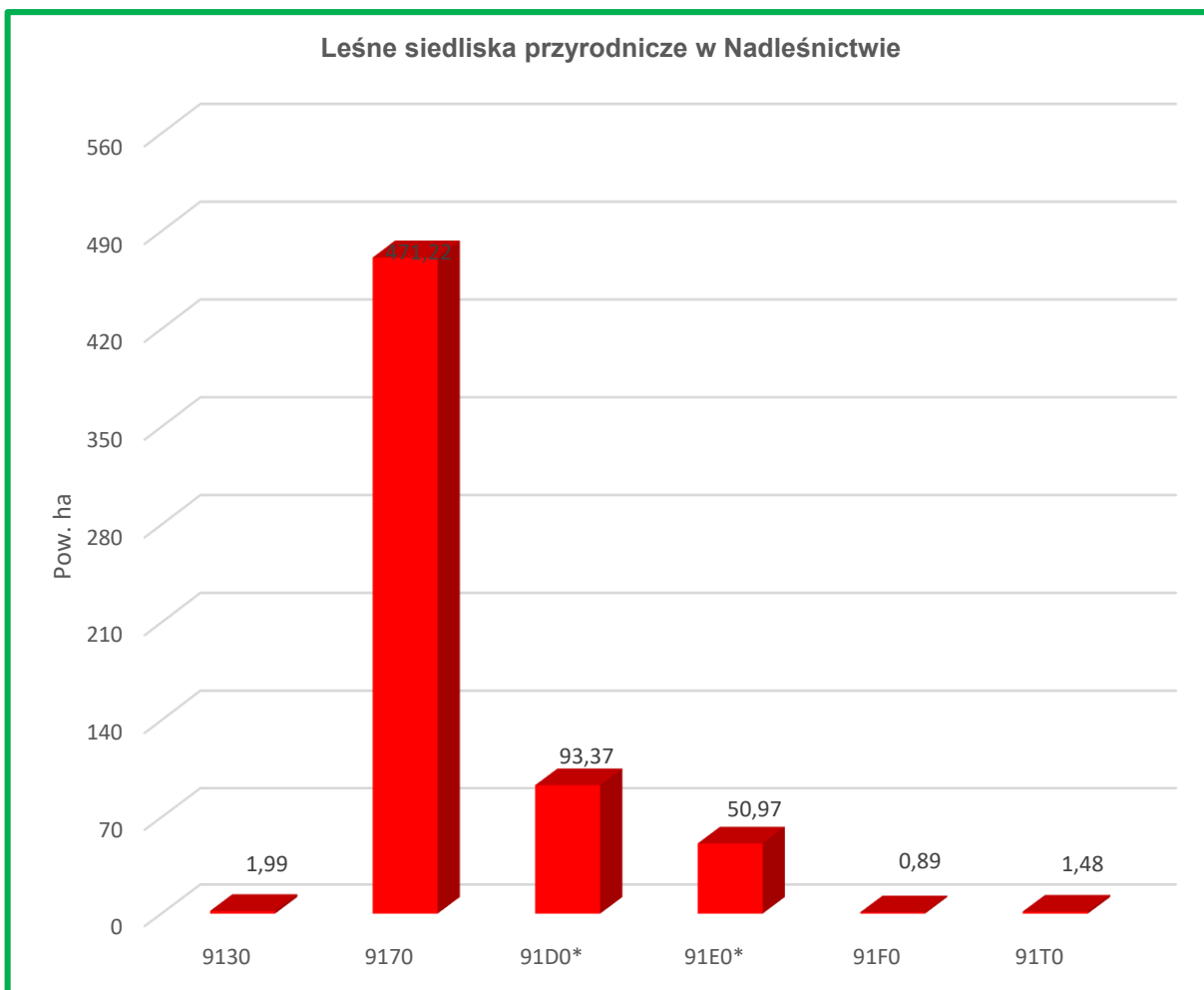
Lp.	Siedlisko		1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba poddz.	[ha]	Liczba poddz.	[ha]
1	2	3	4	5	8	9
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	1 – 2 wyl.	8,67	85	252,53
			2 – 55 wyl.	155,14		
			3 – 28 wyl.	88,72		
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	1 – 4 wyl.	35,28	4	35,28
3.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	1 – 6 wyl.	13,07	6	13,07
4.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	2 – 2 wyl	1,63	2	1,63
5.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	1 – 4 wyl.	6,55	19	29,07
			2 – 15 wyl.	22,52		
RAZEM SIEDLISKA NIELEŚNE			1 – 16 wyl.	63,57	116	331,58
			2 – 72 wyl.	179,29		
			3 – 28 wyl.	88,72		
1.	9130	Żyzne buczyny	1 – 1 wyl.	1,99	1	1,99
2.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	1 – 32 wyl.	85,45	145	471,22
			2 – 40 wyl.	117,07		
			3 – 73 wyl.	268,70		

Lp.	Siedlisko		1 – Wierzchlas 2 – Zamrzenica 3 – Świekatówko		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba poddz.	[ha]	Liczba poddz.	[ha]
1	2	3	4	5	8	9
3.	91D0*	Bory i lasy bagienne	1 – 52 wył.	93,37	52	93,37
4.	91E0*	Łęgi olszowe i jesionowe	1 – 27 wył.	19,27	45	50,97
			2 – 14 wył.	25,15		
			3 – 4 wył.	6,55		
5.	91F0	Łęgowe lasy dębowo – wiązowo - jesionowe	1 – 2 wył.	0,89	2	0,89
6.	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	1 – 1 wył.	1,48	1	1,48
RAZEM SIEDLISKA LEŚNE			1 – 115 wył.	202,45	246	619,92
			2 – 54 wył.	142,22		
			3 – 77 wył.	275,25		
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO			1 – 131 wył.	266,02	362	951,50
			2 – 126 wył.	321,51		
			3 – 105 wył.	363,97		

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Wykres 5. Zestawienie nieleśnych siedlisk przyrodniczych

Wykres 6. Zestawienie leśnych siedlisk przyrodniczych

W Nadleśnictwie brak jest siedliskowych obszarów Natura 2000. Występuje jedynie jeden obszar ptasi – PLB220009 Bory Tucholskie. Siedliska przyrodnicze na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo zajmują 951,50 ha. Wśród nieleśnych siedlisk przyrodniczych największą powierzchnię zajmują starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (3150), natomiast wśród leśnych siedlisk przyrodniczych dominują grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne (9170). Szczegółowa lokalizacja siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej zamieszczona jest w załączniku nr 12.1.

4.5. Drzewostany

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego też w programie poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa znajdują się w opisanu ogólnym.

W „Programie” podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem:

- bogactwa gatunkowego,
- struktury pionowej,
- pochodzenia,
- zgodności składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi,
- form aktualnego stanu siedliska,
- form degeneracji ekosystemu leśnego.

Fot. 12. Drzewostany Nadleśnictwa Zamrzénica
(Fot. N-ctwo Zamrzénica)

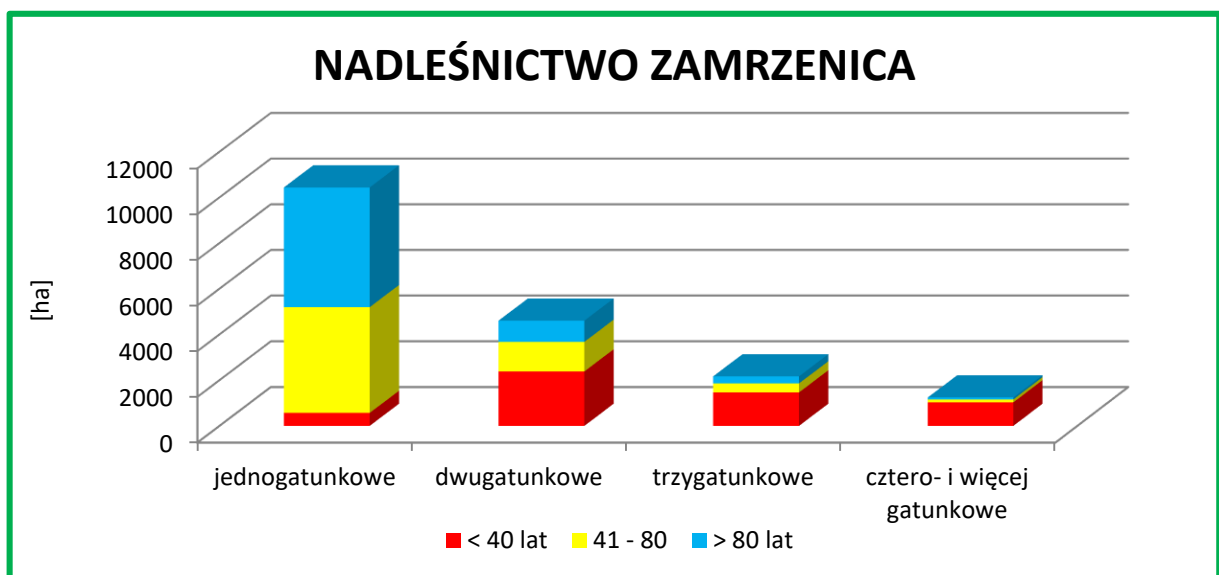
4.5.1. Bogactwo gatunkowe

W analizie uwzględniono tylko gatunki występujące w górnej warstwie drzew, określone w opisach taksacyjnych jako skład I piętra.

Tab. 29. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

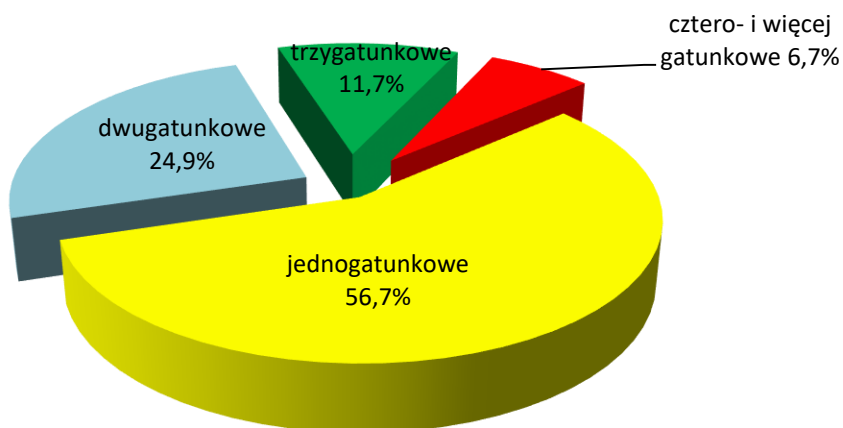
Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB WIERZCHŁAS					
jednogatunkowe	281,90	2424,21	2024,32	4730,43	62,0
dwugatunkowe	1070,40	585,01	329,58	1984,99	26,0
trzygatunkowe	456,25	97,59	119,92	673,76	8,8
cztero- i więcej gatunkowe	184,42	20,25	37,93	242,60	3,2

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM	1992,97	3127,06	2511,75	7631,78	100,0
OBREB ZAMRZENICA					
jednogatunkowe	159,31	1284,64	2099,94	3543,89	57,7
dwugatunkowe	869,89	197,98	138,29	1206,16	19,6
trzygatunkowe	632,69	96,85	61,43	790,97	12,9
cztero- i więcej gatunkowe	540,79	33,46	30,75	605,00	9,8
OGÓŁEM	2202,68	1612,93	2330,41	6146,02	100,0
OBREB ŚWIEKATÓWKO					
jednogatunkowe	127,21	916,43	1117,70	2161,34	46,3
dwugatunkowe	440,68	512,66	457,67	1411,01	30,2
trzygatunkowe	374,86	199,08	127,54	701,48	15,0
cztero- i więcej gatunkowe	304,37	74,41	17,47	396,25	8,5
OGÓŁEM	1247,12	1702,58	1720,38	4670,08	100,0
NADLEŚNICTWO					
jednogatunkowe	568,42	4625,28	5241,96	10435,66	56,7
dwugatunkowe	2380,97	1295,65	925,54	4602,16	24,9
trzygatunkowe	1463,80	393,52	308,89	2166,21	11,7
cztero- i więcej gatunkowe	1029,58	128,12	86,15	1243,85	6,7
OGÓŁEM	5442,77	6442,57	6562,54	18447,88	100,0

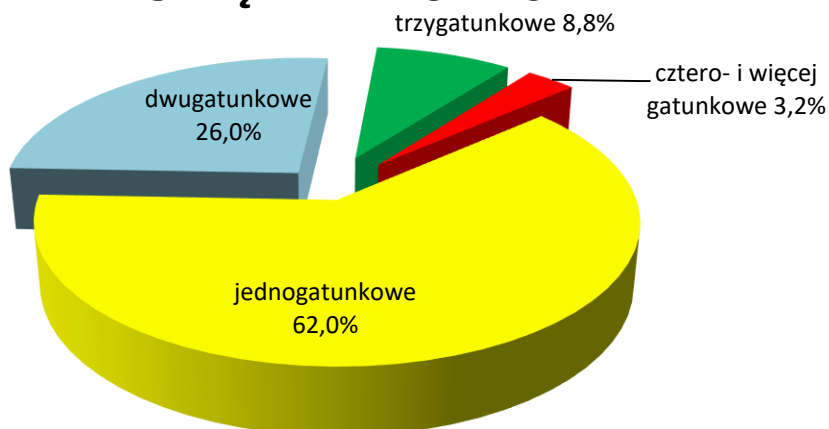
Wykres 7. Charakterystyka bogactwa gatunkowego wg grup wiekowych w Nadleśnictwie

NADLEŚNICTWO ZAMRZENICA

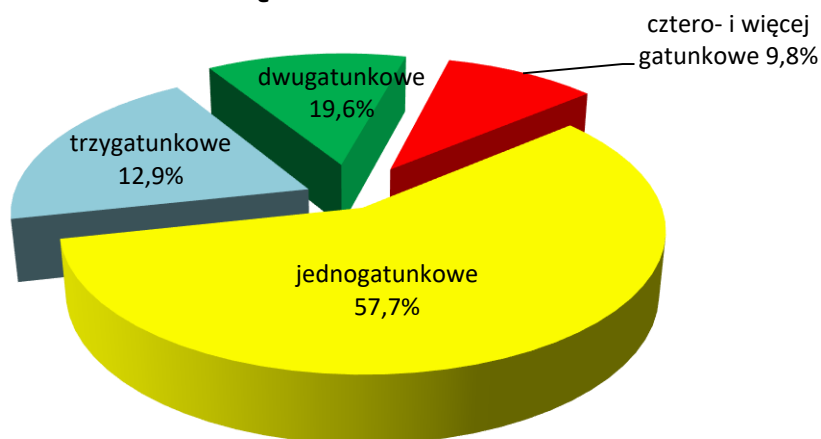
Wykres 8. Charakterystyka bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie

OBRĘB WIERZCHŁAS

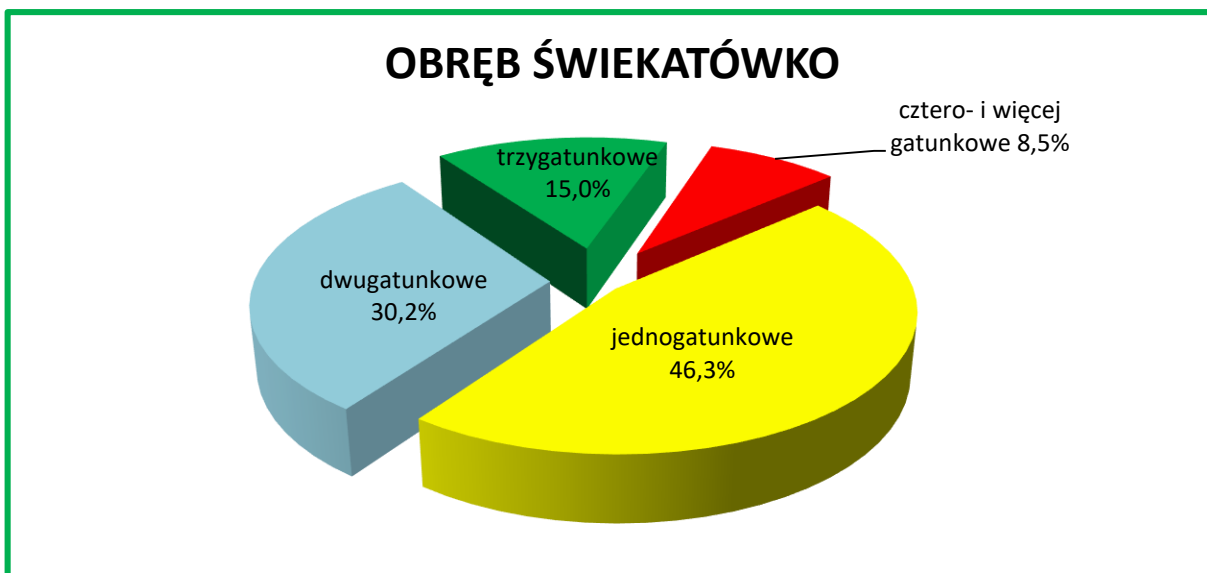

Wykres 9. Charakterystyka bogactwa gatunkowego wg obrębów

OBRĘB ZAMRZENICA

Wykres 10. Charakterystyka bogactwa gatunkowego wg obrębów

Wykres 11. Charakterystyka bogactwa gatunkowego wg obrębów

Drzewostany Nadleśnictwa są mało zróżnicowane pod względem składów gatunkowych. Przeważają drzewostany jednogatunkowe – 56,7%. Najwięcej drzewostanów jednogatunkowych znajduje się w grupie wiekowej „powyżej 80 lat”. Następne pod względem zajmowanych powierzchni są drzewostany dwugatunkowe (24,9%). Znacznie mniej jest już drzewostanów trzygatunkowych (11,7%) oraz cztero- i więcej gatunkowych (6,7%). Najbardziej zróżnicowany jest obręb Świekatówko.

W porównaniu z poprzednim planem urządzenia lasu zmniejszył się udział drzewostanów jednogatunkowych o 3,1%, a zwiększył: dwugatunkowych o 0,8%, trzygatunkowych o 1,2% oraz cztero- i więcej gatunkowych o 1,1%.

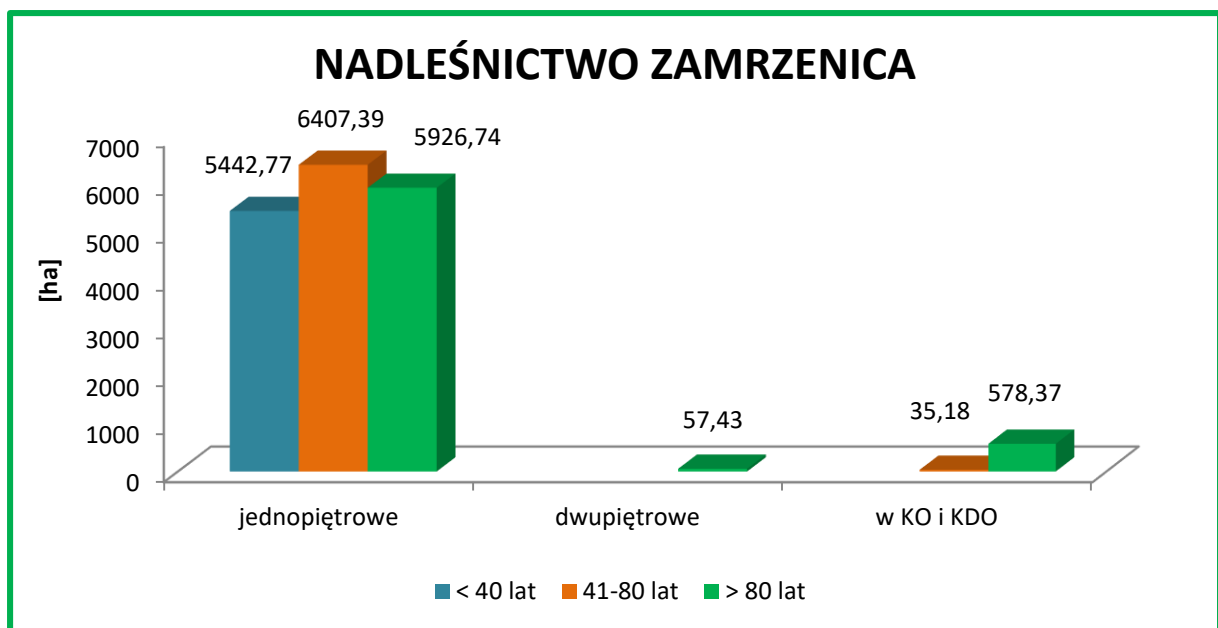
4.5.2. Struktura pionowa

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 96,4% powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią 0,3%, natomiast trzypiętrowe i o budowie przerębowej nie występują. Resztę to jest 3,3% zajmują drzewostany w KO i KDO.

Tab. 30. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB WIERZCHŁAS					
jednopiętrowe	1992,97	3117,95	2389,65	7500,57	98,3
dwupiętrowe	-	-	27,63	27,63	0,4
w KO i KDO	-	9,11	94,47	103,58	1,3
OGÓŁEM	1992,97	3127,06	2511,75	7631,78	100,0
OBRĘB ZAMRZENICA					

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
jednopiętrowe	2202,68	1586,86	2166,66	5956,20	96,9
dwupiętrowe	-	-	29,80	29,80	0,5
w KO i KDO	-	26,07	133,95	160,02	2,6
OGÓŁEM	2202,68	1612,93	2330,41	6146,02	100,0
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO					
jednopiętrowe	1247,12	1702,58	1370,43	4320,13	92,5
dwupiętrowe	-	-	-	-	-
w KO i KDO	-	-	349,95	349,95	7,5
OGÓŁEM	1247,12	1702,58	1720,38	4670,08	100,0
NADLEŚNICTWO					
jednopiętrowe	5442,77	6407,39	5926,74	17776,90	96,4
dwupiętrowe	-	-	57,43	57,43	0,3
w KO i KDO	-	35,18	578,37	613,55	3,3
OGÓŁEM	5442,77	6442,57	6562,54	18447,88	100,0

Wykres 12. Struktura pionowa drzewostanów

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano (o różnym stopniu pokrycia) 39,47 ha drzewostanów z nalotami, 207,45 ha z podsadzeniami oraz 746,98 ha drzewostanów z podrostami i podrostami o charakterze dolnego piętra. W przyszłości część tych drzewostanów zostanie zapewne opisana jako drzewostany dwupiętrowe. W porównaniu z poprzednim planem u.l. wzrósł udział drzewostanów jednopiętrowych o 1,2%, dwupiętrowych o 0,1%, a zmalał udział KO i KDO o 1,3%.

4.5.3. Pochodzenie

Dla większości drzewostanów Nadleśnictwa, z uwagi na brak informacji, trudno jednoznacznie określić ich pochodzenie. Można jedynie przypuszczać, że drzewostany iglaste pochodzą głównie z odnowień sztucznych, a liściaste oprócz sadzenia bądź siewu odnawiano również sposobem naturalnym przez samosiew lub odrośla. Jednakże wszystkie te drzewostany przy ocenie pochodzenia zaliczono do grupy „z odnowienia sztucznego + brak informacji”. Grupę drzewostanów pochodzących z odnowienia naturalnego stanowią, więc drzewostany młodsze, powstałe najczęściej po rębni częściowej oraz samosiewy brzozy, olszowe, bukowe, dębowe, sosnowe i akacjowe co, do których nie było wątpliwości o ich naturalnym pochodzeniu.

Tab. 31. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg ich pochodzenia i grup wiekowych

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB WIERZCHŁAS					
odroślowe	2,25	5,11	2,31	9,67	0,1
z samosiewu	41,52	-	-	41,52	0,5
z odnowienia sztucznego + brak informacji	1949,20	3121,95	2509,44	7580,59	99,4
OGÓŁEM	1992,97	3127,06	2511,75	7631,78	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym (dąb czerwony, robinia akacjowa)	-	-	1,35	1,35	0,0
OBRĘB ZAMRZENICA					
odroślowe	-	2,75	-	2,75	0,0
z samosiewu	47,58	11,98	2,38	61,94	1,0
z odnowienia sztucznego + brak informacji	2155,10	1598,20	2328,03	6081,33	99,0
OGÓŁEM	2202,68	1612,93	2330,41	6146,02	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym (dagleź zielona, dąb czerwony, robinia akacjowa)	-	1,92	-	1,92	0,0
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO					
odroślowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	7,83	7,35	0,49	15,67	0,3
z odnowienia sztucznego + brak informacji	1239,29	1695,23	1719,89	4654,41	99,7
OGÓŁEM	1247,12	1702,58	1720,38	4670,08	100,0

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
w tym z panującym gatunkiem obcym (dąb czerwony, robinia akacjowa)	0,47	-	-	0,47	0,0
NADLEŚNICTWO					
odroślowe	2,25	7,86	2,31	12,42	0,1
z samosiewu	96,93	19,33	2,87	119,13	0,6
z odnowienia sztucznego + brak informacji	5343,59	6415,38	6557,36	18316,33	99,3
OGÓŁEM	5442,77	6442,57	6562,54	18447,88	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym (dagleżja zielona, dąb czerwony, robinia akacjowa)	0,47	1,92	1,35	3,74	0,0

W lasach Nadleśnictwa, oprócz drzewostanów występujących od setek lat na gruntach leśnych, są także takie, które powstały w wyniku zalesienia gruntów będących okresowo w użytkowaniu rolniczym. W całym Nadleśnictwie zainwentaryzowano 1930,32 ha zalesień porolnych, co stanowi 10,5% powierzchni gruntów leśnych zalesionych. Porolność zalesień wyszczególniona jest w opisach taksacyjnych drzewostanów oraz uwidoczniła na mapie przeglądowej ochrony lasu.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów (o kierunku gospodarczym lub ochronnym) jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Pozwala ona na formułowanie wielu wniosków w zakresie hodowli lasu. Jest to także interesujący wskaźnik bogactwa przyrodniczego, a głównie stopnia naturalności ekosystemów leśnych.

Stopnie zgodności przyjęto wg „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (§40, pkt. 1-5).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

- niezgodność obojętną - *gdy zamiast zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty,*
- niezgodność negatywną - *gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerka.*

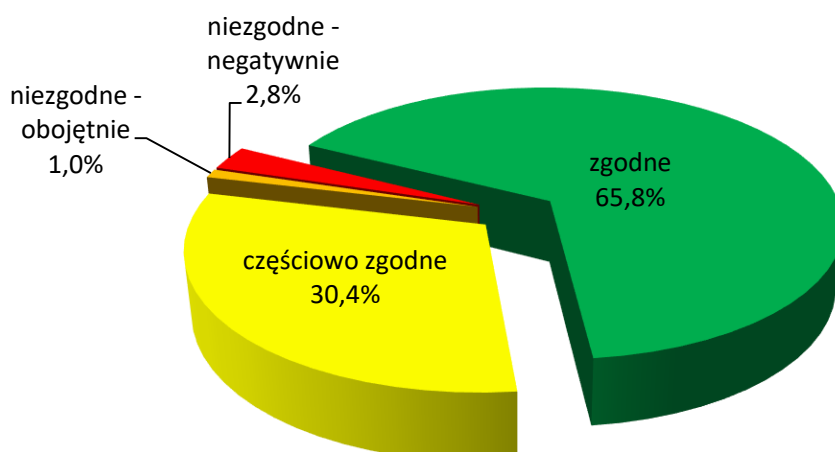
Otrzymane wyniki przedstawiono w tabeli i na diagramach.

Tab. 32. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg zgodności składu gatunkowego z typami drzewostanu

TSL	Drzewostany o składzie :								Razem
	zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OBRĘB WIERZCHŁAS									
Bs	0,68	100,0	-	-	-	-	-	-	0,68
Bśw	1141,33	100,0	-	-	-	-	-	-	1141,33
BMśw	3720,22	84,6	673,30	15,3	2,98	0,1	1,60	0,0	4398,10
BMw	4,47	4,5	81,23	81,4	12,83	12,9	1,26	1,2	99,79
BMb	33,57	41,2	47,96	58,8	-	-	-	-	81,53
LMśw	635,50	42,5	796,13	53,2	8,67	0,6	54,83	3,7	1495,13
LMw	27,54	18,2	75,17	49,7	32,80	21,7	15,69	10,4	151,20
LMb	6,97	17,0	34,11	83,0	-	-	-	-	41,08
Lśw	22,67	20,2	47,63	42,5	0,24	0,2	41,59	37,1	112,13
Lw	2,83	14,0	4,74	23,5	4,38	21,8	8,21	40,7	20,16
OI	80,86	99,2	0,63	0,8	-	-	-	-	81,49
OIJ	-	-	9,16	100,0	-	-	-	-	9,16
OGÓŁEM	5676,64	74,4	1770,06	23,2	61,90	0,8	123,18	1,6	7631,78
OBRĘB ZAMRZENICA									
Bśw	218,90	100,0	-	-	-	-	-	-	218,90
BMśw	3165,46	83,0	647,53	17,0	-	-	0,79	0,0	3813,78
BMw	-	-	1,33	100,0	-	-	-	-	1,33
LMśw	764,64	55,7	570,05	41,5	7,19	0,5	30,95	2,3	1372,83
LMw	-	-	8,05	52,8	7,20	47,2	-	-	15,25
LMb	1,09	15,1	6,15	84,9	-	-	-	-	7,24
Lśw	241,90	39,9	255,71	42,2	19,26	3,2	88,94	14,7	605,81
Lw	3,14	28,4	3,20	28,9	1,59	14,4	3,13	28,3	11,06
OI	66,36	95,2	3,35	4,8	-	-	-	-	69,71
OIJ	10,78	46,2	12,54	53,8	-	-	-	-	23,32
Lł	-	-	4,90	72,2	1,89	27,8	-	-	6,79
OGÓŁEM	4472,27	72,8	1512,81	24,6	37,13	0,6	123,81	2,0	6146,02
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO									
Bśw	44,29	78,0	12,46	22,0	-	-	-	-	56,75
BMśw	680,24	70,9	279,87	29,1	0,19	0,0	-	-	960,30

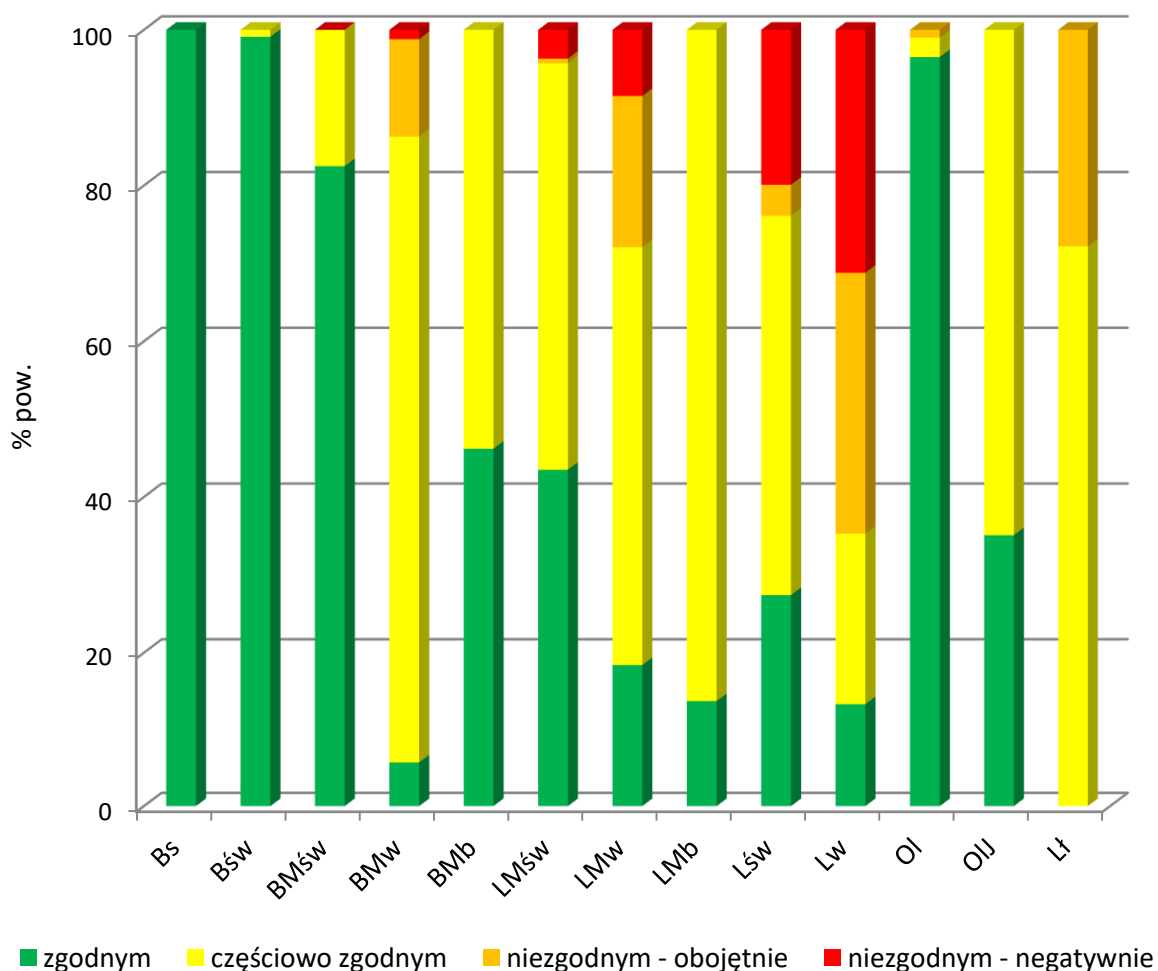
TSL	Drzewostany o składzie :								Razem
	zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BMw	1,39	73,5	0,50	26,5	-	-	-	-	1,89
BMb	8,23	92,9	0,63	7,1	-	-	-	-	8,86
LMśw	1113,95	38,2	1650,42	56,7	18,09	0,6	130,19	4,5	2912,65
LMw	23,14	21,3	64,55	59,4	13,25	12,2	7,69	7,1	108,63
LMb	-	-	10,56	100,0	-	-	-	-	10,56
Lśw	79,61	14,8	308,82	57,4	30,40	5,7	119,03	22,1	537,86
Lw	2,08	7,1	5,40	18,4	14,37	48,8	7,57	25,7	29,42
OI	39,37	93,2	2,85	6,8	-	-	-	-	42,22
OIJ	0,94	100,0	-	-	-	-	-	-	0,94
OGÓŁEM	1993,24	42,7	2336,06	50,0	76,30	1,6	264,48	5,7	4670,08
NADLEŚNICTWO									
Bs	0,68	100,0	-	-	-	-	-	-	0,68
Bśw	1404,52	99,1	12,46	0,9	-	-	-	-	1416,98
BMśw	7565,92	82,5	1600,70	17,5	3,17	0,0	2,39	0,0	9172,18
BMw	5,86	5,7	83,06	80,6	12,83	12,5	1,26	1,2	103,01
BMb	41,80	46,2	48,59	53,8	-	-	-	-	90,39
LMśw	2514,09	43,5	3016,60	52,2	33,95	0,6	215,97	3,7	5780,61
LMw	50,68	18,4	147,77	53,7	53,25	19,4	23,38	8,5	275,08
LMb	8,06	13,7	50,82	86,3	-	-	-	-	58,88
Lśw	344,18	27,4	612,16	48,7	49,90	4,0	249,56	19,9	1255,80
Lw	8,05	13,3	13,34	22,0	20,34	33,5	18,91	31,2	60,64
OI	186,59	96,5	6,83	3,5	-	-	-	-	193,42
OIJ	11,72	35,1	21,70	64,9	-	-	-	-	33,42
Lł	-	-	4,90	72,2	1,89	27,8	-	-	6,79
OGÓŁEM	12142,15	65,8	5618,93	30,4	175,33	1,0	511,47	2,8	18447,88

NADLEŚNICTWO ZAMRZENICA

Wykres 13. Udział powierzchniowy zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów

NADLEŚNICTWO ZAMRZENICA

Wykres 14. Udział stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów w typach siedliskowych lasu

Generalnie można stwierdzić, że :

- łączna powierzchnia drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z typem drzewostanu wynosi 686,80 ha, czyli 3,8% powierzchni gruntów zalesionych, w tym 512,83 ha wykazuje niezgodność negatywną. Najwięcej drzewostanów o składzie niezgodnym jest na Lśw – 299,46 ha i LMśw – 249,92 ha;
- zakładane w ubiegłym okresie uprawy na powierzchniach otwartych są w 94,5% zgodne w 5,5% częściowo zgodne z typem drzewostanu.

Porównanie aktualnych stopni zgodności drzewostanów ze stopniami w poprzednim planie u.l. jest niemożliwe, gdyż obecna Instrukcja u.l. nie kwalifikuje niezgodnych z TD zalesień porolnych do grupy niezgodnych z siedliskiem (tak było w poprzednim planie u.l.).

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z siedliskiem są:

So	na powierzchni	-	494,53 ha	72,0%,
Brz	- „ -	-	120,61 ha	17,5%,
Ol	- „ -	-	41,80 ha	6,1%,
Św	- „ -	-	16,94 ha	2,5%,
Md	- „ -	-	11,55 ha	1,7%,
Os	- „ -	-	1,37 ha	0,2%,

Spośród 287 drzewostanów niezgodnych do przebudowy zakwalifikowano 64 wydz. na łącznej powierzchni 245,95 ha, w tym:

- do pilnej przebudowy pełnej (A) - 223,30 ha;
- do przebudowy częściowej (C) - 22,65 ha.

Dostosowywanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych powinno się ponadto odbywać poprzez:

- szeroko rozumianą przebudowę drzewostanów niezgodnych z siedliskiem,
- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z typem drzewostanu,
- preferowanie w poprawkach i uzupełnieniach gatunków będących w niedoborze w stosunku do typu drzewostanu,
- wykonywanie czyszczeń i trzebieży ukierunkowanych na eliminację gatunków niezgodnych z siedliskiem i poprawienie warunków wzrostu gatunkom zgodnym.

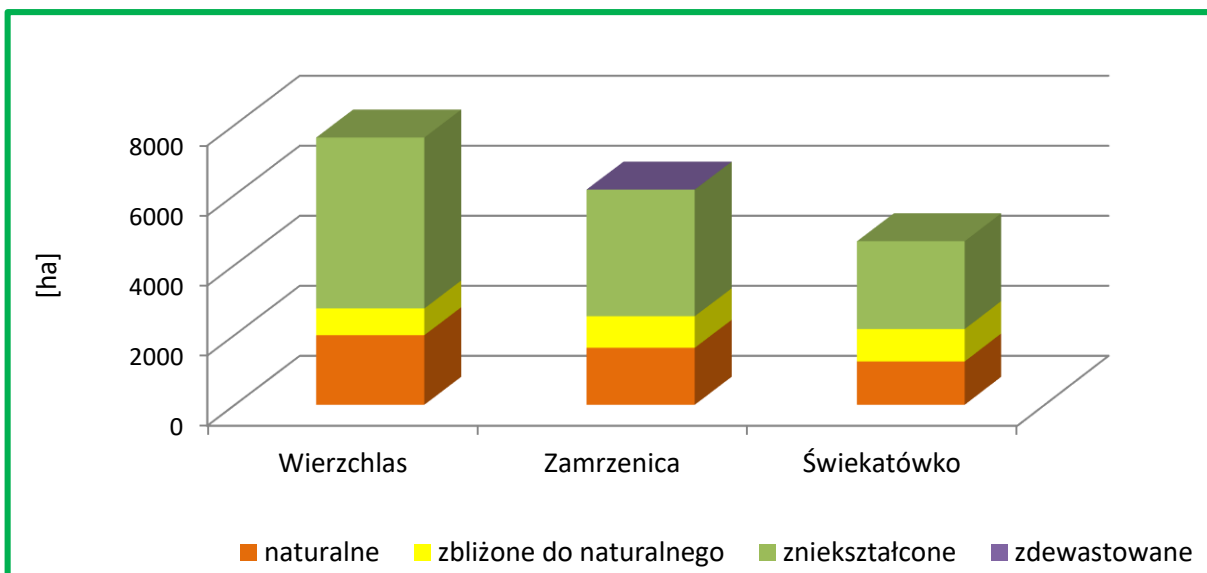
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska

Opisu aktualnego stanu siedlisk dokonano na podstawie zapisów w operacie siedliskowym.

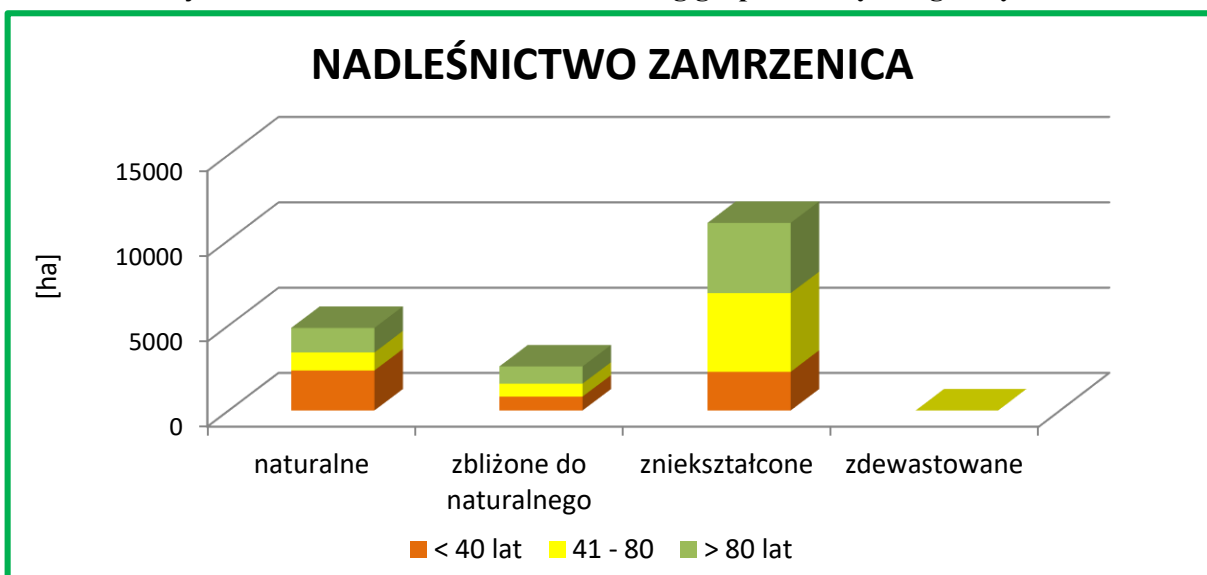
Tab. 33. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6	7
OBRĘB WIERZCHLAS						
bory	naturalne	193,07	467,06	337,24	997,37	87,3
	zbliżone do naturalnego	6,82	1,41	-	8,23	0,7
	zniekształcone	9,46	108,74	18,21	136,41	12,0
bory mieszane	naturalne	298,55	71,37	173,51	543,43	11,9
	zbliżone do naturalnego	106,95	85,66	119,41	312,02	6,8
	zniekształcone	811,51	1672,11	1240,35	3723,97	81,3
lasy mieszane	naturalne	199,10	48,54	102,80	350,44	20,8
	zbliżone do naturalnego	116,15	115,86	158,24	390,25	23,1
	zniekształcone	170,39	482,17	294,16	946,72	56,1
lasy	naturalne	39,68	33,28	23,08	96,04	43,1
	zbliżone do naturalnego	22,69	5,44	24,02	52,15	23,4
	zniekształcone	18,60	35,42	20,73	74,75	33,5
OGÓŁEM	naturalne	730,40	620,25	636,63	1987,28	26,0
	zbliżone do naturalnego	252,61	208,37	301,67	762,65	10,0
	zniekształcone	1009,96	2298,44	1573,45	4881,85	64,0
OBRĘB ZAMRZENICA						
bory	naturalne	50,41	69,20	99,29	218,90	100,0
	zbliżone do naturalnego	-	-	-	-	-
	zniekształcone	-	-	-	-	-
bory mieszane	naturalne	249,83	72,11	122,34	444,28	11,7
	zbliżone do naturalnego	162,67	72,29	116,83	351,79	9,2
	zniekształcone	603,77	886,86	1527,39	3018,02	79,1
	zdeastowane	-	1,02	-	1,02	0,0
lasy mieszane	naturalne	538,94	24,64	70,27	633,85	45,4
	zbliżone do naturalnego	80,10	114,18	116,81	311,09	22,3
	zniekształcone	153,80	193,33	103,25	450,38	32,3
lasy	naturalne	200,12	57,57	71,77	329,46	46,0
	zbliżone do naturalnego	113,08	68,51	56,34	237,93	33,2
	zniekształcone	49,96	53,22	46,12	149,30	20,8
OGÓŁEM	naturalne	1039,30	223,52	363,67	1626,49	26,5
	zbliżone do naturalnego	355,85	254,98	289,98	900,81	14,6
	zniekształcone	807,53	1133,41	1676,76	3617,70	58,9
	zdeastowane	-	1,02	-	1,02	0,0

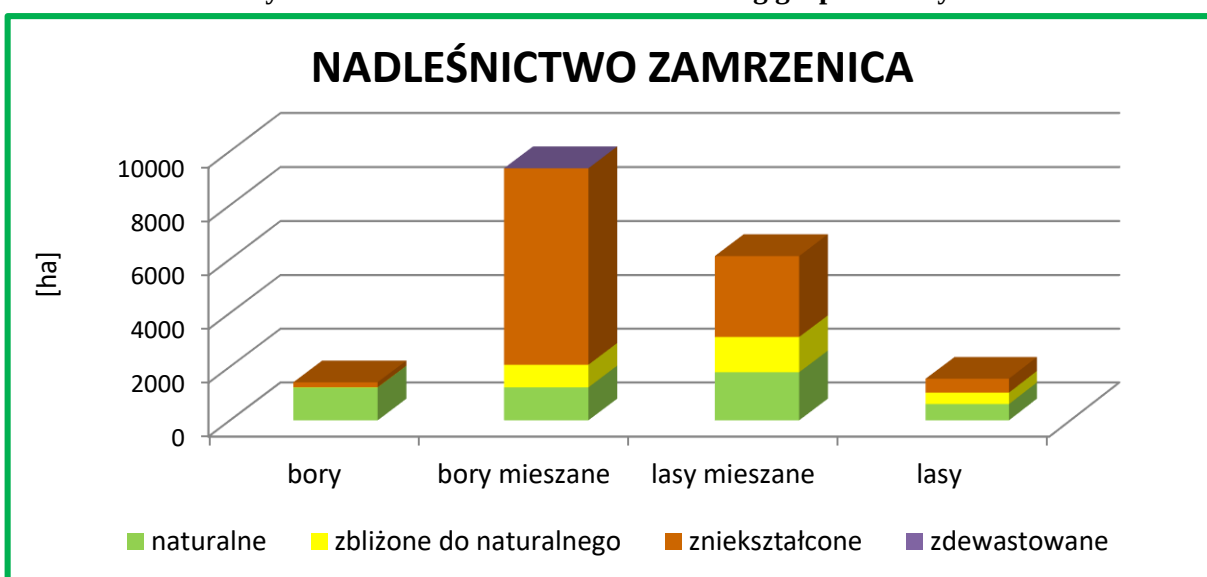
Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		[ha]				
1	2	3	4	5	6	7
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO						
bory	naturalne	4,38	0,75	2,50	7,63	13,4
	zbliżone do naturalnego	-	-	-	-	-
	zniekształcone	3,75	45,37	-	49,12	86,6
bory mieszane	naturalne	108,36	67,65	64,82	240,83	24,8
	zbliżone do naturalnego	55,61	35,02	86,90	177,53	18,3
	zniekształcone	86,97	232,44	233,28	552,69	56,9
lasy mieszane	naturalne	381,28	125,32	302,14	808,74	26,7
	zbliżone do naturalnego	125,92	188,36	295,23	609,51	20,1
	zniekształcone	244,88	803,31	565,40	1613,59	53,2
lasy	naturalne	87,08	22,49	69,91	179,48	29,4
	zbliżone do naturalnego	27,15	72,35	37,34	136,84	22,4
	zniekształcone	121,74	109,52	62,86	294,12	48,2
OGÓŁEM	naturalne	581,10	216,21	439,37	1236,68	26,5
	zbliżone do naturalnego	208,68	295,73	419,47	923,88	19,8
	zniekształcone	457,34	1190,64	861,54	2509,52	53,7
NADLEŚNICTWO						
bory	naturalne	247,86	537,01	439,03	1223,90	86,3
	zbliżone do naturalnego	6,82	1,41	-	8,23	0,6
	zniekształcone	13,21	154,11	18,21	185,53	13,1
bory mieszane	naturalne	656,74	211,13	360,67	1228,54	13,1
	zbliżone do naturalnego	325,23	192,97	323,14	841,34	9,0
	zniekształcone	1502,25	2791,41	3001,02	7294,68	77,9
	zdewastowane	-	1,02	-	1,02	0,0
lasy mieszane	naturalne	1119,32	198,50	475,21	1793,03	29,3
	zbliżone do naturalnego	322,17	418,40	570,28	1310,85	21,5
	zniekształcone	569,07	1478,81	962,81	3010,69	49,2
lasy	naturalne	326,88	113,34	164,76	604,98	39,0
	zbliżone do naturalnego	162,92	146,30	117,70	426,92	27,5
	zniekształcone	190,30	198,16	129,71	518,17	33,5
OGÓŁEM	naturalne	2350,80	1059,98	1439,67	4850,45	26,3
	zbliżone do naturalnego	817,14	759,08	1011,12	2587,34	14,0
	zniekształcone	2274,83	4622,49	4111,75	11009,07	59,7
	zdewastowane	-	1,02	-	1,02	0,0

Wykres 15. Zestawienie stanu siedliska wg grup wiekowych wg obrębów

Wykres 16. Zestawienie stanu siedliska wg grup wiekowych

Wykres 17. Charakterystyka siedlisk wg ich stanu

Zauważyć można, że na gruntach zalesionych:

- 40,3% siedlisk jest w stanie naturalnym i zbliżonym do naturalnego (7437,79 ha);
- siedliska zniekształcone i zdewastowane zajmują w Nadleśnictwie na gruntach zalesionych 59,7% (11010,09 ha);
- największy udział siedlisk zniekształconych jest w grupie borów mieszanych – 77,9% (7294,68 ha) i lasów mieszanych – 49,2% (3010,69 ha).

Część siedlisk zniekształconych (18,5% – 2032,35 ha) zajmują siedliska na glebach porolnych. W pozostałych przypadkach przyczyną zniekształcenia były drzewostany niedostosowane do warunków siedliskowych i niekorzystne procesy glebotwórcze.

Regeneracja siedlisk Nadleśnictwa powinna dokonywać się głównie poprzez wykonywanie prac hodowlanych, prowadzących do polepszenia stopnia zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

a) Borowacenie (pinetyzacja)

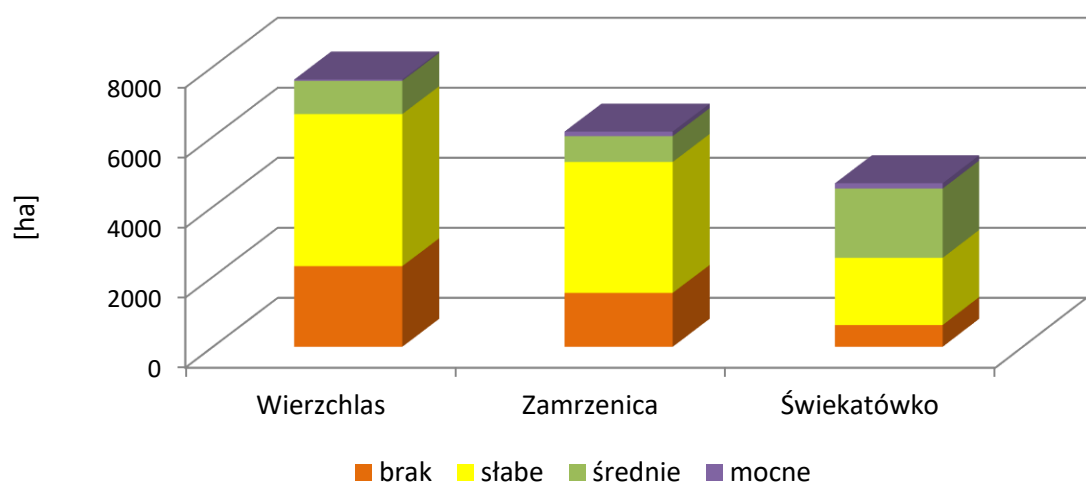
W zależności od udziału So lub Św (Jd i Md traktowane są, jako gatunki właściwe dla siedlisk żyznych) w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenia:

- słabe - jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu na siedliskach borów mieszanych wynosi ponad 80% powierzchni, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasowych,
- średnie - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym na siedliskach lasowych wynosi ponad 60%.

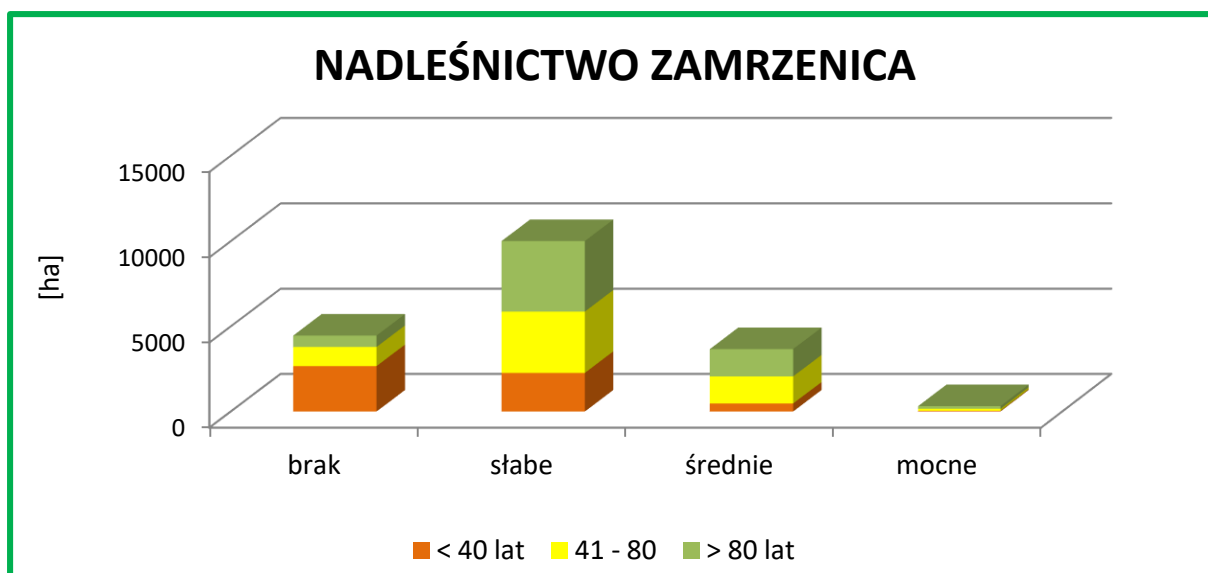
Tab. 34. Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasu - borowacenie

Stopień borowacenia	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB WIERZCHŁAS					
brak	1063,47	762,74	475,52	2301,73	30,2
słabe	814,52	1899,73	1629,84	4344,09	56,9
średnie	111,07	445,55	392,86	949,48	12,4
mocne	3,91	19,04	13,53	36,48	0,5

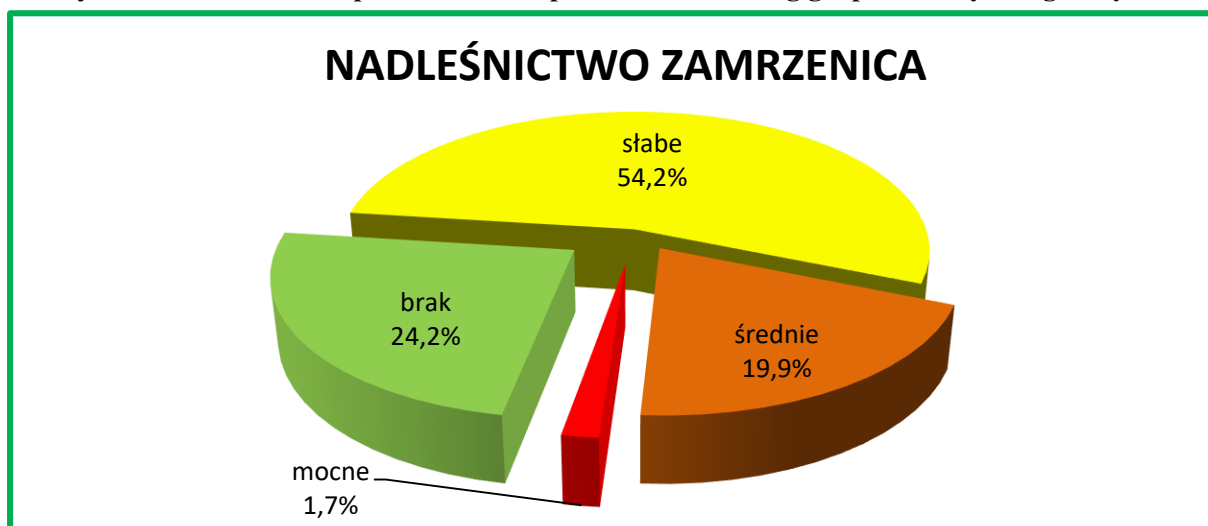
Stopień borowacenia	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
OBRĘB ZAMRZENICA					
brak	1194,77	191,19	152,87	1538,83	25,0
słabe	825,47	1088,00	1826,51	3739,98	60,9
średnie	167,94	287,26	282,46	737,66	12,0
mocne	14,50	46,48	68,57	129,55	2,1
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO					
brak	408,44	171,38	41,35	621,17	13,3
słabe	627,89	615,37	674,89	1918,15	41,1
średnie	190,31	861,73	927,70	1979,74	42,4
mocne	20,48	54,10	76,44	151,02	3,2
NADLEŚNICTWO					
brak	2666,68	1125,31	669,74	4461,73	24,2
słabe	2267,88	3603,10	4131,24	10002,22	54,2
średnie	469,32	1594,54	1603,02	3666,88	19,9
mocne	38,89	119,62	158,54	317,05	1,7

Wykres 18. Zestawienie stopni borowacenia wg obrębów

Wykres 19. Zestawienie powierzchni stopni borowacenia wg grup wiekowych wg obrębów

Wykres 20. Zestawienie stopni borowacenia

Ogólnie można stwierdzić, że :

- borowacenie występuje na powierzchni 13986,15 ha, czyli 75,8% drzewostanów, przy czym przeważa borowacenie słabe (10002,22 ha); wskazuje to na niedostateczną ilość liściastych gatunków domieszkowych w składach drzewostanów;
- borowacenie średnie występuje na powierzchni 3666,88 ha (19,9%);
- borowacenie mocne obejmuje powierzchnię 317,05 ha, co stanowi 1,7% powierzchni gruntów zalesionych.

Stopień borowacenia jest ściśle związany z udziałem w drzewostanach sosny i świerka, w związku z tym powierzchnia drzewostanów objętych borowaceniem powinna maleć wraz z postępowaniem dostosowywania do siedlisk składów gatunkowych drzewostanów, głównie w wyniku prac odnowieniowych i zalesieniowych.

b) Monotypizacja (ujednolicenie składu gatunkowego i wiekowego)

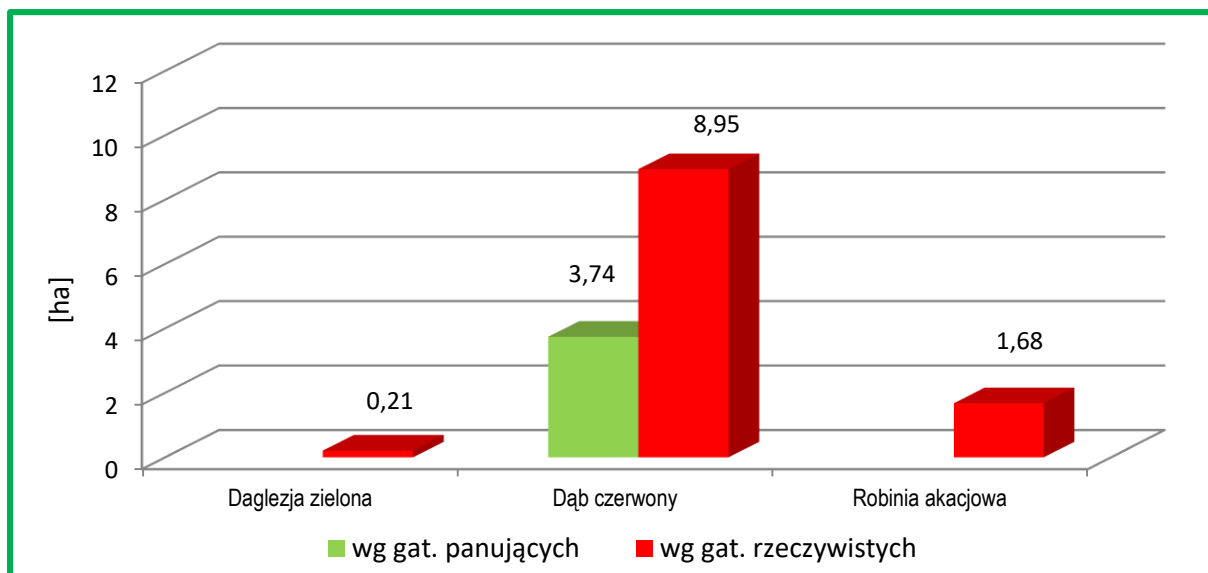
Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest monotypizacja. Wyróżnia się ją wówczas, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50-80% powierzchni kompleksu leśnego (*monotypizacja częściowa*) lub ponad 80% (*monotypizacja pełna*). Biorąc pod uwagę te kryteria, należy stwierdzić, że w warunkach Nadleśnictwa monotypizacja nie występuje.

c) Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degeneracji fitocenozy leśnej polegającą na występowaniu gatunków obcego pochodzenia (tzw. neofitów) w zbiorowiskach leśnych, wskutek ich samoistnego wnikania (synantropizacji) lub celowego wprowadzania ze względów gospodarczych.

Tab. 35. Powierzchnia drzewostanów z gatunkami obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Wg gatunków panujących	Wg rzeczywistego udziału gatunków drzew
		[ha] / liczba wyłączeń	
1	2	3	4
OBRĘB WIERZCHŁAS			
1.	Dąb czerwony	1,35 / 1	2,71 / 4
2.	Robinia akacjowa	-	0,82 / 4
RAZEM		1,35 / 1	3,53 / 8
OBRĘB ZAMRZENICA			
1.	Daglezja zielona	-	0,21 / 1
2.	Dąb czerwony	1,92 / 1	5,52 / 9
3.	Robinia akacjowa	-	0,18 / 1
RAZEM		1,92 / 1	5,91 / 11
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO			
1.	Dąb czerwony	0,47 / 1	0,72 / 2
2.	Robinia akacjowa	-	0,68 / 6
RAZEM		0,47 / 1	1,40 / 8
NADLEŚNICTWO ZAMRZENICA			
1.	Daglezja zielona	-	0,21 / 1
2.	Dąb czerwony	3,74 / 3	8,95 / 15
3.	Robinia akacjowa	-	1,68 / 11
OGÓŁEM		3,74 / 3	10,84 / 27

Wykres 21. Występowanie gatunków obcego pochodzenia w drzewostanie

Tab. 36. Zestawienie liczby wyłączeń wg form występowania gatunków obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d-stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrośtu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
		Liczba wydzieli				
1	2	3	4	5	6	7
OBRĘB WIERZCHŁAS						
1.	Czeremcha późna (amerykańska)	-	1	371	-	-
2.	Daglezja zielona	-	11	-	-	5
3.	Dąb czerwony	5	112	1	16	11
4.	Dereń biały	-	-	-	1	-
5.	Kasztanowiec biały	-	23	-	4	5
6.	Orzech czarny	-	-	-	-	1
7.	Robinia akacjowa	4	68	-	53	5
8.	Sosna Banksa	-	3	-	-	-
9.	Sosna czarna	-	3	-	-	-
10.	Sosna smołowa	-	1	-	-	1
11.	Sosna wejmutka	-	59	-	3	7
12.	Śnieguliczka biała	-	-	-	2	-
13.	Żywotnik olbrzymi	-	-	-	1	-
14.	Żywotnik zachodni	-	-	-	2	-
RAZEM		9	281	372	82	35
OBRĘB ZAMRZENICA						
1.	Czeremcha późna (amerykańska)	-	1	-	445	-
2.	Daglezja zielona	-	9	1	-	1
3.	Dąb czerwony	10	62	-	4	2

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d- stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrostu, podsadzeń	w warstwie podszyciu, samosięwu i zakrzewień	w warstwie prześci i zakrzewień
		Liczba wydzieleń				
1	2	3	4	5	6	7
4.	Kasztanowiec biały	-	13	-	-	3
5.	Orzech czarny	-	2	-	-	1
6.	Robinia akacjowa	-	30	1	15	4
7.	Sosna Banksa	-	3	-	-	-
8.	Sosna wejmutka	-	3	-	-	-
9.	Śnieguliczka biała	-	-	-	1	-
10.	Żywotnik olbrzymi	-	-	-	1	-
11.	Żywotnik zachodni	-	-	-	1	-
RAZEM		10	123	2	467	11
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO						
1.	Czeremcha późna (amerykańska)	-	-	-	50	-
2.	Daglezja zielona	-	12	-	-	4
3.	Dąb czerwony	3	72	-	1	1
4.	Kasztanowiec biały	-	10	-	-	6
5.	Orzech czarny	-	-	-	1	1
6.	Orzesznik pięciolistkowy	-	1	-	1	-
7.	Robinia akacjowa	5	37	1	28	8
8.	Sosna czarna	-	2	-	-	-
9.	Sosna smołowa	-	1	-	-	-
10.	Sosna wejmutka	-	7	-	-	-
11.	Śnieguliczka biała	-	-	-	1	-
RAZEM		8	142	1	82	20
NADLEŚNICTWO						
1.	Czeremcha późna (amerykańska)	-	2	371	495	-
2.	Daglezja zielona	-	32	1	-	10
3.	Dąb czerwony	18	246	1	21	14
4.	Dereń biały	-	-	-	1	-
5.	Kasztanowiec biały	-	46	-	4	14
6.	Orzech czarny	-	2	-	1	3
7.	Orzesznik pięciolistkowy	-	1	-	1	-
8.	Robinia akacjowa	9	135	2	96	17
9.	Sosna Banksa	-	6	-	-	-
10.	Sosna czarna	-	5	-	-	-
11.	Sosna smołowa	-	2	-	-	1
12.	Sosna wejmutka	-	69	-	3	7

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d-stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrośtu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
		Liczba wydzieleń				
1	2	3	4	5	6	7
13.	Śnieguliczka biała	-	-	-	4	-
14.	Żywotnik olbrzymi	-	-	-	2	-
15.	Żywotnik zachodni	-	-	-	3	-
RAZEM		27	546	375	631	66

W Nadleśnictwie problem neofityzacji ma niewielkie znaczenie. Wyróżniono tylko 3 drzewostany (3,74 ha) z panującym gatunkiem obcym - dębem czerwonym, a także 27 drzewostanów, gdzie gatunki obce: daglezja zielona, dąb czerwony i robinia akacjowa są gatunkami domieszkowymi. W sumie gatunki obce według rzeczywistego udziału zajmują 10,84 ha, co w skali Nadleśnictwa stanowi 0,1% powierzchni gruntów zalesionych.

Zainwentaryzowano również 546 wyłączeń, w których gatunki obce występują pojedynczo lub miejscami oraz 697 wyłączeń, gdzie gatunki obce wyróżniono w warstwach: podszytu, samosiewu, zakrzewień, przestoi i zadrzewień. Głównym gatunkiem inwazyjnym obcego pochodzenia występującym w podszycie jest czeremcha późna (amerykańska).

4.5.7. Drzewostany ponad 100 – letnie

W Nadleśnictwie drzewostany ponad 100-letnie zajmują łącznie 3415,41 ha, co stanowi 18,5 % powierzchni gruntów zalesionych.

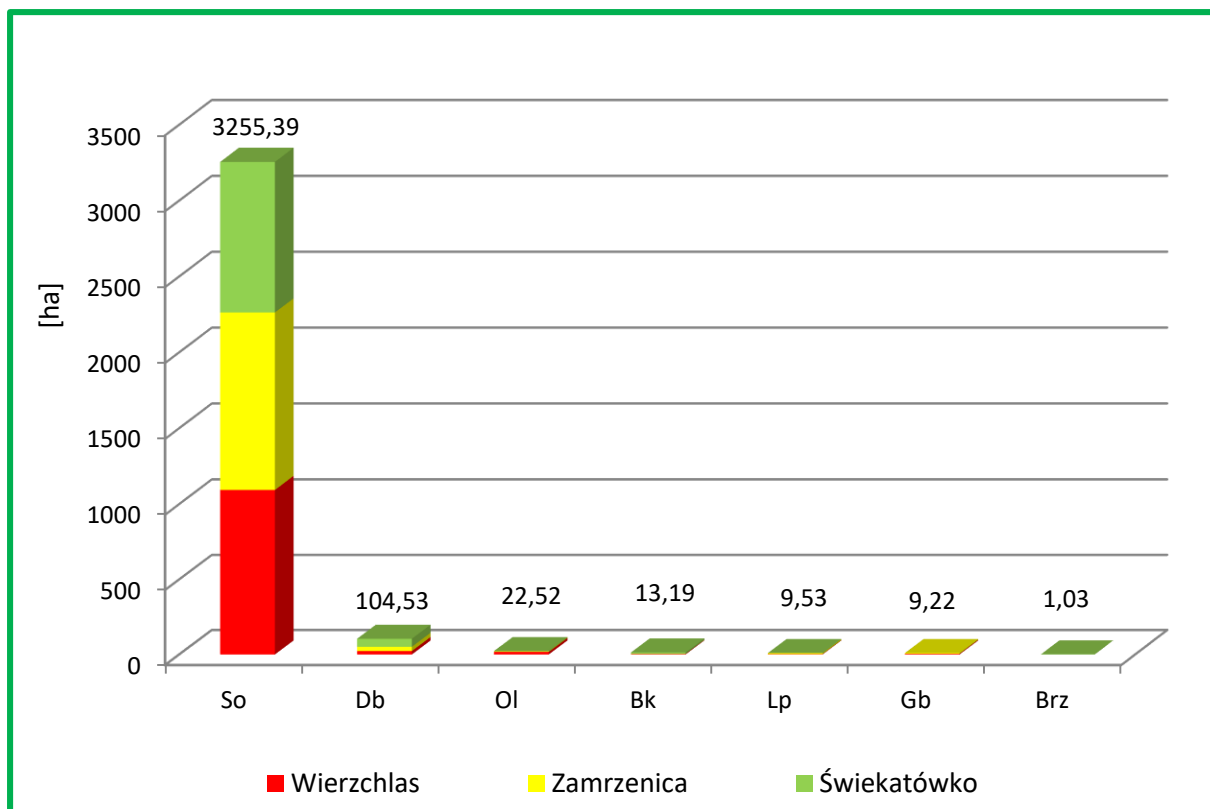
Tab. 37. Zestawienie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących

Gospodarstwo	Gatunek panujący	NADLEŚNICTWO	
		[ha]	[%]
1	2	3	4
OBRĘB WIERZCHŁAS			
Specjalne (S)	So	117,08	12,1
	Ol	17,24	
	Lp	2,19	
	Db	1,94	
RAZEM		138,45	

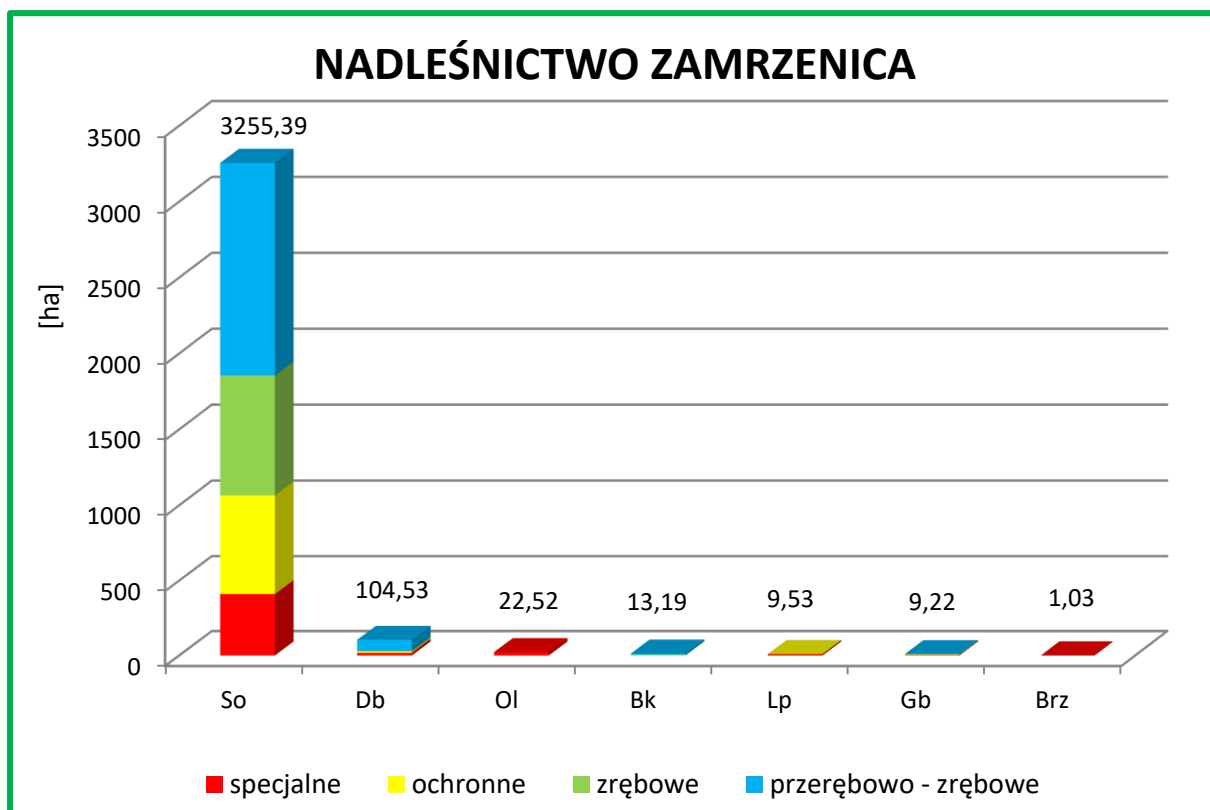
Gospodarstwo	Gatunek panujący	NADLEŚNICTWO	
		[ha]	[%]
1	2	3	4
Ochronne (O)	So	146,83	13,7
	Gb	4,76	
	Db	3,06	
	Bk	1,99	
RAZEM		156,64	
Zrębowe (GZ)	So	322,51	28,2
RAZEM		322,51	
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	506,92	46,0
	Db	17,87	
	Bk	1,06	
RAZEM		525,85	
Ogółem	So	1093,34	95,6
	Db	22,87	2,0
	Ol	17,24	1,5
	Gb	4,76	0,4
	Bk	3,05	0,3
	Lp	2,19	0,2
RAZEM	1143,45		
OBRĘB ZAMRZENICA			
Specjalne (S)	So	157,74	14,6
	Lp	7,08	
	Db	5,68	
	Ol	3,48	
	Gb	3,44	
RAZEM		177,42	
Ochronne (O)	So	339,54	28,8
	Db	8,44	
	Bk	1,10	
RAZEM		349,08	
Zrębowe (GZ)	So	426,59	35,1
RAZEM		426,59	
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	245,73	21,5
	Db	13,70	
	Gb	1,02	
RAZEM		260,45	

Gospodarstwo	Gatunek panujący	NADLEŚNICTWO	
		[ha]	[%]
1	2	3	4
Ogółem	So	1169,60	96,4
	Db	27,82	2,3
	Lp	7,08	0,6
	Gb	4,46	0,3
	OI	3,48	0,3
	Bk	1,10	0,1
RAZEM	1213,54		
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO			
Specjalne (S)	So	135,12	14,0
	Db	8,47	
	OI	1,80	
	Db	1,62	
	Brz	1,03	
RAZEM		148,04	
Ochronne (O)	So	168,57	15,9
	Lp	0,26	
RAZEM		168,83	
Zrębowe (GZ)	So	41,07	3,9
RAZEM		41,07	
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	647,69	66,2
	Db	43,75	
	Bk	9,04	
RAZEM		700,48	
Ogółem	So	992,45	93,8
	Db	53,84	5,1
	Bk	9,04	0,8
	OI	1,80	0,2
	Brz	1,03	0,1
	Lp	0,26	0,0
RAZEM	1058,42		

Gospodarstwo	Gatunek panujący	NADLEŚNICTWO	
		[ha]	[%]
1	2	3	4
NADLEŚNICTWO			
Specjalne (S)	So	409,94	13,6
	Ol	22,52	
	Db	17,71	
	Lp	9,27	
	Gb	3,44	
	Brz	1,03	
RAZEM		463,91	
Ochronne (O)	So	654,94	19,8
	Db	11,50	
	Gb	4,76	
	Bk	3,09	
	Lp	0,26	
RAZEM		674,55	
Zrębowe (GZ)	So	790,17	23,1
RAZEM		790,17	
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	1400,34	43,5
	Db	75,32	
	Bk	10,10	
	Gb	1,02	
RAZEM		1486,78	
Ogółem	So	3255,39	95,3
	Db	104,53	3,0
	Ol	22,52	0,7
	Bk	13,19	0,4
	Lp	9,53	0,3
	Gb	9,22	0,3
	Brz	1,03	0,0
RAZEM		3415,41	

Wykres 22. Powierzchnia gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich wg obrębów

Wykres 23. Powierzchnia gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich wg gospodarstw

Głównym gatunkiem panującym w drzewostanach ponad 100-letnich jest sosna zwyczajna (95,3%). Ważnymi z uwagi na stopień naturalności i wysoki wskaźnik różnorodności biologicznej są także drzewostany z panującymi dębami (3,0%). Mogą one być potencjalnym siedliskiem gatunków cennych, wymienionych w Załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej. Pozostałą powierzchnię zajmują drzewostany z panującą olszą (0,7%), bukiem (4,0%), lipą (0,3%) i grabem (0,3%).

Pod względem podziału na gospodarstwa można stwierdzić, że 43,5% powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich znajduje się w gospodarstwie przerębowo-zrębowym, 23,1% w gospodarstwie zrębowym, 19,8% w gospodarstwie lasów ochronnych oraz 13,6% w gospodarstwie specjalnym.

4.5.8. Lasy referencyjne

Za drzewostany referencyjne zgodnie ze standardem FSC uznaje się drzewostany - ekosystemy stanowiące fragment lasu o wielkości umożliwiającej niezakłócony przebieg podstawowych procesów dynamiki ekosystemu, reprezentatywny dla określonego typu ekosystemu leśnego w określonych warunkach geograficznych, wyłączony z użytkowania i zabiegów hodowlano-pielęgnacyjnych w celu uzyskania punktu odniesienia do porównania przyrodniczych efektów gospodarki leśnej z efektami przebiegu spontanicznych procesów przyrodniczych.

Łączna powierzchnia lasów referencyjnych wynosi 1029,89 ha (623 wydz.), w tym:

- obręb Wierzchlas – 202 wydz.. na pow. 264,87 ha;
- obręb Zamrzenica – 187 wydz. na pow. 343,63 ha;
- obręb Świekatówko – 234 wydz. na pow. 421,39 ha.

4.5.9. Drewno martwe

Martwe drewno w lesie jest środowiskiem życia wielu gatunków organizmów, zwłaszcza saprotroficznych grzybów i saproksylicznych owadów oraz gniazdujących w dziuplach ptaków. Zawarte w martwym drewnie substancje odżywcze wracają powoli do obiegu dzięki działalności reducentów i powiązanych z nimi zależnościami pokarmowymi innych organizmów.

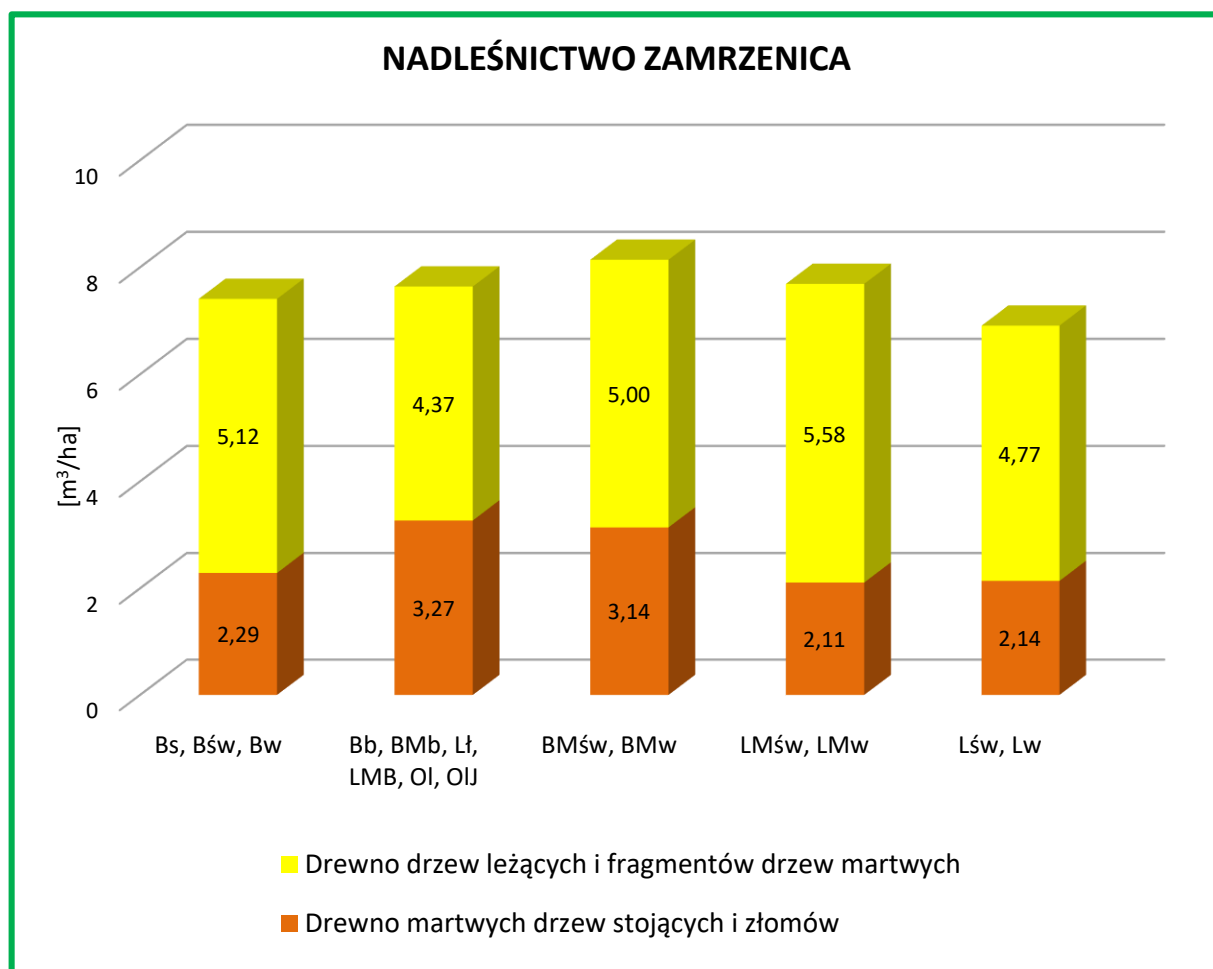
W Nadleśnictwie zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, wykonano dodatkowy pomiar drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych, w oparciu o § 62 IUL, tj. na co dziesiątej powierzchni próbnej zakładanej do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej.

Miażdżość drewna martwego określono z podziałem na drewno: martwych drzew stojących i złomów; drzew ściętych i wyrwconych oraz stanowiące fragmenty drzew martwych.

Tab. 38. Zestawienie miażdżości drewna martwego

Grupy typów siedliskowych lasu	[ha]	Miażdżość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		[m3/ha]	[m3]	[m3/ha]	[m3]	[m3/ha]	[m3]
1	2	3	4	5	6	7	8
OBRĘB WIERZCHŁAS							
Bory suche, świeże i wilgotne	1023,70	2,06	2103,85	4,90	5011,09	6,96	7114,94
Bory i lasy bagienne	213,26	2,28	486,23	4,13	879,82	6,41	1366,05
Bory mieszane świeże i wilgotne	3857,99	2,23	8606,48	4,72	18222,93	6,95	26829,41
Lasy mieszane świeże i wilgotne	1355,62	2,14	2901,58	2,30	6668,98	4,44	9570,56
Lasy świeże i wilgotne	112,43	1,98	223,04	5,00	562,02	6,98	785,06
Ogółem obręb Wierzchlas	6563,00	2,18	14321,18	4,78	31344,84	6,96	45666,02
OBRĘB ZAMRZENICA							
Bory suche, świeże i wilgotne	182,90	3,42	625,98	6,69	1222,96	10,11	1848,94
Bory i lasy bagienne	104,55	6,00	627,21	5,58	583,78	11,58	1210,99
Bory mieszane świeże i wilgotne	3074,55	4,60	14136,18	4,96	15260,83	9,56	29397,01
Lasy mieszane świeże i wilgotne	780,76	2,05	1603,57	5,32	4152,05	7,37	5755,62
Lasy świeże i wilgotne	380,92	1,66	632,82	4,57	1738,99	6,23	2371,81
Ogółem obręb Zamrzenica	4523,68	3,90	17625,76	5,08	22958,61	8,98	40584,37
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO							
Bory suche, świeże i wilgotne	52,37	2,96	154,76	3,96	207,64	6,92	362,4
Bory i lasy bagienne	60,61	2,04	123,59	3,14	190,17	5,18	313,76
Bory mieszane świeże i wilgotne	794,32	1,90	1505,48	6,51	5172,78	8,41	6678,26
Lasy mieszane świeże i wilgotne	2648,84	2,12	5606,85	6,00	15901,69	8,12	21508,54
Lasy świeże i wilgotne	508,72	2,53	1287,97	4,88	2481,75	7,41	3769,72

Grupy typów siedliskowych lasu	[ha]	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		[m ³ /ha]	[m ³]	[m ³ /ha]	[m ³]	[m ³ /ha]	[m ³]
1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem obręb Świekatówko	4064,86	2,14	8678,65	5,89	23954,03	8,03	32632,68
NADLEŚNICTWO							
Bory suche, świeże i wilgotne	1258,97	2,29	2884,59	5,12	6441,69	7,41	9326,28
Bory i lasy bagienne	378,42	3,27	1237,03	4,37	1653,77	7,64	2890,80
Bory mieszane świeże i wilgotne	7726,86	3,14	24248,14	5,00	38656,54	8,14	62904,68
Lasy mieszane świeże i wilgotne	4785,22	2,11	10112,00	5,58	26722,72	7,69	36834,72
Lasy świeże i wilgotne	1002,07	2,14	2143,83	4,77	4782,76	6,91	6926,59
Ogółem N-ctwo	15151,54	2,68	40625,59	5,16	78257,48	7,84	118883,07

Wykres 24. Zestawienie miąższości drewna martwego w m³/ha według drzew stojących i martwych i grup TSL (na podstawie pomiarów na pow. próbnych)

Na podstawie pomiarów drewna martwego wykonanych w ramach inwentaryzacji miąższości w Nadleśnictwie zinwentaryzowano łącznie 118 883,07 m³ drewna martwego. W przeliczeniu na ha powierzchni leśnej daje to 7,84 m³/ha ogółem w Nadleśnictwie, w tym: drzew stojących – 2,68 m³/ha; drzew leżących – 5,16 m³/ha. Najwięcej martwego drewna jest w grupie borów mieszanych świeżych i wilgotnych – 8,14 m³/ha.

Fot. 13. Drewno martwe
(Fot. archiwum BULiGL)

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, 1907) określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi. Formami ochrony zabytków są m.in.: wpis do rejestru zabytków oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Wpisu do rejestru dokonuje wojewódzki konserwator zabytków. Decyzje o wpisie do rejestru zabytków przechowywane są we właściwych terenowo wojewódzkich urzędach ochrony zabytków.

Formą ochrony jest także prowadzenie ewidencji zabytków, która jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Ewidencja to uporządkowany zbiór wykonanych według jednolitych wzorów opracowań, zawierających podstawowe informacje o obiektach zabytkowych. Ewidencja zawiera: dane administracyjne i adresowe, rys historyczny, opis obiektu, fotografie i plany. Ewidencja obejmuje pojedyncze obiekty architektoniczne, zespoły budowlane (np. folwarki), zespoły urbanistyczne i ruralistyczne, stanowiska archeologiczne oraz zabytkowe parki i cmentarze.

Krajową i wojewódzką ewidencję zabytków archeologicznych tworzy zasób dokumentacji programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Jest to program badawczo-ewidencyjny, wdrożony do realizacji w 1978 r. Jego celem jest rozpoznanie, metodą badań powierzchniowych i poprzez kwerendę źródłową, stanowisk archeologicznych na terenie całego kraju oraz budowa informacji o stanowiskach archeologicznych rozpoznanych tą metodą. Dokumentacja AZP służy prowadzeniu wszelkich działań konserwatorskich w tym zakresie.

W ustawie z 23 lipca 2003 roku wprowadzono również pojęcie Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ), która jest w zasadzie powieleniem ewidencji wojewódzkiej na szczeblu poszczególnych gmin. Z uwagi na wysokie koszty stworzenia nie wszystkie jednostki samorządu posiadają to opracowanie.

5.1. Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z użytą definicją w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Na gruntach Nadleśnictwa występują stanowiska archeologiczne objęte ochroną archeologiczno-konserwatorską. Są to: ślady osadnictwa, punkty osadnicze oraz osada z dawnych epok. Ze względu na charakter tej ochrony wyróżnia się następujące strefy:

- **Strefa „W. I” – pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej wraz ze strefą ochrony krajobrazowej; są to stanowiska wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w ewidencji konserwatorskiej; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji na terenach stanowisk o własnej formie krajobrazowej (cmentarzyska płaskie, osady, cmentarzyska kurhanowe) i na obszarach bezpośrednio do nich przylegających,
 - zachowanie formy krajobrazowej i topograficznej,
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
 - w szczególnych przypadkach (np. nierozpoznany stan zachowania stanowiska, badania naukowe) dopuszcza się prowadzenie działalności związanej z pracami ziemnymi i przekształceniami krajobrazu tylko po przeprowadzeniu w zasięgu obszaru stanowiska archeologicznych badań ratowniczych – tylko za zezwoleniem i w zakresie określonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- **Strefa „W. II” – częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średniowiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań wykopaliskowych wyprzedzających inwestycję na danym terenie; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - wymóg przeprowadzenia na obszarach płaskich stanowisk (w zasięgu ich występowania) archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu związany z pracami ziemnymi (takich jak: lokalizacja zabudowy, zmiana funkcji i podziały terenu, melioracje, budowa systemów infrastruktury technicznej i dróg, zalesienia, itd.), w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi;
 - zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydany na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;

- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- **Strefa „W. III” – ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średniowiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie prowadzenia procesu inwestycyjnego; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - wymóg przeprowadzenia na obszarach stanowisk archeologicznych badań inwestycyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego;
 - zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych na podstawie wyników archeologicznych badań inwestycyjnych; w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych, w zakresie określonym inwestorowi pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Łącznie w Nadleśnictwie zainwentaryzowano 15 stanowisk archeologicznych, wokół których wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej (W-III), o łącznej powierzchni wyłączeń taksacyjnych 71,60 ha.

Tab. 39. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-III

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	Cekcyn Suchom - Lisiny	12-21-1-07-86 -c -00	2,62	AZP 28-39/24	Punkt osadniczy, nowożytność.	W-III
2.		12-21-1-07-86 -g -00	9,56	AZP 28-39/23	Punkt osadniczy, późne średniowiecze/nowożytność.	W-III

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
3.		12-21-1-07-86 -k -00	2,04	AZP 28-39/22	Punkt osadniczy, późne średniowiecze/nowożytność.	W-III
4.		12-21-1-03-104 -d -00	0,59	AZP 28-39/3	Osada produkcyjna, późne średniowiecze/nowożytność.	W-III
5.		12-21-1-04-133 -a -00	4,44	AZP 28-39/4	Punkt osadniczy, nowożytność.	W-III
6.	Świekatowo Tuszyny	12-21-1-01-299 -d -00	19,84	AZP 30-39/63	Ślad osadniczy, pradzieje.	W-III
Razem obręb			39,09			
OBRĘB ZAMRZENICA						
7.	Lubiewo Bysławek	12-21-2-11-80 -a -00	3,64	AZP 30-37/27	Ślad osadniczy, nowożytność.	W-III
8.	Lubiewo Klonowo	12-21-2-10-123 -a -00	5,82	AZP 31-37/10	Punkt osadniczy, nowożytność.	W-III
9.	Gostycyn Piła	12-21-2-09-147 -g -00	1,87	AZP 29-36/104	Ślad osadniczy, neolit.	W-III
10.	Gostycyn Przyrowo	12-21-2-08-250A -f -00	0,89	AZP 29-35/30	Ślad osadniczy, XVII-XVIII w.	W-III
11.		12-21-2-08-250A -i -00	1,28	AZP 29-35/32	Ślad osadniczy, XIII-XV w.	W-III
12.	Gostycyn Wielka Klonia	12-21-2-08-255 -g -00	4,10	AZP 30-36/38	Punkt osadniczy, nowożytność.	W-III
13.	Sępólno Krajeńskie Waldowo	12-21-2-08-259 -a -00	3,17	AZP 29-35/47	Punkt osadniczy.	W-III
		12-21-2-08-259 -b -00	5,68			
		12-21-2-08-259 -c -00	0,82			
Razem obręb			27,27			
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO						
14.	Lubiewo Sucha	12-21-3-08-76 -h -00	4,12	AZP 31-38/77	Ślad osadniczy, nowożytność.	W-III
15.	Koronowo Glinki	12-21-3-18-133 -j -00	1,12	AZP 32-38/22	Punkt osadniczy.	W-III
Razem obręb			5,24			
Ogółem N-ctwo			71,60			

Podstawowe zagrożenia dla obiektów archeologicznych stanowią prace ziemne, w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Są to np. takie prace, jak: karczowanie drzew, orka leśna przed przygotowaniem gleby pod zalesienia i odnowienia, prowadzenie inwestycji drogowych, melioracje, lokalizowanie nowej zabudowy, kładzenie wodociągów, gazociągów, linii energetycznych, zamiana funkcji terenu, ingerencja w krajobraz poprzez

zabudowę terenów otaczających obiekt archeologiczny, np. w przypadku cmentarzysk kurhanowych.

Prace gospodarcze w lasach obejmujących stanowiska archeologiczne należy prowadzić w porozumieniu i uzgodnieniu z urzędami konserwatorskimi.

5.2. Parki

Na gruntach Nadleśnictwa parki nie występują.

5.3. Cmentarze i miejsca pamięci

➤ Cmentarze

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano na gruntach Nadleśnictwa 6 starych cmentarzy (4 – gr. nieleśne, 2 – gr. leśne), o łącznej powierzchni 1,38 ha oraz 12 mogił. Ich lokalizację i charakterystykę przedstawiono w tabeli.

Tab. 40. Wykaz nieczynnych cmentarzy na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Obręb leśny Leśnictwo Oddz., poddz.	Gmina Obręb ewidencyjny	Pow. oddz. [ha]	Rodzaj pow.	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
1.	Wierzchlas Lnianek 134f	Cekcyn Suchom-Lisiny	0,22	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki, zadrzewienia: Db, Lp VII, So V, Lp IV kl. wieku, zakrzewienia: Jał na 10%.
2.	Wierzchlas Sielanka 136c	Świekatowo Jania Góra	0,07	LZ-CM	Ruiny po nieczynnym cmentarzu, zadrzewienia: Ak V kl. wieku.
3.	Świekatówko Brzozowo 145j	Koronowo Glinki	0,05	LZ-CM	Ruiny po nieczynnym cmentarzu, zadrzewienia: Db VII kl. wieku.
4.	Świekatówko Brzozowo 188Bm	Koronowo Glinki	0,04	LZ-CM	Ruiny po nieczynnym cmentarzu, zadrzewienia: Db, Js, Ak V kl. wieku, zakrzewienia: Kru na 10% oraz samosiew: Ak na 40%.
5.	Świekatówko Janiagóra 324o	Drzycim Jastrzębie	0,09	SZCZ CHR	Cmentarz z mogiłami.
6.	Świekatówko Bruchniewo 113t	Lubiewo Sucha	0,91	D- STAN	Cmentarz przedwojenny leśników z mogiłami. Drzewostan na Lśw: 4Brz3Db2Jw1Bk 49, msc. Db 130, poj. Md, Db.c, Wz, Gb 49, msc. So, Ak, Lp 49, podszyt: Bez.c, Bk, Kl, Jw, Db na 40%.
Ogółem N-ctwo			1,38		

Tab. 41. Wykaz mogił na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Obręb leśny Leśnictwo Oddz.,poddz.	Gmina Obręb ewidencyjny	Pow. oddz. [ha]	Rodzaj pow.	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
1.	Wierzchlas Sarnówek 73a	Cekcyn Wysoka	9,48	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na BMśw: 10So 89, msc. Md, Db, Brz, Ol 89, Św, Brz 40, podszyt: Św, Jał, Brz, Db na 40%.
2.	Wierzchlas Rykowisko 210k	Cekcyn Wysoka	11,41	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na LMśw: 4So 235 1Db1Lp1So 150 1Gb1Jw 95 1Ol 110, poj. Cis 310, Db 235, msc. Wz, Bk, Cis 150, Js 110, Db, Wz, Ol 95, Os, Brz, Gb 50, Kl 40, podszyt: Lsz, Lp, Kru, Trz.b, Prz,cw na 30%.
3.	Wierzchlas Rykowisko 239j	Lniano Błądzim	5,12	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na Lśw: 8So1Brz1Db 56, msc. Db 90, poj. Jw, Md 56, msc. Db.c, Os, Js 56, Cis 19, podszyt: Jrz, Jw, Kru, Brz, Db na 40%.
4.	Wierzchlas Bukowiec 307n	Lniano Błądzim	1,69	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na BMśw: 7So1Db.b1Brz1Bk 12, poj. Md 12, podszyt: Czm.p, Kru, Brz, Lsz na 30%, przest. So 145.
5.	Wierzchlas Lnianek 312f	Lniano Ostrowite	1,84	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na BMśw: 8So1Bk1Db.b 3, msc. Brz, Md 3, podszyt: Czm.p na 10%, przest. So 114, Brz 70.
6.	Wierzchlas Janiagóra 324p	Drzycim Jastrzębie	0,08	SZCZ CHR	Pozostałości mogił. Przestoje: Brz, Db.c 65.
7.	Wierzchlas Janiagóra 343Aj	Drzycim Biechówko	3,88	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na BMśw: 9So1Brz 54, msc. Św, Brz, Ol 65, Św, Ol, Db, Os 54, podszyt: Jrz, Brz, Db, Bez.c, Czm na 80%.
8.	Wierzchlas Janiagóra 343Bd	Bukowiec Plewno	1,72	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na LMśw: 3Brz2Os2So1Kl1Db1Ak 58, podszyt: Jrz, Os, Brz, Bez.c, Db na 90%.
9.	Zamrzenica Lisiejamy 125a	Lubiewo Sucha	5,69	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na BMśw: 10So 90, msc. Brz 90, Św 70, Bk, Św, Brz 40, podszyt: Czm, Jał, Bk, So, Św na 70%.
10.	Świekatówko Branica 5c	Bukowiec Bukowiec	0,62	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na LMśw: 10So 72, poj. Brz 72, msc. Lp, Kl 50, podszyt: Kl, Jw, Bez.c, Jrz, Kru.
11.	Świekatówko Bruchniewo 113y	Lubiewo Sucha	9,14	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na LMśw: 8So2Brz 52, poj. Md, Brz, Św, Kl, Gb, Os 52, msc. Db.c, Jw 52, podszyt: Kru, Jw, Db, Bk, Bez.c na 60%.
12.	Świekatówko Bruchniewo 114f	Lubiewo Sucha	0,52	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na LMśw: 10So 70, poj. Brz 70, msc. Db 70, podszyt: Czm, Brz, Bez.c, Db, Św na 60%.
Ogółem N-ctwo			51,19		

Wymienione obiekty powinny być uporządkowane i zachowane jako element kultury materialnej.

➤ ***Miejsca pamięci***

Na gruntach Nadleśnictwa zainwentaryzowano cztery miejsca pamięci:

- obręb Wierzchlas, leśnictwo Bukowiec, oddz. 307n – „Pomnik Żołnierzy Wojska Polskiego”;
- obręb Wierzchlas, leśnictwo Janiagóra, oddz. 324p – miejsce mordu hitlerowskiego;
- obręb Świekatówko, leśnictwo Branica, oddz. 5c – pomnik upamiętniający śmierć żołnierzy z 16 pułku ułanów wielkopolskich, którzy polegli za ojczyznę 3 września 1939 r.;
- obręb Świekatówko, leśnictwo Bruchniewo, oddz. 113y – mogiła zbiorowa poległych w 1945 r.

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie najtrudniejszym do odtworzenia ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu. Taki typ działania wykazują np.: ogień, huragany, powódzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu, powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

- abiotycznych:
 - wiatry,
 - opady i osady atmosferyczne,
 - wyładowania atmosferyczne,
 - wahania temperatur;
 - zaburzenia gospodarki wodnej;
- biotycznych:
 - szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
 - grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
 - nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;
- antropogenicznych:
 - zanieczyszczenie powietrza,
 - zanieczyszczenie wód i gleb,
 - pożary lasu,
 - szkodnictwo leśne.

6.1. Zagrożenia abiotyczne

Wśród zagrożeń abiotycznych w lasach Nadleśnictwa najważniejsze znaczenie mają: wiatry, opady i osady atmosferyczne, wyładowania atmosferyczne, wahania temperatury, w tym przymrozki późne i wczesne oraz zaburzenia gospodarki wodnej, w tym długotrwałe i okresowe susze.

6.1.1. Wiatry

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mający duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Powoduje przesychanie gleby, jej zubożanie, utratę ciepła i wilgoci oraz głównie uszkodzenia mechaniczne: obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pękanie strzał, wywracanie drzew z korzeniami lub łamanie drzew grupowo, gniazdowo, pasowo i powierzchniowo. Czasem szkody mogą przyjmować rozmiary klęskowe. Największe szkody powstają w miejscach narażonych na działanie panujących wiatrów: na skrajach drzewostanów, w gniazdach, w lukach. Najbardziej wrażliwe na wiatr są gatunki iglaste, zwłaszcza świerk, a z gatunków liściastych – buk. Stopień odporności drzew zależy od rozwoju systemu korzeniowego, budowy strzały, uformowania korony. O odporności drzewostanów decyduje także skład gatunkowy, zwarcie, struktura i ściany ochronne. Najodporniejsze są drzewostany różnowiekowe, wielogatunkowe, wyhodowane w luźnym zwarcu, z nisko osadzonymi koronami, mogące wykształcić silny system korzeniowy. Znaczny wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych. Znaczny wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych z zakresu urządzania i hodowli lasu. Podstawowe czynności to:

- zachowanie ładu przestrzennego,
- zaplanowanie właściwego składu drzewostanów,
- planowanie rębni i bezpiecznego kierunku cięć,
- tworzenie ścian ochronnych,
- rozluźnienie więźby sadzenia na terenach zagrożonych,
- właściwe prowadzenie cięć pielęgnacyjnych,
- ograniczanie rozwoju szkodników wtórnych,
- prawidłowe zwalczanie masowych pojawów owadów,
- usuwanie wywrotów i złomów, przestrzeganie zasad higieny lasu,
- utrzymywanie odpowiedniego stanu zwierzyny łownej.

Według danych uzyskanych z Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku w latach 2015 - 2024 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo uszkodzenia od wiatru w drzewostanach odnotowano na łącznej powierzchni 2 174,50 ha. Nadleśnictwo na skutek zdarzeń kłęskowych w latach 2016 - 2020 pozyskało w ramach użytków głównych 227 264 m³.

Największe szkody na terenie Nadleśnictwo wystąpiły w 2017 r. (2 005,07 ha), po przejściu nawałnicy w nocy z 11 na 12 sierpnia 2017 r. Potężny układ wielokomórkowy w formie bow echo mający szerokość około 200-300 km przetoczył się w pierwszej połowie doby 11 sierpnia 2017 r. w pasie od linii Poznań-Katowice, przez Ziemię Łódzką, północną część Górnego Śląska, wschodnią i centralną Wielkopolskę, Mazowsze, południe Kujaw, południowe i wschodnie Mazury i północną Lubelszczyznę aż po Podlasie. Spowodował liczne szkody wiatrowe, głównie w centralnej części województwa łódzkiego, na zachodzie i w centrum Mazowsza, oraz na pograniczu Ziemi Łódzkiej, Wielkopolski i Dolnego Śląska. Najgwałtowniejsza burza przeszła w godzinach popołudniowych, wieczornych oraz w nocy z 11 na 12 sierpnia 2017 w pasie od Dolnego Śląska przez Wielkopolskę i Kujawy po Pomorze Gdańskie oraz Warmię. Prędkość wiatru w porywach podczas przejścia tego układu osiągała 120 km/h, a punktowo przekraczała nawet 150 km/h.

Lasy Państwowe oszacowały straty w drzewostanie na 8,2 mln m³ drewna, a 45 tysięcy hektarów lasów zaplanowano do odnowienia. Na obszarze podległym Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu całkowitemu zniszczeniu uległo 17,8 tys. ha lasów. Usuwanie wiatrołomów zakończono dopiero w 2019, zbierając ponad 5,2 mln³ drewna. Na terenach o największych zniszczeniach ogłoszono stan siły wyższej o zasięgu ponadlokalnym oraz powołano zespoły kryzysowe, które zajęły się organizacją i koordynacją działań zmierzających do zabezpieczenia tych terenów przed szkodnictwem leśnym, a także uprzątnięciem powalonych drzew z dróg leśnych oraz przeprowadzeniem dokładnej inwentaryzacji szkód.

W dniu 19 lutego 2022 roku przez teren całego kraju przechodził front atmosferyczny powodujący wystąpienie silnego wiatru, w porywach przekraczającego 100 km/h, który wyrządził wiele zniszczeń, przewracając drzewa na drogi, szlaki kolejowe oraz budynki, a także zrywał linie energetyczne powodując przerwy w dostawach prądu. Od godzin porannych niż uderzył z wielką mocą, w pierwszej kolejności na terenie woj. zachodniopomorskiego, lubuskiego oraz wielkopolskiego. Następnie silny wiatr kierował się w kierunku centralnej Polski przechodząc przez teren województw pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego oraz mazowieckiego.

Na terenie Nadleśnictwa w 2022 i 2023 r. oszacowano, że wiatr powalił drzewa o miąższości około 23 871 m³. Uszkodzenia wystąpiły w rozproszeniu w zasięgu całego Nadleśnictwa (głównie w leśnictwach: Janiagóra, Jeleniagóra, Lnianek oraz Bruchniewo).

Miejscami podmuchy wiatru miały taką siłę, że drzewostany niemal w całości zostały zniszczone.

6.1.2. Opady i osady atmosferyczne

Latem występują niekiedy dłuższe okresy bezdeszczowe (1-2 miesięczne), które w połączeniu z wysokimi temperaturami (+30°C i wyżej) mogą spowodować znaczne osłabienie drzewostanów. Małą ilością opadów charakteryzuje się również początek wiosny. Powstają wtedy szkody w uprawach, głównie sosnowych, świerkowych i bukowych, gdyż sadzonki w takich warunkach słabną i zamierają. W starszych drzewostanach podczas długotrwałych susz cierpi głównie świerk i buk, szczególnie w przypadku gwałtownego odsłonięcia pni. Zjawiskiem wtórnym mogą być martwice, pękanie i odpadanie kory.

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla lasu. Mogą wystąpić w postaci deszczu, gradu, okiści, gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze mogą powodować mechaniczne uszkodzenia roślin. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże zwłaszcza w młodych drzewostanach do 15 roku życia: sadzonki na uprawach mogą być całkowicie zniszczone. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzaniu liści, kwiatów, owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne.

Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze ok. 0°C może powodować okiść. Pod ciężarem śniegu łamią się gałęzie i wierzchołki, przeginają, łamią i wywalają drzewa. Zapobieganie szkodom polega na doborze odpowiedniego składu gatunkowego oraz wykonywaniu odnowień (rozrzedzaniu więźby) i zabiegów pielęgnacyjnych tak, aby drzewostany były odporne na okiść.

Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone kory i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są modrzew i brzoza.

Szadz powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2015 - 2024) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo nie odnotowano podtopień i zalań w uprawach, młodnikach oraz drzewostanach. Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku.

6.1.3. Wyladowania atmosferyczne

Na pioruny najbardziej narażone są wysokie drzewa rosnące na wilgotnych glebach, dobrze zakorzenione. Szkody mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia

polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem, zwłaszcza w drzewostanach świerkowych. Porażone kępy mogą stwarzać zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów. W latach 2015 – 2024 nie odnotowano na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo pożarów będących wynikiem wyładowań atmosferycznych.

6.1.4. Wahania temperatur

Częstym zjawiskiem na terenie Nadleśnictwa są późne przymrozki wiosenne, występujące w maju i na początku czerwca. Obejmują z reguły duże obszary, zmrażając wiosenne pędy buka, dębu i świerka. Zjawiska te szczególnie dotkliwe są w szkółkach i na uprawach. Znacznie mniejsze szkody wyrządzają wczesne przymrozki jesienne, uszkadzające czasami niezdrewniałe jeszcze pędy dębów. Niekiedy w młodszych (1-2 letnich) uprawach obserwuje się zjawisko tzw. gołomrozu, polegające na „wysadzaniu” młodych sadzonek, które następnie usychają.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2015 - 2024) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo odnotowano uszkodzenia związane z niskimi i wysokimi temperaturami, oparzeniami, zgorzelą słoneczną, więdnieniem, zamieraniem, zmrożeniem bądź zwarzeniem w uprawach i młodnikach na łącznej powierzchni 238,89 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w 2024 r. na powierzchni 155,84 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku.

6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej

Poważnym zagrożeniem, zaznaczającym się w ostatnich latach, jest spadek poziomu wód gruntowych, powodujący m.in. wysychanie i degradację śródleśnych bagien oraz związany z tym zanik części cennych siedlisk przyrodniczych.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2015 - 2024) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo odnotowano uszkodzenia związane z obniżeniem poziomu wód i suszą, w uprawach i młodnikach na powierzchni 66,56 ha (największe uszkodzenia w 2015 r. na powierzchni 17,00 ha). W drzewostanach uszkodzenia odnotowano na powierzchni 179,73 ha (największe uszkodzenia w 2024 r. na powierzchni 69,22 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku.

6.2. Zagrożenia biotyczne

Czynniki biotyczne zagrażające lasom są na bieżąco monitorowane przez Nadleśnictwo i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku. Zestawienia nie zawierają danych za 2025 r.

6.2.1. Szkodniki owadzie

Szkodliwe owady na terenie Nadleśnictwa występowały i występują w różnym nasileniu. W Polsce okresy między gradacjami najgroźniejszych, od dawna występujących szkodników owadzych wyraźnie się skracają, powstają nowe i poszerzają się stare ogniska gradacyjne. Pogarsza się stan zdrowotny drzew gatunków liściastych, uważanych dotychczas za bardziej odporne.

Tab. 42. Zestawienie powierzchni występowania i zwalczania szkodników owadzych

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
Szkodniki pierwotne			
Brudnica mniszka	2017	141,36	-
	2018	2096,75	707,69
	2019	1590,57	1168,04
	2023	2524,79	1328,15
	2024	774,93	565,11
Boreczniki sosnowe	2016	60,00	-
	2017	27,28	-
	2018	141,02	-
	2022	1051,60	600,60
	2023	1258,66	498,81
	2024	36,04	-
Strzygonia choinówka	2017	186,04	20,00
	2018	454,18	-
	2019	104,23	-
Borecznikowiec rudy	2019	192,85	12,60
Zwójki sosnowe	2014	33,50	-
	2015	13,50	-
Szkodniki wtórne			
Kornik drukarz	2014	314,46	-
	2015	302,50	-
	2016	188,39	188,39
	2017	121,71	121,71

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
	2018	49,16	49,16
	2019	404,19	404,19
	2020	344,53	344,53
	2021	256,37	256,37
	2022	95,89	95,89
	2023	136,87	136,87
	2024	59,25	59,25
Cetyńce	2014	2479,82	-
	2015	1968,75	-
	2016	1799,03	1799,03
	2017	1319,12	1319,12
	2018	613,42	408,63
	2019	1046,02	1046,02
	2020	996,85	996,85
	2021	794,58	794,58
	2022	638,65	638,65
	2023	627,35	627,35
	2024	477,15	477,15
Kornik ostrozębny	2016	20,81	20,81
	2017	31,74	31,74
	2018	1,2	1,2
	2019	61,28	61,28
	2020	146,49	146,49
	2021	47,5	47,5
	2022	43,17	43,17
	2023	37,52	37,52
	2024	48,58	48,58

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
Przyplaszczek granatek	2014	122,10	-
	2015	136,79	-
	2016	477,98	477,98
	2017	375,98	375,98
	2018	211,26	211,26
	2019	221,41	221,41
	2020	194,97	194,97
	2021	178,59	178,59
	2022	154,13	154,13
	2023	118,77	118,77
	2024	109,28	109,28
Smolik drągowinowiec	2014	120,00	-
	2015	40,00	-
	2016	57,15	57,15
	2020	4,74	4,74
	2021	4,74	4,74
	2022	3,00	3,00
	2023	3,00	3,00
	2024	3,00	3,00
Przędziorki	2014	0,50	0,50
Szkodniki szkółek, upraw i młodników			
Szeliniaki	2014	62,08	-
	2015	83,07	-
	2016	35,64	28,94
	2017	12,34	-
	2018	12,56	-
	2019	1,68	-
	2021	6,50	-
	2022	7,75	-
	2023	1,68	-
Chrabąszczowate			
Pędraki	2015	0,35	-
	2017	0,80	-
	2018	0,91	0,81
	2019	1,00	1,00
	2020	0,20	-
	2021	0,88	-

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
	2022	0,40	-
	2023	0,17	-

Źródło: ZOL w Gdańsku

W minionym okresie w Nadleśnictwie największe zagrożenia związane były z występowaniem takich szkodników jak: brudnica mniszka, boreczniki sosnowe, cetyńce, przypłaszczek granatek i kornik drukarz.

Po analizie wieloletnich danych w zakresie ilości wystąpień, zsumowanej wartości zagrożeń oraz ilości przeprowadzonych zabiegów zwalczania foliofagów (brudnicy mniszki, boreczników sosnowych) Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku określił zasięg ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

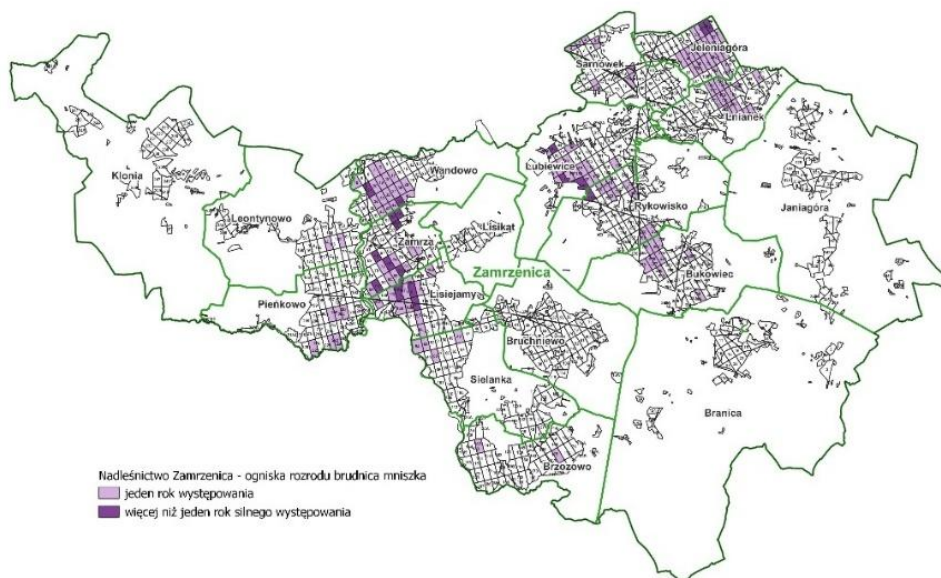
Według danych ZOL Gdańsk w Nadleśnictwie na powierzchni 2 659,05 ha stwierdzono występowanie ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

Obszar ognisk obejmuje:

- obręb Wierchlas, oddz.: 26-31, 39, 42, 43, 47, 48, 51, 53, 54, 59, 60, 68, 69, 71, 73, 76, 77, 80, 90, 121, 125, 126, 128, 154, 155, 157, 159, 176, 178, 190-192, 197, 203, 209, 215, 217-219, 221, 222, 226, 232, 233, 235, 245, 257, 265, 299;
- obręb Zamrzenica, oddz.: 6-8, 13-15, 17, 19, 28, 30, 32, 33, 40-43, 50, 65, 68, 72, 73, 75, 77, 92, 93, 115, 126, 127, 134, 135, 143, 144, 148, 163, 164, 169-171, 173, 179, 180, 189, 190, 195, 204, 212, 214;
- obręb Świekatówko, oddz.: 52, 66, 67, 85, 86.

Obecny stan sanitarny lasów jest dość dobry, posusz występuje pojedynczo i nie wpływa znacząco na obniżenie odporności drzewostanów.

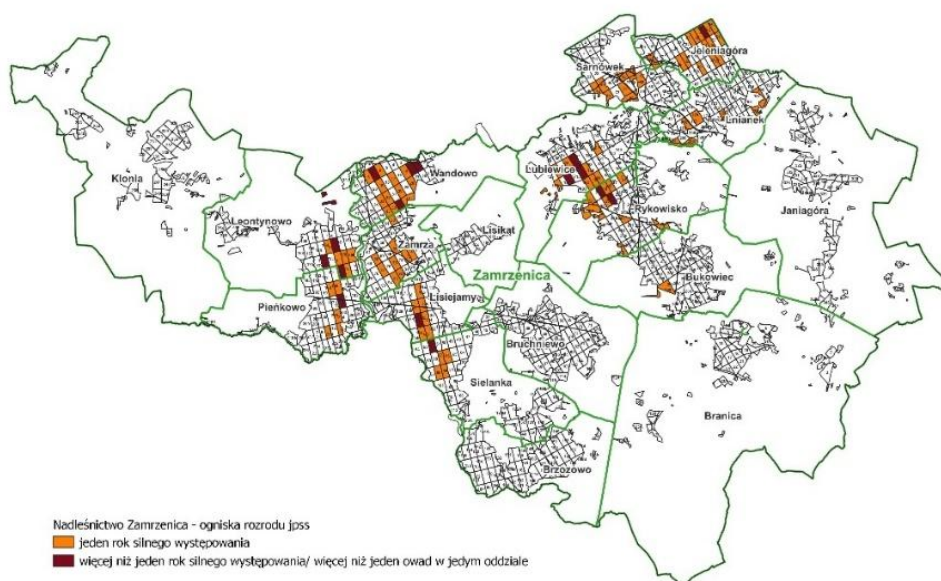
Nadleśnictwo Zamrzenica - ogniska rozrodu pierwotnych szkodników sosny (stan na 2024 rok)

Ryc. 28. Ogniska rozrodu brudnicy mniszki w Nadleśnictwie

Źródło: ZOL w Gdańsku

Nadleśnictwo Zamrzenica - ogniska rozrodu pierwotnych szkodników sosny (stan na 2024 rok)

Ryc. 29. Ogniska rozrodu pierwotnych szkodników sosny w Nadleśnictwie

Źródło: ZOL w Gdańsku

Określona w trakcie taksacji powierzchnia drzewostanów z uszkodzeniami od owadów (w różnym stopniu) wynosi 56,39 ha, w tym:

- obręb Wierzchlas – 24,04 ha;
- obręb Zamrzenica – 3,52 ha;
- obręb Świekatówko – 28,83 ha.

Zasady profilaktyki i ochrony przed szkodliwymi owadami przedstawiono w tomie IA opisanie ogólnego.

6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne

Najgroźniejszym dla lasów patogenem grzybowym jest korzeniowiec wieloletni (*Heterobasidion annosum*), powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie na gruntach porolnych. Dość często korzeniowcowi wieloletniemu towarzyszy opieńka miodowa, powodująca opieńkową zgniliznę korzeni.

W Nadleśnictwie zalesienia porolne występują na powierzchni 1 930,32 ha, to jest na 10,5% powierzchni wszystkich gruntów zalesionych, w tym:

- obręb Wierzchlas – 881,89 ha;
- obręb Zamrzenica – 351,75 ha;
- obręb Świekatówko – 696,68 ha.

Tab. 43. Zestawienie występowania ważniejszych chorób grzybowych w Nadleśnictwie

Nazwa choroby		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		[ha]										
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Huba korzeni	wyst.	520,77	823,91	739,32	536,43	493,95	499,28	604,41	487,23	448,94	450,59	425,85
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamieranie dębów	wyst.	39,12	35,92	31,54	20,85	17,85	15,28	22,15	34,02	23,55	23,65	23,35
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pasożytnicza zgorzel siewek gatunków	wyst.	0,90	0,53	0,71	0,93	2,26	0,81	0,82	1,02	0,92	0,44	0,43
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opieńkowa zgnilizna korzeni	wyst.	209,45	164,83	153,34	140,94	148,17	141,17	109,92	100,48	71,97	60,92	47,42
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osutki sosny	wyst.	130,29	95,08	88,94	71,78	62,27	60,10	54,42	56,30	56,94	60,33	78,43
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mączniak dębu	wyst.	181,98	155,13	133,13	80,77	109,54	97,59	69,59	86,69	94,14	103,82	101,80
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamieranie pędów sosny	wyst.	435,38	431,29	58,48	9,00	6,00	8,46	6,76	6,76	6,00	5,00	11,35
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Nazwa choroby		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		[ha]										
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Zamieranie jesionu	wyst.	3,87	3,87	3,80	3,89	3,54	3,59	3,59	3,59	3,54	3,54	3,57
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamieranie olszy	wyst.	32,63	34,01	32,60	32,01	32,01	34,06	30,21	29,71	32,40	33,25	32,19
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: ZOL w Gdańsku

Określona w trakcie taksacji powierzchnia drzewostanów z uszkodzeniami od grzybów (w różnym stopniu) wynosi 7,44 ha (obręb Wierzchlas).

Środki zaradcze przed chorobami grzybowymi wymienione są w tomie IA opisanie ogólnego.

6.2.3. Zwierzęta roślinożerne

a) Zwierzęta łowne

W Nadleśnictwie wg wyników inwentaryzacji zwierzyny łownej na dzień 10.03.2025 r. występuje 784 szt. jeleni, 3082 szt. saren, 173 szt. danieli i 133 szt. dzików.

Określoną w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów z zinwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny łownej, bez względu na stopień uszkodzeń, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń ilustruje tabela.

Tab. 44. Powierzchnia drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierząt łownych według podklas wieku i przedziałów uszkodzeń w Nadleśnictwie

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	10-20	30-40	>40	
	[ha]			
1	2	3	4	5
OBRĘB WIERZCHLAS				
Ia	93,92	9,55	-	103,47
Ib	134,30	3,54	-	137,84
IIa	29,64	-	2,67	32,31
IIb	-	-	-	-
III i starsze	2,91	-	-	2,91
RAZEM OBRĘB	260,77	13,09	2,67	276,53
OBRĘB ZAMRZENICA				
Ia	287,35	15,13	-	302,48
Ib	141,42	12,21	-	153,63
IIa	25,17	-	-	25,17
IIb	-	-	-	-

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	10-20	30-40	>40	
	[ha]			
1	2	3	4	5
III i starsze	1,32	-	-	1,32
RAZEM OBRĘB	455,26	27,34	-	482,60
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO				
Ia	41,98	-	-	41,98
Ib	36,44	-	-	36,44
IIa	13,52	-	-	13,52
IIb	-	-	-	-
III i starsze	-	-	-	-
RAZEM OBRĘB	91,94	-	-	91,94
NADLEŚNICTWO ZAMRZENICA				
Ia	423,25	24,68	-	447,93
Ib	312,16	15,75	-	327,91
IIa	68,33	-	2,67	71,00
IIb	-	-	-	-
III i starsze	4,23	-	-	-
RAZEM NADLEŚNICTWO	807,97	40,43	2,67	851,07

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami od zwierzyny zajmują łącznie 851,07 ha, czyli ok. 4,6% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 20% zajmują 43,10 ha (0,2% gruntów zalesionych).

Wśród drzewostanów I kl. w., najbardziej wrażliwych na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzenia 10-20% (zgryzane i spalowane) zajmują powierzchnię 735,41 ha (94,9% pow. I kl. w.). Uszkodzenia w II i starszych klasach wieku (5,1% powierzchni z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami), to w zasadzie zablizniające się już ślady po spalowaniu. Około 94,9% powierzchni z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny płowej stanowią uszkodzenia z przedziału „10 – 20%”. Uszkodzenia powyżej 40% zostały stwierdzone na pow. 2,67 ha w pracach taksacyjnych.

W celu minimalizacji szkód należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrożającym celom hodowli lasu,
- kształtować optymalną strukturę płci i wieku populacji jeleniowatych,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),
- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

b) Zwierzęta objęte ochroną

Odnotowany w ostatnich latach rozwój populacji bobra objął również część wód powierzchniowych w Nadleśnictwie. Szkodliwa działalność bobra polega m.in. na „ścinaniu” drzew, głównie miękkich. Z powodu budowania tam na rowach i lokalnych ciekach wodnych mogą wystąpić szkody polegające na zalaniu przylegających upraw, młodników i starszych drzewostanów.

Bytowanie bobrów zaobserwowano w:

- obręb Wierzchlas (16 wydz.), oddz.: 62h, 63g, 104g, 106k, 117b, 131b, 142j, 160a, 181a, 194a, 197k, 207g, 210g, 256d, 306d, 315i;
- obręb Zamrzenica (57 wydz.), oddz.: 1a,b, 2k, 3a,b, 10a, 11b, 22c,d, 47c, 60c,t, 64a, 69f, 84o, 87a, 118g, 122c, 129f,h, 130a, 131a,b, 137f, 146a, 151a, 152a,c,f, 153a, 155a, 156a, 157b, 160a, 169a, 174g, 177b,c, 186a,g, 193c,f, 200d, 201b,d, 212f, 218Bj,k,m, 220c, 221h,m, 222g, 225g, 251a, 253a, 255Ac;
- obręb Świekatówko (29 wydz.), oddz.: 36d, 57b, 61g, 62a, 70c, 87h,l, 101j, 110d, 111c,f,i, 112f, 135j, 136a,b, 137f, 145c, 146Aa, 156g,l,m, 184d,f, 185f, 186c,h, 187d,h.

Skala zainwentaryzowanych uszkodzeń od bobra w warunkach Nadleśnictwa nie ma znaczenia gospodarczego.

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy i stacje paliw), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne system oceny jakości powietrza opierają na klasyfikacji stref w województwie kujawsko - pomorskim. Dla oceny powietrza pod kątem zawartości dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłe ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, jak również dla oceny powietrza pod kątem występujących stężeń ozonu przytoczone zostały dane odnoszące się do strefy kujawsko-pomorskiej (PL0404).

W ocenie jakości powietrza za 2024 rok („Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko - pomorskim – raport wojewódzki za rok 2024” – GIOŚ Warszawa),

w województwie kujawsko - pomorskim, w klasyfikacji podstawowej wykonanej pod kątem ochrony zdrowia stwierdzono nieprzekroczenie średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ dla wszystkich stref (aglomeracji bydgoskiej, miasto Toruń, miasto Włocławek i strefy kujawsko - pomorskiej). W przypadku benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ jedynie strefa kujawsko - pomorska przekroczyła poziom docelowy, gdzie przypisano klasę C. Pozostałe strefy (aglomeracja bydgoska, miasto Toruń oraz miasto Włocławek) nie przekroczyły poziomów docelowych, otrzymując klasyfikację A. W odniesieniu do pozostałych klasyfikowanych substancji i parametrów strefom przypisano klasę A. W klasyfikacji dla poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II) wszystkim strefom (aglomeracji bydgoskiej, miasto Toruń, miasto Włocławek i strefy kujawsko - pomorskiej) przypisano klasę A1. W odniesieniu do dodatkowego parametru – poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza I) - czterem strefom przypisano klasę A. W ocenie pod kątem utrzymania dodatkowego kryterium dla ozonu - poziomu celu długoterminowego - oceniane strefy uzyskały klasę D2. Ocena wykonana pod kątem ochrony roślin w strefie kujawsko - pomorskiej, nie wykazała przekroczeń w zakresie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu, w związku z powyższym strefie kujawsko - pomorskiej przypisano klasę A. W klasyfikacji dodatkowej dla ozonu z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego, strefę kujawsko - pomorską zaliczono do klasy D2. Ocena roczna dla roku 2024 wykonana pod kątem ochrony zdrowia odniesiona do roku 2023 dla wszystkich parametrów pomiarowych (SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartego w tym pyłe ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, jak również dla O₃) była identyczna.

6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód

Wody powierzchniowe są jednym z najbardziej zagrożonych zanieczyszczeniem elementów środowiska przyrodniczego. Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych na omawianym obszarze są ścieki komunalne, zanieczyszczenia obszarowe pochodzące z terenów rolniczych oraz wody opadowe z terenów osiedlowych i ciągów komunikacyjnych. Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i jakość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność jej do samooczyszczania. Instytucją, która prowadzi badania czystości wód jezior i rzek z terenu Nadleśnictwa jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Bydgoszczy.

a) Monitoring rzek

W publikacji „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko - pomorskiego w 2016 roku”. W minionym okresie dla rzek znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa badanie takie było przeprowadzone jedynie dla rzeki Brda.

Tab. 45. Klasy czystości rzek w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Rok badania	Nazwa rzeki	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	2	3	4	5
2016	Brda	dobry	dobry	-

Źródło: WIOŚ „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko - pomorskiego w 2016 roku”

b) Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej nakłada obowiązek kontroli stanu czystości jezior o powierzchni większej od 50 ha. W zasięgu Nadleśnictwa występuje kilka takich zbiorników, są to jeziora: Zbiornik Koronowo (Jez. Koronowskie – 257,46 ha), Bysławskie (73,28 ha), Branickie Duże (Branickie – 72,40 ha), Zaleskie (62,41 ha), Ostrowite (56,50 ha), Świekatowskie (52,65 ha) oraz Błędzimskie (Święte – 50, 32 ha). Ocenę stanu czystości jezior można wykonać także dla zbiorników wodnych mniejszych niż 50 ha, lecz ważnych ze względów gospodarczych lub ekologicznych.

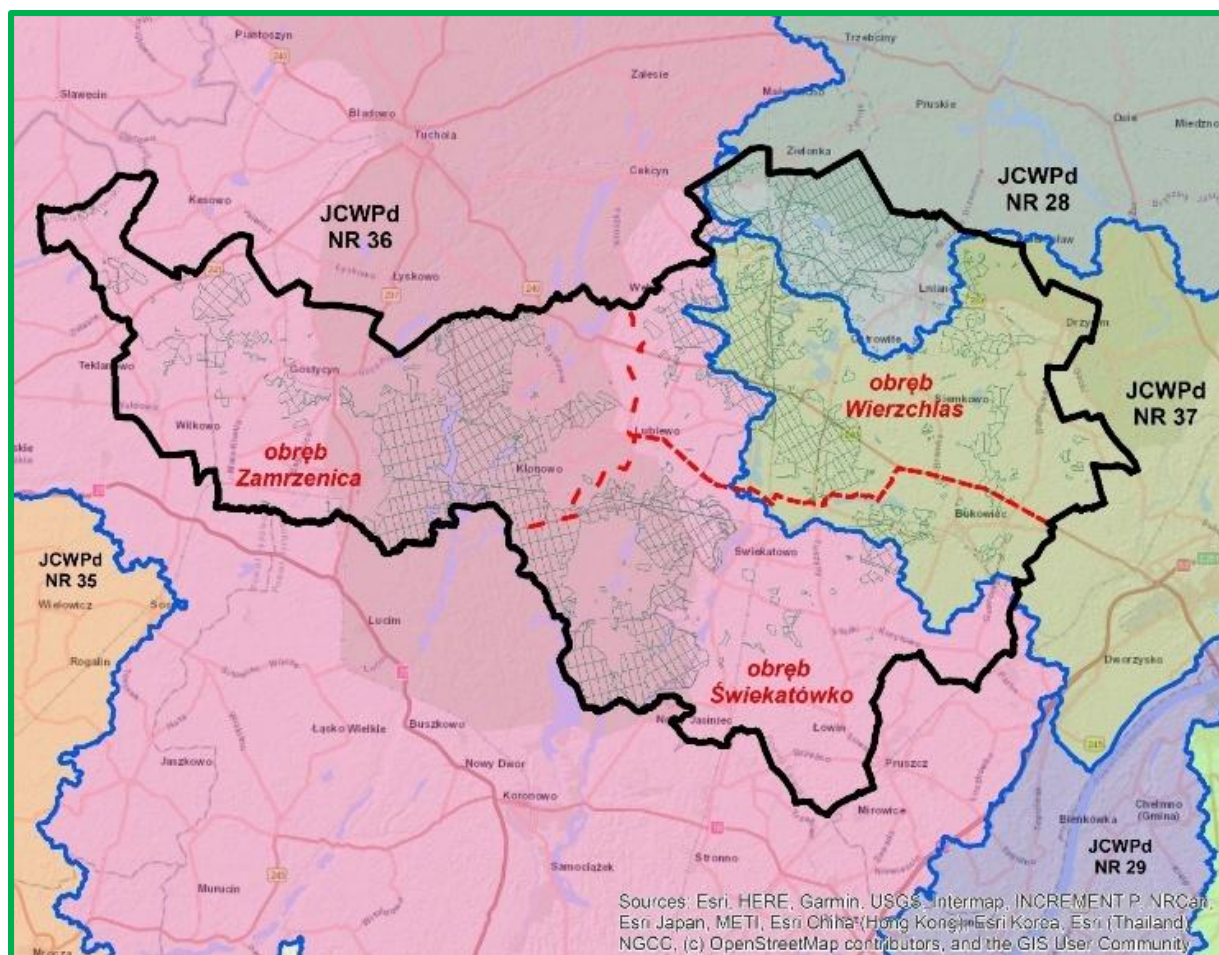
Tab. 46. Stan czystości jezior w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Rok badania	Nazwa jeziora	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	2	3	4	5
2016	Zaleskie	zły	-	zły
	Błędzimskie	dobry		dobry
2018	Zbiornik Koronowo	umiarkowany	-	zły
	Branickie Duże			

Źródło: WIOŚ „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko - pomorskiego w 2016 roku”

c) Monitoring wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Polskę podzielono na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Grunty Nadleśnictwa znajdują się w zasięgu JCWPd nr 28, 36 oraz 37. Według oceny wód podziemnych prowadzonej przez WIOŚ, stan wód podziemnych w zasięgu Nadleśnictwa w latach 2016 i 2017 otrzymał ocenę dobrą, zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym.

Ryc. 30. JCWPd w zasięgu Nadleśnictwa
(Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/>)

d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych

Na czystość wód powierzchniowych i podziemnych duży wpływ ma gospodarka ściekowa, prowadzona przez gminy z terenu Nadleśnictwa. Unieszkodliwianie ścieków komunalnych realizowane jest przez różnorodne systemy kanalizacyjne, tj. systemy kanalizacji grupowej, systemy zakładowe oraz indywidualne powiązane z oczyszczalniami ścieków. Obszar Nadleśnictwa obsługiwany jest w większości przez oczyszczalnie ścieków w Gostycynie oraz Bysławiu.

Znaczący wpływ na stan środowiska, w tym na stan ekosystemów wodnych, mają również składowiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w przypadku niewłaściwego ich zabezpieczenia. Przyjmowaniem odpadów zajmują się Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), które znajdują się na terenie gmin będących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa.

Ochrona i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych powinno się odbywać poprzez:

- ♦ realizację zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych oraz udoskonalanie systemów już istniejących;
- ♦ wykluczenie zabudowy krawędzi, zboczy i den dolin rzecznych;
- ♦ tworzenie wzdłuż cieków tzw. pasów ekologicznych poprzez zalesianie, zadrzewianie, nasadzanie krzewów oraz przekształcanie gruntów orných w użytki zielone;
- ♦ ustanawianie lasów wodochronnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód;
- ♦ likwidację dzikich wysypisk odpadów, a wobec planowanych w przyszłości wysypisk - przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń ochraniających użytkowy poziom wodonośny;
- ♦ objęcie szczególną kontrolą obiektów hodowli ryb; potencjalne obiekty hodowlane wymagają nowoczesnych rozwiązań minimalizujących ujemny wpływ na środowisko wodne; wskazana jest ekspertyza ekologiczna przed wydaniem zgody na zlokalizowanie nowych obiektów wzdłuż rzek;
- ♦ realizowanie obiektów małej retencji wodnej (jazy, zastawki, zbiorniki).

6.3.3. Pożary lasu

Największe zagrożenie obszaru leśnego nadleśnictwa występuje wczesną wiosną, po stopnieniu śniegu - przed rozwojem roślinności, oraz w okresie letnim, w przypadku wystąpienia długotrwałych okresów z brakiem opadów atmosferycznych przy równocześnie utrzymującej się wysokiej temperatury powietrza. Okres jesienny z uwagi na niższe temperatury i większą wilgotność stanowi mniejsze zagrożenia pożarowe.

Dominujące na gruntach Nadleśnictwa drzewostany iglaste, z panującą sosną, z występującym łanowo w runie śmiałkiem pogiętym, sprzyjają szybkiemu rozprzestrzenianiu się ognia, ale w normalnych warunkach temperatura palącego się runa jest na tyle niska, że nie zagraża starszym drzewostanom.

W latach 2016-2025 odnotowano na terenie Nadleśnictwa 32 pożary, na łącznej powierzchni 0,94 ha. Przyczyną powstania były:

- podpalenia (13),
- inne (9),
- nieustalone przyczyny (5),
- nieostrożności dorosłych (4),
- nieostrożności nieletnich (1).

Średnia roczna liczba pożarów z okresu 10 lat wynosi 3,2 a średnia powierzchnia jednego pożaru – 0,03 ha.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2014 - 2024) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo odnotowano uszkodzenia od pożarów w uprawach i młodnikach na powierzchni

0,29 ha (największe uszkodzenia w 2015 r. – 0,12 ha) oraz w drzewostanach na łącznej powierzchni 1,34 ha (największe uszkodzenia w 2019 r. – 0,84 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku.

6.3.4. Szkodnictwo leśne

Z innych zagrożeń, które mogą wystąpić w warunkach Nadleśnictwa wymienić należy:

- wywożenie do lasu śmieci przez mieszkańców okolicznych wsi,
- wyrzucanie śmieci z pojazdów w trakcie przejazdu przez lasy,
- nadmierna penetracja lasów w okresie zbioru jagód i grzybów przez ludność miejscową i przyjezdną,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskiwanie choinek i stroiszu,
- nielegalna eksploatacja piasku i żwiru,
- kradzieże drewna.
- niszczenie urządzeń turystycznych, tablic informacyjnych i ostrzegawczych,
- płoszenie zwierzyny,
- zagrożenie zaprószenia ognia w lesie.

7. TURYSTYKA I EDUKACJA

7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa

Racjonalna ochrona przyrody jest ściśle związana z problematyką rekreacji i turystyki. Dotyczy to zarówno udostępniania niektórych danych przyrodniczych w celu promocji ochrony przyrody, jak i nieujawniania części informacji, w przypadku, gdy groziłoby to zniszczeniem lub dewastacją obiektów chronionych.

Tereny Nadleśnictwa to nie tylko bogactwo walorów przyrodniczych, to także nie do końca jeszcze poznane dzieje dawnego osadnictwa, oryginalne zabytki architektury ludowej. Walory położenia geograficznego i bogata historia regionu składają się na duży kapitał szans i możliwości rozwojowych. Do cech charakterystycznych należy także niski stopień degradacji ekologicznej i urbanizacji oraz małe uprzemysłowienie.

Większość obszaru Nadleśnictwa posiada wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjno-wypoczynkowe. Różne szlaki turystyczne pozwalają na aktywny wypoczynek ludności miejscowej i przyjezdnej. Duże i ogólnie dostępne kompleksy leśne są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie przyrody, a obszary porośnięte płatanami czernicy i brusznicy oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są często odwiedzane przez ludność miejscową i przyjezdną. Przepływająca przez teren Nadleśnictwa rzeka: Brda, Ryszka, Szumionka, Kamionka, Bysławska Struga, Sucha, Sępoleńka oraz Wyrwa ściągają wędkarzy i przyciągają swoim urokiem miłośników aktywnego wypoczynku nad wodą. Dużym zainteresowaniem cieszą się również czyste i zasobne w ryby jeziora. Największe z nich to Ostrowite, Szewieńskie (Szewińskie), Zaleskie, Bysławskie, Koronowskie oraz Branickie Duże (Branickie). Na turystów czeka wiele miejsc noclegowych w ośrodkach wypoczynkowych, gospodarstwach agroturystycznych, na polach biwakowych położonych głównie nad jeziorami: Szewieńskie (Szewińskie), Bysławskie oraz Koronowskie. Tak jeziora jak i rzeki cieszą się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród turystów jak i amatorów wędkowania. Przyciągają one swoim urokiem miłośników aktywnego wypoczynku nad wodą.

Do najciekawszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów Nadleśnictwa należy zaliczyć występujące na gruntach Nadleśnictwa rezerваты przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”, „Brzozowe Bagno”, „Sarnówek”, „Uroczysko Kiełpinek”, „Bruchniewska Ostoja” oraz „Dolina Zamrzonki”.

Na uwagę zasługują także fragmenty parków krajobrazowych („Wdecki Park Krajobrazowy” oraz „Krajeński Park Krajobrazowy”) występujące w zasięgu Nadleśnictwa.

W celu ochrony najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym miejsc w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa są fragmenty obszarów chronionego krajobrazu: Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki.

Część zasięgu Nadleśnictwa objęta jest siecią Natura 2000 – występuje tu fragment obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) Bory Tucholskie PLB220009.

Do ciekawszych miejsc na terenie Nadleśnictwa należy zaliczyć także użytki ekologiczne oraz interesujące ze względów edukacyjnych i przyrodniczych dwie ścieżki przyrodniczo – leśne: „Nad Zamrzonką” oraz „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”.

Do atrakcji turystycznych należy niewątpliwie nieczynna kopalnia węgla brunatnego „Montania” zlokalizowana w oddz. 147d (obr. Zamrzenica).

Na terenie Nadleśnictwa w rozlewiskach rzek i strumieni na dobre zdomowiły się bobry. Gniazduje tu też wiele gatunków dzikiego ptactwa, między innymi bielik, bocian czarny oraz kania ruda, dla których wyznaczono strefy ochrony.

Obecność nieskażonego środowiska naturalnego stwarza potencjalne możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz rozwoju agroturystyki, jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców okolicznych wsi. Konsekwentnie realizowany rozwój bazy agroturystycznej, zarówno dla turystów krajowych, jak również zagranicznych, stwarza szansę na zmianę dotychczasowego, rolniczego wizerunku okolicznych gmin na turystyczno-rolniczy.

Penetracja lasu przez człowieka wyłania jednak potrzebę stworzenia warunków ochrony środowiska leśnego oraz pogodzenia różnorodnych funkcji lasu, to jest gospodarczych i ochronnych, z udostępnieniem terenów leśnych dla celów rekreacyjnych. Wszelkie potrzeby w tym zakresie winny wyprzedzać masowy i żywiołowy napływ ludności do lasu.

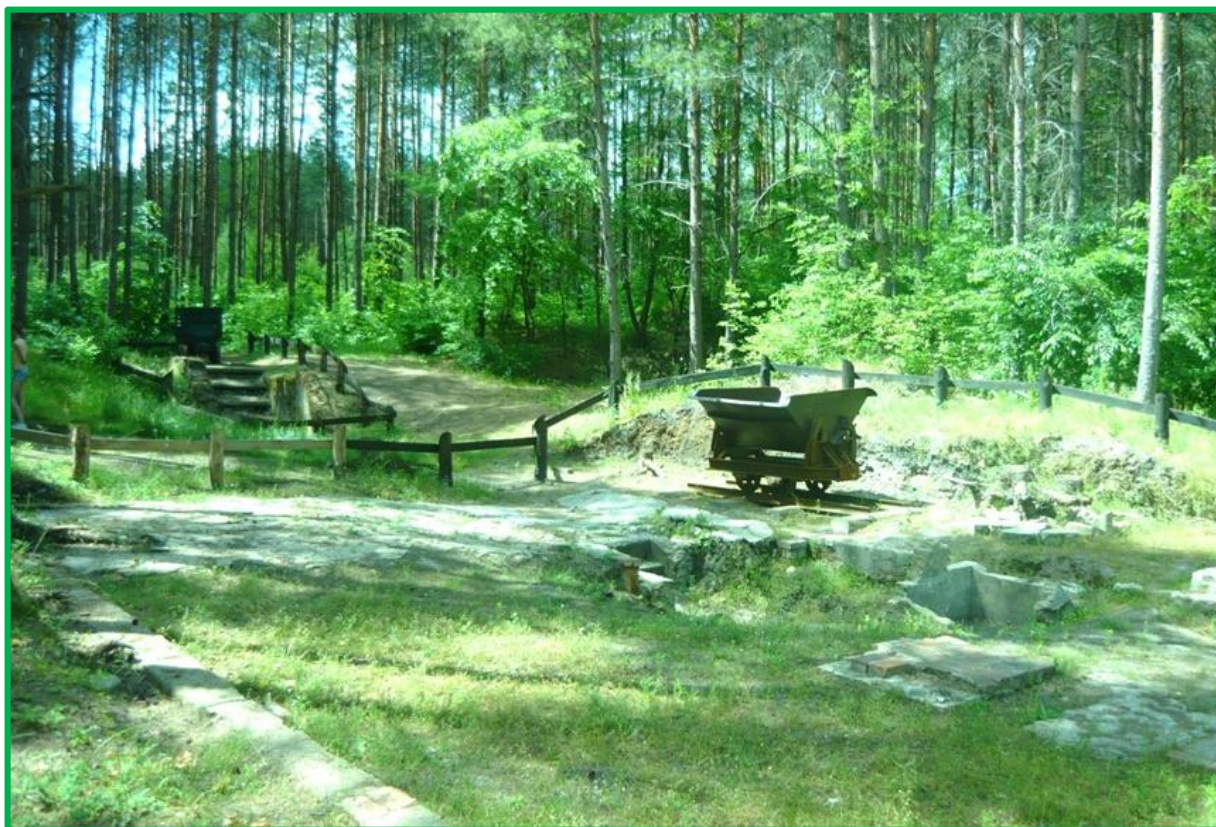
Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- udostępnianie wstępu do lasu z zachowaniem zasad w zakresie ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,
- współpracę z Konserwatorami Przyrody i Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych,

- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

Fot. 14. Kopalnia węgla brunatnego „Montania”
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Fot. 15. Kopalnia węgla brunatnego „Montania”
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa

Na terenie Nadleśnictwa wytyczono dwie ścieżki przyrodniczo – leśne oraz różnego rodzaju szlaki turystyczne przechodzące przez kompleksy leśne. Są to:

Ścieżki dydaktyczne

1. **Nad Zamrzonką** (długość 2,6 km) – obr. Zamrzenica, leśnictwo Zamrza, oddz.: 59, 60, 66, 67.
2. **Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko** (długości 0,25 km) – obr. Wierzchlas, leśnictwo Jelenia Góra, oddz. 33.

Fot. 16. Wejście na edukacyjną ścieżkę przyrodniczo – leśną „Nad Zamrzonką”

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Fot. 17. Ścieżka przyrodniczo – leśna „Nad Zamrzonką”

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Szlaki piesze

Szlaki piesze wytyczone zostały w terenach o szczególnych walorach turystyczno-krajoznawczych. Poniższe trasy są coraz częściej wykorzystywane nie tylko do turystyki, ale również w charakterze tras treningowych do marszów z kijkami (ang. nordic walking) i biegania.

1. **Szlak niebieski Bydgoszcz – Konarzyny** (długość 15,6 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, oddz.: 2 – 123 – 47 – 61 – 119 – obr. Świekatówko, oddz.: 136 – 54 – 86 – 101;
2. **Szlak niebieski „Klub Wszędolazów”** (długość 12,7 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Wierzchlas, oddz.: 4 – 44 – m. Wysoka – 116 – 62 – do m. Zielonka;
3. **Szlak niebieski „Tleń – Błądzim”** (długość 13,8 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Wierzchlas, oddz.: 100 – 174 – 226 – 210 – 184 – 239 – 249 – 261;
4. **Szlak niebieski im. Gen. Jakuba Komierowskiego** (długość 11,0 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, od m. Pruszcz, przez oddz.: 218A – 218C;
5. **Szlak niebieski „Wudzyn – Stronno”** (długość 8,4 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Świekatówko, oddz.: 110 – 123 – m. Glinki – 150 – 164 – 181;

6. **Szlak niebieski „Znaku Rodła im. Janiny Kłopotckiej” Sypniewo – Drożdżenica** (długość 0,3 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, przy m. Drożdżenica;
7. **Szlak czarny „Cekcyn – Lniano”** (długość 9,7 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Wierzchlas, oddz.: 116 – 183 – 210 – 314 – 207A – do m. Lniano;
8. **Szlak zielony „Jezior Koronowskich”** (długość 8,4 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Świekatówko, oddz.: 110 – 123 – m. Glinki – 150 – 164 – 181;
9. **Szlak żółty „Bysław – Błędzim”** – (długość 15,8 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Wierzchlas, oddz.: 94A – 120 – 149 – 210 – 315 – m. Ostrowite – m. Błędzim – 256 – 261;
10. **Szlak żółty „Rytel – Gostycyn – Nogowica (Kasztelański)”** (długość 31,0 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, od m. Drożdżenica, oddz.: 241 – 244 – 239 – 250 – 255A – m. Gostycyn – 47;
11. **Szlak żółty im. L. Wyczółkowskiego** (długość 20,7 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, od m. Pruszcz, oddz.: 192 – 129 – obr. Świekatówko, oddz.: 54 – 111 – 182;
12. **Szlak żółty „Tuchola – Płaskosz - Cekcyn” im. Nowodworskiego** (długość 5,4 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, oddz.: 146 – 3 – 11 – do m. Szumiąca.

Szlaki rowerowe

1. **Szlak „Bydgoszcz - Chojnice”** (długość 28,1 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, od m. Szumiąca – oddz. 38 – m. Bysławek – 82 – 105 – m. Klonowo – obr. Świekatówko, oddz. 50 – 29 – 75 – 113 – m. Małe Łąkie – m. Serock – do m. Nowy Jasiniec;
2. **Szlak „Greenway Naszyjnik Północy”** (długość 4,2 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, oddz. 241A – m. Drożdżenica – do m. Kęsowo;
3. **Szlak „Borowej Ciotki”** (długość 14,5 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Wierzchlas, oddz.: 31 – 61 – 138 – 143 – 91 – m. Wysoka – do m. Mały Iwiec;
4. **Szlak „Doliny Brdy CTU”** (długość 0,3 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, przy oddz. 2;
5. **Szlak „Euro Route R1”** (długość 21,1 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Świekatówko, od m. Nowy Jasiniec – przez m. Serock – m. Małe Łąkie – oddz. 124 – do m. Stążki;
6. **Szlak „Świecie - Czersk** (długość 3,5 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Wierzchlas, od m. Czersk – do m. Drzycim.

Szlaki konne:

1. **Szlak konny** (długość 0,5 km w zasięgu N-ctwa) – (obr. Wierzchlas) – przy oddz. 25.

Jazda konna w lesie dopuszczalna jest tylko drogami leśnymi wyznaczonymi przez Nadleśniczego (Ustawa o lasach Art.29.1a), poruszanie się po innych trasach jest zabronione.

Nordic Walking:

1. **Nordic Walking** (długość 4,2 km w zasięgu N-ctwa) – obr. Zamrzenica, przy oddz. 148.

Szlaki kajakowe

1. **Rzeka Kamionka** (długość 18,3 km) – odcinek położony w środkowej części obrębu Zamrzenica. Jest to szlak lekko uciążliwy, nadający się do spływów kajakowych przy wyższych stanach wody. Przebiega pomiędzy malowniczymi lasami oraz rozległymi łąkami.
2. **Doliny Kamionki** (długość 6,2 km) – odcinek położony w zachodniej części obrębu Zamrzenica.
3. **Rzeka Brda i Zalew Koronowski** (długość 11,5 km) – odcinek położony w środkowej części obrębu Zamrzenica. Urozmaicony, kręty bieg rzeki, malownicze lasy, pierwotna przyroda, liczne zwalone drzewa zmuszające do ominięcia przeszkód, bystrza i progi wodne podnoszące jej atrakcyjność od lat ściągają licznych turystów wodnych.

Do uprawiania różnych form turystyki wodnej (żeglarstwo, sporty wodne, windsurfing) nadają się także jeziora: Koronowskie (257,46 ha), Bysławskie (73,28 ha) oraz Zaleskie (62,41 ha). W oddz. 123Ac (obr. Świekatówko) znajduje się przystań wodna.

W celu odpowiedniego udostępniania lasów dla potrzeb turystyki i wypoczynku Nadleśnictwo wyznaczyło i przygotowało następujące miejsca i urządzenia:

- miejsca postoju:
 - obręb Wierzchlas, oddz.: 103c, 157g, 184k,n, 234c;
 - obręb Zamrzenica, oddz.: 22a, 46g, 57a, 61f, 89j, 90h, 94a, 99k, 129a, 145a, 147c, 158n, 210c;
 - obręb Świekatówko, oddz.: 110c, 112j;
- miejsca turystyczne:
 - obręb Wierzchlas, oddz. 184k;
 - obręb Zamrzenica, oddz.: 60j, 79g;
 - obręb Świekatówko, oddz.: 110c, 112j;
- parking:
 - obręb Zamrzenica, oddz. 192t;

- wiaty:
 - obręb Zamrzenica, oddz.: 59h, 182g;
- plaża:
 - obręb Świekatówko, oddz.: 112k, 123Ab,c.

Na terenie Nadleśnictwa mieszczą się także ośrodki wypoczynkowe. Zlokalizowane są w następujących oddziałach:

- obręb Wierzchlas – oddz.256f;
- obręb Zamrzenica – oddz. 61n,y;
- obręb Świekatówko – oddz. 54h,i, 87l, 112d,g,i.

Fot. 18. Miejsce postoj u przy rezerwacie Cisów Staropolskich we Wierzchlesie

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

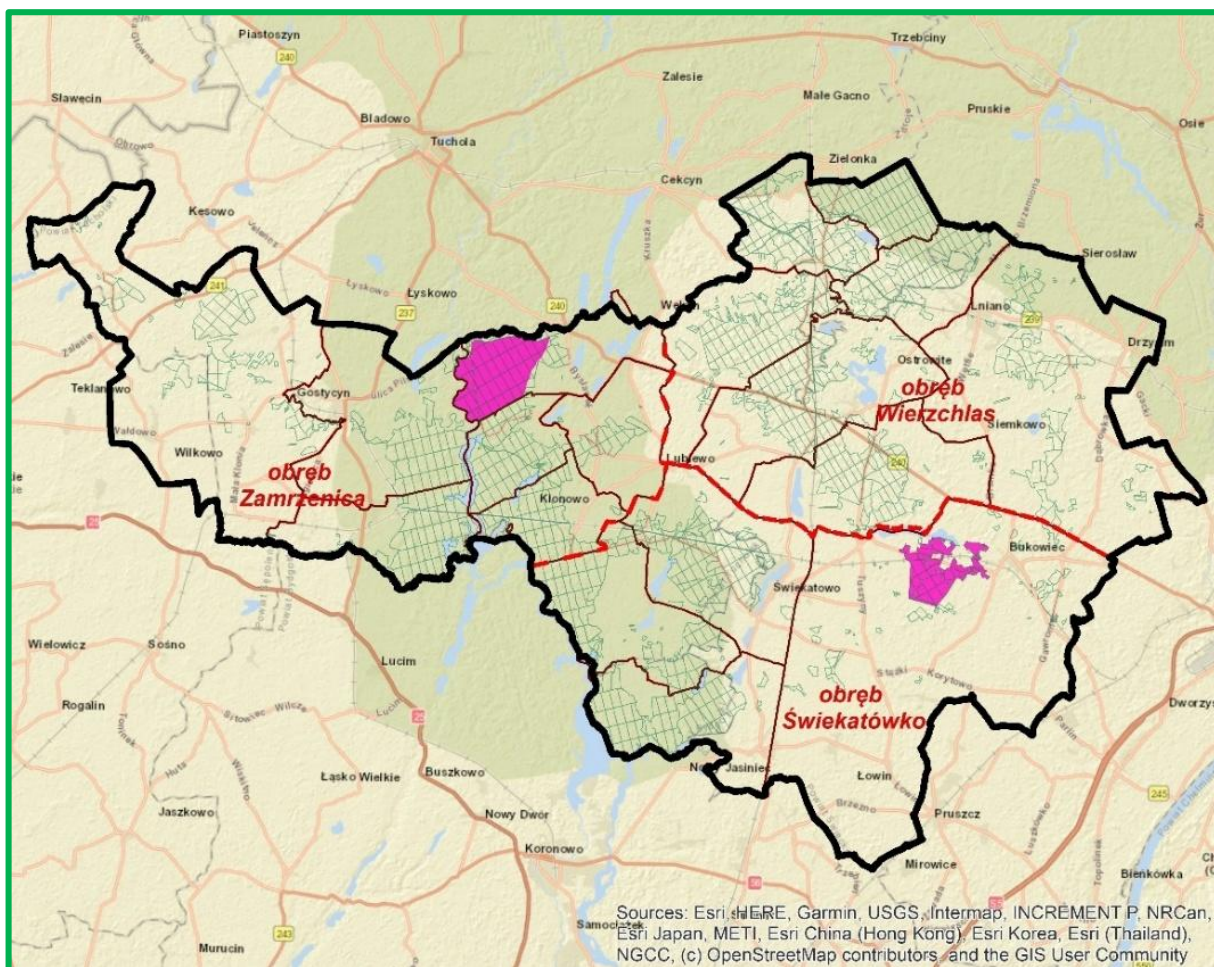
Program „Zanocuj w lesie”

Od 1 maja 2021 r. wszedł w Lasach Państwowych nowy program pod nazwą „Zanocuj w lesie”. Na terenie 430 nadleśnictw w Lasach Państwowych zostały wyznaczone specjalne obszary leśne, gdzie miłośnicy nocowania w lesie, będą mogli uprawiać swoje hobby (bushcraf, survival) bez obaw o naruszenie ustawy o lasach.

Wyznaczona przez Nadleśnictwo strefa na terenie leśnictw: Wandowo (obr. Zamrzenica) oraz Branica (obr. Świekatówko) to obszar przeznaczony dla ludzi, którzy chcą przenocować w lesie "na dziko" bez specjalnej infrastruktury. Osoby udające się na wyprawę powinny zapoznać się z regulaminem korzystania z obszaru, który zawarty jest na w załączniku

na stronie internetowej Nadleśnictwa. Osoby korzystające z programu „Zanocuj w lesie” powinny także zapoznać się, czy obszar nie podlega okresowemu zakazowi wstępu do lasu, a także czy na wyznaczonym obszarze są prowadzone prace gospodarcze lub czy odbywają się polowania zbiorowe.

Osoby nocujące w lesie powinny po biwaku przywrócić miejsce swojego pobytu do stanu wyjściowego. Filozofia „Leave no trace” głosi, że nasz biwak musi być zorganizowany w taki sposób, aby po naszym pobycie nie pozostał żaden ślad. Nocleg w udostępnionym miejscu będzie możliwy dla dziewięciu osób na dwie noce. Lokalizacje takich miejsc przedstawiono na mapce poglądowej zamieszczonej poniżej kolorem.

Ryc. 31. Mapa obszarów leśnych programu „Zanocuj w lesie” w Nadleśnictwie

Omówienie zagadnień z zakresu rekreacji i turystyki przedstawione jest także w opisanii ogólnym.

7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa

Edukacja ekologiczna prowadzona w Polsce jest wyrazem ogólnych tendencji a także porozumień międzynarodowych. W zakres edukacji ekologicznej wchodzi m.in. edukacja leśna społeczeństwa. Od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku edukacja

leśna społeczności jest obowiązkiem Lasów Państwowych. Wynika to m.in. z następujących dokumentów:

- „Polityka Ekologiczna Państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, maj 1991 r.);
- Porozumienie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 kwietnia 1995 r. w sprawie opracowania i wdrożenia narodowej strategii edukacji przyrodniczej;
- Zarządzenie nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP);
- „Polityka Leśna Państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, marzec 1997 r.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (z późniejszymi zmianami);
- Zarządzenia nr 11 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 13 lutego 2024 roku, w sprawie zmiany Zarządzenia nr 111 DGLP z dnia 8 grudnia 2023 roku dotyczącej wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczności w Lasach Państwowych.

Celem edukacji powinien być systematyczny rozwój świadomości społecznej na temat lasów, zrównoważonej gospodarki leśnej, a przede wszystkim powinno się uczyć, jak racjonalnie i odpowiedzialnie należy korzystać ze wszystkich walorów lasu. Nadleśnictwo będzie prowadziło edukację leśną wykorzystując naturalne walory przyrodnicze terenu (pomniki przyrody, ścieżki przyrodniczo - leśne, ciekawe przyrodniczo lokalizacje).

Miejscami do realizacji zadań w zakresie edukacji w Nadleśnictwa m.in. są:

- izba ekspozycyjno - edukacyjna w Wierzchlesie - izba edukacyjna znajduje się w pomieszczeniu przy dawnej siedzibie Nadleśnictwa Wierchlas. Sala wyposażona jest w stałą ekspozycję reprodukcji prac Leona Wyczółkowskiego. W siedzibie Nadleśnictwa dostępna jest również sala ze sprzętem audiowizualnym. Izba pomieścić może ok. 50 celem zwiedzania i 25 osób, z którymi można prowadzić zajęcia. Elementem izby jest również miejsce na ognisko, które znajduje nieopodal izby edukacyjnej. Miejsce to przeznaczone jest do prowadzenia „zielonej klasy” oraz spotkań leśników z młodzieżą. Może tam przebywać jednorazowo około 50 osób. Znajdują się tam stoły z ławkami, miejsce na ognisko;

Fot. 19. Izba edukacji leśnej we Wierzchlesie

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

- świetlica nadleśnictwa – sala wyposażona w sprzęt audiowizualny: telewizor, laptop, rzutnik multimedialny, plansze edukacyjne oraz biblioteczkę wideo. Maksymalna ilość uczestników 30 osób (jednorazowo);
- miejsce pamięci pomordowanych leśników – Wierzchlas;
- „Grzybki myśliwskie” – położone w leśnictwach: Lisiejamy oraz Brzozowo, wyposażone w zadaszenia, ławki i stoliki. Maksymalna ilość uczestników 20 osób (jednorazowo);
- inne wiaty edukacyjne – wiaty zadaszone wyposażone w stoły i ławki, tablice o tematyce leśnej, miejsca na ognisko oraz kosze na śmieci;
- szkołka leśna Lisikąt – obiekt szkoły wraz z budynkiem administracyjnym z salą mogącą pomieścić 20 osób (jednorazowo);

Fot. 20. Szkółka leśna

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

- „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” – rezerwat znajduje się na terenie gminy Cekcyn, wsi Wysoka. Dojazd do rezerwatu - przystanek PKS zlokalizowany jest w odległości 0,7 km, przy siedzibie byłego nadleśnictwa w Wierzchlesie na trasie Błędzim – Wierzchucin. Najbliższa stacja kolejowa Wierzchucin leżąca na trasie Bydgoszcz – Kościerzyna znajduje się w odległości 4 km. Rezerwat to prawdziwe arboretum, gdzie można spotkać prawie wszystkie drzewa i krzewy rosnące na niżu w Polsce. Bogactwo drzew i krzewów występujących w rezerwacie daje cenne wskazówki co do przynależności fitosocjologicznej występujących tu zbiorowisk leśnych. Długość trasy – 2,5 km, ilość przystanków – 8, orientacyjny czas zwiedzania 2 godziny. Kształt trasy – pętla (początek i koniec trasy w tym samym miejscu). Maksymalna ilość uczestników 30 osób (jednorazowo). W bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu położone jest miejsce postoju wyposażone w ławki, stoliki, dwie wiaty turystyczne oraz zadaszone miejsce na ognisko;

Fot. 20. Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko - wejście
(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

- ścieżka edukacyjna „Nad Zamrzonką” położona w bezpośrednim sąsiedztwie siedziby Nadleśnictwa Zamrzenica oraz trzy wiaty położone na trasie ścieżki – maksymalna ilość uczestników 40-50 osób (jednorazowo); wzdłuż trasy rozmieszczone są liczne tablice o tematyce leśnej, przedstawiające budowę i funkcjonowanie ekosystemów leśnych, produkcyjne i pozaprodukcyjne znaczenie lasu, hodowlę i ochronę lasu, a także rolę leśnika w gospodarowaniu zasobami przyrody;
- zajęcia w przedszkolach i szkołach; spotkania z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi odbywają się przez cały rok w ramach zorganizowanych grup. Zajęcia prowadzi głównie pracownik zajmujący się edukacją przyrodniczo - leśną przy pomocy pozostałych pracowników.

Fot. 21. Pogadanki i prelekcje w terenie

(Fot. N-ctwo Zamrzenica)

Partnerami w edukacji leśnej mają być m.in. lokalne przedszkola i szkoły, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, urzędy Miast i Gmin, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe. Nadleśnictwo powinno prowadzić edukację leśną wykorzystując walory przyrodnicze terenu do przybliżenia problematyki leśnej i ochrony przyrody. Innym celem edukacji przyrodniczo-leśnej w Nadleśnictwie jest zachęcenie wypoczywających gości i miejscowej ludności do uprawiania aktywnego wypoczynku, pokazanie różnorodności występującej tu przyrody oraz przybliżenie problematyki gospodarki leśnej i ochrony przyrody. Odbywać się to może poprzez różne formy edukacji oraz promocji. Ważne jest, by podejmowane przez Nadleśnictwo działania edukacyjne i propagandowe nie ograniczały się wyłącznie do środowiska leśnego, ale by w jak najszerszym zakresie miały miejsce na terenach szkół, urzędów, ośrodków wypoczynkowych, itp. Wszystkie informacje prezentowane na tablicach, w folderach, itp. powinny być napisane językiem przystępnym i powinny zawierać jak najmniej terminów fachowych.

Do najważniejszych zadań z tego zakresu należy zaliczyć:

- ustawianie tablic objaśniających poszczególne zagadnienia z ochrony przyrody i w razie potrzeby z zakresu gospodarki leśnej,
- informować, gdzie można wejść, gdzie wjechać i pozostawić bezpiecznie samochód,
- wyraźne oznaczanie granic obiektów szczególnie cennych,
- zajęcia kameralne oraz terenowe z dziećmi i młodzieżą,
- komunikaty w lokalnych środkach masowego przekazu,
- działalność wydawnicza (foldery, informatory, mapy, filmy video itp.),
- okresowe wystawy i konkursy o tematyce leśnej,
- prezentowanie walorów Nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody poprzez internet.

Współpraca i udział Nadleśnictwa w ostatnim okresie w lokalnych akcjach i przedsięwzięciach:

1. Organizowanie cyklicznych akcji o charakterze ogólnopolskim: „Dni Borów Tucholskich”, „Leśne Dni”, „#sadziMY”, „Tydzień Leśny”, „Czysta rzeka”, które mają na celu uświadamianie społeczeństwu z jakimi zagrożeniami zmaga się las i jak ważne jest zachowanie jego trwałości;
2. Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza placówką oświatową;
3. Prowadzenie działalności informacyjno – wydawniczej: zakup książek, gier, gadżetów o tematyce przyrodniczo – leśnej. W 2010 r. wydano drukiem bezpłatny folder edukacyjny pt.: „Nadleśnictwo Zamrzenica”, natomiast w 2011 r. mapę turystyczną, a także różne ulotki informacyjne:
 - „To już 100 lat” - wydana na okoliczność obchodów 100 – lecia Nadleśnictwa,
 - „Zamrzenica w rocznicę 600-lecia powstania”, „Dzieje Zamrzenicy nad Brdą” - wydane na okoliczność obchodów 600 – lecia miejscowości Zamrzenica;
 - „Edukacyjna ścieżka przyrodniczo leśna”;
4. Inne materiały o tematyce edukacyjnej w posiadaniu nadleśnictwa - filmoteka: „Korzenie lasu”, „Najpierw giną drzewa”, „Ekologiczny dramat”, „Już nie szumią na gór szczycie”, „Las źródłem wody”, „Aby zawsze nam szumiały”, „O, polski lesie”, „A las czeka”, „Gdy płonie las”, „Las nie obroni się sam”, „Z dziobem i szponami”, „Leśny majestat”, „Dlaczego głuszczyk żyje w głuszy”, „Gorąco i sucho”, „Dzikość w sercu”, „Głową w dół”, „Cuda mikroświata”, „Pełzająca mądrość”, „Tajemniczy nocni łowcy”, „Szarak szuka w polu”, „Na mokradłach życie kwitnie”.

5. Organizacja konkursów o tematyce przyrodniczo – leśnej np. „Zielona mi” oraz akcji „Choinka dla szkoły”;
6. Prowadzenie pogadanek, warsztatów edukacyjnych o tematyce leśnej na ścieżkach przyrodniczo – leśnych oraz innych terenach leśnych dla zainteresowanych grup społecznych np. „Lekcje z leśnikiem”, „Poznaj pracę leśniczego”;
7. Uczestnictwo w imprezach promujących edukację leśną na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych Toruniu;
8. Uczestnictwo w festynach, parafiadach, piknikach rodzinnych, imprezach okolicznościowych: „Dożynki powiatowe”, „Dni otwarte Lasów Państwowych” itp.
9. Uczestnictwo w ogólnopolskich cyklicznych akcjach, np.: „Dzień Ziemi”, „Światowy Dzień Drzewa”, „Sprzątanie Świata”.

7.4. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej

Rosnące znaczenie funkcji społecznej pełnionej przez lasy rodzi potrzebę odpowiedniego kształtowania polityki ochrony środowiska oraz modyfikowania metod gospodarowania zasobami leśnymi w taki sposób, by zachowując racjonalny kompromis z pozostałymi funkcjami lasu: środowiskową i gospodarczą, zaspokoić rekreacyjne, turystyczne czy zdrowotne potrzeby społeczeństwa.

W dniu 5 lipca 2022 r. ukazało się Zarządzenie nr 58 Dyrektora Generalnego LP w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych”.

Na tej podstawie została wydana Decyzja nr 33/2023 z dnia 31 maja 2023 r. Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu w sprawie powołania Zespołu Lokalnej Współpracy w zakresie lasów o zwiększonej funkcji społecznej, w trakcie opracowania projektu PUL dla Nadleśnictwa Zamrzenica na lata 2026 – 2035.

Celem Zespołu było prowadzenie dialogu społecznego, wymiany informacji oraz konsultowania założeń do budowy projektu planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa w zakresie lokalizacji lasów o zwiększonej funkcji społecznej oraz planu niezbędnych działań gospodarczych i ochronnych zmierzających do ich bezpiecznego udostępnienia.

Zgodnie z wytycznymi DGLP, podczas sporządzania projektu obszarów o zwiększonej funkcji społecznej przyjęto, że lasy o zwiększonej funkcji społecznej obejmują:

- lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie,
- tereny leśne w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych.

Projekt lokalizacji obszarów o zwiększonej funkcji społecznej w Nadleśnictwie Zamrzenica został przedstawiony w trakcie spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy: wstępnego w dniu 17.05.2023 r. i podsumowującego w dniu 22.06.2023 r. Oba spotkania odbyły się w siedzibie nadleśnictwa i miały charakter kameralny.

W trakcie prac Zespołu Lokalnej Współpracy uzgodniono, że w kompleksach leśnych zakwalifikowanych do obszarów o zwiększonej funkcji społecznej wyznacza się zarówno strefę intensywnego jak i zrównoważonego oddziaływania społecznego.

Lasy o zwiększonej funkcji społecznej wyznaczono na łącznej powierzchni 307,35 ha.

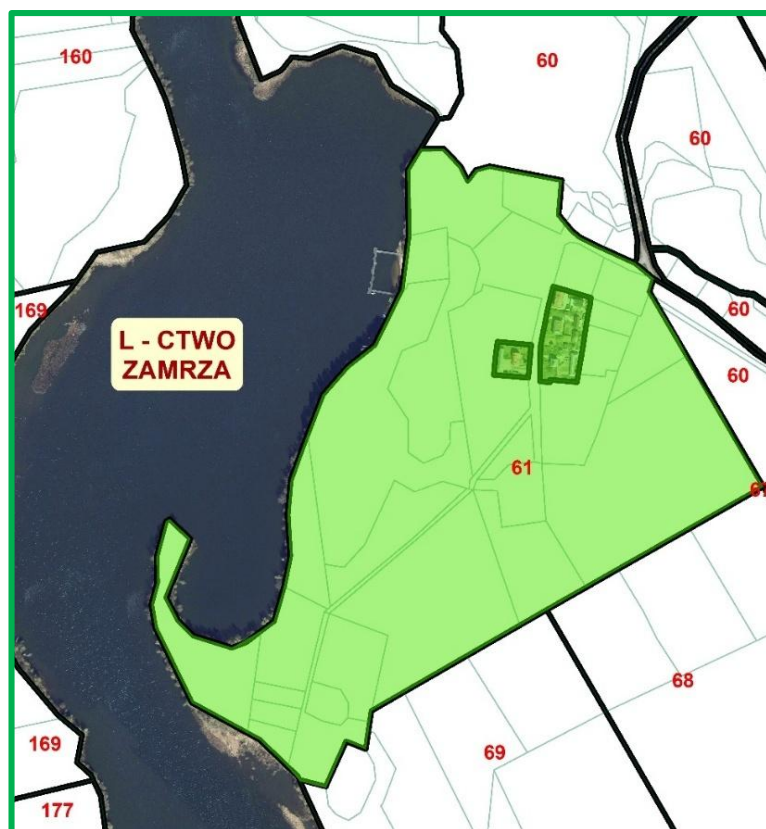
Tab. 47. Lasy społeczne w Nadleśnictwie

Leśnictwo	Oddziały	Pow. (ha)	Strefa	Sposób zagospodarowania
1	2	3	4	5
OBREB WIERZCHLAS				
Rykowisko	256	22,73	I	Bez użytkowania rębego.
OBREB ZAMRZENICA				
Zamrza	61	36,84	I	Bez użytkowania rębego.
Lisiejamy	130	10,24	I	Bez użytkowania rębego.
Leontynowo	146, 147, 148a,b, 152	76,54	I, Z	W oddz. 152g zaplanowano RbIVD, przewidującą naturalne odnowienie wielu gatunków przy wykorzystaniu wielu lat nasiennych i z zachowaniem osłony górnej w najbardziej korzystnym dla każdego gatunku okresie; rębnie stopniowe (IV) prowadzą do znacznego wydłużenia okresu odnowienia drzewostanu oraz występowania w nim co najmniej kilku gatunków w małopowierzchniowych formach mieszania (grupach, kępach).
RAZEM OBREB		123,62		
OBREB ŚWIEKATÓWKO				
Sielanka	54, 87, 101, 110, 112, 123A	161,00	I, Z	Na obszarze zrezygnowano z cięć rębnią zupełną IB. Przyjęto zasadę, że wszystkie rębnie III na siedliskach bogatszych zostaną zmienione na rębnie IV. Na siedliskach uboższych, nie będą wykonywane żadne cięcia rębne. W oddz. 101a,f,i, 110a,b zaplanowano RbIVD; w oddz. 101m - RbIIAU.
OGÓŁEM		307,35		

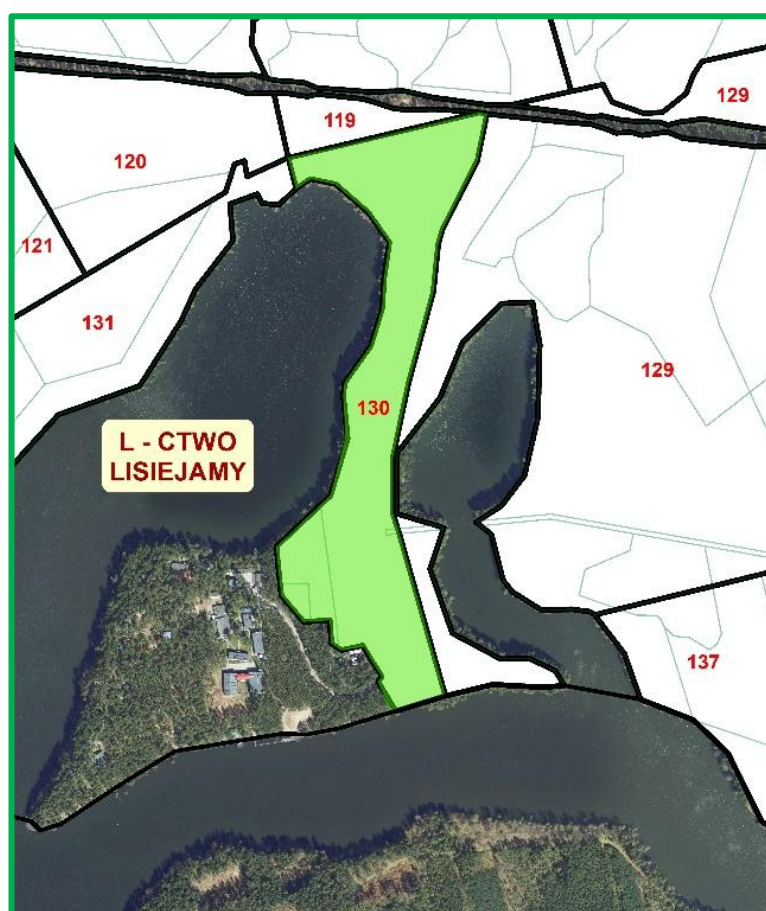
Część wyżej wymienionych oddziałów znajduje się w granicach różnych form ochrony przyrody np.: Tucholskiego Parku Krajobrazowego – otuliny, OChK Zalewu Koronowskiego oraz Bory Tucholskie PLB220009. Na tym obszarach wytyczono szlaki piesze. Znajdują się tu także użytki ekologiczne. Są to również tereny bardzo często odwiedzane przez lokalnych mieszkańców jak i przyjezdne osoby.

Sources: Esri, HERE, Garmin, USGS, Intermap, INCREMENT P, NRCan, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), Esri Korea, Esri (Thailand), NGCC, (c) OpenStreetMap contributors, and theGIS User Community

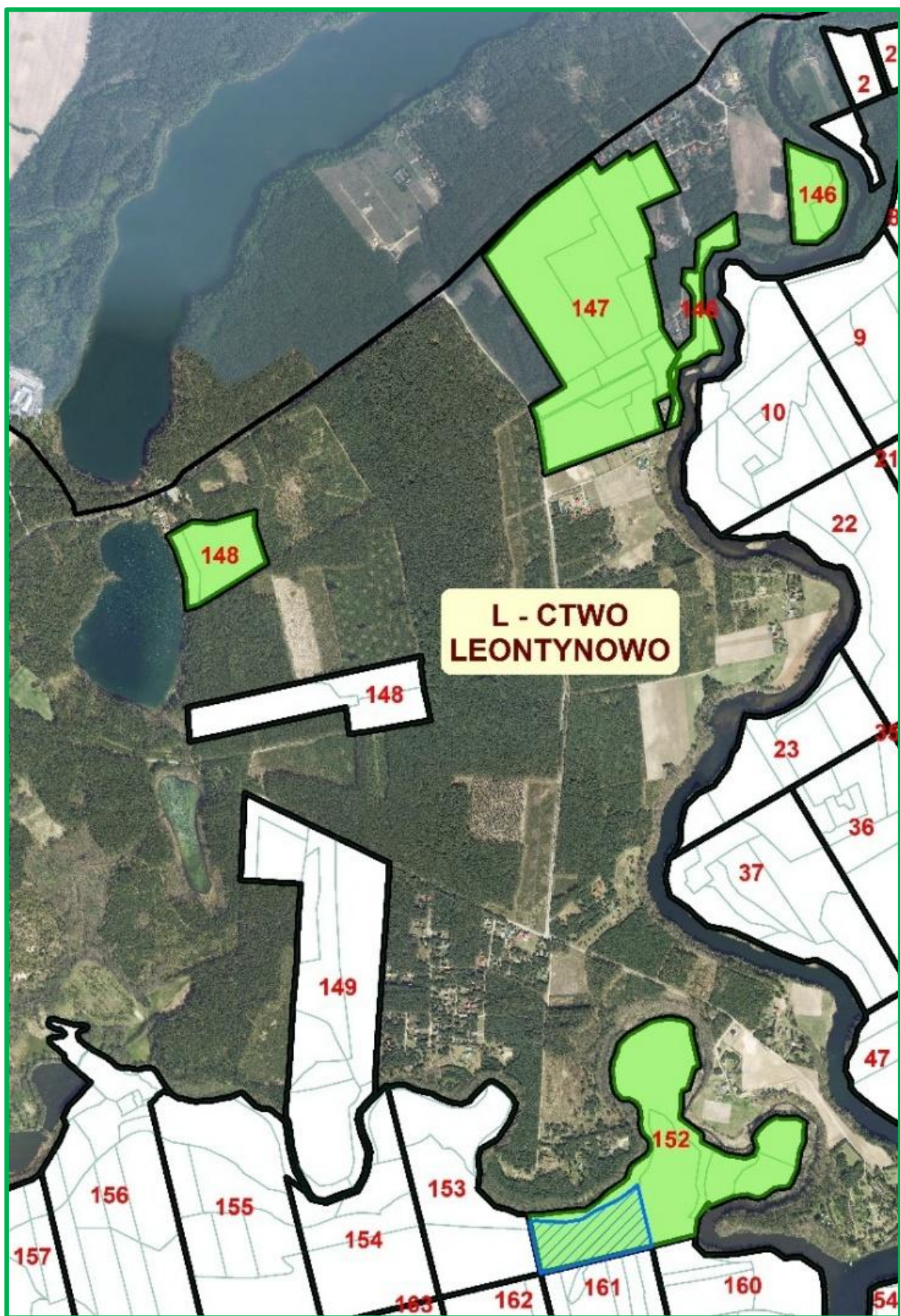
209

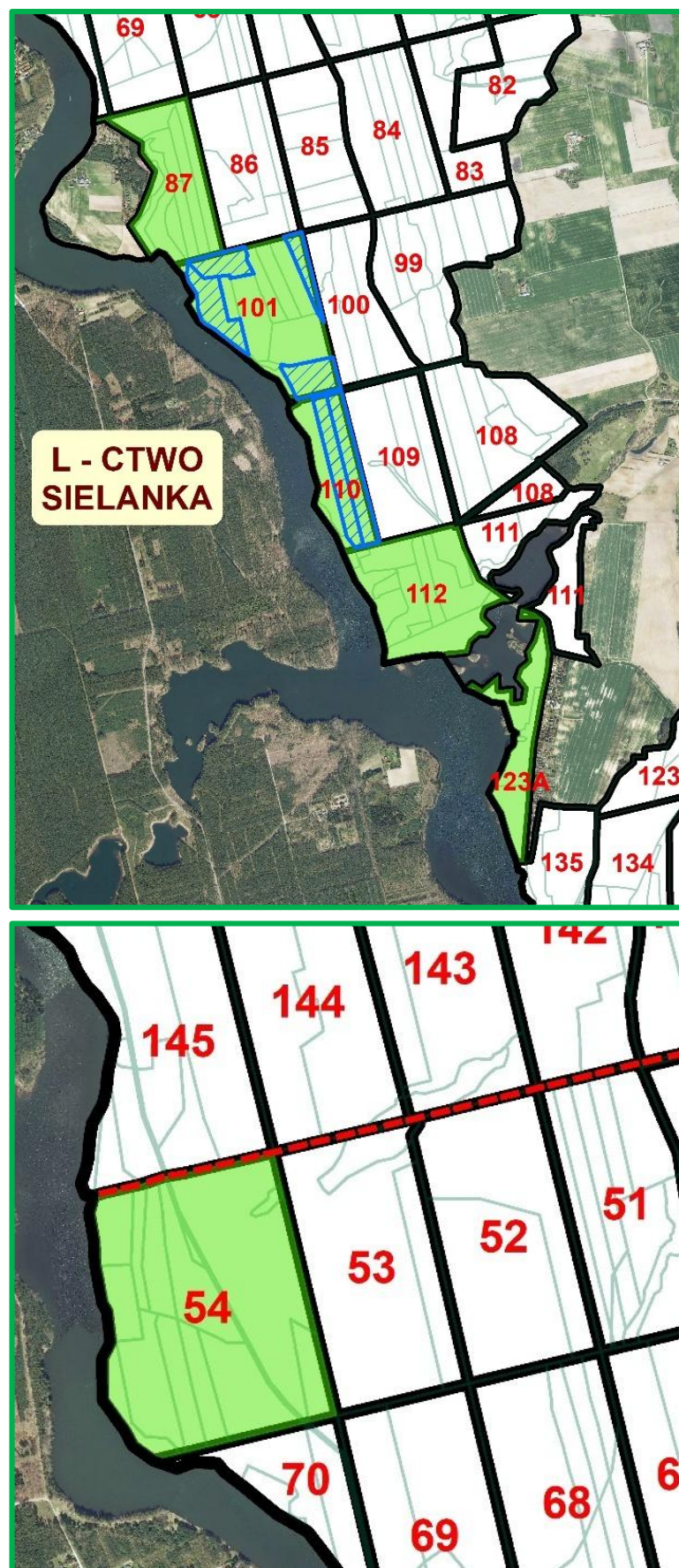
Ryc. 34. Mapa pogładowa lasów o zwiększonej funkcji społecznej – obręb Zamrzenica –
leśnictwo Zamrza

Ryc. 35. Mapa pogładowa lasów o zwiększonej funkcji społecznej – obręb Zamrzenica –
leśnictwo Lisiejamy

Ryc. 36. Mapa poglądowa lasów o zwiększonej funkcji społecznej – obręb Zamrzenica –
leśnictwo Leontynowo

Ryc. 37. Mapa pogładowa lasów o zwiększonej funkcji społecznej – obręb Świekatówko – leśnictwo Sielanka

8. PLAN DZIAŁAŃ

8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

8.1.1. Podział na gospodarstwa

Zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu przyjęto następujący podział na gospodarstwa:

- a) Specjalne (S) - obejmujące obszary funkcjonalne pełniące funkcje specyficzne w Nadleśnictwie, których realizacja wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych. Zaliczyć tu należy:
- rezerваты przyrody wraz z ich otuliną;
 - lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne wraz z ich otuliną;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
 - lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć i źródeł wody;
 - lasy glebochronne położone na stokach i stromych zboczach o nachyleniu powyżej 45°
 - lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W”;
 - lasy na terenie ośrodków wypoczynkowych i w ich najbliższym otoczeniu;
 - lasy na siedliskach: Bs, BMb, LMb, OIJ i Lł;
 - lasy ze źródłiskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek;
 - ekosystemy referencyjne;
 - lasy, na których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze Natura 2000 o znaczeniu priorytetowym;
 - drzewostany objęte prawnym zakazem pozyskiwania drewna ze względu na szczególne znaczenie dla ochrony przyrody, w tym strefy ochrony całorocznej miejsc rozrodu ptaków;
 - lasy z cmentarzyskami;
 - lasy na siedliskach przyrodniczych w stanie „A” w obszarach Natura 2000;
 - grunty opisane rodzajem powierzchni SZCZ CHR.
- b) wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) – obejmujące obszary uznanych lasów ochronnych z wiodącą funkcją ochronną (środowiskotwórczą), której realizacja nie

wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych, z wyjątkiem zaliczanych do gospodarstwa specjalnego;

- c) wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G) – obejmujące pozostałe obszary z wiodącą funkcją produkcyjną, której realizacja powinna uwzględniać wymogi ochrony przyrody. W gospodarstwie tym, dla potrzeb obliczenia etatów cząstkowych wyodrębnić należy obszary kwalifikujące się do jednolitych sposobów zagospodarowania. W warunkach Nadleśnictwa są to:
- obszary o zrębowym (GZ) sposobie zagospodarowania w odniesieniu głównie do Bśw, BMśw (z TD So), Bw, BMw i Ol;
 - obszary o przerębowo-zrębowym (GPZ) sposobie zagospodarowania w odniesieniu do pozostałych siedlisk, wariantów uwilgotnienia i typów drzewostanu w obszarach z funkcją produkcyjną.

8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego

Zaprojektowane w niniejszym planie rębnie są wynikiem szczegółowego rozpoznania terenowego drzewostanów, przyjętego w poprzednich okresach gospodarczych ładu przestrzenno-czasowego oraz analiz konfrontujących możliwości wykonania poszczególnych cięć ze zdolnością produkcyjną siedlisk leśnych. Ponieważ pod pojęciem rębni rozumiemy system wzajemnie ze sobą powiązanych czynności z zakresu stosowania cięć i odnawiania lasu, planowanie roczne z zakresu użytkowania rębego oraz odnowień nie powinno być rozpatrywane oddzielnie. Przeciwnie – każda lokalizacja planowanego cięcia powinna być analizowana w kontekście istniejącego lub planowanego w danym miejscu odnowienia. Dlatego też na każdej zaplanowanej w niniejszym planie powierzchni manipulacyjnej rębni przed zaprojektowaniem wykonania określonej wskazówki należy dokonać rozpoznania zmienności mikrosiedlisk, zróżnicowania uwilgotnienia, nasłonecznienia powierzchni i występowania nadających się do wykorzystania odnowień, podszytów czy też nawet pojedynczych gatunków biocenotycznych. W możliwie szerokim zakresie w planowaniu rocznym należy uwzględniać prognozy występowania lat nasiennych gatunków odnawianych. Wszystkie czynności planistyczne i zastosowanie poszczególnych elementów rębni (technicznych, przestrzennych i czasowych) należy podporządkować uzyskaniu w przyszłości odpowiednich warunków dla hodowli właściwego pod względem dostosowania do siedliska odnowienia.

Podczas planowania cięć rębnych w poszczególnych latach obowiązywania planu należy kierować się zagadnieniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawnych (Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 27.03.2023 w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej), norm, wytycznych, Zasad Hodowli Lasu, uzgodnień z RDOŚ (Porozumienie) oraz wymogów certyfikacji (FSC):

- 1) powierzchnia zrębów zupełnych nie przekracza powierzchni 4 ha (nie planować Rb IA oraz rębni IIIAU, która doprowadzi do stosowania cięcia uprzątającego o powierzchni powyżej 4 ha); nie dotyczy drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy typu A;
- 2) przy projektowaniu zrębów zupełnych (Rb I*) należy przyjmować 5 letni nawrót cięć dla działek sąsiadujących; ograniczenie okresu nawrotu nie dotyczy upraw z odnowienia naturalnego, wykorzystującego lata nasienne;
- 3) nie stosuje się rębni zupełnych (I*) oraz rębni gniazdowych (III*) w strefie buforowej (pasie o szerokości 25-30 m) od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych; w przypadku, gdy z różnych powodów nie utworzono osobnego wyłączenia jako buforu należy granice powierzchni manipulacyjnej zmniejszyć o 25-30 m i odpowiednio zredukować % pozyskania grubizny, na pozostałej powierzchni manipulacyjnej zaplanować użytkowanie zgodnie z obowiązującymi wytycznymi (z pozostawieniem kęp starodrzewu po cięciach zupełnych w ramach Rb I* lub po cięciu uprzątającym dla pozostałych rębni);
- 4) bezpośrednio przy źródłiskach i obszarach bagiennych, a także w miejscach kultu religijnego i wokół drzew matecznych, należy zaplanować pozostawienie stref buforowych o szerokości 25 m; przy stosowaniu każdego rodzaju rębni (nawet zupełnej) wokół istniejących naturalnych wysięków, podmoczeń, bagienek, w razie braku drzewostanu, pozostawiać całość roślinności krzewiastej w strefie oddziaływania dla mikrosiedliska, postępowanie takie sprzyjać będzie utrzymaniu retencji wodnej; we wskazaniach gospodarczych redukuje się odpowiednio % pozyskania grubizny w ramach powierzchni manipulacyjnej;
- 5) nie stosuje się rębni zupełnych (I*) oraz rębni gniazdowych uprzątających (IIIAU*) w strefach ekotonowych (pasie o szerokości ok. 30 m) pomiędzy dwoma różnymi typami ekosystemów; w wyjątkowych przypadkach (np. drzewostany śródpolne, czynniki chorobotwórcze i przebudowa drzewostanów) dopuszcza się odstępstwa; w przypadku zaplanowania rębni zupełnych (Rb I*) oraz rębni gniazdowych uprzątających (IIIAU*) w wyłączeniach obejmujących strefy ekotonowe należy zredukować % pozyskania grubizny we wskazaniach gospodarczych z uwzględnieniem pozostawienia strefy ekotonowej;

- 6) w drzewostanach użytkowanych rębniami pozostawia się po cięciach zupełnych i po cięciach uprzątających w rębniach złożonych nie mniej niż 5% powierzchni starodrzewu (powyższe spełnia wymóg pozostawiania minimum 5% powierzchni zrębów zupełnych oraz pozostawiania 3-5 żywych drzew w przeliczeniu na 1 ha odnawianej powierzchni w drzewostanach użytkowanych cięciami innymi niż rębnie zupełne); Nadleśnictwo w ramach wykonania cięć rębnych, w dziesięcioleciu, może dokonać kompensacji powierzchni w ramach ostępu;
- 7) w przypadku użytkowania rębego w wydzieleniu ze stwierdzonym leśnym siedliskiem przyrodniczym Natura 2000 (kod 9110, 9130, 9160, 9190) należy pozostawić min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego; we wskazaniach gospodarczych redukuje się odpowiednio % pozyskania grubizny w ramach powierzchni manipulacyjnej;
- 8) co do zasady nie należy projektować użytkowania rębego w drzewostanach na siedliskach bagiennych tj. Bb, BMb, LMb, Ol;
- 9) dopuszcza się stosowanie Rb IV na siedlisku Bśw, do zastosowania szczególnie w drzewostanach jednowiekowych zgrupowanych w blokach;
- 10) dopuszcza się stosowanie rębni częściowych (Rb II*) w drzewostanach sosnowych i z przewagą sosny na siedlisku Bśw i BMśw;
- 11) dopuszcza się możliwość użytkowania rębniami zupełnymi (Rb I*) gospodarczych drzewostanów nasiennych (GDN) sosny zwyczajnej na borowych siedliskach, szczególnie w regionach pochodzenia o charakterze matecznym oraz w blokach upraw pochodnych (BUP) realizowanych na potrzeby Regionalnego programu zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew leśnych w Polsce na lata 2011-2035;
- 12) pozostawienie w ramach powierzchni manipulacyjnej fragmentu drzewostanu oraz biogrup nie jest obligatoryjne na zrębach o powierzchniach mniejszych niż 1 ha, w przypadku bloku upraw pochodnych (BUP) i zachowawczych (dopuszcza się pozostawianie kęp gatunków innych, niż wprowadzone w ramach ww. upraw); w takich przypadkach należy zwiększyć powierzchnię pozostawionych elementów na innych powierzchniach zrębowych, tak, aby sumaryczna powierzchnia pozostawionych fragmentów drzewostanu nie była mniejsza niż 5% powierzchni zrębów zupełnych zaplanowanych w danym dziesięcioleciu;
- 13) pozostawienie fragmentów drzewostanów oraz biogrup nie jest obligatoryjne w szczególności w przypadku wystąpienia przesłanek dotyczących zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi oraz na zrębach wykonywanych z przyczyn sanitarnych (w związku z wystąpieniem klęsk lub szkód, np. wichury);

- 14) przy wyznaczaniu przeznaczonych do pozostawienia fragmentów drzewostanów oraz biogrup należy kierować się potrzebą zachowywania mikrosiedlisk oraz fragmentów lokalnie najcenniejszych przyrodniczo;
- 15) zaleca się, aby pozostawiane biogrupy obejmowały drzewa dziuplaste, drzewa z gniazdami wieloletnimi oraz inne żywe drzewa biocenotyczne, w tym drzewa należące do gatunków uznawanych za długowieczne;
- 16) fragmenty drzewostanów oraz biogrupy nie podlegają użytkowaniu w kolejnych rewizjach urzędniowych, należy pozostawiać je do naturalnego rozkładu (dotyczy to również zmarłych drzew); wyjątkiem są sytuacje związane z bezpieczeństwem ludzi oraz zagrożeniem trwałości lasu – decyzje podejmowane w tym zakresie należy dokumentować np. w formie notatki (zatwierdzonej przez osoby nadzorujące planowanie i wykonanie prac z zakresu gospodarki leśnej w nadleśnictwie);
- 17) w przypadku powierzchni planowanych do cięć zupełnych w możliwie największym stopniu należy wykorzystywać odnowienie naturalne, nawet na fragmentach powierzchni; w sytuacjach, gdy odnowienie nastąpiło sztucznie, a w uprawę wsiady się silnie odnowienia naturalne tego samego gatunku, w dalszym postępowaniu hodowlanym drzewka z obsiewu traktować na równi ze sztucznie wprowadzonymi (za wyjątkiem bloków upraw pochodnych);
- 18) planując cięcia częściowe należy zakładać jako priorytetowe odnowienie naturalne, dlatego powinny być wykonane w latach dużego urodzaju nasion.

8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego

Biorąc pod uwagę regionalizację przyrodniczo-leśną oraz lokalne warunki siedliskowe, KZP ustaliła dla poszczególnych typów siedliskowych lasu typy drzewostanów (TD) oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw. Określając TD dla konkretnego wyłączenia uwzględniano stan siedliska, rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu, stopień uwilgotnienia, występujące mikrosiedliska. KZP przyjęła również typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

8.2. Ochrona różnorodności biologicznej

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa zaleca się:

- a) dla zachowania różnorodności gatunkowej:
 - podczas planowania składów gatunkowych upraw uwzględniać gatunki biocenotyczne, zarówno drzew i krzewów;

- chronić cenne przyrodniczo gatunki roślin podczas prowadzenia zabiegów, np. poprzez pozostawianie biogrup i kęp oraz omijanie przy wyznaczaniu szlaków zrywkowych;
 - stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu;
 - podczas realizacji zabiegów gospodarczych należy pozostawiać na powierzchni drzewa biocenotyczne, o ile nie stwarzają zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz nie powodują ryzyka pogorszenia stanu sanitarnego i zdrowotnego lasu; za drzewa biocenotyczne uznaje się okazy, które pełnią wyróżniającą się, w danych warunkach przyrodniczych, rolę w zachowywaniu różnorodności biologicznej, np.: drzewa dziuplaste, z wieloletnimi gniazdami ptaków, wyróżniające się wiekiem, rozmiarami lub pokrojem, pojedyncze okazy lub grupy drzew gatunków domieszkowych, nektarodajnych, owocodajnych, z owocnikami grzybów nadrzewnych, z próchnowiskami; należy dążyć do zapewnienia udziału drzew biocenotycznych w drzewostanie na poziomie nie mniejszym niż 3 drzewa/ha; przed rozpoczęciem zabiegu wskazuje się drzewa biocenotyczne wykonawcom prac;
- b) w celu zachowania różnorodności genowej należy:
- chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
 - zwiększyć bazę nasienną o gospodarcze drzewostany nasienne oraz źródła nasion planując, by pozyskanie materiału siennego odbywało się z wielu osobników w danym drzewostanie;
- c) w celu zachowania bogactwa i różnorodności ekosystemów należy dążyć do:
- wykorzystania zmienności w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki,
 - zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzania śródleśnych cieków i zbiorników wodnych,
 - pozostawiania w stanie nienaruszonym nisz źródłiskowych, bagien, trzęsawisk i torfowisk z ich charakterystyczną florą i fauną,
 - zachowania olsów i innych naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
 - zapewnienia udziału drzew biocenotycznych w drzewostanie na poziomie nie mniejszym niż 3 szt/ha; przed rozpoczęciem zabiegów gospodarczych należy wskazać drzewa biocenotyczne wykonawcom prac;
 - pozostawiania drewna martwego,
 - preferowania odnowień naturalnych,

- kształtowania zewnętrznych stref ekotonowych, gdzie powinno się wykorzystywać wyłącznie gatunki drzew i krzewów rodzimego pochodzenia, dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych;
- czynnej ochrony cennych ekosystemów łąkowych poprzez regularne wykaszanie, a tam, gdzie jest to konieczne – zbiór siana.

8.3. Kształtowanie stref przejściowych

Biocenozy mogą mieć w przyrodzie wyraźnie wykształcone granice lub przechodzić jedna w drugą stopniowo, szerszym lub węższym pasem przejściowym. Aktualnie można wyróżnić strefy ekotonową, buforową i krajobrazową.

Strefa ekotonowa jest to najczęściej pas drzewostanu o szerokości około 30 m, o urozmaiconej strukturze przestrzennej i gatunkowej, zabezpieczający wnętrze kompleksu leśnego przed negatywnym oddziaływaniem czynników atmosferycznych i antropogenicznych od strony ekosystemów rolniczych, będący jednocześnie miejscem występowania gatunków roślin i zwierząt typowych dla stref przejściowych. Strefy ekotonowe projektuje się np. w ekosystemach leśnych graniczących z dużymi otwartymi terenami rolniczymi, autostradami i drogami ekspresowymi.

Strefa buforowa to pas drzewostanu o szerokości co najmniej 25 m, zabezpieczający wrażliwe i cenne ekosystemy leśne i nieleśne, w szczególności torfowiska, bory i lasy bagienne, zbiorniki wodne i naturalne ciek. Projektując granice strefy buforowej, należy w szczególności uwzględnić wielkość i kształt chronionego tą strefą siedliska oraz warunki topograficzne. W strefie buforowej co do zasady nie projektuje się użytkowania rębego oraz mechanicznego przygotowania gleby. Nie ma potrzeby pozostawiania stref buforowych w otoczeniu ekosystemów nieleśnych zagrożonych sukcesją. W otoczeniu siedlisk oligotroficznych, np. torfowisk wysokich i przejściowych oraz borów bagiennych, zaleca się kształtowanie strefy buforowej składającej się głównie z gatunków iglastych. W strefach buforowych wyznaczonych wokół cieków wodnych i eutroficznych zbiorników wodnych zaleca się pozostawianie dużej ilości martwych drzew.

Strefa krajobrazowa to pas drzewostanu o szerokości 20–30 m wzdłuż uczęszczanych szlaków komunikacyjnych, miejsc intensywnie użytkowanych rekreacyjnie, ośrodków wypoczynkowych, itp. Jest wyznaczana głównie w celach ochrony krajobrazu, ochrony przeciwpożarowej oraz zwiększenia bezpieczeństwa.

W celu kształtowania korzystnych stref przejściowych należy:

1. dążyć do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków, szlaków turystycznych itp. były maksymalnie wypełnione; by tworzyła się „ściana lasu” ograniczająca wnikanie i penetrację czynników szkodliwych; ściana ta winna składać się z wielu warstw roślinnych, obejmujących roślinność drzewiastą, krzewiastą i runo;
2. każdorazowo, pozostawiając strefę krajobrazową należy mieć na uwadze stabilność pozostawionego fragmentu drzewostanu w kontekście bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, turystycznego i możliwego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi;
3. stosować na obrzeżach lasu silniejsze cięcia pielęgnacyjne, umożliwiając w ten sposób wnikanie światła do wnętrza lasu i powstawanie fragmentów lasu charakteryzujących się możliwie dużym zwarcim pionowym drzewostanów;
4. w cięciach pielęgnacyjnych preferować drzewa i krzewy silnie korzeniące się oraz drzewa silnie ugałęzione;
5. w drzewostanach młodszych klas wieku, na uboższych siedliskach, sztuczne wprowadzanie krzewów i drzew służących utworzeniu strefy przejściowej na powierzchni zredukowanej o szerokości 20-30 m ująć jako wprowadzanie podszytów;
6. przy sztucznym kształtowaniu strefy przejściowej stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzać możliwie dużą gamę gatunków o wysokich walorach estetycznych;
7. w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół hydrogeniczných siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (3150, 3160, 7140, 91D0, 91E0) należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

Realizacja powyższych zaleceń powinna odbywać się etapami, przy okazji wykonywania bieżących zadań gospodarczych w poszczególnych drzewostanach, z zachowaniem przepisów ochrony przeciwpożarowej i bezpieczeństwa publicznego.

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych

Zagadnienia gospodarki wodnej są niezmiernie istotne na znacznym obszarze Nadleśnictwa. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych.

Realizacji tego celu ma służyć przestrzeganie następujących zasad:

- należy chronić brzegi zbiorników wodnych przed dewastacją;
- wyznaczyć strefy buforowe (pas o szerokości min. 25 m) od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych oraz bezpośrednio przy źródłiskach i obszarach bagiennych, wokół istniejących naturalnych wysięków, podmoczeń, bagienek, w których nie planować cięć zupełnych i lokalizacji gniazd, a w przypadku braku drzewostanu pozostawiać całość roślinności krzewiastej w strefie oddziaływania dla mikrosiedliska;
- należy utrzymywać w stanie zbliżonym do naturalnego źródła zbiorniki i oczka wodne;
- pozwolić na naturalne kształtowanie się koryt rzek;
- nie można osuszać i zalesiać torfowisk;
- melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum;
- zaleca się lokalne zbieranie wód, np. w rowach bez odpływu, zbiornikach retencyjnych;
- podmokłe, trudne do odnowienia grunty można odnawiać samosiewem lub wielolatkami, bez przygotowania gleby ciężkim sprzętem i bez stosowania rabatowałków; dopuszczalne są tu również odstępstwa od zalecanego składu gatunkowego;
- nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, na których zaewidencjonowano siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej;
- wskazana jest likwidacja gruntów ornych dochodzących do zbiorników i koryt rzek; należałoby je przekształcać na trwałe użytki zielone lub pozostawić do sukcesji leśnej.

8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną

W obiektach objętych ochroną Nadleśnictwo wykonuje zadania z zakresu ochrony przyrody na podstawie planów ochrony, planów zadań ochronnych lub zaleceń wydanych przez organ właściwy do sprawowania ochrony przyrody i po zapewnieniu środków finansowych na ochronę.

Postępowanie w obiektach chronionych, wyszczególnionych w rozdziale „Formy ochrony przyrody”, powinno uwzględniać:

➤ **odnośnie rezerwatów przyrody:**

• **„Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”**

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 311, poz. 3394), następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2021 r., poz. 1116).

W załączniku nr 3 do rozporządzenia określono sposoby ochrony czynnej z podaniem zakresu, rodzaju i lokalizacji działań ochronnych. Działania ochronne dotyczące rezerwatu przedstawia poniższa tabela.

Tab. 48. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” – wg planu ochrony i ustanowionych zadań ochronnych na terenie Nadleśnictwa

Lp.	Zakres działań ochronnych	Rodzaj działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych*	Stary adres leśny
1	2	3	4	5
1.	Stopniowe, kontrolowane obrączkowanie pojedynczych drzew liściastych nadmiernie ocieniających korony cisów oraz dno lasu.	Wyznaczanie pojedynczych drzew do zaobrączkowania w okresie wegetacyjnym na podstawie analizy określającej stopień zacieniania cisów przez korony drzew liściastych oraz oceny tego zacienienia na gruncie. Pozostawianie wszystkich obumarłych drzew liściastych na skutek działania ochronnego na terenie rezerwatu.	Oddz. 210	Oddz. 210
2.	Zbiór siewek cisa pospolitego <i>Taxus baccata</i> stanowiący nie więcej niż 1/2 ich zasobów w danym roku.	Zbiór siewek z miejsc cechujących się ich wysokim zagęszczeniem w okresie od sierpnia do października.	Oddz. 210	Oddz. 210
3.	Sadzenie cisa pospolitego na wybranych powierzchniach w rezerwacie.	Powierzchnie, na których planuje się posadzenia sadzonkami cisa pospolitego należy zabezpieczyć przed presją ze strony zwierzyny, najlepiej poprzez grodzenie. Każda powierzchnia wymaga raz w roku sprawdzenia udatności dokonanej czynności tj. policzenia liczby żywych sadzonek gatunku i określenia ich zdrowotności.	Oddz.: 210a,c, 211c,f	Oddz.: 210a,c, 211c,f
4.	Hamowanie sukcesji poprzez usuwanie drzew i krzewów.	Usuwanie w okresie jesienno-zimowym zadrzewień i zakrzaczeń z otwartych zbiorowisk bagiennych, według potrzeb.	Oddz.: 210m, 211b	Oddz.: 210m, 211b
5.	Wykaszenie łąk.	Wykaszenie raz w roku.	Oddz.: 184o,p	Oddz.: 184o,p
6.	Utrzymywanie szlaków edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych.	Wykonanie i zamontowanie tablic informacyjnych.	W rezerwacie od strony jeziora Mukrz oraz wsi: Cisiny, Wierzchlas.	
7.	Wykonanie ekspertyzy arborystycznej.	Wykonanie ekspertyzy w zakresie możliwości zabezpieczania i utrzymania okazów cisa pospolitego <i>Taxus baccata</i> przed uszkodzeniami mechanicznymi powodowanymi przez złomy i wywroty.	Cały teren rezerwatu.	

Lp.	Zakres działań ochronnych	Rodzaj działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych*	Stary adres leśny
1	2	3	4	5
8.	Zabezpieczanie cisa pospolitego <i>Taxus baccata</i> w miejscach jego występowania przed uszkodzeniami.	Wykonanie działań ochronnych według ustaleń ekspertyzy arborystycznej w zakresie zabezpieczenia osobników cisa pospolitego przed skutkami obumierania drzewostanu panującego, wraz z oceną skuteczności działań ochronnych	Cały teren rezerwatu.	

*lokalizacja wyłączeń leśnych wg Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Zamrzenia na lata 2026-2035

W latach 2016-2025 Nadleśnictwo wykonało na terenie rezerwatu „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” następujące działania ochronne:

Tab. 49. Wykonanie działań ochronnych na terenie rezerwatu „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” w latach 2016-2025 dotyczących Nadleśnictwa

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych*	Stary adres leśny	Rok	Opis wykonanych działań ochronnych	Powierzchnia objęta działaniami	Podstawa prawna działań
1	2	3	4	5	6	7
1.	Oddz.: 210a, 211d,f	Oddz.: 210a, 211d,f	2016	Przygotowanie gleby pod podsadzenia cisowe.	7,51	Zarządzenie Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r., następnie zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 r.
2.			2017	Nasadzenia cisów i grodzenie powierzchni.		
3.	Oddz.: 210m, 211b	Oddz.: 210m, 211b	2019	Hamowanie sukcesji naturalnej na torfowisku, poprzez usunięcie z siedlisk bagiennych nalotu drzew i krzewów, wraz z wyniesieniem poza teren rezerwatu. Prace prowadzone w ramach postępowania na "Realizację zadań ochronnych w rezerwatach przyrody „Cisy Staropolskie i Jelenia Góra”. Zadanie realizowane ze środków zewnętrznych w ramach projektu „Ochrona przyrody oraz ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo na terenie RDLP w Toruniu”.	17,41	Zarządzenie Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r., następnie zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 r.
4.				Zamknięcie rezerwatu dla zwiedzających ze względu na zagrożenie dla bezpieczeństwa.	-	
5.	Oddz.: 210m, 211b	Oddz.: 210m, 211b	2020	Usunięcie części grodzenia, wykorzystanie części przęsła usuniętego ogrodzenia sztachetowego do wzmocnienia na odcinku 400 m części naprawianego grodzenia oraz naprawa ogrodzenia na długości 1 km od strony jeziora Mukrz polegająca na zamontowaniu dodatkowych słupków pomiędzy istniejącymi, podwyższeniu grodzenia poprzez dołożenie na całej długości siatki o wysokości 1,3 m i przybiciu żerdzi na łączeniu obu siatek oraz w górnej części grodzenia. Prace prowadzone w ramach postępowania jak wyżej.	17,41	Zarządzenie Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r., następnie zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 r.
6.				Bieżąca konserwacja i naprawy grodzenia. Wykaszenie łąk i miejsca pamięci.	-	

*lokalizacja wyłączeń leśnych wg Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Zamrzenia na lata 2026-2035

- „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r., poz. 5179 oraz 5183).

W załączniku nr 2 do rozporządzenia określono sposoby ochrony czynnej z podaniem zakresu, rodzaju i lokalizacji działań ochronnych. Działania ochronne dotyczące Nadleśnictwa przedstawia poniższa tabela.

Tab. 50. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” – wg planu ochrony i ustanowionych zadań ochronnych na terenie Nadleśnictwa

Lp.	Zakres działań ochronnych	Rodzaj działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych*	Stary adres leśny
1	2	3	4	5
1.	1. Cykliczne, ręczne usuwanie wszystkich osobników juvenilnych czerwemchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> oraz osobników pojawiających się spontanicznie w nowych miejscach. Karczowanie osobników starszych czerwemchy amerykańskiej wraz z szypką korzeniową z wcześniejszym podkopaniem ręcznym. Działania prowadzić wg potrzeb określonych na podstawie oceny skuteczności zabiegów co najmniej w 5, 10 i 15 roku obowiązywania planu.	Polepszenie warunków ekologicznych dla stanowisk cisa.	Oddz. : 33f, 34f	Oddz.: 33f, 34f
	2. Wykonanie umiarkowanych cięć renaturalizacyjnych w drzewostanie sosnowym na siedlisku lasu mieszanego świeżego LMśw oraz boru mieszanego świeżego BMśw w okresie obowiązywania planu.	Polepszenie warunków ekologicznych dla stanowisk cisa.	Oddz.: 34f	Oddz.: 34f
	3. Na potencjalnym siedlisku grądu (LMśw), w miejsce powstałych luk i przerzedzeń po wykonaniu cięć renaturalizacyjnych i usunięciu czerwemchy amerykańskiej podsadzenia gatunkami liściastymi: Db, Lp, Gb - pokrycie w przyszłości przez podszyt nie powinno przekraczać 30%; preferowanie odnowień klonu zwyczajnego <i>Acer platanoides</i> i pozostawienie do 5% podrostu tego gatunku celem odtworzenia zdegradowanego siedliska – działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu ochrony.			
	4. W przypadku nadmiernego zwarcia klonu jawora <i>Acer pseudoplatanus</i> oraz klonu pospolitego <i>Acer platanoides</i> powyżej 30 %, przygłuszającego rozwój nalotu cisowego usuwanie podrostu tych gatunków - działania realizowane w okresie obowiązywania planu ochrony.		Oddz. : 33f, 34f	Oddz.: 33f, 34f
	5. W miejscach występowania zbiorowiska <i>Quercus robur-Pinetum</i> , na siedlisku boru mieszanego świeżego w pododdziale 34f zalecane jest podsadzanie Db do 10-20%, po ówczesnym usunięciu gatunków obcych siedliskowo, wspomagające jego regenerację - działania realizowane w okresie obowiązywania planu ochrony.			
	6. Usuwanie gatunków obcych (sosna wejmutka <i>Pinus strobus</i> , karagana syberyjska <i>Caragana arborescens</i> - lokalizacja stanowisk ww. gatunków: 18°8'54,463"E 53°34'19,293"N; 18°8'50,293"E 53°34'15,715"N; 18°8'53,493"E 53°34'18,666"N; 18°8'51,42"E 53°34'15,497"N; 18°8'51,254"E 53°34'15,583"N; 18°8'52,338"E 53°34'16,628"N.			
	7. Podczas ww. prac należy unikać gwałtownych i znacznych zmian warunków świetlnych powodujących duże odsłonięcie boczne starszych osobników cisów.			
	8. Ocena stanu zdrowotnego populacji cisów w rezerwacie wraz z aktualizacją zagrożeń - po 10 latach obowiązywania planu.			

Lp.	Zakres działań ochronnych	Rodzaj działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych*	Stary adres leśny
1	2	3	4	5
2.	1. Usuwanie drzew obumierających i stwarzających zagrożenie wywrotu na osobniki cisów – według potrzeb (prace należy wykonywać poza sezonem lęgowym ptaków obejmującym okres od 1 marca do 31 sierpnia; należy pozostawić wszystkie drzewa dziuplaste (stojące), za wyjątkiem drzew bezpośrednio zagrażających cisom. 2. Wycięte drewno należy pozostawić w rezerwacie, poza sytuacjami, gdy jego nadmiar będzie utrudniał odnowienie cisa lub stwarzał zagrożenie pożarowe.	Ograniczenie mechanicznych uszkodzeń cisów.		
3.	1. Regularna kontrola ogrodzenia, naprawa uszkodzeń i ubytków siatki oraz przejść dla zwierząt według potrzeb (wkopanie siatki w ziemię na całej jej długości lub zabezpieczenie w inny sposób uniemożliwiający przedostawanie się zwierząt pod ogrodzeniem).	Zabezpieczenie rezerwatu przed zwierzyną płową.	Cały rezerwat	

*lokalizacja wyłączeń leśnych wg Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Zamrzenica na lata 2026-2035

W latach 2016-2025 Nadleśnictwo wykonało na terenie rezerwatu „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” następujące działania ochronne:

Tab. 51. Wykonanie działań ochronnych na terenie rezerwatu „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko” w latach 2016-2025 dotyczących Nadleśnictwa

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych*	Stary adres leśny	Rok	Opis wykonanych działań ochronnych	Powierzchnia objęta działaniami	Podstawa prawna działań
1	2	3	4	5	6	7
1.	Oddz.: 33f, 34f	Oddz.: 33f, 34f	2019	Usuwanie gatunków obcych (gl. czeremcha amerykańska, karagana syberyjska) na terenie całego rezerwatu, tj. w oddziałach 33f i 34f z łącznej powierzchni 4,39 ha, wraz z ich wyniesieniem poza teren rezerwatu. Wykonanie trzebieży późnej w oddziale 34f na pow. 2,10 ha, z pozostawieniem drewna, przygotowanie gleby na pow. 0,65 ha poprzez wykonanie talerzy oraz wykonanie podsadzeń dębu, lipy i graba. . Prace prowadzone w ramach postępowania na "Realizację zadań ochronnych w rezerwach przyrody „Cisy Staropolskie i Jelenia Góra”. Zadanie realizowane ze środków zewnętrznych w ramach projektu „Ochrona przyrody oraz ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo na terenie RDLP w Toruniu”.	-	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r.
2	-		2020	Wymiana słupków w ogrodzeniu w ilości 90 szt. oraz naprawa bramy wejściowej wraz z wymianą istniejących tablic informacyjnych. Prace prowadzone w ramach postępowania jak wyżej.		

*lokalizacja wyłączeń leśnych wg Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Zamrzenica na lata 2026-2035

- **„Brzozowe Bagno”**

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu, ale obowiązują go zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 13/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r.

- **„Sarnówek”**

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu, ale obowiązują go zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 14/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r.

- **„Uroczysko Kielpinek”**

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu, ale obowiązują go zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 17/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r.

- **„Bruchniewska Ostoja”**

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu, ale obowiązują go zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 12/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r.

- **„Dolina Zamrzonki”**

Rezerwat nie posiada planu ochrony rezerwatu, ale obowiązują go zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 25/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 czerwca 2025 r.

➤ **odnośnie parków krajobrazowych:**

- „Wdecki Park Krajobrazowy” – w Rozporządzeniu Nr 29/2004 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 2 listopada 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2004 r., Nr 111, poz. 1888) obowiązują następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.);
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciw powodziowej lub zapewnienia

- bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
 - dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
 - budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
 - likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno - błotnych;
 - wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
 - prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
 - utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
 - organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
 - używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.
- „Krajeński Park Krajobrazowy” – w Uchwale nr X/229/15 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r., poz. 2550), zmienionej Uchwałą nr XLII/717/18 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 19 marca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r., poz. 1477) obowiązują te same zakazy co w Wdeckim Parku Krajobrazowym oprócz:
 - realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
 - budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu

wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne

- ✓ z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej, z wyłączeniem terenów określonych w załącznikach nr 6 i 7 do niniejszej uchwały.

➤ **odnośnie obszarów chronionego krajobrazu:**

W OChK znajdujących się w granicach administracyjnych Nadleśnictwa wprowadzono następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. -

Prawo wodne (z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej).

- **Śliwicki OChK** – zakazy wprowadzono na podstawie Uchwały Nr XXIII/343/20 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2020 r., poz. 3284); wyznaczono tereny, w których wybrane zakazy nie obowiązują:
 - na części terenów gmin Cekcyn, Lniano, Śliwice nie obowiązują zakazy, o których mowa w pkt 3, 7;
 - na części terenów gminy Cekcyn nie obowiązują zakazy, o których mowa w pkt 1, 4, 5;
- **OChK Zalewu Koronowskiego** – zakazy wprowadzono na podstawie Uchwały Nr IX/182/19 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 2 września 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2019 r., poz. 4757); wyznaczono tereny, w których wybrane zakazy nie obowiązują:
 - na części terenów miasta Bydgoszcz i gmin Gostycyn, Koronowo, Lubiewo, Osielsko, nie obowiązują zakazy o których mowa w pkt 3, 7;
 - na części terenów gminy Koronowo, nie obowiązują zakazy o których mowa w pkt 1, 4, 5;
- **OChK Doliny rzeki Kamionki** – zakazy wprowadzono na podstawie Uchwały Nr XI/251/19 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2019 r., poz. 6117); wyznaczono tereny, w których wybrane zakazy nie obowiązują:
 - na części terenów gminy Gostycyn nie obowiązują zakazy o których mowa w pkt 3, 7;
- **OChK Doliny rzeki Sępolenki** – zakazy wprowadzono na podstawie Uchwały Nr VI/117/19 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom., z 2019 r., poz. 3067); wyznaczono tereny, w których wybrane zakazy nie obowiązują:
 - na części terenów gminy Gostycyn i Koronowo nie obowiązują zakazy o których mowa w pkt 3, 7.

➤ **odnośnie obszarów specjalnej ochrony (OSO) ptaków Bory Tucholskie PLB220009**

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r., poz. 1161),

doprecyzowanym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 czerwca 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r., poz. 2612), gdzie zmieniono działania ochronne dla przedmiotów ochrony.

W załączniku Nr 2 określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Tab. 52. Działania dotyczące ochrony czynnej przedmiotów ochrony oraz ich siedlisk w obszarze PLB220009 Bory Tucholskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działanie ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	3	4
<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>				
1.	A223 Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>) - populacja osiadła A236 Dzięciół czarny (<i>Dryocopus martius</i>) A207 Siniak (<i>Columba oenas</i>) - populacja lęgowa	Utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez: – pozostawienie w ramach każdej rębni, na powierzchni manipulacyjnej 4-5% powierzchni starodrzewu (drzewostanu macierzystego) wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy) - nie mniejszej niż 6 arów. Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu. Działanie to nie dotyczy drzewostanów będących w blokach upraw pochodnych. W ramach kompensacji dla uzyskania 4-5% pozostawionych starodrzewów w każdym leśnictwie mającym uprawy pochodne, w najszybszym możliwym czasie, pozostawić należy większą powierzchnię starodrzewu na takiej powierzchni zrębów, jakie zostały wycięte w bloku upraw pochodnych. W przypadku działek zrębowych zlokalizowanych w oddziałach bezpośrednio przylegających do cieków i zbiorników wodnych do powierzchni 4-5% drzewostanów pozostających do naturalnego rozkładu zalicza się powierzchnię stref pozostawioną przy ciekach i zbiornikach wodnych. W tych oddziałach nie ma potrzeby pozostawienia kęp starodrzewu; – pozostawienie w drzewostanach wszystkich drzew dziuplastych, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu ludzi, mienia w istniejących obiektach budowlanych, na obszarach w użytkowaniu rębnym takie wyznaczanie pozostawianych kęp starodrzewu, aby obejmowały maksymalną liczbę drzew dziuplastych, – dążenie do pozostawiania w drzewostanach na całym obszarze Natura 2000 docelowo co najmniej 10 m³/ha martwego drewna na wszystkich siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb), we wszystkich pozostawionych w drzewostanach kępach starodrzewu oraz w strefach 50 m wokół brzegów wszystkich jezior o powierzchni powyżej 0,5 ha i wzdłuż rzek w pasie o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu.	Cały obszar Natura 2000	Właściwy miejscowo nadleśniczy

➤ **odnośnie użytków ekologicznych:**

Na gruntach Nadleśnictwa uznane zostały Rozporządzeniem Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8, poz. 76) użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 584,65 ha (400 wyłączeń). Największym zagrożeniem dla tej formy ochrony przyrody jest zmiana stosunków wodnych, na co zwrócono uwagę w uchwale powołującej te użytki. Zgodnie ze wskazaniami konserwatorskimi i planistycznymi należałoby zadbać o zachowanie istniejących stosunków wodnych oraz wyłączenie z gospodarki leśnej.

W odniesieniu do ustanowionych użytków ekologicznych wprowadza się następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym;
- uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości;
- zaśmiecania obiektu i terenów wokół niego;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej;
- likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu;
- wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu oraz niszczenia gleby.

➤ **odnośnie pomników przyrody oraz zespołu przyrodniczo - krajobrazowego:**

- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniami wojewody lub uchwałami rad gmin w sprawie ustanowienia odpowiedniego obiektu;

- właściwe oznakowanie obiektów w terenie;
- uzgodnienia ewentualnych działań z właściwym organem (Radą Gminy w uzgodnieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska).

8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków

W celu ochrony chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk należy:

a) w stosunku do roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową:

- stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie mapy (np. szkice powierzchni manipulacyjnej), a w razie potrzeby zaznaczyć w terenie,
- działania gospodarcze na stanowiskach cennych gatunków lub w bezpośrednim otoczeniu prowadzić w sposób niezagrażający trwaniu populacji (np. poprzez pozostawianie biogrup na zrębach, wytyczenie szlaków zrywkowych z ominięciem występujących płatów cennej flory),
- nowe stanowiska cennej roślinności w odpowiedni sposób katalogować i kartować (np. uzupełniając kronikę w programie ochrony przyrody),
- przeprowadzać szkolenia pracowników z rozpoznawania cennych gatunków;

b) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- przestrzegać zasad podanych w rozdziale „Kształtowanie stosunków wodnych”, które pozwolą zachować we właściwym stanie zbiorniki będące miejscem rozrodu płazów i gadów,
- przestrzegać sposobów gospodarowania w pobliżu zbiorników wodnych stanowiących potencjalne miejsca bytowania wielu gatunków ptaków,
- pozostawiać w starszych drzewostanach drzewa martwe i obumierające, które będą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania ptaków dziuplastych,
- w drzewostanach stanowiących miejsca bytowania żurawia wszelkie prace gospodarcze wykonywać poza okresem lęgowym (tj. z wyłączeniem miesięcy III-VII);
- przestrzegać zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków fauny, wymagających wyznaczenia obszarów Natura 2000 (SOO lub OSO):
 - **czerwończyk nieparek** – gatunek związany z podmokłymi łąkami, więc podejmowane działania realizowane na użytkach zielonych najogólniej powinny

dotyczyć utrzymania odpowiednich stosunków wodnych, utrzymywania rolniczego użytkowania gruntów oraz przeciwdziałania intensyfikacji działalności rolniczej; konieczne jest podjęcie działań (odkraczanie, usuwanie biomasy oraz gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych), które wpłyną na poprawę stanu ochrony siedlisk motyli;

- **kumak nizinny** – zachowanie niewielkich bagienek i oczek wodnych na których stwierdzono stanowiska, zapobieganie ich dewastacji i wysychaniu, powstrzymanie spontanicznych niekorzystnych zmian powodowanych naturalną sukcesją i zarastaniem;
- **traszka grzebieniasta** – zachowanie niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska, utrzymanie właściwych stosunków wodnych, aby nie doprowadzić do odwodnienia;
- **traszka zwyczajna** – związana z niewielkimi zbiornikami wodnymi, utrzymywanie właściwych stosunków wodnych, aby nie doprowadzić do odwodnienia;
- **żmija zygzakowata** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **bąk** – zachowanie miejsca rozrodu i przebywania, głównie z rozległymi płacami trzciny lub pałki oraz silnie zarośnięte wysoką roślinnością szuwarową okolic stawów, bagien i starorzeczy;
- **blotniak stawowy** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **bocian biały** – ochrona gniazd oraz minimalizacja najczęstszych przyczyn śmierci, zachowanie siedlisk i miejsc żerowania;
- **cyraneczka, cyranka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, szczególnie gęsto zarośniętych zbiorników wodnych; często są to niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne;
- **czajka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **derkacz** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie wilgotnych łąk, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **dzięcioł czarny** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w drzewostanach, głównie iglastych;

- **dzięciol duży, średni, zielony** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w świetlistych, starych drzewostanach głównie liściastych, a także mniejszych zadrzewieniach śródpolnych, starych parkach, sadach i alejach;
- **gągoł** – pozostawianie starych dziuplastych drzew nad brzegami jezior, rzek, starorzeczy i innych zbiorników wodnych;
- **gąsiorek** – zachowanie istniejących lub zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych i utrzymywanie w nich kolczastych krzewów;
- **jarzębatka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, nadrzecznych łąk, zadrzewień śródpolnych, rzecznych, jeziornych, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **lelek** – ochrona miejsc występowania, głównie suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, pól, polan, zrębów, młodników;
- **lerka** – objęcie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową, sąsiadujących z kompleksami leśnymi, promującymi utrzymanie takich siedlisk w stanie niezmienionym;
- **łabędź czarnodzioby, krzykliwy, łabędź niemy** – objęcie ochroną obszarów zatrzymywania się łabędzi w czasie wędrówki i zimowania;
- **mucholówka mała** – ochrona zachowawcza jak największej powierzchni starych drzewostanów liściastych;
- **nurogęś** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie starodrzewu w pobliżu jezior i rzek;
- **perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz zausznik, perkozek** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie jezior i stawów, rzadziej wolno płynących rzek, z pasem przybrzeżnych trzin, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **świergotek polny** – zachowanie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową i objęcie ich programami rolno-środowiskowymi;
- **trzmiełojad** – zachowanie różnego rodzaju starych drzewostanów liściastych i mieszanych, również borów;
- **wodnik** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na rozległych, ale też mniejszych trzcinowiskach, okolicach stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów;

- **zielonka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie zbiorników z gęstym pasem trzciny, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **zimirdek** – zachowanie miejsc przebywania, którymi najczęściej są czyste, śródlądowe wody (rzeki i strumienie oraz brzegi jezior i stawów) o stromych brzegach;
- **żuraw** – zachowanie miejsc rozrodu, którymi najczęściej w warunkach Nadleśnictwa są bagna i torfowiska; nie należy zmieniać stosunków wodnych w miejscach występowania gatunku;
- **bóbr europejski** – nie stwierdzono potrzeby prowadzenia działań ochronnych dla tego gatunku na terenie Nadleśnictwa;
- **wydra** – przy wykonywaniu prac melioracyjnych i oczyszczaniu brzegów różnych zbiorników wodnych należy brać pod uwagę możliwość istnienia nor z młodymi wydrami; należy zachowywać zadrzewienia wzdłuż cieków i zbiorników wodnych.

c) odnośnie stref ochrony:

- **bielik** – przestrzegać rygorów określonych w ustawie o ochronie przyrody oraz w decyzjach administracyjnych ustanawiających strefę ochrony ostoi i regularnego przebywania; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (01.01 – 31.07), niezbędne prace wykonywać, poza tym okresem; zabiegi pielęgnacyjne (CP, PIEL, TW, TP, IIIA, ODN-ZRB) w strefie okresowej należy rozłożyć w czasie, nie kumulować w jednym roku prac w kilku wydzieleniach;
- **bocian czarny** – przestrzegać rygorów określonych w ustawie o ochronie przyrody oraz w decyzjach administracyjnych ustanawiających strefę ochrony ostoi i regularnego przebywania; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (15.03 – 31.08), niezbędne prace wykonywać, poza tym okresem; zabiegi pielęgnacyjne (CP, TW, TP, IIIB) w strefie okresowej należy rozłożyć w czasie, nie kumulować w jednym roku prac w kilku wydzieleniach;
- **kania ruda** – przestrzegać rygorów określonych w ustawie o ochronie przyrody oraz w decyzjach administracyjnych ustanawiających strefę ochrony ostoi i regularnego przebywania; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (1.03 – 31.08), niezbędne prace wykonywać, poza tym okresem; zabiegi pielęgnacyjne (TP) w strefie okresowej należy rozłożyć w czasie, nie kumulować w jednym roku prac w kilku wydzieleniach;
- w przypadku stwierdzenia stanowisk gatunków wymagających ochrony strefowej należy występować o ustanowienie dla nich stref ochrony, zgodnie

z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380).

d) odnośnie gatunków, które występują lub prawdopodobnie mogą występować na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo:

- **gatunki wymagające ochrony strefowej** – po ewentualnym zlokalizowaniu nowego gniazda informować o jego lokalizacji właściwy RDOŚ, w bezpośrednim sąsiedztwie gniazda nie prowadzić działań gospodarczych;
- **nietoperze** – po ewentualnym zlokalizowaniu zimowisk (pomieszczenia i kryjówki), w których w ciągu 3 kolejnych lat choć raz stwierdzono występowanie ponad 200 osobników informować o ich lokalizacji właściwy RDOŚ; dla takich stanowisk wymagane jest ustalenie stref ochrony;
- **wilk szary** – po ewentualnym zlokalizowaniu miejsca rozrodu (nory) informować o jego lokalizacji właściwy RDOŚ, w bezpośrednim sąsiedztwie nory nie prowadzić działań gospodarczych.

e) postępowanie ochronne podczas realizacji prac gospodarczych (opracowano na podstawie Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz.U.2023, poz. 672):

- przed przystąpieniem do prac z zakresu gospodarki leśnej przeprowadza się wizję terenową, która polega na lustracji powierzchni objętej zabiegiem (jej granic oraz wnętrza) celem sprawdzenia występowania:
 - drzew dziuplastych;
 - stanowisk z gniazdami wieloletnimi ptaków;
 - zasiedlonych jednorocznych gniazd ptaków;
 - stanowisk gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG;
 - potencjalnych stanowisk gatunków ptaków i gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG, których istnienie wynika z dostępnych danych naukowych umożliwiających identyfikację stanowiska;
- wizje terenowe przeprowadza się najwcześniej na 14 dni przed rozpoczęciem prac;
- stwierdzone stanowiska, o których mowa w § 199 IOL, oznakowuje się w następujący sposób:
 - drzewa dziuplaste oraz stanowiska z wieloletnimi gniazdami ptaków – przy użyciu farby do znakowania drzew, w sposób zapewniający możliwość

- rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić do samoistnego zaniku;
- zasiedlone jednoroczne gniazda ptaków – w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić co najmniej do ich zakończenia;
 - stanowiska gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić co najmniej do ich zakończenia;
 - miejsca występowania potencjalnych stanowisk gatunków ptaków i gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG, określonych na podstawie dostępnych danych naukowych umożliwiających identyfikację lokalizacji, których istnienia nie można zweryfikować na etapie przeprowadzania wizji terenowej – w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych miejsc przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić co najmniej do ich zakończenia;
- nie niszczy się ani nie uszkadza stanowisk, które zostały oznakowane zgodnie z ww. wskazaniem;
- dopuszcza się możliwość odstąpienia od obowiązku przeprowadzania wizji terenowych w drzewostanach, w których występuje bardzo wysokie zagrożenie bezpieczeństwa przebywających tam ludzi (np. w drzewostanach pokłękowych);
- przed rozpoczęciem prac należy wskazać wykonawcom zidentyfikowane i oznakowane stanowiska;
- przeprowadzenie wizji terenowej oraz okazanie wykonawcom prac jej wyników należy udokumentować;
- w sytuacji zgłoszenia przez osoby postronne zniszczenia stanowiska gatunku podlegającego ochronie pracownik nadleśnictwa, który uzyskał tę informację, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie nadleśniczego.

8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych

8.7.1. Chronione siedliska leśne

Główne zasady postępowania na siedliskach chronionych, to:

- zrównoważenie funkcji gospodarczej lasu z funkcją przyrodniczą,
- wszelkie działania na siedliskach w „stanie uprzywilejowanym/wzorcowym – A” powinny zmierzać do zachowania tego stanu,
- podniesienie w trakcie kształtowania kolejnego pokolenia drzew stopnia zachowania siedlisk przynajmniej o jeden stopień (dotyczy to szczególnie siedlisk w stanie silnie zniekształconym „C”, których renaturyzacja bez interwencji człowieka może trwać bardzo długo),
- całkowita rezygnacja z celowego użytkowania lasu na siedliskach skrajnie ubogich pod względem troficznym, których ilość i powierzchnia w danym Nadleśnictwie jest niewielka lub bardzo mała; pozyskanie drewna może być prowadzone przy zabiegach ochronnych (np. usuwanie nadmiaru osobników brzoźowych w Bb), czy cięciach rozluźniających lub sanitarnych (w borach chrobotkowych).

Celem zabiegów pielęgnacyjnych powinno być:

- stworzenie najodpowiedniejszych dla danych warunków siedliskowych:
 - struktury drzewostanu,
 - składu gatunkowego,
 - zróżnicowania wieku,
 - ukształtowania koron,
 - budowy warstwowej drzewostanu;
- poprawa stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów, zwłaszcza o niewłaściwym składzie gatunkowym (monokultury).

Cięcia rębne

Cięcia rębne powinny wynikać z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i czasowego. Głównym zadaniem cięć rębnych jest stworzenie odpowiednich warunków do powstania i rozwoju młodego pokolenia lub wprowadzenia pożądanych gatunków drzew i krzewów. Należy dobrać rodzaj rębni najbardziej zbliżonej do naturalnych procesów rozwojowych drzewostanu w danych warunkach siedliskowych i klimatycznych. Użytkowanie nie może spowodować zaniku określonego typu siedliska i zmniejszenia jego powierzchni.

Trzebieże

Podczas wykonywania trzebieży należy odsłaniać powstające stożki odnowieniowe. Niektóre zabiegi trzebieżowe należy wykonywać pod kątem ochrony gatunków runa leśnego. Stopniowo eliminować gatunki niezgodne z siedliskiem i obce geograficznie.

Odnowienia, zalesienia, poprawki, uzupełnienia i dolesienia

Podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek, uzupełnień i dolesień powinien być przyjęty przez Komisję Założeń Planu docelowy skład gatunkowy drzewostanów dojrzałych (typ drzewostanu) oraz wyjściowy, orientacyjny skład gatunkowy upraw.

Typy drzewostanów, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla typów siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Zamrzenica przedstawiają tabele.

Tab. 53. Typy drzewostanów o kierunku ochronnym, orientacyjne składy gatunkowe upraw dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych przyjętych w Nadleśnictwie Zamrzenica

Lp.	Siedlisko przyrodnicze	Kod	TSL	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy
1	2	3	4	5	6
1.	Brzezina bagienna	91DO-1	BMb	So-Brzom	Brzom 70%, So, Św, Brz, Ol 30%
2.	Sosnowy bór bagienny	91DO-2	Bb	So	So 80%, Brzom, Św 20%,
3.	Kwaśna buczyna niżowa	9110-1	LMśw	Bk	Bk 80%, Dbb i inne 20%
4.	Grąd środkowoeuropejski i/lub subkontynentalny	9170	LMśw	Lp-Gb-Db	Db 50%, Gb 20%, Lp 20%, Jw i inne 10%
			Lśw	Gb-Lp-Db	Db 40%, Lp 30%, Gb 20%, Jw, Bk i inne 10%
			Lw	Lp-Gb-Db	Db 40%, Gb 20, Lp 20%, Js i inne 20%
5.	Śródładowe kwaśne dąbrowy	9190	BMśw	So-Db	Db 50%, So 30%, Bk, Brz i inne 20%
			LMśw	So-Bk-Db	Db 60%, Bk 20%, So, Brz, Dbs i inne 20%
6.	Łęgi olszowe, olszowo - jesionowe i jesionowe	91E0	Lł	Ol-Js	Js 50%, Ol 30%, Wz, Jw i inne 20%
			Ol	Ol	Ol 80%, Js, Św, Brz i inne 20%
			OlJ	Js-Ol	Ol 40%, Js 30%, Jw, Wz, Brz i inne 30%
7.	Łęgi dębowo - wiązowo - jesionowe	91FO	OlJ	Db-Wz-Js	Js 40%, Wz 20%, Db 20%, Jw, Db, Brz i inne 20%
8.	Łęgi wiązowo-jesionowe	91FO	OlJ	Wz-Ol-Js	Js 30%, Ol 30%, Wz 20%, Jw, Db, Brz i inne 20%
9.	Świetliste (cieptolubne) dąbrowy	9110-1	LMśw, Lśw	Db	Db 80%, Lp, So, Brz i inne 20%

Tab. 54. Schemat postępowania hodowlanego i projektowania rodzajów rębni dla typów siedlisk przyrodniczych

Kod siedliska N2000	Sposób zagospodarowania	
	Rębnia zasadnicza	Rębnia zastępcza
1	2	3
	II / IV / V	III
9130	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz nie pogorszenia stanu siedliska przyrodniczego, pozostawienie min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego użytkowanego cięciami rębnymi w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzieleniu.	
	II / IV / V	III
9170	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz nie pogorszenia stanu siedliska przyrodniczego, pozostawienie min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego użytkowanego cięciami rębnymi w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzieleniu.	
91D0*	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji kłeskowych (Rb II / IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
91E0*	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji kłeskowych (Rb II / III/ IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
91F0	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji kłeskowych (Rb II / III/ IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
91T0	Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji kłeskowych (Rb II / IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	

* rębnia zastępcza do zastosowania min. w sytuacjach kłeskowych, w drzewostanach uszkodzonych, zamierających, osłabionych, z objawami chorobowymi, nieobradzających, w drzewostanach wymagających uzyskania odnowienia w kępowym zmieszaniu, z wykorzystaniem mikrosiedlisk, w których rodzaj i nawrót cięć w ramach rębni zasadniczej nie daje możliwości osiągnięcia celu hodowlanego i uzyskania odnowienia zgodnego z typem drzewostanu i orientacyjnym składem gatunkowym opisanym w tabeli nr 53.

W odnowieniach przyjmować następującą kolejność postępowania: samosiew, siew, sadzenie. Może zachodzić potrzeba wykorzystania w jednym drzewostanie wszystkich wymienionych sposobów. Należy zwrócić uwagę na wykorzystanie mikrosiedlisk i odpowiedni do nich dobór gatunków.

We wszystkich fazach rozwojowych drzewostanu, przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych starać się stwarzać korzystne warunki do odnowienia naturalnego.

Wykonując prace hodowlane na leśnych siedliskach przyrodniczych należy kierować się następującymi zasadami:

- podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek i uzupełnień jest określony dla każdego siedliska przyrodniczego docelowy skład gatunkowy;
- w pielęgnacji upraw należy preferować gatunki właściwe dla siedliska;
- chronić i pielęgnować odnowienia naturalne;

- charakter i intensywność zabiegów pielęgnacyjnych powinny wynikać z potrzeby ochrony siedliska i dążenia do ukształtowania struktury i składu drzewostanu zgodnego z siedliskiem, charakterystycznego dla danego zespołu leśnego;
- powstające luki i przerzedzenia należy wykorzystywać dla odnowienia naturalnego lub sztucznego gatunków charakterystycznych i typowych dla danego zespołu leśnego;
- preferować odnowienie naturalne gatunków domieszkowych;
- chronić cenne domieszki;
- cięcia odnowieniowe wykonywać tylko w przypadku koniecznej przebudowy, konieczności odsłaniania istniejących, wartościowych i zgodnych z siedliskiem odnowień naturalnych lub starości drzewostanu;
- starać się o zachowanie dłuższego okresu przebudowy drzewostanu;
- w odniesieniu do lasów bukowych o uproszczonej strukturze wiekowo-gatunkowej należy wprowadzać naturalne gatunki domieszkowe (w zależności od żyzności gleb): grab, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, jawor, lipa drobnolistna, czereśnia ptasia;
- z uwagi na niszczenie runa nie stosować kruszarek do gałęzi; nie dotyczy to sytuacji klęskowych, w tym cięć sanitarnych i polegających na usuwaniu zasiedlonych gałęzi przez szkodniki wtórne;
- realizując ogólną zasadę trwałości szaty leśnej należy dążyć do wytworzenia dolnego piętra lub podszytu (z wyjątkiem siedlisk ubogich), o ile nie występują one naturalnie.

Postępowanie z gatunkami obcego pochodzenia

Z ekologicznego punktu widzenia obecność w lasach gatunków obcych nie jest pożądana, chociaż nie zawsze jednoznacznie szkodliwa, mając na myśli produkcyjny aspekt gospodarki leśnej. Jednak gospodarka leśna ma również na celu zrównoważone zarządzanie środowiskiem, co przy wprowadzaniu gatunków obcego pochodzenia nie jest realizowane.

Obce, ekspansywne gatunki drzew (robinia akacjowa, dąb czerwony, czeremcha amerykańska) powinny być stopniowo eliminowane z drzewostanów.

Zalecenia do prowadzenia działań hodowlanych na leśnych siedliskach przyrodniczych:

- **Żyzne buczyny niżowe (9130), grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (9170):**
 - dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz niepogorszenia stanu siedliska przyrodniczego;
 - pozostawienie bez użytkowania rębego min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzieleniu;
 - eliminowanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych;

➤ **Brzezina bagienna (91D0-1) i sosnowy bór bagienny (91D0-2):**

- pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego;
- nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II/IV/V);
- sprzyjanie odnowieniu naturalnemu;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

➤ **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe i olsy źródliskowe (91E0):**

- pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego;
- nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II/III/IV/V);
- sprzyjanie odnowieniu naturalnemu;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

➤ **Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (91F0):**

- przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją);
- pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;
- pozostawianie martwego drewna;
- dostosowanie stosunków wodnych do potrzeb siedliska (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych);
- zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych;
- usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego;

➤ **Bory chrobotkowe (91T0):**

- pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;
- nie wprowadzać podszytów.

8.7.2. Chronione siedliska nieleśne

Zalecenia dla siedlisk nieleśnych opracowano na podstawie analizy zaplanowanych działań w dokumentach Planów Zadań Ochronnych (PZO), przedstawionych m.in. w Priorytetowych Ramach Działań (PAF) dla Sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (GDOŚ, 2021). Działania na siedliskach przyrodniczych zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa.

a) Siedliska słodkowodne (rzeki i jeziora)

➤ **Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (3150), naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (3160):**

- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie (oprócz 3160);
- zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji;
- nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją;
- przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznym siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy

buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

b) Użytki zielone

➤ Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (6510):

- użytkowanie kośne z usunięciem biomasy i/lub pastwiskowe użytkowanie terenów łąk;
- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy).

c) Torfowiska

➤ Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110*); przejściowe i trzęsawiska (7140):

- poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych;
- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy);
- usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych;
- wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy;
- przetrzymywanie wokół siedliska pasa drzewostanu do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY

W związku z koniecznością prowadzenia przez Nadleśnictwo wielu uzgodnień, konsultacji i korespondencji związanej z szeroko pojętą problematyką ochrony przyrody, poniżej zamieszczono pomocniczy wykaz instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką na terenie województwa kujawsko - pomorskiego:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 81, 85-009 Bydgoszcz;
- Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Bydgoszczy, ul. Bernardyńska 6, 85-029 Bydgoszcz;
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń;
- Klub Przyrodników, Owczary 17, 69-113 Górzycza;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, ul. Aleksandra Fredry 8, 87-100 Toruń;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Filia Bydgoszcz, ul. Michała Kleofasa Ogińskiego 2, 85-092 Bydgoszcz;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, ul. Szczepanowskiego 15 A, 60-541 Poznań;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, ul. ks. Piotra Skargi 2, 85-018 Bydgoszcz;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura w Toruniu, ul. Moniuszki 15-21, 87-100 Toruń;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, ul. Łazienna 8, 87-100 Toruń;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura w Bydgoszczy, ul. Jezuicka 2, 85-102 Bydgoszcz;
- Starostwo Powiatowe w Tucholi, Referat Ochrony Środowiska i Zasobów Przyrody, al. Poczтовая 7, 89-500 Tuchola;
- Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, ul. Dworcowa 100, 85-002 Bydgoszcz;

- Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim, Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska, ul. Tadeusza Kościuszki 11, 89-400 Sępólno Krajeńskie;
- Starostwo Powiatowe w Świeciu, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, ul. generała Józefa Hallera 9, 86-100 Świecie.

10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

W ramach „Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa opracowano mapy przeglądowe w skali 1 : 25 000:

- walorów przyrodniczo-kulturowych (obręb Wierzchlas, Zamrzenica, Świekatówko),
- obszarów chronionych i funkcji lasu (obręb Wierzchlas, Zamrzenica, Świekatówko).

11. LITERATURA

1. Kapuściński R., Zadura J., : „*Edukacja przyrodnicza i leśna w Lasach Państwowych*” – GDLP, Warszawa 2007.
2. Kaźmierczakowa R. (red.). Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych, IOP, 2016.
3. Kondracki J.: „*Geografia regionalna Polski*”, PWN, Warszawa 2018.
4. „*Mapa Podziału Hydrograficznego Polski*”, Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2012.
5. Matuszkiewicz J.M.: „*Regionalizacja geobotaniczna Polski*” IGiPZ PAN, Warszawa 2008.
6. Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.: „*Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300 000*”, Arkusz A1, IGiPZ PAN, Warszawa 1995.
7. Ocena stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych, GIOŚ.
8. Operat glebowo-siedliskowy opracowany dla Nadleśnictwa Zamrzenica w latach 2020 - 2022 r., przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni;
9. Uzupełniające prace siedliskowe w Nadleśnictwie Zamrzenica wykonane w 2025 r. przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Szczecinku dla gruntów związanych z przeklasyfikowaniem geodezyjnym.
10. Plan ochrony rezerwatu przyrody „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”, Bydgoszcz, 2011.
11. Plan ochrony rezerwatu przyrody „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”, Bydgoszcz, 2017.
12. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB220009 Bory Tucholskie, Gdańsk, Bydgoszcz, 2015, 2022.
13. „*Polityka Ekologiczna Państwa 2030*” – Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2019.
14. „*Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Zamrzenica na okres od 01.01.2016 do 31.12.2025 r.*” BULiGL Oddział w Szczecinku, Szczecinek, 2015.
15. „*Program ochrony środowiska województwa kujawsko - pomorskiego na lata 2022 - 2030*”.
16. Raporty o stanie środowiska w województwie kujawsko - pomorskim – GIOŚ Warszawa.
17. Referat Nadleśniczego Nadleśnictwa Zamrzenica na posiedzenie Komisji Założeń Planu do opracowania Programu Ochrony Przyrody, Nadleśnictwo Zamrzenica, 2023.

18. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko - pomorskim – raport wojewódzki za rok 2024” – GIOŚ Warszawa .
19. „Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2015-2019”.
20. Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, no. 2, s.143-170.
21. „Światowa Czerwona Lista gatunków zagrożonych” (Red List of Threatened Species) – IUCN 2008.
22. „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2024 r.” – BULiGL, Sękocin Stary, 2025.
23. Zestawienie inwentaryzacji zwierzyny łownej wg stanu na 10 marca 2025 r., Nadleśnictwo Zamrzenica, 2025.
24. Zestawienie występowania i zwalczania szkodników lasu w Nadleśnictwie Zamrzenica – Zespół Ochrony Lasu, Gdańsk, 2025.
25. Zdjęcia fotograficzne: Nadleśnictwo Zamrzenica oraz pracownicy BULiGL O/Szczecinek.
26. Zielony R., Kliczkowska A., Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010, CILP, Warszawa 2012.

12. ZAŁĄCZNIKI

12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakteryzacja	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
REZERWATY PRZYRODY						
„Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego”						
1.	12-21-1-05-184 -o -00	0,40	R	-	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLB220009
2.	12-21-1-05-184 -p -00	0,35	PS	-		PLB220009
3.	12-21-1-05-184 -r -00	1,42	LZR-PS	-		PLB220009
4.	12-21-1-05-184 -s -00	0,43	PS	-		PLB220009
5.	12-21-1-06-210 -a -00	3,41	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
6.	12-21-1-06-210 -b -00	2,14	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
7.	12-21-1-06-210 -c -00	0,24	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
8.	12-21-1-06-210 -d -00	1,94	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
9.	12-21-1-06-210 -f -00	2,20	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
10.	12-21-1-06-210 -g -00	3,24	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
11.	12-21-1-06-210 -h -00	2,10	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
12.	12-21-1-06-210 -i -00	0,67	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
13.	12-21-1-06-210 -j -00	0,69	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
14.	12-21-1-06-210 -k -00	11,41	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
15.	12-21-1-06-210 -l -00	0,87	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
16.	12-21-1-06-210 -m -00	10,55	BAGNO	-		PLB220009
17.	12-21-1-06-210 -n -00	0,35	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
18.	12-21-1-06-210 -o -00	1,50	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
19.	12-21-1-06-210 -p -00	2,20	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
20.	12-21-1-06-210 -r -00	2,11	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
21.	12-21-1-06-211 --a -00	0,53	DROGI L	-		PLB220009
22.	12-21-1-06-211 -a -00	0,26	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
23.	12-21-1-06-211 -b -00	17,41	BAGNO	-		PLB220009
24.	12-21-1-06-211 -c -00	0,63	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
25.	12-21-1-06-211 -d -00	3,54	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
26.	12-21-1-06-211 -f -00	0,56	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
27.	12-21-1-06-211 -g -00	0,42	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
RAZEM		71,57				

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
„Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” - otulina						
1.	12-21-1-05-184 -t -00	3,08	R	-	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLB220009
2.	12-21-1-05-184 -z -00	5,46	PS	-		PLB220009
3.	12-21-1-05-184 -ax -00	0,11	PS	-		PLB220009
4.	12-21-1-05-184 -bx -00	3,38	Ł	-		PLB220009
RAZEM		12,03				
„Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”						
1.	12-21-1-03-33 -f -00	2,03	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLB220009
2.	12-21-1-03-33 -~f -00	0,05	DROGI L	-		PLB220009
3.	12-21-1-03-34 -f -00	2,05	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
4.	12-21-1-03-34 -~f -00	0,12	LINIE	-		PLB220009
RAZEM		4,25				
„Brzozowe Bagno”						
1.	12-21-2-14-59 -f -00	2,22	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
2.	12-21-2-14-59 -g -00	1,35	SZCZ CHR	-		-
3.	12-21-2-14-59 -~c -00	0,10	DROGI L	-		-
RAZEM		3,67				
„Sarnówek”						
1.	12-21-1-07-111 -c -00	4,37	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	PLB220009
2.	12-21-1-07-111 -d -00	2,44	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
3.	12-21-1-07-111 -f -00	1,34	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
4.	12-21-1-07-111 -h -00	1,01	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
5.	12-21-1-07-111 -~a -00	0,46	DROGI L	-		PLB220009
6.	12-21-1-07-112 -a -00	2,09	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
7.	12-21-1-07-112 -b -00	1,27	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
8.	12-21-1-07-112 -~a -00	0,10	DROGI L	-		PLB220009
RAZEM		13,08				
„Sarnówek” - otulina						
1.	12-21-1-07-87 -d -00	1,95	D-STAN	TP	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	PLB220009
2.	12-21-1-07-87 -~c -00	0,04	DROGI L	-		PLB220009
3.	12-21-1-07-88 -l -00	0,88	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
4.	12-21-1-07-88 -~d -00	0,02	LINIE	-		PLB220009
5.	12-21-1-07-111 -b -00	1,21	D-STAN	TP		PLB220009
6.	12-21-1-07-111 -g -00	1,97	D-STAN	CP		PLB220009
7.	12-21-1-07-111 -~b -00	0,09	DROGI L	-		PLB220009
8.	12-21-1-07-112 -c -00	3,36	D-STAN	CW		PLB220009
9.	12-21-1-07-112 -~c -00	0,04	DROGI L	-		PLB220009
10.	12-21-1-07-113 -a -00	3,21	D-STAN	TP		PLB220009

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
11.	12-21-1-07-113 --b -00	0,03	LINIE	-	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	PLB220009
12.	12-21-1-07-113 --c -00	0,17	DROGI L	-		PLB220009
RAZEM		12,97				
„Uroczysko Kiełpinek”						
1.	12-21-2-09-174 -b -00	1,38	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
2.	12-21-2-09-174 -c -00	5,43	BAGNO	-		-
3.	12-21-2-09-174 -d -00	0,59	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	12-21-2-09-174 -f -00	0,58	SUKCESJA	-		-
5.	12-21-2-09-174 -g -00	3,89	BAGNO	-		-
6.	12-21-2-09-175 -a -00	19,84	BAGNO	-		-
7.	12-21-2-09-175 -c -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	12-21-2-09-175 -d -00	10,43	BAGNO	-		-
9.	12-21-2-09-175 -g -00	0,47	D-STAN	BRAK WSK		-
RAZEM		43,80				
„Uroczysko Kiełpinek” – otulina						
1.	12-21-2-09-174 -a -00	5,28	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
2.	12-21-2-09-174 -h -00	11,33	D-STAN	TP		-
3.	12-21-2-09-174 --a -00	0,42	DROGI L	-		-
4.	12-21-2-09-174 --b -00	0,17	LINIE	-		-
5.	12-21-2-09-175 -b -00	1,04	D-STAN	BRAK WSK		-
6.	12-21-2-09-175 -f -00	2,66	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	12-21-2-09-175 -h -00	1,14	D-STAN	TP		-
8.	12-21-2-09-175 --a -00	0,07	DROGI L	-		-
9.	12-21-2-09-175 --b -00	0,09	LINIE	-		-
10.	12-21-2-09-175 --c -00	0,04	LINIE	-		-
11.	12-21-2-09-176 -a -00	13,73	D-STAN	CW		-
12.	12-21-2-09-176 --a -00	0,25	DROGI L	-		-
13.	12-21-2-09-176 --b -00	0,06	LINIE	-		-
RAZEM		36,28				
„Bruchniewska Ostoja”						
1.	12-21-3-16-62 -a -00	0,25	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
2.	12-21-3-16-62 -b -00	0,24	D-STAN	BRAK WSK		-
3.	12-21-3-16-62 -c -00	1,93	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	12-21-3-16-62 -d -00	4,27	D-STAN	BRAK WSK		-
5.	12-21-3-16-62 -f -00	8,00	D-STAN	BRAK WSK		-
6.	12-21-3-16-62 -g -00	1,41	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	12-21-3-16-62 -h -00	3,39	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	12-21-3-16-62 -i -00	0,94	D-STAN	BRAK WSK		-
9.	12-21-3-16-62 -j -00	0,62	BAGNO	-		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
10.	12-21-3-16-62 -k -00	5,03	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
11.	12-21-3-16-62 --a -00	0,16	LINIE	-		-
12.	12-21-3-16-80 -a -00	7,37	D-STAN	BRAK WSK		-
13.	12-21-3-16-80 --a -00	0,23	DROGI L	-		-
14.	12-21-3-16-80 --b -00	0,06	LINIE	-		-
15.	12-21-3-16-80 --c -00	0,19	DROGI L	-		-
16.	12-21-3-16-81 -a -00	5,97	D-STAN	BRAK WSK		-
17.	12-21-3-16-81 -b -00	1,54	D-STAN	BRAK WSK		-
18.	12-21-3-16-81 -c -00	1,38	D-STAN	BRAK WSK		-
19.	12-21-3-16-81 --a -00	0,32	DROGI L	-		-
RAZEM		43,30				
„Bruchniewska Ostoja” - otulina						
1.	12-21-3-16-61 -j -00	3,54	BAGNO	-	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
2.	12-21-3-16-61 -l -00	6,48	D-STAN	TP		-
3.	12-21-3-16-61 -m -00	1,99	D-STAN	TP		-
4.	12-21-3-16-61 -n -00	0,09	ROWY	-		-
5.	12-21-3-16-61 --b -00	0,06	DROGI L	-		-
6.	12-21-3-16-79 -c -00	2,15	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	12-21-3-16-79 -d -00	1,17	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	12-21-3-16-79 --b -00	0,14	DROGI L	-		-
9.	12-21-3-16-79 --c -00	0,11	DROGI L	-		-
10.	12-21-3-16-80 -b -00	1,96	D-STAN	TW		-
11.	12-21-3-16-80 -c -00	2,64	D-STAN	BRAK WSK		-
12.	12-21-3-16-80 -d -00	2,16	D-STAN	TP		-
13.	12-21-3-16-80 --d -00	0,15	DROGI L	-		-
14.	12-21-3-16-81 -d -00	0,54	D-STAN	TP		-
15.	12-21-3-16-81 --b -00	0,09	DROGI L	-		-
16.	12-21-3-16-81 --c -00	0,03	DROGI L	-		-
RAZEM		23,30				
„Dolina Zamrzonki”						
1.	12-21-2-14-55 -t -00	2,01	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
2.	12-21-2-14-55 --b -00	0,10	DROGI L	-		-
3.	12-21-2-14-56 -f -00	1,83	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	12-21-2-14-56 --c -00	0,03	LINIE	-		-
5.	12-21-2-14-56 --d -00	0,14	DROGI L	-		-
6.	12-21-2-14-57 -g -00	0,54	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	12-21-2-14-57 -i -00	1,17	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	12-21-2-14-57 -j -00	1,16	D-STAN	BRAK WSK		-
9.	12-21-2-14-57 --c -00	0,02	LINIE	-		-
10.	12-21-2-14-58 -i -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000	
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	
11.	12-21-2-14-58 -j -00	0,68	BAGNO	-	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-	
12.	12-21-2-14-58 -~c -00	0,03	LINIE	-		-	
13.	12-21-2-14-59 -j -00	0,67	Ł	-		-	
14.	12-21-2-14-59 -k -00	0,30	BAGNO	-		-	
15.	12-21-2-14-59 -l -00	1,01	D-STAN	BRAK WSK		-	
16.	12-21-2-14-60 -s -00	0,62	BAGNO	-		-	
17.	12-21-2-14-60 -t -00	0,98	BAGNO	-		-	
18.	12-21-2-14-63 -a -00	0,44	BAGNO	-		-	
19.	12-21-2-14-63 -b -00	2,36	Ł	-		-	
20.	12-21-2-14-63 -c -00	0,40	PS	-		-	
21.	12-21-2-14-63 -d -00	0,37	D-STAN	BRAK WSK		-	
22.	12-21-2-14-63 -f -00	0,47	D-STAN	BRAK WSK		-	
23.	12-21-2-14-63 -g -00	0,88	PS	-		-	
24.	12-21-2-14-63 -h -00	0,84	D-STAN	BRAK WSK		-	
25.	12-21-2-14-63 -i -00	0,66	D-STAN	BRAK WSK		-	
26.	12-21-2-14-64 -a -00	1,20	D-STAN	BRAK WSK		-	
27.	12-21-2-14-64 -b -00	1,96	D-STAN	BRAK WSK		-	
28.	12-21-2-14-64 -c -00	1,58	D-STAN	BRAK WSK		-	
29.	12-21-2-14-65 -a -00	1,59	Ł	-		-	
30.	12-21-2-14-65 -b -00	1,49	D-STAN	BRAK WSK		-	
31.	12-21-2-14-65 -c -00	1,38	Ł	-		-	
32.	12-21-2-14-65 -d -00	1,67	D-STAN	BRAK WSK		-	
33.	12-21-2-14-66 -a -00	0,90	D-STAN	BRAK WSK		-	
34.	12-21-2-14-66 -~b -00	0,01	LINIE	-		-	
35.	12-21-2-14-67 -a -00	0,43	D-STAN	BRAK WSK		-	
36.	12-21-2-14-67 -~b -00	0,11	LINIE	-		-	
RAZEM		31,03					
„Dolina Zamrzonki” - otulina							
1.	12-21-2-14-58 -h -00	3,56	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-	
2.	12-21-2-14-58 -~b -00	0,04	LINIE	-		-	
3.	12-21-2-14-59 -i -00	2,97	D-STAN	BRAK WSK		-	
4.	12-21-2-14-60 -d -00	5,98	D-STAN	IIIB		-	
5.	12-21-2-14-60 -f -00	0,77	D-STAN	BRAK WSK		-	
6.	12-21-2-14-60 -g -00	1,12	D-STAN	BRAK WSK		-	
7.	12-21-2-14-60 -h -00	0,2	LZ	-		-	
8.	12-21-2-14-60 -i -00	0,66	D-STAN	BRAK WSK		-	
9.	12-21-2-14-60 -w -00	1,62	D-STAN	BRAK WSK		-	
10.	12-21-2-14-60 -~c -00	0,24	LINIE	-		-	
11.	12-21-2-14-65 -h -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK		-	
12.	12-21-2-14-66 -b -00	6,26	D-STAN	TP		-	

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
13.	12-21-2-14-66 ~c -00	0,04	LINIE	-	Zgodnie z zadaniami ochronnymi rezerwatu	-
RAZEM		24,88				
PARKI KRAJOBRAZOWE						
„Wdecki Park Krajobrazowy”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	285,74	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
„Wdecki Park Krajobrazowy” - otulina						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	4,50	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
„Krajeński Park Krajobrazowy”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	734,15	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
Otulina Tucholskiego Parku Krajobrazowego						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	570,31	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU						
„Śliwicki”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	4608,84	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
„Zalewu Koronowskiego”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	6743,61	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
„Doliny Rzeki Kamionki”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	321,47	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
„Doliny Rzeki Sępolenki”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	48,83	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
OBSZARY NATURA 2000						
OSO „Bory Tucholskie"						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.4	6402,36	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
UŻYTKI EKOLOGICZNE						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.5	584,65	Grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
POMNIKI PRZYRODY						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.6	-	34 pojedyn- cze drzewa, 1 aleja oraz 9 głazów narzuto- wych	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWY						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.7	190,16	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
STREFY OCHRONY						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.8	499,51	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
NIELEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE N2000						
3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne						
OBRĘB WIERZCHŁAS						
1.	12-21-1-07-20 -I -00	7,32	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
2.	12-21-1-02-349 -w -00	1,35	BAGNO	-		-
RAZEM OBRĘB		8,67				
OBRĘB ZAMRZENICA						
1.	12-21-2-14-58 -j -00	0,68	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-2-14-60 -c -00	7,52	BAGNO	-		-
3.	12-21-2-14-69 -g -00	0,57	BAGNO	-		-
4.	12-21-2-14-70 -g -00	4,96	JEZIORO	-		-
5.	12-21-2-14-71 -h -00	0,42	BAGNO	-		-
6.	12-21-2-14-79 -c -00	0,30	BAGNO	-		-
7.	12-21-2-14-87 -a -00	3,22	BAGNO	-		-
8.	12-21-2-14-88 -b -00	1,95	BAGNO	-		-
9.	12-21-2-14-88 -d -00	2,93	JEZIORO	-		-
10.	12-21-2-14-88 -g -00	4,16	JEZIORO	-		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
11.	12-21-2-14-89 -a -00	10,73	JEZIORO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
12.	12-21-2-14-89 -c -00	0,50	BAGNO	-		-
13.	12-21-2-14-89 -i -00	1,26	BAGNO	-		-
14.	12-21-2-14-89 -l -00	1,02	BAGNO	-		-
15.	12-21-2-14-89 -n -00	0,17	SZCZ CHR	-		-
16.	12-21-2-14-91A -a -00	25,20	JEZIORO	-		-
17.	12-21-2-10-113 -h -00	7,94	BAGNO	-		-
18.	12-21-2-10-114 -b -00	3,06	BAGNO	-		-
19.	12-21-2-10-114 -h -00	1,97	BAGNO	-		-
20.	12-21-2-10-117 -i -00	2,45	JEZIORO	-		-
21.	12-21-2-10-118 -a -00	12,47	JEZIORO	-		-
22.	12-21-2-10-118 -g -00	3,23	JEZIORO	-		-
23.	12-21-2-10-119 -j -00	1,86	BAGNO	-		-
24.	12-21-2-10-119 -k -00	0,36	BAGNO	-		-
25.	12-21-2-10-134 -c -00	0,29	BAGNO	-		-
26.	12-21-2-10-134 -h -00	0,13	SZCZ CHR	-		-
27.	12-21-2-10-135 -b -00	0,15	BAGNO	-		-
28.	12-21-2-10-135 -l -00	0,13	SZCZ CHR	-		-
29.	12-21-2-10-136 -i -00	0,71	SZCZ CHR	-		-
30.	12-21-2-10-136 -j -00	1,32	BAGNO	-		-
31.	12-21-2-10-136 -p -00	0,03	SZCZ CHR	-		-
32.	12-21-2-10-138 -b -00	0,94	BAGNO	-		-
33.	12-21-2-10-143 -f -00	1,71	BAGNO	-		-
34.	12-21-2-10-143 -h -00	0,29	SZCZ CHR	-		-
35.	12-21-2-10-144 -c -00	0,40	BAGNO	-		-
36.	12-21-2-09-174 -c -00	5,43	BAGNO	-		-
37.	12-21-2-09-174 -g -00	3,89	BAGNO	-		-
38.	12-21-2-09-175 -a -00	19,84	BAGNO	-		-
39.	12-21-2-09-175 -d -00	10,43	BAGNO	-		-
40.	12-21-2-09-178 -c -00	3,00	BAGNO	-		-
41.	12-21-2-09-178 -n -00	0,28	SZCZ CHR	-		-
42.	12-21-2-12-186 -h -00	0,26	SZCZ CHR	-		-
43.	12-21-2-12-186 -i -00	0,44	BAGNO	-		-
44.	12-21-2-12-194 -g -00	0,60	BAGNO	-		-
45.	12-21-2-12-194 -o -00	0,27	SZCZ CHR	-		-
46.	12-21-2-12-203 -j -00	0,45	BAGNO	-		-
47.	12-21-2-12-211 -b -00	0,53	BAGNO	-		-
48.	12-21-2-12-211 -c -00	0,51	BAGNO	-		-
49.	12-21-2-12-211 -d -00	0,21	BAGNO	-		-
50.	12-21-2-12-211 -f -00	3,00	BAGNO	-		-
51.	12-21-2-12-211 -i -00	0,34	SZCZ CHR	-		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
52.	12-21-2-12-211 -k -00	0,14	SZCZ CHR	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
53.	12-21-2-12-211 -m -00	0,12	SZCZ CHR	-		-
54.	12-21-2-12-219 -g -00	0,30	BAGNO	-		-
55.	12-21-2-12-219 -h -00	0,07	SZCZ CHR	-		-
RAZEM OBRĘB		155,14				
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO						
1.	12-21-3-18-53 -a -00	2,00	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-3-18-53 -h -00	0,31	SZCZ CHR	-		-
3.	12-21-3-18-65 -d -00	1,72	BAGNO	-		-
4.	12-21-3-18-83 -b -00	1,95	BAGNO	-		-
5.	12-21-3-18-118 -f -00	6,70	BAGNO	-		-
6.	12-21-3-18-119 -b -00	3,37	BAGNO	-		-
7.	12-21-3-18-119 -c -00	4,12	BAGNO	-		-
8.	12-21-3-18-128 -p -00	2,01	BAGNO	-		-
9.	12-21-3-17-146A -a -00	22,97	JEZIORO P	-		-
10.	12-21-3-17-160 -i -00	1,97	BAGNO	-		-
11.	12-21-3-17-162 -a -00	3,93	BAGNO	-		-
12.	12-21-3-17-163 -a -00	7,50	BAGNO	-		-
13.	12-21-3-17-164 -a -00	3,85	BAGNO	-		-
14.	12-21-3-17-168 -b -00	2,72	BAGNO	-		-
15.	12-21-3-17-169 -c -00	2,38	BAGNO	-		-
16.	12-21-3-17-169 -g -00	2,52	BAGNO	-		-
17.	12-21-3-17-169 -i -00	0,56	SZCZ CHR	-		-
18.	12-21-3-17-175 -b -00	1,74	BAGNO	-		-
19.	12-21-3-17-175 -i -00	0,42	BAGNO	-		-
20.	12-21-3-17-179 -f -00	6,74	BAGNO	-		-
21.	12-21-3-17-180 -c -00	5,58	BAGNO	-		-
22.	12-21-3-17-185 -d -00	0,40	BAGNO	-		-
23.	12-21-3-17-186 -h -00	1,90	BAGNO	-		-
24.	12-21-3-17-186 -j -00	0,44	BAGNO	-		-
25.	12-21-3-17-186 -n -00	0,17	SZCZ CHR	-		-
26.	12-21-3-17-186 -o -00	0,17	SZCZ CHR	-		-
27.	12-21-3-17-187 -f -00	0,28	BAGNO	-		-
28.	12-21-3-17-188B -j -00	0,30	BAGNO	-		-
RAZEM OBRĘB		88,72				
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		252,53				

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
3160 – Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-07-46 -i -00	8,20	JEZIORO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
2.	12-21-1-03-77 -d -00	2,61	JEZIORO	-		PLB220009
3.	12-21-1-04-142 -j -00	15,76	JEZIORO	-		PLB220009
4.	12-21-1-04-181 -a -00	8,71	JEZIORO	-		PLB220009
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		35,28				
– nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie; – zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji; – przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu, poprzez rezygnację z cięć zupełnych w odległości co najmniej 25 m od brzegu zbiornika; – nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją.						
6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-05-149 -w -00	4,83	Ł	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
2.	12-21-1-04-206 -h -00	3,63	Ł	-		PLB220009
3.	12-21-1-04-206 -l -00	0,21	PS	-		PLB220009
4.	12-21-1-04-206 -m -00	3,03	Ł	-		PLB220009
5.	12-21-1-04-206 -n -00	0,36	PS	-		PLB220009
6.	12-21-1-06-211 -h -00	1,01	Ł	-		PLB220009
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		13,07				
– użytkowanie kośne z usunięciem biomasy i/lub pastwiskowe użytkowanie terenów łąk; – usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy).						
7110* - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)						
OBRĘB ZAMRZENICA						
1.	12-21-2-14-59 -g -00	1,35	SZCZ CHR	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-2-10-112 -g -00	0,28	SZCZ CHR	-		-
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		1,63				
– poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych; – usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); – usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych; – wykaszanie okrajów siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy; – przetrzymywanie wokół siedliska pasa drzewostanu do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; – w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-03-103 -d -00	3,02	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
2.	12-21-1-05-116A -x -00	1,08	BAGNO	-		PLB220009
3.	12-21-1-04-207A -h -00	1,44	BAGNO	-		PLB220009
4.	12-21-1-02-317 -i -00	1,01	BAGNO	-		PLB220009
RAZEM OBRĘB		6,55				
OBRĘB ZAMRZENICA						
1.	12-21-2-13-44 -c -00	2,26	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-2-13-44 -f -00	0,21	BAGNO	-		-
3.	12-21-2-13-44 -i -00	0,29	SZCZ CHR	-		-
4.	12-21-2-10-109 -c -00	0,96	SZCZ CHR	-		-
5.	12-21-2-10-109 -d -00	1,71	BAGNO	-		-
6.	12-21-2-10-110 -d -00	0,84	BAGNO	-		-
7.	12-21-2-10-111 -d -00	4,19	BAGNO	-		-
8.	12-21-2-10-112 -d -00	1,70	BAGNO	-		-
9.	12-21-2-10-117 -a -00	2,27	BAGNO	-		-
10.	12-21-2-10-117 -f -00	1,02	BAGNO	-		-
11.	12-21-2-10-129 -h -00	1,81	BAGNO	-		-
12.	12-21-2-09-178 -l -00	1,66	BAGNO	-		-
13.	12-21-2-09-178 -p -00	0,41	SZCZ CHR	-		-
14.	12-21-2-08-243 -j -00	1,15	BAGNO	-		-
15.	12-21-2-08-245 -a -00	2,04	SZCZ CHR	-		-
RAZEM OBRĘB		22,52				
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		29,07				
</						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
LEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE N2000						
9130 - Żyzne buczyny						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-02-320 -g -00	1,99	D-STAN	IIA	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		1,99				
– przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); – usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska; – pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu; – pozostawianie martwego drewna; – eliminowanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych.						
9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-07-109 -d -00	1,14	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
2.	12-21-1-05-114 -c -00	11,06	D-STAN	IIIB		PLB220009
3.	12-21-1-04-139 -b -00	2,72	D-STAN	TP		PLB220009
4.	12-21-1-04-139 -g -00	4,45	D-STAN	IIIBU		PLB220009
5.	12-21-1-04-139 -h -00	3,04	D-STAN	TP		PLB220009
6.	12-21-1-04-140 -a -00	3,09	D-STAN	TP		PLB220009
7.	12-21-1-04-142 -f -00	3,23	D-STAN	TP		PLB220009
8.	12-21-1-05-148 -i -00	1,06	D-STAN	IIIB		PLB220009
9.	12-21-1-04-165 -i -00	1,88	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
10.	12-21-1-04-180 -f -00	1,18	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
11.	12-21-1-06-210 -d -00	1,66	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
12.	12-21-1-06-210 -h -00	0,33	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
13.	12-21-1-06-210 -j -00	0,57	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
14.	12-21-1-06-210 -k -00	10,12	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
15.	12-21-1-06-210 -o -00	0,69	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
16.	12-21-1-06-210 -p -00	1,37	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
17.	12-21-1-06-210 -r -00	0,38	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
18.	12-21-1-06-211 -a -00	0,26	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
19.	12-21-1-06-211 -c -00	0,05	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
20.	12-21-1-06-211 -d -00	3,54	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
21.	12-21-1-06-211 -f -00	0,36	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
22.	12-21-1-06-239 -g -00	1,97	D-STAN	IIIB		PLB220009
23.	12-21-1-06-239 -i -00	1,31	D-STAN	IIIB		PLB220009
24.	12-21-1-06-258 -a -00	5,49	D-STAN	TP		-
25.	12-21-1-01-306A -a -00	0,51	BAGNO	-		-
26.	12-21-1-01-306A -c -00	1,48	BAGNO	-		-
27.	12-21-1-01-306A -d -00	1,93	D-STAN	BRAK WSK		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
28.	12-21-1-06-315 -g -00	6,41	D-STAN	CP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
29.	12-21-1-06-315 -h -00	4,76	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
30.	12-21-1-06-315 -k -00	6,70	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
31.	12-21-1-02-331 -g -00	1,05	D-STAN	TP		-
32.	12-21-1-02-331 -h -00	1,66	D-STAN	TW		-
RAZEM OBRĘB		85,45				
OBRĘB ZAMRZENICA						
1.	12-21-2-13-9 -b -00	0,56	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-2-13-10 -a -00	3,44	D-STAN	BRAK WSK		-
3.	12-21-2-14-54 -b -00	3,03	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	12-21-2-11-85 -a -00	6,50	D-STAN	TW		-
5.	12-21-2-14-86 -b -00	5,15	D-STAN	TP		-
6.	12-21-2-11-103 -f -00	0,83	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	12-21-2-11-104 -a -00	2,53	D-STAN	TP		-
8.	12-21-2-10-145 -g -00	2,09	D-STAN	BRAK WSK		-
9.	12-21-2-09-146 -b -00	2,10	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
10.	12-21-2-09-151 -b -00	3,89	D-STAN	TW		-
11.	12-21-2-09-151 -f -00	1,97	D-STAN	ODN-ZŁOŻ		-
12.	12-21-2-09-151 -i -00	2,38	D-STAN	TW		-
13.	12-21-2-09-152 -a -00	9,86	D-STAN	BRAK WSK		-
14.	12-21-2-09-152 -d -00	1,63	D-STAN	TW		-
15.	12-21-2-09-156 -c -00	0,58	D-STAN	BRAK WSK		-
16.	12-21-2-09-160 -a -00	7,08	D-STAN	BRAK WSK		-
17.	12-21-2-12-200 -a -00	2,03	D-STAN	TP		-
18.	12-21-2-12-209 -c -00	3,93	D-STAN	IIIB		-
19.	12-21-2-12-218A -a -00	1,10	D-STAN	BRAK WSK		-
20.	12-21-2-12-226 -a -00	4,24	D-STAN	TW		-
21.	12-21-2-12-226 -b -00	6,50	D-STAN	CW		-
22.	12-21-2-12-226 -c -00	2,66	D-STAN	TP		-
23.	12-21-2-12-226 -h -00	7,18	D-STAN	TP		-
24.	12-21-2-08-235 -d -00	1,68	D-STAN	TW		-
25.	12-21-2-08-244 -a -00	6,87	D-STAN	TW		-
26.	12-21-2-08-249 -d -00	3,17	D-STAN	TW		-
27.	12-21-2-08-249 -j -00	2,93	D-STAN	TW		-
28.	12-21-2-08-251 -f -00	2,91	D-STAN	BRAK WSK		-
29.	12-21-2-08-252 -a -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		-
30.	12-21-2-08-255 -f -00	1,11	D-STAN	TP		-
31.	12-21-2-08-255 -g -00	4,10	D-STAN	TP		-
32.	12-21-2-08-255 -h -00	1,02	D-STAN	BRAK WSK		-
33.	12-21-2-08-255 -i -00	1,22	D-STAN	TP		-
34.	12-21-2-08-255A -f -00	1,14	D-STAN	BRAK WSK		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
35.	12-21-2-08-255A -g -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
36.	12-21-2-08-255A -h -00	1,26	D-STAN	BRAK WSK		-
37.	12-21-2-08-256 -f -00	0,99	D-STAN	BRAK WSK		-
38.	12-21-2-08-256 -j -00	1,40	D-STAN	TP		-
39.	12-21-2-08-256 -m -00	1,12	D-STAN	TW		-
40.	12-21-2-08-256 -o -00	3,25	D-STAN	TW		-
RAZEM OBRĘB		117,07				
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO						
1.	12-21-3-16-25 -a -00	2,76	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-3-16-25 -b -00	2,01	D-STAN	TP		-
3.	12-21-3-16-25 -c -00	1,80	D-STAN	TP		-
4.	12-21-3-16-25 -d -00	4,96	D-STAN	IIIBU		-
5.	12-21-3-16-25 -g -00	0,30	D-STAN	TP		-
6.	12-21-3-16-30 -g -00	1,34	D-STAN	TP		-
7.	12-21-3-16-39 -a -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	12-21-3-16-40 -o -00	0,26	D-STAN	BRAK WSK		-
9.	12-21-3-18-47 -g -00	4,24	D-STAN	TP		-
10.	12-21-3-18-47 -i -00	8,96	D-STAN	TW		-
11.	12-21-3-18-48 -k -00	2,23	D-STAN	TP		-
12.	12-21-3-18-48 -l -00	2,25	D-STAN	TP		-
13.	12-21-3-18-48 -m -00	2,84	D-STAN	TP		-
14.	12-21-3-18-48 -n -00	5,39	D-STAN	TW		-
15.	12-21-3-16-62 -k -00	5,03	D-STAN	BRAK WSK		-
16.	12-21-3-18-63 -a -00	6,39	D-STAN	TP		-
17.	12-21-3-18-63 -c -00	5,12	D-STAN	TP		-
18.	12-21-3-18-63 -d -00	3,84	D-STAN	TW		-
19.	12-21-3-18-64 -a -00	8,78	D-STAN	TP		-
20.	12-21-3-18-64 -b -00	5,01	D-STAN	TW		-
21.	12-21-3-18-64 -c -00	5,66	D-STAN	TP		-
22.	12-21-3-18-64 -d -00	10,87	D-STAN	TP		-
23.	12-21-3-18-64 -f -00	1,36	D-STAN	TP		-
24.	12-21-3-18-64 -g -00	1,05	D-STAN	TP		-
25.	12-21-3-16-76 -b -00	4,07	D-STAN	TP		-
26.	12-21-3-18-82 -a -00	7,98	D-STAN	TW		-
27.	12-21-3-18-83 -a -00	2,19	D-STAN	TW		-
28.	12-21-3-18-83 -d -00	6,12	D-STAN	IIIBU		-
29.	12-21-3-18-83 -f -00	5,97	D-STAN	TW		-
30.	12-21-3-18-84 -a -00	3,30	D-STAN	TW		-
31.	12-21-3-18-99 -a -00	2,21	D-STAN	TP		-
32.	12-21-3-18-99 -b -00	3,63	D-STAN	TP		-
33.	12-21-3-18-99 -c -00	3,54	D-STAN	TW		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
34.	12-21-3-16-104 -g -00	3,14	D-STAN	IIIB	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
35.	12-21-3-16-105 -c -00	5,45	D-STAN	TP		-
36.	12-21-3-16-113 -s -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		-
37.	12-21-3-16-113 -x -00	1,86	D-STAN	TP		-
38.	12-21-3-18-116 -f -00	9,90	D-STAN	TW		-
39.	12-21-3-18-116 -g -00	3,81	D-STAN	IIIB		-
40.	12-21-3-15-124 -a -00	4,01	D-STAN	BRAK WSK		-
41.	12-21-3-15-124 -b -00	5,75	D-STAN	TP		-
42.	12-21-3-15-124 -d -00	1,03	D-STAN	BRAK WSK		-
43.	12-21-3-15-124 -i -00	1,23	D-STAN	TP		-
44.	12-21-3-15-125 -a -00	1,76	D-STAN	TP		-
45.	12-21-3-15-125 -b -00	3,99	D-STAN	TP		-
46.	12-21-3-15-125 -c -00	2,17	D-STAN	TP		-
47.	12-21-3-15-125 -f -00	1,06	D-STAN	TP		-
48.	12-21-3-15-125 -g -00	1,26	D-STAN	TP		-
49.	12-21-3-15-125 -h -00	1,74	D-STAN	TP		-
50.	12-21-3-15-125 -i -00	0,68	D-STAN	BRAK WSK		-
51.	12-21-3-15-125 -j -00	2,82	D-STAN	CP		-
52.	12-21-3-15-125 -k -00	1,89	D-STAN	BRAK WSK		-
53.	12-21-3-15-125 -l -00	2,19	D-STAN	IIIBU		-
54.	12-21-3-15-125 -m -00	0,65	D-STAN	TW		-
55.	12-21-3-15-125 -n -00	2,30	D-STAN	TP		-
56.	12-21-3-15-126 -a -00	5,10	D-STAN	TP		-
57.	12-21-3-15-126 -b -00	4,96	D-STAN	TW		-
58.	12-21-3-15-126 -c -00	4,16	D-STAN	TW		-
59.	12-21-3-15-126 -d -00	3,58	D-STAN	TP		-
60.	12-21-3-17-135 -d -00	1,23	D-STAN	BRAK WSK		-
61.	12-21-3-17-141 -d -00	1,88	D-STAN	BRAK WSK		-
62.	12-21-3-17-141 -g -00	2,63	D-STAN	BRAK WSK		-
63.	12-21-3-17-141 -i -00	5,79	D-STAN	TP		-
64.	12-21-3-17-152 -c -00	8,81	D-STAN	TW		-
65.	12-21-3-17-153 -d -00	5,40	D-STAN	TW		-
66.	12-21-3-17-153 -f -00	4,46	D-STAN	TW		-
67.	12-21-3-17-166 -g -00	1,72	D-STAN	TP		-
68.	12-21-3-17-166 -h -00	1,62	D-STAN	BRAK WSK		-
69.	12-21-3-17-168 -f -00	1,42	D-STAN	IIIB		-
70.	12-21-3-17-170 -a -00	5,14	D-STAN	TW		-
71.	12-21-3-17-170 -b -00	10,96	D-STAN	IVD		-
72.	12-21-3-17-184 -b -00	7,51	D-STAN	IIIB		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
73.	12-21-3-17-184 -f -00	0,63	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
RAZEM OBRĘB		268,70				
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		471,22				
<						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
31.	12-21-1-01-300 -d -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
32.	12-21-1-01-301 -a -00	0,89	D-STAN	BRAK WSK		-
33.	12-21-1-01-301 -b -00	2,07	D-STAN	BRAK WSK		-
34.	12-21-1-01-301 -c -00	1,13	D-STAN	BRAK WSK		-
35.	12-21-1-01-301 -d -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		-
36.	12-21-1-01-301 -i -00	2,42	D-STAN	BRAK WSK		-
37.	12-21-1-04-312 -c -00	2,00	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
38.	12-21-1-04-313 -d -00	1,84	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
39.	12-21-1-06-315 -r -00	2,58	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
40.	12-21-1-06-315 -s -00	0,95	BAGNO	-		PLB220009
41.	12-21-1-02-335 -b -00	0,85	BAGNO	-		-
42.	12-21-1-01-346A -a -00	1,06	D-STAN	BRAK WSK		-
43.	12-21-1-01-346A -b -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		-
44.	12-21-1-01-346A -c -00	1,55	D-STAN	BRAK WSK		-
45.	12-21-1-01-346A -d -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK		-
46.	12-21-1-01-346A -f -00	0,69	D-STAN	BRAK WSK		-
47.	12-21-1-01-346A -g -00	2,80	D-STAN	BRAK WSK		-
48.	12-21-1-01-346A -h -00	1,68	D-STAN	BRAK WSK		-
49.	12-21-1-01-346A -i -00	1,96	D-STAN	BRAK WSK		-
50.	12-21-1-01-346A -j -00	0,58	D-STAN	BRAK WSK		-
51.	12-21-1-01-346A -k -00	0,53	D-STAN	BRAK WSK		-
52.	12-21-1-01-346A -l -00	0,51	D-STAN	BRAK WSK		-
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		93,37				
</						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000	
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	
7.	12-21-1-04-195 -g -00	0,01	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009	
8.	12-21-1-04-195 -h -00	0,05	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
9.	12-21-1-04-195 -i -00	0,13	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
10.	12-21-1-04-196 -h -00	0,74	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
11.	12-21-1-04-196 -k -00	0,43	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
12.	12-21-1-04-196 -l -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
13.	12-21-1-04-197 -j -00	0,95	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
14.	12-21-1-04-197 -k -00	0,91	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
15.	12-21-1-04-207 -l -00	1,93	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
16.	12-21-1-04-208 -d -00	0,75	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
17.	12-21-1-06-210 -a -00	0,11	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
18.	12-21-1-06-210 -b -00	1,69	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
19.	12-21-1-06-210 -d -00	0,28	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
20.	12-21-1-06-210 -h -00	0,45	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
21.	12-21-1-06-210 -j -00	0,12	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
22.	12-21-1-06-210 -k -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
23.	12-21-1-06-210 -o -00	0,81	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
24.	12-21-1-06-210 -p -00	0,23	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
25.	12-21-1-06-210 -r -00	0,48	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
26.	12-21-1-06-211 -f -00	0,20	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
27.	12-21-1-06-315 -j -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009	
RAZEM OBRĘB		19,27					
OBRĘB ZAMRZENICA							
1.	12-21-2-09-149 -i -00	1,23	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-	
2.	12-21-2-09-149 -k -00	0,69	D-STAN	BRAK WSK		-	
3.	12-21-2-09-151 -c -00	1,01	D-STAN	BRAK WSK		-	
4.	12-21-2-09-155 -a -00	1,53	D-STAN	BRAK WSK		-	
5.	12-21-2-12-202 -b -00	1,22	D-STAN	BRAK WSK		-	
6.	12-21-2-12-218A -d -00	2,31	D-STAN	BRAK WSK		-	
7.	12-21-2-08-241A -h -00	0,42	BAGNO	-		-	
8.	12-21-2-08-241A -i -00	3,31	BAGNO	-		-	
9.	12-21-2-08-248 -c -00	0,91	D-STAN	BRAK WSK		-	
10.	12-21-2-08-249 -c -00	0,97	D-STAN	BRAK WSK		-	
11.	12-21-2-08-255 -a -00	1,04	D-STAN	BRAK WSK		-	
12.	12-21-2-08-255A -c -00	1,63	D-STAN	BRAK WSK		-	
13.	12-21-2-08-255A -i -00	0,77	D-STAN	BRAK WSK		-	
14.	12-21-2-08-255B -a -00	8,11	D-STAN	BRAK WSK		-	
RAZEM OBRĘB		25,15					

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
91E0* - Łęgi olszowe i jesionowe						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-3-15-9 -a -00	2,08	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	12-21-3-16-39 -o -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		-
3.	12-21-3-18-47 -f -00	3,34	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	12-21-3-16-61 -a -00	0,21	BAGNO	-		-
RAZEM OBRĘB		6,55				
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		50,97				
– podtyp „olsy źródłiskowe” należy wyłączyć z użytkowania rębego; – przetrzymywanie w najbliższym sąsiedztwie siedliska (głównie wokół podtypu „olsu źródłiskowego”) pasa drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu; – przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); – pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu; – pozostawianie martwego drewna; – dostosowanie stosunków wodnych do potrzeb siedliska (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych); – w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						
91F0 - Łęgowe lasy dębowo – wiązowo - jesionowe						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-06-210 -k -00	0,29	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
2.	12-21-1-06-210 -p -00	0,60	D-STAN	BRAK WSK		PLB220009
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		0,89				
– przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); – pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu; – pozostawianie martwego drewna; – dostosowanie stosunków wodnych do potrzeb siedliska (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych); – zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych; – usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego.						
91T0 - Sosnowy bór chrobotkowy						
OBRĘB WIERZCHLAS						
1.	12-21-1-07-5A -f -00	1,48	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLB220009
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		1,48				
– pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu; – nie wprowadzać podszytów.						

12.2. Zestawienie pododdziałów z lasami referencyjnymi wymagającymi wyłączenia z gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Zamrzenica

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
1	2	3	4	5
OBRĘB WIERZCHŁAS				
1.	12-21-1-07-1A -b -00	REF	3,29	PLB220009
2.	12-21-1-07-13 -b -00	REF	1,46	PLB220009
3.	12-21-1-07-14 -b -00	REF	1,18	PLB220009
4.	12-21-1-07-20 -h -00	REF	5,64	PLB220009
5.	12-21-1-07-21 -c -00	REF	1,32	PLB220009
6.	12-21-1-07-21 -d -00	REF	0,75	PLB220009
7.	12-21-1-07-21 -f -00	REF	0,58	PLB220009
8.	12-21-1-07-21 -l -00	REF	0,64	PLB220009
9.	12-21-1-07-22 -b -00	REF	1,56	PLB220009
10.	12-21-1-07-23 -h -00	REF	0,74	PLB220009
11.	12-21-1-07-24 -f -00	REF	1,37	PLB220009
12.	12-21-1-07-24 -l -00	REF	0,45	PLB220009
13.	12-21-1-03-28 -g -00	REF	0,41	PLB220009
14.	12-21-1-03-38 -g -00	REF	0,48	PLB220009
15.	12-21-1-03-38 -j -00	REF	0,73	PLB220009
16.	12-21-1-03-38 -l -00	REF	0,45	PLB220009
17.	12-21-1-03-39 -l -00	REF	0,45	PLB220009
18.	12-21-1-07-43 -a -00	REF	1,00	PLB220009
19.	12-21-1-07-44 -a -00	REF	2,32	PLB220009
20.	12-21-1-07-44 -b -00	REF	1,27	PLB220009
21.	12-21-1-07-46 -h -00	REF	0,23	PLB220009
22.	12-21-1-07-46 -k -00	REF	0,81	PLB220009
23.	12-21-1-07-47 -h -00	REF	0,79	PLB220009
24.	12-21-1-07-47 -j -00	REF	0,79	PLB220009
25.	12-21-1-07-48 -d -00	REF	0,84	PLB220009
26.	12-21-1-07-48 -g -00	REF	0,84	PLB220009
27.	12-21-1-07-49 -b -00	REF	0,52	PLB220009
28.	12-21-1-07-49 -d -00	REF	0,64	PLB220009
29.	12-21-1-07-49 -g -00	REF	0,29	PLB220009
30.	12-21-1-07-50 -d -00	REF	0,32	PLB220009
31.	12-21-1-03-55 -d -00	REF	0,70	PLB220009
32.	12-21-1-03-61 -c -00	REF	0,25	PLB220009
33.	12-21-1-07-62 -h -00	REF	0,59	PLB220009
34.	12-21-1-07-63 -i -00	REF	0,71	PLB220009
35.	12-21-1-07-63 -l -00	REF	4,12	PLB220009
36.	12-21-1-07-66 -f -00	REF	1,08	PLB220009
37.	12-21-1-07-73 -d -00	REF	0,57	PLB220009

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
38.	12-21-1-03-76 -f -00	REF	0,35	PLB220009
39.	12-21-1-03-104 -g -00	REF	1,29	PLB220009
40.	12-21-1-03-106 -h -00	REF	0,68	PLB220009
41.	12-21-1-03-106 -k -00	REF	1,42	PLB220009
42.	12-21-1-03-107 -d -00	REF	0,53	PLB220009
43.	12-21-1-03-107 -o -00	REF	2,91	PLB220009
44.	12-21-1-07-111 -c -00	REF	4,37	PLB220009
45.	12-21-1-07-111 -d -00	REF	2,44	PLB220009
46.	12-21-1-07-111 -f -00	REF	1,34	PLB220009
47.	12-21-1-07-111 -g -00	REF	1,97	PLB220009
48.	12-21-1-07-112 -a -00	REF	2,09	PLB220009
49.	12-21-1-07-112 -b -00	REF	1,27	PLB220009
50.	12-21-1-07-112 -f -00	REF	2,71	PLB220009
51.	12-21-1-07-113 -d -00	REF	0,98	PLB220009
52.	12-21-1-07-113 -h -00	REF	0,25	PLB220009
53.	12-21-1-05-115 -d -00	REF	0,40	PLB220009
54.	12-21-1-05-115 -f -00	REF	0,50	PLB220009
55.	12-21-1-05-115 -i -00	REF	1,63	PLB220009
56.	12-21-1-05-116A -x -00	REF	1,08	PLB220009
57.	12-21-1-05-117 -n -00	REF	0,37	PLB220009
58.	12-21-1-05-118 -h -00	REF	0,42	PLB220009
59.	12-21-1-05-118 -j -00	REF	2,25	PLB220009
60.	12-21-1-05-118 -m -00	REF	0,30	PLB220009
61.	12-21-1-05-119 -o -00	REF	0,68	PLB220009
62.	12-21-1-04-134 -a -00	REF	0,54	PLB220009
63.	12-21-1-04-135 -a -00	REF	0,52	PLB220009
64.	12-21-1-04-139 -d -00	REF	0,58	PLB220009
65.	12-21-1-04-142 -d -00	REF	1,57	PLB220009
66.	12-21-1-05-145 -b -00	REF	0,53	PLB220009
67.	12-21-1-05-148 -c -00	REF	3,00	PLB220009
68.	12-21-1-05-149 -i -00	REF	0,11	PLB220009
69.	12-21-1-05-149 -r -00	REF	0,24	PLB220009
70.	12-21-1-05-150 -b -00	REF	1,33	PLB220009
71.	12-21-1-05-152 -a -00	REF	6,03	PLB220009
72.	12-21-1-05-152 -d -00	REF	0,25	PLB220009
73.	12-21-1-05-152 -h -00	REF	0,29	PLB220009
74.	12-21-1-04-165 -c -00	REF	0,68	PLB220009
75.	12-21-1-04-174 -g -00	REF	3,53	PLB220009
76.	12-21-1-04-176 -f -00	REF	1,66	PLB220009
77.	12-21-1-04-180 -a -00	REF	2,56	PLB220009
78.	12-21-1-04-180 -g -00	REF	1,10	PLB220009
79.	12-21-1-04-181 -g -00	REF	0,59	PLB220009
80.	12-21-1-05-187 -g -00	REF	0,25	PLB220009
81.	12-21-1-05-189 -c -00	REF	0,36	PLB220009
82.	12-21-1-04-202 -g -00	REF	1,87	PLB220009

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
83.	12-21-1-04-204 -c -00	REF	0,25	PLB220009
84.	12-21-1-04-206 -k -00	REF	0,28	PLB220009
85.	12-21-1-04-207 -b -00	REF	0,70	PLB220009
86.	12-21-1-04-207 -g -00	REF	1,82	PLB220009
87.	12-21-1-04-207 -j -00	REF	1,43	PLB220009
88.	12-21-1-04-207 -l -00	REF	1,93	PLB220009
89.	12-21-1-04-207A -f -00	REF	1,02	PLB220009
90.	12-21-1-04-207A -g -00	REF	0,26	PLB220009
91.	12-21-1-04-207A -h -00	REF	1,44	PLB220009
92.	12-21-1-04-208 -d -00	REF	0,75	PLB220009
93.	12-21-1-06-210 -b -00	REF	2,14	PLB220009
94.	12-21-1-06-210 -d -00	REF	1,94	PLB220009
95.	12-21-1-06-210 -f -00	REF	2,20	PLB220009
96.	12-21-1-06-210 -g -00	REF	3,24	PLB220009
97.	12-21-1-06-210 -h -00	REF	2,10	PLB220009
98.	12-21-1-06-210 -i -00	REF	0,67	PLB220009
99.	12-21-1-06-210 -j -00	REF	0,69	PLB220009
100.	12-21-1-06-210 -n -00	REF	0,35	PLB220009
101.	12-21-1-06-211 -a -00	REF	0,26	PLB220009
102.	12-21-1-06-211 -f -00	REF	0,56	PLB220009
103.	12-21-1-06-211 -g -00	REF	0,42	PLB220009
104.	12-21-1-06-221 -c -00	REF	0,49	PLB220009
105.	12-21-1-06-221 -g -00	REF	1,39	PLB220009
106.	12-21-1-06-221A -h -00	REF	0,26	-
107.	12-21-1-06-221A -k -00	REF	0,16	-
108.	12-21-1-06-221A -p -00	REF	0,50	-
109.	12-21-1-04-223 -f -00	REF	0,19	PLB220009
110.	12-21-1-04-223 -g -00	REF	0,37	PLB220009
111.	12-21-1-04-226 -j -00	REF	1,28	PLB220009
112.	12-21-1-06-230 -f -00	REF	0,40	PLB220009
113.	12-21-1-06-235 -a -00	REF	0,53	PLB220009
114.	12-21-1-06-235 -m -00	REF	0,34	-
115.	12-21-1-06-235 -n -00	REF	1,09	-
116.	12-21-1-06-236 -l -00	REF	1,80	PLB220009
117.	12-21-1-06-239 -k -00	REF	0,80	PLB220009
118.	12-21-1-06-240 -l -00	REF	0,30	PLB220009
119.	12-21-1-06-241 -d -00	REF	0,39	PLB220009
120.	12-21-1-06-241 -i -00	REF	0,95	PLB220009
121.	12-21-1-06-241 -t -00	REF	0,20	PLB220009
122.	12-21-1-06-241 -bx -00	REF	0,29	PLB220009
123.	12-21-1-06-242 -a -00	REF	23,72	PLB220009
124.	12-21-1-06-243 -a -00	REF	10,35	PLB220009
125.	12-21-1-06-243 -d -00	REF	0,78	PLB220009
126.	12-21-1-06-243 -i -00	REF	0,40	PLB220009
127.	12-21-1-06-244 -i -00	REF	1,29	PLB220009

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
128.	12-21-1-06-245 -b -00	REF	3,12	-
129.	12-21-1-06-245 -g -00	REF	0,28	-
130.	12-21-1-06-246 -g -00	REF	0,56	-
131.	12-21-1-06-247 -d -00	REF	0,35	-
132.	12-21-1-06-248 -p -00	REF	3,83	-
133.	12-21-1-06-248 -r -00	REF	0,93	-
134.	12-21-1-06-250 -b -00	REF	0,46	-
135.	12-21-1-06-251 -c -00	REF	0,62	-
136.	12-21-1-06-254 -c -00	REF	1,00	-
137.	12-21-1-06-254 -n -00	REF	1,36	-
138.	12-21-1-06-255 -b -00	REF	3,02	-
139.	12-21-1-06-256 -d -00	REF	1,04	-
140.	12-21-1-06-262 -i -00	REF	0,41	-
141.	12-21-1-06-262 -k -00	REF	0,44	-
142.	12-21-1-06-264 -i -00	REF	0,40	-
143.	12-21-1-01-271A -b -00	REF	2,58	-
144.	12-21-1-01-271A -c -00	REF	0,72	-
145.	12-21-1-01-278 -c -00	REF	0,91	-
146.	12-21-1-01-279 -d -00	REF	0,25	-
147.	12-21-1-01-283 -c -00	REF	0,34	-
148.	12-21-1-01-290 -g -00	REF	0,43	-
149.	12-21-1-01-290 -k -00	REF	0,34	-
150.	12-21-1-01-290 -l -00	REF	2,29	-
151.	12-21-1-01-294 -m -00	REF	0,32	-
152.	12-21-1-01-295 -d -00	REF	0,27	-
153.	12-21-1-01-295 -g -00	REF	3,53	-
154.	12-21-1-01-295 -s -00	REF	0,66	-
155.	12-21-1-01-297 -c -00	REF	0,98	-
156.	12-21-1-01-300 -h -00	REF	2,92	-
157.	12-21-1-01-301 -d -00	REF	0,92	-
158.	12-21-1-01-302 -d -00	REF	0,30	-
159.	12-21-1-01-306A -a -00	REF	0,51	-
160.	12-21-1-01-306A -c -00	REF	1,48	-
161.	12-21-1-01-306A -d -00	REF	1,93	-
162.	12-21-1-01-306A -j -00	REF	0,96	-
163.	12-21-1-01-307 -k -00	REF	2,68	-
164.	12-21-1-01-308 -h -00	REF	0,48	-
165.	12-21-1-04-312 -c -00	REF	2,00	PLB220009
166.	12-21-1-04-313 -d -00	REF	1,84	PLB220009
167.	12-21-1-04-313 -h -00	REF	0,87	PLB220009
168.	12-21-1-06-315 -f -00	REF	2,42	PLB220009
169.	12-21-1-06-315 -j -00	REF	1,09	PLB220009
170.	12-21-1-06-316 -l -00	REF	4,59	-
171.	12-21-1-06-316 -n -00	REF	0,59	-
172.	12-21-1-02-317 -i -00	REF	1,01	PLB220009

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
173.	12-21-1-02-318 -g -00	REF	2,66	PLB220009
174.	12-21-1-02-319 -h -00	REF	1,30	PLB220009
175.	12-21-1-02-320 -c -00	REF	3,07	PLB220009
176.	12-21-1-02-320 -d -00	REF	0,31	PLB220009
177.	12-21-1-02-322 -f -00	REF	0,28	PLB220009
178.	12-21-1-02-323 -h -00	REF	0,27	PLB220009
179.	12-21-1-02-324A -d -00	REF	0,32	-
180.	12-21-1-02-325 -c -00	REF	4,75	-
181.	12-21-1-02-326 -c -00	REF	0,84	-
182.	12-21-1-02-327 -i -00	REF	1,06	-
183.	12-21-1-02-329 -a -00	REF	0,73	-
184.	12-21-1-02-335 -b -00	REF	0,85	-
185.	12-21-1-02-335 -j -00	REF	0,40	-
186.	12-21-1-02-338 -b -00	REF	2,11	-
187.	12-21-1-02-338 -g -00	REF	0,31	-
188.	12-21-1-02-338 -h -00	REF	0,27	-
189.	12-21-1-02-341 -j -00	REF	0,60	-
190.	12-21-1-02-343 -j -00	REF	0,26	-
191.	12-21-1-02-343B -h -00	REF	0,48	-
192.	12-21-1-01-346A -a -00	REF	1,06	-
193.	12-21-1-01-346A -b -00	REF	1,39	-
194.	12-21-1-01-346A -c -00	REF	1,55	-
195.	12-21-1-01-346A -d -00	REF	0,50	-
196.	12-21-1-01-346A -f -00	REF	0,69	-
197.	12-21-1-01-346A -g -00	REF	2,80	-
198.	12-21-1-01-346A -h -00	REF	1,68	-
199.	12-21-1-01-346A -i -00	REF	1,96	-
200.	12-21-1-01-346A -j -00	REF	0,58	-
201.	12-21-1-01-346A -k -00	REF	0,53	-
202.	12-21-1-01-346A -l -00	REF	0,51	-
RAZEM OBRĘB			264,87	
OBRĘB ZAMRZENICA				
1.	12-21-2-13-1 -b -00	REF	1,01	PLB220009
2.	12-21-2-13-1 -i -00	REF	1,23	PLB220009
3.	12-21-2-13-3 -a -00	REF	3,57	PLB220009
4.	12-21-2-13-9 -b -00	REF	0,56	-
5.	12-21-2-13-10 -a -00	REF	3,44	-
6.	12-21-2-13-23 -a -00	REF	0,76	-
7.	12-21-2-13-44 -c -00	REF	2,26	-
8.	12-21-2-13-44 -f -00	REF	0,21	-
9.	12-21-2-13-46 -h -00	REF	0,49	-
10.	12-21-2-14-54 -b -00	REF	3,03	-
11.	12-21-2-14-55 -t -00	REF	2,01	-
12.	12-21-2-14-56 -f -00	REF	1,83	-
13.	12-21-2-14-57 -g -00	REF	0,54	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
14.	12-21-2-14-57 -i -00	REF	1,17	-
15.	12-21-2-14-57 -j -00	REF	1,16	-
16.	12-21-2-14-58 -g -00	REF	0,43	-
17.	12-21-2-14-58 -i -00	REF	1,00	-
18.	12-21-2-14-58 -j -00	REF	0,68	-
19.	12-21-2-14-59 -c -00	REF	0,65	-
20.	12-21-2-14-59 -f -00	REF	2,22	-
21.	12-21-2-14-59 -g -00	REF	1,35	-
22.	12-21-2-14-59 -j -00	REF	0,67	-
23.	12-21-2-14-59 -k -00	REF	0,30	-
24.	12-21-2-14-59 -l -00	REF	1,01	-
25.	12-21-2-14-60 -c -00	REF	7,52	-
26.	12-21-2-14-60 -s -00	REF	0,62	-
27.	12-21-2-14-60 -t -00	REF	0,98	-
28.	12-21-2-14-61 -bx -00	REF	0,30	-
29.	12-21-2-14-63 -a -00	REF	0,44	-
30.	12-21-2-14-63 -b -00	REF	2,36	-
31.	12-21-2-14-63 -c -00	REF	0,40	-
32.	12-21-2-14-63 -d -00	REF	0,37	-
33.	12-21-2-14-63 -f -00	REF	0,47	-
34.	12-21-2-14-63 -g -00	REF	0,88	-
35.	12-21-2-14-63 -h -00	REF	0,84	-
36.	12-21-2-14-63 -i -00	REF	0,66	-
37.	12-21-2-14-64 -a -00	REF	1,20	-
38.	12-21-2-14-64 -b -00	REF	1,96	-
39.	12-21-2-14-64 -c -00	REF	1,58	-
40.	12-21-2-14-65 -a -00	REF	1,59	-
41.	12-21-2-14-65 -b -00	REF	1,49	-
42.	12-21-2-14-65 -c -00	REF	1,38	-
43.	12-21-2-14-65 -d -00	REF	1,67	-
44.	12-21-2-14-65 -g -00	REF	0,45	-
45.	12-21-2-14-65 -h -00	REF	1,42	-
46.	12-21-2-14-66 -a -00	REF	0,90	-
47.	12-21-2-14-67 -a -00	REF	0,43	-
48.	12-21-2-14-70 -b -00	REF	0,32	-
49.	12-21-2-14-71 -g -00	REF	0,48	-
50.	12-21-2-14-71 -h -00	REF	0,42	-
51.	12-21-2-11-84 -j -00	REF	0,82	-
52.	12-21-2-11-84 -k -00	REF	2,05	-
53.	12-21-2-11-84 -o -00	REF	0,11	-
54.	12-21-2-14-87 -a -00	REF	3,22	-
55.	12-21-2-14-88 -b -00	REF	1,95	-
56.	12-21-2-14-89 -b -00	REF	1,90	-
57.	12-21-2-14-89 -c -00	REF	0,50	-
58.	12-21-2-14-89 -i -00	REF	1,26	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
59.	12-21-2-14-98 -f -00	REF	0,99	-
60.	12-21-2-11-103 -g -00	REF	0,30	-
61.	12-21-2-10-109 -c -00	REF	0,96	-
62.	12-21-2-10-109 -d -00	REF	1,71	-
63.	12-21-2-10-110 -d -00	REF	0,84	-
64.	12-21-2-10-111 -a -00	REF	1,03	-
65.	12-21-2-10-113 -h -00	REF	7,94	-
66.	12-21-2-10-115 -a -00	REF	0,34	-
67.	12-21-2-10-117 -f -00	REF	1,02	-
68.	12-21-2-10-118 -h -00	REF	1,55	-
69.	12-21-2-10-119 -k -00	REF	0,36	-
70.	12-21-2-10-122 -a -00	REF	0,34	-
71.	12-21-2-10-123 -b -00	REF	0,13	-
72.	12-21-2-10-124 -i -00	REF	0,80	-
73.	12-21-2-10-129 -h -00	REF	1,81	-
74.	12-21-2-10-134 -c -00	REF	0,29	-
75.	12-21-2-10-135 -b -00	REF	0,15	-
76.	12-21-2-10-135 -m -00	REF	0,14	-
77.	12-21-2-10-138 -b -00	REF	0,94	-
78.	12-21-2-10-138 -f -00	REF	0,51	-
79.	12-21-2-09-146 -b -00	REF	2,10	PLB220009
80.	12-21-2-09-149 -i -00	REF	1,23	-
81.	12-21-2-09-153 -a -00	REF	1,89	-
82.	12-21-2-09-154 -a -00	REF	1,45	-
83.	12-21-2-09-155 -a -00	REF	1,53	-
84.	12-21-2-09-156 -a -00	REF	1,05	-
85.	12-21-2-09-156 -c -00	REF	0,58	-
86.	12-21-2-09-160 -a -00	REF	7,08	-
87.	12-21-2-09-161 -d -00	REF	0,39	-
88.	12-21-2-09-162 -c -00	REF	0,42	-
89.	12-21-2-09-174 -b -00	REF	1,38	-
90.	12-21-2-09-174 -c -00	REF	5,43	-
91.	12-21-2-09-174 -d -00	REF	0,59	-
92.	12-21-2-09-174 -f -00	REF	0,58	-
93.	12-21-2-09-174 -g -00	REF	3,89	-
94.	12-21-2-09-175 -a -00	REF	19,84	-
95.	12-21-2-09-175 -b -00	REF	1,04	-
96.	12-21-2-09-175 -c -00	REF	1,19	-
97.	12-21-2-09-175 -d -00	REF	10,43	-
98.	12-21-2-09-175 -g -00	REF	0,47	-
99.	12-21-2-09-178 -b -00	REF	0,31	-
100.	12-21-2-09-178 -l -00	REF	1,66	-
101.	12-21-2-09-178 -p -00	REF	0,41	-
102.	12-21-2-09-183 -c -00	REF	4,24	-
103.	12-21-2-09-183 -d -00	REF	1,93	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
104.	12-21-2-09-183 -f -00	REF	1,32	-
105.	12-21-2-09-183 -g -00	REF	2,86	-
106.	12-21-2-09-183 -h -00	REF	2,94	-
107.	12-21-2-09-184 -d -00	REF	0,32	-
108.	12-21-2-09-184 -f -00	REF	2,49	-
109.	12-21-2-09-184 -g -00	REF	1,95	-
110.	12-21-2-09-184 -h -00	REF	1,94	-
111.	12-21-2-09-184 -i -00	REF	0,30	-
112.	12-21-2-09-184 -j -00	REF	2,55	-
113.	12-21-2-09-185 -i -00	REF	0,52	-
114.	12-21-2-12-186 -i -00	REF	0,44	-
115.	12-21-2-12-186 -j -00	REF	0,24	-
116.	12-21-2-12-187 -d -00	REF	0,84	-
117.	12-21-2-12-187 -f -00	REF	2,34	-
118.	12-21-2-12-188 -i -00	REF	1,62	-
119.	12-21-2-12-189 -i -00	REF	1,84	-
120.	12-21-2-12-190 -j -00	REF	0,44	-
121.	12-21-2-12-192 -i -00	REF	3,61	-
122.	12-21-2-12-193 -c -00	REF	0,81	-
123.	12-21-2-12-194 -g -00	REF	0,60	-
124.	12-21-2-12-194 -n -00	REF	0,65	-
125.	12-21-2-12-198 -d -00	REF	1,58	-
126.	12-21-2-12-199 -a -00	REF	1,02	-
127.	12-21-2-12-200 -g -00	REF	0,36	-
128.	12-21-2-12-201 -c -00	REF	0,32	-
129.	12-21-2-12-202 -b -00	REF	1,22	-
130.	12-21-2-12-203 -j -00	REF	0,45	-
131.	12-21-2-12-204 -b -00	REF	1,93	-
132.	12-21-2-12-205 -b -00	REF	0,86	-
133.	12-21-2-12-205 -c -00	REF	0,92	-
134.	12-21-2-12-207 -b -00	REF	3,00	-
135.	12-21-2-12-208 -c -00	REF	5,19	-
136.	12-21-2-12-209 -h -00	REF	4,09	-
137.	12-21-2-12-210 -a -00	REF	1,55	-
138.	12-21-2-12-210 -d -00	REF	0,12	-
139.	12-21-2-12-210 -f -00	REF	3,69	-
140.	12-21-2-12-212 -f -00	REF	0,97	-
141.	12-21-2-12-214 -f -00	REF	4,50	-
142.	12-21-2-12-214 -g -00	REF	0,80	-
143.	12-21-2-12-218 -c -00	REF	0,53	-
144.	12-21-2-12-218 -d -00	REF	1,40	-
145.	12-21-2-12-218A -ax -00	REF	3,68	-
146.	12-21-2-12-218B -k -00	REF	3,45	-
147.	12-21-2-12-218B -o -00	REF	4,97	-
148.	12-21-2-12-220 -f -00	REF	0,92	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
149.	12-21-2-12-220 -h -00	REF	0,63	-
150.	12-21-2-12-220 -i -00	REF	0,60	-
151.	12-21-2-12-220 -j -00	REF	0,55	-
152.	12-21-2-12-223 -h -00	REF	1,15	-
153.	12-21-2-12-225 -h -00	REF	1,68	-
154.	12-21-2-08-235 -g -00	REF	0,58	-
155.	12-21-2-08-241 -c -00	REF	1,11	-
156.	12-21-2-08-241A -a -00	REF	14,94	-
157.	12-21-2-08-241A -b -00	REF	1,39	-
158.	12-21-2-08-241A -c -00	REF	1,39	-
159.	12-21-2-08-241A -d -00	REF	2,89	-
160.	12-21-2-08-241A -g -00	REF	0,37	-
161.	12-21-2-08-241A -h -00	REF	0,42	-
162.	12-21-2-08-241A -i -00	REF	3,31	-
163.	12-21-2-08-241A -k -00	REF	0,23	-
164.	12-21-2-08-241A -l -00	REF	1,69	-
165.	12-21-2-08-241A -m -00	REF	0,20	-
166.	12-21-2-08-243 -j -00	REF	1,15	-
167.	12-21-2-08-245 -l -00	REF	1,33	-
168.	12-21-2-08-245 -o -00	REF	5,45	-
169.	12-21-2-08-245 -p -00	REF	0,40	-
170.	12-21-2-08-246 -c -00	REF	0,25	-
171.	12-21-2-08-246 -f -00	REF	1,10	-
172.	12-21-2-08-246 -l -00	REF	1,18	-
173.	12-21-2-08-247 -a -00	REF	0,36	-
174.	12-21-2-08-247 -c -00	REF	0,19	-
175.	12-21-2-08-247 -d -00	REF	0,53	-
176.	12-21-2-08-247 -g -00	REF	0,08	-
177.	12-21-2-08-247 -j -00	REF	0,78	-
178.	12-21-2-08-248 -b -00	REF	0,66	-
179.	12-21-2-08-249 -g -00	REF	1,50	-
180.	12-21-2-08-250B -h -00	REF	7,81	-
181.	12-21-2-08-250C -g -00	REF	28,13	-
182.	12-21-2-08-252 -a -00	REF	1,09	-
183.	12-21-2-08-255 -a -00	REF	1,04	-
184.	12-21-2-08-255A -c -00	REF	1,63	-
185.	12-21-2-08-255A -g -00	REF	0,55	-
186.	12-21-2-08-255A -h -00	REF	1,26	-
187.	12-21-2-08-255B -a -00	REF	8,11	-
RAZEM OBRĘB			343,63	

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
OBRĘB ŚWIEKATÓWKO				
1.	12-21-3-15-1 -g -00	REF	0,66	-
2.	12-21-3-15-1 -n -00	REF	2,21	-
3.	12-21-3-15-1A -g -00	REF	0,76	-
4.	12-21-3-15-1A -h -00	REF	0,79	-
5.	12-21-3-15-1A -j -00	REF	0,16	-
6.	12-21-3-15-1A -k -00	REF	0,01	-
7.	12-21-3-15-1A -s -00	REF	0,03	-
8.	12-21-3-15-1A -t -00	REF	0,03	-
9.	12-21-3-15-2 -c -00	REF	1,95	-
10.	12-21-3-15-2 -d -00	REF	0,37	-
11.	12-21-3-15-2 -m -00	REF	0,34	-
12.	12-21-3-15-3 -p -00	REF	0,80	-
13.	12-21-3-15-5 -c -00	REF	0,62	-
14.	12-21-3-15-6 -f -00	REF	0,65	-
15.	12-21-3-15-6 -g -00	REF	1,53	-
16.	12-21-3-15-6 -k -00	REF	0,31	-
17.	12-21-3-15-7 -a -00	REF	1,06	-
18.	12-21-3-15-7 -g -00	REF	1,06	-
19.	12-21-3-15-7 -l -00	REF	0,33	-
20.	12-21-3-15-7 -s -00	REF	0,69	-
21.	12-21-3-15-7 -x -00	REF	0,82	-
22.	12-21-3-15-7 -y -00	REF	0,27	-
23.	12-21-3-15-8 -h -00	REF	0,61	-
24.	12-21-3-15-10 -o -00	REF	1,79	-
25.	12-21-3-15-11 -c -00	REF	3,45	-
26.	12-21-3-15-11 -d -00	REF	0,71	-
27.	12-21-3-15-11 -k -00	REF	0,38	-
28.	12-21-3-15-11 -l -00	REF	0,75	-
29.	12-21-3-15-11 -o -00	REF	0,51	-
30.	12-21-3-15-11 -p -00	REF	0,57	-
31.	12-21-3-15-13 -k -00	REF	0,30	-
32.	12-21-3-15-13 -l -00	REF	0,26	-
33.	12-21-3-15-15 -f -00	REF	1,30	-
34.	12-21-3-15-16 -r -00	REF	0,90	-
35.	12-21-3-15-16 -s -00	REF	1,51	-
36.	12-21-3-15-16 -t -00	REF	1,30	-
37.	12-21-3-15-16 -w -00	REF	0,32	-
38.	12-21-3-15-16 -z -00	REF	0,30	-
39.	12-21-3-15-17 -l -00	REF	1,86	-
40.	12-21-3-15-19 -l -00	REF	0,32	-
41.	12-21-3-15-21 -b -00	REF	0,74	-
42.	12-21-3-15-21 -c -00	REF	0,82	-
43.	12-21-3-15-21 -h -00	REF	0,75	-
44.	12-21-3-15-22 -f -00	REF	2,88	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
45.	12-21-3-15-22 -l -00	REF	1,55	-
46.	12-21-3-15-23 -i -00	REF	0,32	-
47.	12-21-3-15-23A -b -00	REF	0,21	-
48.	12-21-3-15-23A -g -00	REF	0,27	-
49.	12-21-3-15-24 -c -00	REF	0,43	-
50.	12-21-3-15-24 -d -00	REF	0,79	-
51.	12-21-3-15-24 -f -00	REF	6,13	-
52.	12-21-3-15-24 -g -00	REF	1,46	-
53.	12-21-3-15-24 -h -00	REF	8,23	-
54.	12-21-3-16-26 -b -00	REF	0,82	-
55.	12-21-3-16-26 -h -00	REF	0,51	-
56.	12-21-3-16-32 -f -00	REF	0,36	-
57.	12-21-3-16-32 -l -00	REF	0,50	-
58.	12-21-3-16-35 -d -00	REF	0,59	-
59.	12-21-3-16-36 -a -00	REF	1,44	-
60.	12-21-3-16-36 -c -00	REF	0,50	-
61.	12-21-3-16-38 -b -00	REF	3,35	-
62.	12-21-3-16-39 -b -00	REF	0,59	-
63.	12-21-3-16-39 -g -00	REF	0,35	-
64.	12-21-3-16-39 -i -00	REF	0,81	-
65.	12-21-3-16-39 -n -00	REF	0,70	-
66.	12-21-3-16-39 -o -00	REF	0,92	-
67.	12-21-3-16-40 -h -00	REF	1,27	-
68.	12-21-3-16-40 -i -00	REF	0,50	-
69.	12-21-3-16-41 -d -00	REF	0,28	-
70.	12-21-3-16-41 -f -00	REF	1,83	-
71.	12-21-3-16-42 -j -00	REF	1,09	-
72.	12-21-3-18-44 -i -00	REF	0,31	-
73.	12-21-3-18-45 -f -00	REF	0,55	-
74.	12-21-3-18-48 -d -00	REF	1,70	-
75.	12-21-3-18-49 -f -00	REF	0,88	-
76.	12-21-3-18-53 -a -00	REF	2,00	-
77.	12-21-3-18-54 -b -00	REF	0,25	-
78.	12-21-3-16-55 -g -00	REF	0,56	-
79.	12-21-3-16-55 -p -00	REF	0,84	-
80.	12-21-3-16-59 -f -00	REF	3,54	-
81.	12-21-3-16-60 -b -00	REF	1,39	-
82.	12-21-3-16-60 -f -00	REF	0,84	-
83.	12-21-3-16-60 -g -00	REF	0,99	-
84.	12-21-3-16-61 -a -00	REF	0,21	-
85.	12-21-3-16-61 -g -00	REF	0,59	-
86.	12-21-3-16-61 -h -00	REF	0,65	-
87.	12-21-3-16-61 -i -00	REF	0,81	-
88.	12-21-3-16-61 -j -00	REF	3,54	-
89.	12-21-3-16-62 -a -00	REF	0,25	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
90.	12-21-3-16-62 -b -00	REF	0,24	-
91.	12-21-3-16-62 -c -00	REF	1,93	-
92.	12-21-3-16-62 -d -00	REF	4,27	-
93.	12-21-3-16-62 -f -00	REF	8,00	-
94.	12-21-3-16-62 -g -00	REF	1,41	-
95.	12-21-3-16-62 -h -00	REF	3,39	-
96.	12-21-3-16-62 -i -00	REF	0,94	-
97.	12-21-3-16-62 -j -00	REF	0,62	-
98.	12-21-3-16-62 -k -00	REF	5,03	-
99.	12-21-3-18-63 -b -00	REF	0,35	-
100.	12-21-3-18-65 -d -00	REF	1,72	-
101.	12-21-3-16-71 -j -00	REF	5,54	-
102.	12-21-3-16-71 -m -00	REF	0,58	-
103.	12-21-3-16-72 -d -00	REF	0,56	-
104.	12-21-3-16-74 -f -00	REF	0,26	-
105.	12-21-3-16-74 -g -00	REF	2,32	-
106.	12-21-3-16-74 -i -00	REF	0,24	-
107.	12-21-3-16-74 -j -00	REF	0,63	-
108.	12-21-3-16-74 -k -00	REF	0,18	-
109.	12-21-3-16-75 -a -00	REF	21,98	-
110.	12-21-3-16-75 -b -00	REF	0,78	-
111.	12-21-3-16-76 -d -00	REF	1,33	-
112.	12-21-3-16-76 -i -00	REF	0,52	-
113.	12-21-3-16-77 -g -00	REF	0,77	-
114.	12-21-3-16-77 -i -00	REF	0,42	-
115.	12-21-3-16-78 -b -00	REF	1,27	-
116.	12-21-3-16-78 -d -00	REF	1,38	-
117.	12-21-3-16-80 -a -00	REF	7,37	-
118.	12-21-3-16-81 -a -00	REF	5,97	-
119.	12-21-3-16-81 -b -00	REF	1,54	-
120.	12-21-3-16-81 -c -00	REF	1,38	-
121.	12-21-3-18-83 -b -00	REF	1,95	-
122.	12-21-3-18-87 -k -00	REF	2,06	-
123.	12-21-3-16-90 -b -00	REF	0,86	-
124.	12-21-3-16-91 -a -00	REF	2,58	-
125.	12-21-3-16-91 -b -00	REF	0,41	-
126.	12-21-3-16-91 -d -00	REF	0,40	-
127.	12-21-3-16-91 -f -00	REF	0,81	-
128.	12-21-3-16-92 -b -00	REF	0,82	-
129.	12-21-3-16-92 -c -00	REF	2,26	-
130.	12-21-3-16-93 -d -00	REF	0,56	-
131.	12-21-3-16-94 -f -00	REF	1,61	-
132.	12-21-3-16-95 -f -00	REF	0,47	-
133.	12-21-3-16-95 -i -00	REF	1,10	-
134.	12-21-3-16-96 -d -00	REF	2,36	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
135.	12-21-3-16-96 -g -00	REF	0,72	-
136.	12-21-3-16-97 -d -00	REF	3,95	-
137.	12-21-3-16-98A -f -00	REF	0,17	-
138.	12-21-3-16-98A -g -00	REF	0,03	-
139.	12-21-3-16-98A -h -00	REF	0,02	-
140.	12-21-3-16-98A -i -00	REF	0,02	-
141.	12-21-3-16-107 -d -00	REF	1,90	-
142.	12-21-3-18-109 -d -00	REF	0,82	-
143.	12-21-3-18-111 -f -00	REF	1,75	-
144.	12-21-3-18-111 -g -00	REF	0,26	-
145.	12-21-3-16-113 -d -00	REF	0,24	-
146.	12-21-3-16-113 -g -00	REF	3,12	-
147.	12-21-3-16-113A -b -00	REF	0,47	-
148.	12-21-3-16-113A -c -00	REF	0,29	-
149.	12-21-3-16-113A -f -00	REF	0,76	-
150.	12-21-3-16-113A -g -00	REF	0,50	-
151.	12-21-3-16-114 -d -00	REF	1,48	-
152.	12-21-3-16-115 -b -00	REF	11,38	-
153.	12-21-3-18-116 -b -00	REF	0,68	-
154.	12-21-3-18-116 -d -00	REF	0,49	-
155.	12-21-3-18-118 -f -00	REF	6,70	-
156.	12-21-3-18-119 -b -00	REF	3,37	-
157.	12-21-3-18-119 -c -00	REF	4,12	-
158.	12-21-3-15-124 -d -00	REF	1,03	-
159.	12-21-3-15-124 -f -00	REF	1,05	-
160.	12-21-3-15-124 -h -00	REF	0,40	-
161.	12-21-3-15-125 -i -00	REF	0,68	-
162.	12-21-3-15-125 -o -00	REF	0,32	-
163.	12-21-3-15-126 -f -00	REF	0,09	-
164.	12-21-3-18-128 -h -00	REF	2,81	-
165.	12-21-3-18-128 -p -00	REF	2,01	-
166.	12-21-3-17-135 -d -00	REF	1,23	-
167.	12-21-3-17-135 -g -00	REF	1,04	-
168.	12-21-3-18-136 -a -00	REF	0,84	-
169.	12-21-3-18-137 -d -00	REF	4,17	-
170.	12-21-3-18-137 -f -00	REF	0,81	-
171.	12-21-3-17-141 -a -00	REF	1,09	-
172.	12-21-3-17-141 -d -00	REF	1,88	-
173.	12-21-3-17-141 -f -00	REF	0,58	-
174.	12-21-3-17-141 -h -00	REF	1,20	-
175.	12-21-3-17-147 -h -00	REF	3,86	-
176.	12-21-3-17-147 -i -00	REF	0,32	-
177.	12-21-3-17-147 -j -00	REF	0,32	-
178.	12-21-3-17-147 -k -00	REF	0,08	-
179.	12-21-3-17-150 -a -00	REF	21,38	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
180.	12-21-3-17-150 -b -00	REF	5,79	-
181.	12-21-3-17-151 -a -00	REF	5,32	-
182.	12-21-3-17-151 -b -00	REF	6,10	-
183.	12-21-3-17-151 -c -00	REF	3,82	-
184.	12-21-3-17-151 -d -00	REF	2,03	-
185.	12-21-3-17-151 -f -00	REF	0,05	-
186.	12-21-3-17-152 -b -00	REF	0,28	-
187.	12-21-3-17-152 -d -00	REF	0,27	-
188.	12-21-3-17-152 -g -00	REF	0,83	-
189.	12-21-3-17-156 -h -00	REF	0,55	-
190.	12-21-3-17-156 -m -00	REF	1,60	-
191.	12-21-3-17-160 -i -00	REF	1,97	-
192.	12-21-3-17-162 -a -00	REF	3,93	-
193.	12-21-3-17-163 -a -00	REF	7,50	-
194.	12-21-3-17-163 -g -00	REF	4,35	-
195.	12-21-3-17-164 -a -00	REF	3,85	-
196.	12-21-3-17-166 -h -00	REF	1,62	-
197.	12-21-3-17-168 -b -00	REF	2,72	-
198.	12-21-3-17-169 -f -00	REF	0,26	-
199.	12-21-3-17-173A -g -00	REF	2,56	-
200.	12-21-3-17-173A -h -00	REF	2,47	-
201.	12-21-3-17-173A -i -00	REF	3,41	-
202.	12-21-3-17-173A -j -00	REF	0,20	-
203.	12-21-3-17-173A -k -00	REF	4,18	-
204.	12-21-3-17-173A -l -00	REF	1,67	-
205.	12-21-3-17-173A -n -00	REF	0,56	-
206.	12-21-3-17-173A -o -00	REF	0,80	-
207.	12-21-3-17-175 -b -00	REF	1,74	-
208.	12-21-3-17-175 -i -00	REF	0,42	-
209.	12-21-3-17-179 -b -00	REF	1,09	-
210.	12-21-3-17-179 -c -00	REF	2,04	-
211.	12-21-3-17-179 -d -00	REF	2,35	-
212.	12-21-3-17-179 -f -00	REF	6,74	-
213.	12-21-3-17-179 -g -00	REF	1,26	-
214.	12-21-3-17-179 -i -00	REF	2,94	-
215.	12-21-3-17-179 -j -00	REF	2,52	-
216.	12-21-3-17-180 -c -00	REF	5,58	-
217.	12-21-3-17-185 -d -00	REF	0,40	-
218.	12-21-3-17-186 -h -00	REF	1,90	-
219.	12-21-3-17-186 -j -00	REF	0,44	-
220.	12-21-3-17-186 -l -00	REF	0,33	-
221.	12-21-3-17-186 -m -00	REF	0,31	-
222.	12-21-3-17-187 -a -00	REF	3,26	-
223.	12-21-3-17-187 -b -00	REF	1,40	-
224.	12-21-3-17-187 -c -00	REF	10,38	-

Lp.	Adres leśny	Lasy referencyjne	Pow.	Obszar Natura 2000
225.	12-21-3-17-187 -f -00	REF	0,28	-
226.	12-21-3-17-187 -h -00	REF	5,23	-
227.	12-21-3-17-188 -a -00	REF	1,76	-
228.	12-21-3-17-188 -b -00	REF	9,40	-
229.	12-21-3-17-188 -c -00	REF	2,04	-
230.	12-21-3-17-188B -c -00	REF	0,39	-
231.	12-21-3-17-188B -g -00	REF	0,67	-
232.	12-21-3-17-188B -j -00	REF	0,30	-
233.	12-21-3-17-189 -d -00	REF	0,81	-
234.	12-21-3-17-189 -g -00	REF	1,64	-
RAZEM OBRĘB			421,39	
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO			1029,89	

13. KRONIKA

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]